

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**Sahraaltı Bölgesi'nden Avrupa'ya Göç: İklim Mülteciliği İle
Nüfus Projeksiyonu Arasındaki Betimsel İlişki**

Doktora Tezi

Sümeyye Açıkgoz

Aralık 2024

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**Sahraaltı Bölgesi'nden Avrupa'ya Göç: İklim Mülteciliği İle
Nüfus Projeksiyonu Arasındaki Betimsel İlişki**

Doktora Tezi

Sümeyye Açıkgöz

Danışman

Prof. Dr. Hamza Ateş

Aralık 2024

TEZ JÜRİSİ ONAYI

Sümeyye Açıkgöz tarafından hazırlanan Sahraaltı Bölgesi'nden Avrupa'ya Göç: İklim Mülteciliği ile Nüfus Projeksiyonu Arasındaki Betimsel İlişki başlıklı bu Doktora Tezi, Siyaset bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. Hamza Ateş
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üyeler:

Unvanı Adı Soyadı

Kurumu

Unvanı Adı Soyadı

Kurumu

Unvanı Adı Soyadı

Kurumu

Unvanı Adı Soyadı

Kurumu

Tez Savunma Tarihi: 10/ 12 / 2024

BEYANLAR

Yazım ve Kaynak Gösterme Kılavuzu Beyanı

Danışmanlığımda yazılan bu tezin APA yazım ve kaynak gösterme kılavuzunda belirtilen kurallara uygun olarak yapılandırıldığı ve bu kılavuzun metin içi kaynak gösterme standartlarının bu tezde tutarlı olarak uygulandığı tarafımdan incelenerek teyit edilmiştir.

İmza

Prof. Dr. Hamza Ateş

Etik İlkeler Sadakat Beyanı

Hazırladığım bu tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

İmza

Sümeyye Açıkgöz

ÖZET

Sahraaltı Bölgesi'nden Avrupa'ya Göç: İklim Mülteciliği ile Nüfus Projeksiyonu Arasındaki Betimsel İlişki

Açıkgöz, Sümeyye

Doktora Tezi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Hamza Ateş

Ekim 2024

Bu doktora tezi, iklim değişikliğinin dünya genelinde göç hareketleri üzerindeki etkilerini ve özellikle Afrika kıtasında ortaya çıkan iklim mülteciliği olgusunu incelemektedir. İklim mülteciliği, son yıllarda artan çevresel bozulmalar, ekosistem değişiklikleri ve doğal kaynak kıtlıkları nedeniyle uluslararası toplumun dikkatini çeken bir konu haline gelmiştir. Tezde, mülteci ve göçmen kavramları arasındaki farklar açıklığa kavuşturulmakta, iklim değişikliği ile göç arasındaki ilişkiler detaylandırılmakta ve bu ilişkilerin Afrika'daki toplumsal, ekonomik ve çevresel etkileri analiz edilmektedir.

Birinci bölümde, iklim mülteciliği kavramı teorik bir çerçevede ele alınmakta ve bu konuda geliştirilen uluslararası politikalar ve stratejiler değerlendirilmektedir. İkinci bölümde, Afrika kıtasındaki iklim değişikliğinin bölgesel etkileri, çevresel bozulmalar ve bunların göç hareketlerine olan etkileri derinlemesine incelenmektedir. Bu bağlamda, Afrika'daki çölleşme, orman tahribatı, su kıtlığı ve gıda güvencesizliği gibi sorunlar, toplumsal ve ekonomik sonuçlarıyla birlikte ele alınmaktadır. Üçüncü bölümde ise, araştırma bulguları sunulmakta ve bu bulgular ışığında iklim mülteciliğine yönelik politika önerileri geliştirilmekte ve değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, bu tez, iklim değişikliğinin Afrika'daki göç dinamiklerine etkisini anlamak ve bu alandaki literatüre katkıda bulunmak amacıyla kapsamlı bir analiz sunmakta, gelecekteki politika ve araştırmalara yönelik öneriler geliştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Afrika, İklim Mülteciliği, Sahraaltı Göç, Nüfus Projeksiyonu

ABSTRACT

Migration from the Sub-Saharan Region to Europe: The Descriptive Relationship Between Climate Migration and Population Projections

Açıkgöz, Sümeyye

Ph. D. Thesis, Department of Political Science and Public Administration

Supervisor: Prof. Dr. Hamza Ateş

October 2024

This doctoral thesis examines the impact of climate change on global migration patterns, with a particular focus on the phenomenon of climate-induced migration in Africa. In recent years, climate migration has garnered significant attention from the international community due to increasing environmental degradation, ecosystem changes, and natural resource scarcity. The thesis clarifies the distinctions between refugees and migrants, explores the relationship between climate change and migration, and analyzes the social, economic, and environmental effects of this relationship in Africa.

The first chapter provides a theoretical framework for understanding climate migration, evaluating international policies and strategies developed to address this issue. The second chapter delves into the regional impacts of climate change in Africa, examining environmental degradation and its effects on migration patterns. It focuses on key issues such as desertification, deforestation, water scarcity, and food insecurity in Africa, along with their associated social and economic consequences. The third chapter presents the research findings and, based on these findings, proposes and evaluates policy recommendations for addressing climate migration.

In conclusion, this thesis offers a comprehensive analysis aimed at understanding the impact of climate change on migration dynamics in Africa, contributing to the existing literature on the subject. It also provides recommendations for future policies and research in this area, emphasizing the need for more effective international cooperation and humane approaches to managing climate-induced migration.

Keywords: Migration, Africa, Climate Refugee, Sub-Saharan Migration, Population Projection

ÖNSÖZ

Belirli dönemlerde göçmenlik serüveni yaşamış biri olarak göç konusu her zaman benim de ailemin de ana konusu oldu. Göç etmiş kişilerin yaşadığı zorluklara bizzat tanıklık ettik. Bu süreç ve Müslüman kadın kimliğim beni duyarlı olmaktan ziyade insanların sesini bir şekilde duyurmaya itti. Ben her zaman kalemlerin savaşına inanmışımdır. Doktora yapmamın en büyük sebebi, insanların sesini gerçek bilgi ve verilerle duyurmaktı. Zira, havadan edinilen bilgilere her zaman karşı çıktım. Süreç benim için çok zordu. Ancak bu süreci çevremde her daim şükrettiğim insanların varlığı ile atlattım.

Hiç çalışılmamış ve mayınlı bir bölge olan göç, Afrika ve iklim konusunu çalışmak istediğimde beni destekleyen ve yolumu bilgisiyle aydınlatan danışmanım Prof. Dr. Hamza ATEŞ'e çok teşekkür ediyorum. Bana tüm yollarımda hayata dair çok şey öğreten hocam Prof. Dr. Yusuf ADIGÜZEL'e; analizlerimde çok şey öğrenmemi sağlayarak her daim yanımda olan Doç. Dr. Mustafa OTRAR'a; sorularımı hiç cevapsız bırakmayan Doç. Dr. Sezai ÖZTOP'a çok teşekkür ediyorum. Analiz sürecinde beni hiç yalnız bırakmayan Lütfiye YAŞAR'a; her daim desteğini hissettiğim ve bu süreçte tüm kahrımı çeken Tuba YAZICI ve Zeynep ŞAHİN'e ve tüm arkadaşlarıma; ablalarım Zuhal YILDIRIM ve Mehtap AÇIKGÖZ ÖZŞENGÜLEN'e; varlıkları ile bana enerji veren yeğenlerim, Rana Naz YILDIRIM, Kerem Bera YILDIRIM ve Ömer Alp ÖZŞENGÜLEN'e; maddi manevi destekçim Vehbi Şahin AÇIKGÖZ'e; olmasaydı bitirebileceğime inanmadığım, her düştüğümde beni kaldıran, her pes ettiğimde bana maddi manevi omuz atan annem Zübeyde AÇIKGÖZ'e; hayata dair umutlarımı yeşerttikleri için dünyanın her yerindeki göçmen ve mülteci kardeşlerime kalben ve yürekten teşekkür ediyorum.

Bu tezin tüm göçmenlere, göç yollarında yaşadıkları zorluklarla mücadele eden ve daha iyi bir gelecek için umutla yeni yerler arayan insanlara adanmış olduğunu belirtmek isterim. Göç, sadece bir yer değiştirme süreci değil, aynı zamanda insanlık adına dayanışma, umut ve yeni başlangıçların sembolüdür. Bu çalışmanın, göçmenlerin daha iyi şartlara sahip olmasına katkıda bulunması ve akademik alanda yeni tartışmalara kapı aralaması dileğiyle.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLO LİSTESİ	xii
GRAFİK LİSTESİ	xiii
ŞEKİL LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR	xv
GİRİŞ	1
1. İKLİM MÜLTECİLİĞİ: ETMENLER VE POLİTİKALAR	8
1.1 İklim Mülteciliği: Temel Kavramlar	8
1.1.1 Mülteci ve Göçmen Tanımları	8
1.1.2 İklim Mülteciliği	13
1.1.3 İklim Değişikliği ve Göç İlişkisi	14
1.2 İklim Mülteciliğini Oluşturan Etmenler	17
1.2.1 İklim Değişikliği ve Etkileri	17
1.2.2 Çevresel Bozulma ve Ekosistem Değişiklikleri	20
1.2.3 Gıda Güvenliği ve Su Kaynakları Sorunları	23
1.2.4 Toplumsal ve Ekonomik Etkiler	26
1.2.5 Çatışma ve Güvenlik Boyutları	31
1.3 İklim Mülteciliği Politikaları	33
1.3.1 Uluslararası İklim Anlaşmaları ve Göç	33
1.3.2 İklim Mülteciliği ile Başa Çıkma Programları	41
1.3.3 Uluslararası İş Birliği ve Diplomasi	43
2. AFRİKA’DA İKLİM MÜLTECİLİĞİNE NEDEN OLAN ETMENLER	48
2.1 Afrika’da İklim Değişikliği ve Etkileri	48
2.1.1 Afrika’nın İklim Yapısı	49
2.1.2 İklim Değişikliğinin Afrika’ya Etkileri	53
2.1.3 İklim Değişikliğinin Bölgelere Göre Farkları	54
2.2 Çevresel Bozulma ve Ekosistem Değişiklikleri	56
2.2.1 Çölleşme ve Kuraklık	62
2.2.2 Orman Tahribatı ve Toprak Erozyonu	68

2.2.3 Deniz Seviyesinin Yükselmesi ve Kıyı Erozyonu.....	70
2.3 Gıda Güvenliği ve Su Kaynakları Sorunları.....	72
2.3.1 Su Kıtlığı ve Suyun Kirlenmesi.....	74
2.3.2 Tarımın Etkilenmesi ve Gıda Üretimi Sorunları	76
2.3.3 Afrika'daki Gıda Güvencesizlik Sorunları	79
2.4 Toplumsal ve Ekonomik Etkiler	81
2.4.1 İşsizlik ve Gelir Eşitsizliği	81
2.4.2 Göçmen Topluluklarının Yerleşik Topluma Etkileri.....	83
2.4.3 Sağlık Sorunları ve Eğitim Eksiklikleri	86
2.5 Çatışma ve Güvenlik Boyutları.....	87
2.5.1 Kaynak Kıtlığına Bağlı Çatışmalar.....	92
2.5.2 Göçmenlerin Güvenliği.....	93
2.5.3 Afrika'da İklim Değişikliğinin Barış ve Güvenlik Üzerindeki Etkileri	94
3. ARAŞTIRMA BULGULARI	97
3.1 Yöntem	98
3.1.1 Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Önemi.....	100
3.1.2 Araştırma Problemi.....	101
3.1.3 Araştırmanın Varsayımı.....	102
3.1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	102
3.1.5 Araştırmanın Yöntemi ve Teknikleri.....	103
3.1.5.1 Çalışma Grubu	104
3.1.5.2 Evren ve Örneklem.....	105
3.1.5.3 Veri Toplama Aracı.....	106
3.1.5.4 Veri Toplama Süreci	106
3.1.5.5 Veri Analizi.....	106
3.2 Araştırmanın Bulguları.....	107
3.2.1 Göç Nedenleri Ana Temasına İlişkin Bulgular	108
3.2.1.1 İklim ve Doğal Afetlere İlişkin Bulgular.....	108
3.2.1.1.1 Hava Şartlarının Kötüleşmesine İlişkin Bulgular	109
3.2.1.1.2 Sel/Kasırgaya İlişkin Bulgular	110
3.2.1.1.3 Tarım ve Gıda Güvensizliğine İlişkin Bulgular	112
3.2.1.2 Güvenlik ve Siyasi Duruma İlişkin Bulgular.....	114
3.2.1.2.1 Siyasi İstikrarsızlığa İlişkin Bulgular.....	114
3.2.1.2.2 İç Savaşa İlişkin Bulgular	117
3.2.1.2.3 Teröre İlişkin Bulgular	119

3.2.1.3 Eğitime İlişkin Bulgular	121
3.2.1.4 Ekonomiye İlişkin Bulgular	123
3.2.1.4.1 Daha İyi Yaşam Arayışına İlişkin Bulgular	124
3.2.1.4.2 İşsizliğe İlişkin Bulgular	126
3.2.2 Yaşam Şartları Ana Temasına İlişkin Bulgular	129
3.2.2.1 Göç Edilen Ülkedeki Duruma İlişkin Bulgular	130
3.2.2.1.1 Sosyal Hayata İlişkin Bulgular	130
3.2.2.1.2 İklim İlişkin Bulgular	131
3.2.2.1.3 Sağlığa İlişkin Bulgular	133
3.2.2.1.4 Eğitime İlişkin Bulgular	134
3.2.2.1.5 Ekonomik Koşullara İlişkin Bulgular	136
3.2.2.2 Memleketteki Durum	139
3.2.2.2.1 Su ve Gıda Teminine İlişkin Bulgular	139
3.2.2.2.2 Tarım ve Hayvancılığa İlişkin Bulgular	142
3.2.2.2.3 Ekonomik Şartlara İlişkin Bulgular	145
3.2.4 İklim Etkileri Ana Temasına İlişkin Bulgular	149
3.2.4.1 Memleketteki Durum	149
3.2.4.1.1 Hava Kirliliğine İlişkin Bulgular	150
3.2.4.1.2 Kuraklığa İlişkin Bulgular	152
3.2.4.1.3 Aşırı Yağışa İlişkin Bulgular	155
3.2.4.1.4 Sıcaklık Değişimine İlişkin Bulgular	158
3.2.4.2 Göç Edilen Ülkedeki Duruma İlişkin Bulgular	160
3.2.4.2.1 Eğitim ve Sağlık İmkanlarına İlişkin Bulgular	160
3.2.4.2.2 Sosyal Hayata İlişkin Bulgular	161
3.2.4.2.3 Ekonomiye İlişkin Bulgular	162
3.2.4.2.4 İklim İlişkin Bulgular	162
3.2.5 Göçmen Politikaları Ana Temasına İlişkin Bulgular	165
3.2.5.1 Sosyal Entegrasyona İlişkin Bulgular	166
3.2.5.1.1 Toplumsal Kabule İlişkin Bulgular	166
3.2.5.1.2 Irkçılığa İlişkin Bulgular	169
3.2.5.2 Göçmenlere Yönelik Politikalar	171
3.2.5.2.1 Oturma İzinlerine Yönelik Sorunlara İlişkin Bulgular	172
3.2.5.2.2 Göç Politikalarının Yetersizliğine İlişkin Bulgular	174
3.2.6 Sosyal ve Kültürel Etkiler Ana Temasına İlişkin Bulgular	180
3.2.6.1 Gündelik Hayata İlişkin Bulgular	180

3.2.6.2 Ekonomiye İlişkin Bulgular	182
3.2.7 Demografik ve Nüfus Etkileri Ana Temasına İlişkin Bulgular	184
3.2.7.1 İç ve Dış Göç Hareketlerine İlişkin Bulgular	185
3.2.7.1.1 Dış Göçe İlişkin Bulgular	185
3.2.7.1.2 Kırsaldan Kente Göçe İlişkin Bulgular	188
3.2.7.2 Nüfus Projeksiyonuna İlişkin Bulgular	191
3.2.7.2.1 Genç Nüfusun Göçüne İlişkin Bulgular	191
3.2.7.2.2 Nüfus Artışına İlişkin Bulgular	194
4. TARTIŞMA VE SONUÇ: 1 POLİTİKA ÖNERİSİ	210
KAYNAKÇA	215
EKLER	234

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Kıtalaradaki öllerin Toplam Alandaki Payı, The World Geographical Encyclopedia	51
Tablo 2. Çevresel Bozulmaya Etki Eden Değişkenler (Sahra-Altı Afrika)	61
Tablo 3. Sahraaltı Bölgesi’nde Sıcaklık Bilgileri.....	65
Tablo 4. İklim Değişikliğinin Temel Besin Ürünlerine Etkisi	79
Tablo 5. Temel Ekonomik Göstergeler (Güney Afrika)	83
Tablo 6. Görüşmeci Kod Listesi.....	105

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1. Güney Afrika’da Karbondioksit Emisyonu, Kömür Tüketimi Miktarı Ve Milli Gelir Düzeyi (1990-2021).....	58
Grafik 2. 2019-2022 Afrika’da Şiddet Kaynaklı Ülke İçinde Yerinden Edilenler	89
Grafik 3. 2022 yılında Afrika’da Şiddet ve Doğa Olaylarından Dolayı Yerinden Edilenlerin Grafiği.....	90

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Afrika Kıtası'nın Fiziki Haritası	50
Şekil 2. Sahraaltı Afrika (Sahraaltı) Bölgesinde Bulunan Ülkeler	52
Şekil 3. PM2.5 Seviyelerine Atfedilebilen Yaşam Beklentisi Kayıpları: 2019 Yılı.....	60
Şekil 4. Sahraaltı Bölgesi	64
Şekil 5. Çad Gölü'nün Yıllara Göre Değişimi (1963-2013)	66
Şekil 6. Görüşme Analizi Temaları.....	107
Şekil 7. Görüşme Analizleri	107
Şekil 8. Göç Nedenlerine İlişkin Bulgular	108
Şekil 9. Yaşam Şartları.....	129
Şekil 10. İklim Etkileri	149
Şekil 11. Göçmen Politikaları.....	165
Şekil 12. Sosyal ve Kültürel Etkiler	180
Şekil 13. Demografik ve Nüfus Etkileri.....	184
Şekil 14. Kelime Bulutu	197
Şekil 15. Uzmanlarla Göçmenlerin Görüşlerinin Karşılaştırılması	206
Şekil 16. Kod İlişkisi Haritası.....	208

KISALTMALAR

%	:	Yüzde
°C	:	Santigrat Derece
BM	:	Birleşmiş Milletler
BMİDÇS	:	BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
BMMYK	:	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
CCPI	:	Climate Change Performance Index (İklim Değişikliği Performans İndeksi)
CO ₂	:	Karbon Dioksit
CRGE	:	Etiyopya İklim Dirençli Yeşil Ekonomi
EIU	:	Economist Intelligence Unit
ENSO	:	El Nino-Güney Salınımı
EPI	:	Environmental Performance Index (Çevresel Performans İndeksi)
FAO	:	Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
GFSI	:	Küresel Gıda Güvencesi İndeksi
GSYH	:	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
IDMC	:	Uluslararası Göçe Zorlananları İzleme Merkezi
IDP	:	Internally Displaced People - Ülke İçinde Yerinden Edilmiş Kişiler
IGAD	:	Hükümetlerarası Kalkınma Otoritesi
IPCC	:	Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli
KDC	:	Kongo Demokratik Cumhuriyeti
MENA	:	Orta Doğu ve Kuzey Afrika
OECD	:	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
RCP	:	Temsili Konsantrasyon Yolları
SPM	:	Summary for Policy Makers (Politika Yapıcılar için Özet)
SSP	:	Paylaşılan Sosyoekonomik Yollar
STK	:	Sivil Toplum Kuruluşu
T.C.	:	Türkiye Cumhuriyeti

TASAM	:	Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi
TDK	:	Türk Dil Kurumu
TEMA	:	Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı
UNEP	:	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
UNHCR	:	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNU	:	Birleşmiş Milletler Üniversitesi
vd.	:	ve diğerleri
WMO	:	Dünya Meteoroloji Örgütü

GİRİŞ

İklim değışikliğı ve çevresel bozulma, göç olgusunu giderek daha fazla etkileyen unsurlar olarak ön plana çıkmaktadır. Bu çevresel faktörler, insanların yaşam koşullarını zorlaştırarak doğrudan veya dolaylı olarak yerinden edilmelerine ve/veya yeni yaşam yerleri aramalarına yol açmaktadır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne (BMMYK) (2021) göre, aşırı hava olayları, kuraklık ve deniz seviyesinin yükselmesi gibi etkiler, tarımsal üretimi ve su kaynaklarını tehdit ederek göçü tetiklemektedir. Çevresel bozulma, doğal kaynakların tükenmesi ve kirlilik gibi sorunlarla ekosistemleri zayıflatmakta ve sosyal yapıları olumsuz etkilemektedir. Bu bağlamda da dünyanın her yerinde ciddi bir göç hareketliliğı yaşanmaktadır. Bahsedilen sebepler doğrultusunda gerçekleşen göçler kavram olarak “iklim mültecisi” olarak nitelendirilmektedir. “İklim mültecisi” (climate refugee) kavramına baktığımızda, göç literatüründe çevresel değışiklikler nedeniyle zorunlu olarak göç eden bireyleri tanımlamak için kullanılmaktadır (Hiraide, 2023: 268; Baldwin, 2013: 1475). Bu tez çalışması boyunca iklim ve çevresel koşullar nedeniyle yerinden edilmiş tüm kişiler, BM 1951 Cenevre Sözleşmesi ve uluslararası hukuk bağlamında “mülteci” kapsamına alınmasa da iklim mültecisi olarak kullanılacaktır.¹ Zira, genellikle gerçekleşen göçlere baktığımızda, iklimin neden olduğu insan hareketliliklerinin sadece “mültecilik” statüsü altında gerçekleşmediğini de görmekteyiz. Göçmen, geçici koruma, mülteci, sığınmacı gibi tüm kavramların içerisinde yer alan kişilerin hepsi araştırmamız boyunca herhangi bir karışıklık yaşanmaması adına “iklim mülteciliğı” çatısı altında değerlendirilecektir. İklim mültecilerine odaklanmak, iklim değışikliğı ile kıtaya yönelen göç hareketleriyle ilgili kaygıların kesiştiğı noktayı işaret etmekte ve bu süreç, karmaşık ve sorunlu şekillerde cereyan etmektedir. Bir başka ifadeyle iklim mültecileri “doğal çevrelerinde ani veya kademeli değışiklikler nedeniyle, deniz seviyesi yükselmesi, aşırı hava olayları veya kuraklık ve su kıtlığı gibi iklim değışikliğinin en az bir etkisi ile ilişkili olarak, hemen ve/veya yakın gelecekte yaşam alanlarını terk etmek zorunda kalan kişiler” olarak tanımlanmıştır (Biermann ve Boas 2010: 67).

¹ BM 1951 Cenevre Sözleşmesine göre mülteci şu şekilde tanımlanmaktadır: “İrkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti ve siyasi görüşleri yüzünden haklı bir zulüm korkusu nedeniyle vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve söz konusu korku yüzünden, ilgili ülkenin korumasından yararlanmak istemeyen kişi” 1969 Afrika Birliğı Örgütü (OAU) Sözleşmesi bir mülteciyi ‘kendi menşe ülkesi ya da vatandaşı olduğu ülkenin bir bölümünde ya da tümünde dış saldırı, işgal, yabancı egemenliğı ya da kamu düzenini ciddi biçimde bozan olaylar nedeniyle ülkesini terk etmeye zorlanan kişiler’ olarak tanımlar. (Göç Terimleri Sözlüğü, S.65) https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf

İklim ve çevre sorunları kapsamında literatürde ele alınan içerikler genellikle çevresel bozuklukların ve/veya felaketlerin nasıl düzeltililebileceğine ya da nasıl önlenilebileceğine yöneliktir. Ancak son yıllarda büyüyen çevresel sorunlardan dolayı ciddi boyutlara ulaşan insan hareketliliklerine de dikkat çekmek gerekmektedir. Bu durum da uluslararası toplumu daha kapsamlı politikalar geliştirmeye zorlamakta ve gelecekte iklim kaynaklı göçlerin yönetimi için stratejik yaklaşımlar gerektirmektedir. İklim mültecisi kavramı, Avrupa politikalarında giderek daha fazla önem kazansa da uygulanabilir efektif çalışmalar bulunmamaktadır. Avrupa'da iklim değişikliği, şüpheciliği ve artan göçmen karşıtı hareketler, çevresel değişim ve insan göçü politikaları arasında ciddi gerilimler oluşturmaktadır (Almiron vd., 2020: 2005). Avrupa'da ve dünya genelinde yükselen sağcı hareketler ve bu hareketlerin göçmenlere yönelik tepkisel yaklaşımları, devletlerin göçmen ve/veya mültecilere yönelik politikalarını önemli ölçüde kısıtlamaktadır. Savaşlar nedeniyle meydana gelen zorunlu insan hareketliliğine dahi bu denli direnç gösteren toplumlar, iklim değişikliği gibi daha karmaşık ve yavaş gelişen sebeplerle ortaya çıkan göçlere karşı çok daha büyük bir direnç gösterebilmektedir. Bu bağlamda, iklim mülteciliği olgusunun toplumlar ve devletler tarafından nasıl algılandığını ve bu algıların göç politikalarına nasıl yansıdığını anlamak büyük bir önem taşımaktadır. Geleneksel olarak savaşlar, iç çatışmalar ve doğrudan şiddet gibi sebeplerle gerçekleşen göçlere bile böylesine tepkisel bir yaklaşım benimseyen toplumlar, iklim değişikliği gibi dolaylı sebeplerle ortaya çıkan göçleri nasıl karşılayacak ve bu göçlerin yönetimi konusunda hangi politikaları benimseyeceklerdir? Ayrıca, kaynak ülkeler bu gibi durumlarla baş edip, ne gibi politikaları hayata geçirecektir? Bu sorular, iklim değişikliği bağlamında ortaya çıkan zorunlu göçlerin yönetimi için kritik öneme sahiptir.

İklim değişikliklerinin tüm dünyada yaşanması ve bu değişikliklerin yaratmış olduğu sorunların gözle görülür derecede büyümesi, göç süreçlerinin karmaşıklığını ve önemini artırmaktadır. Örneğin, son dönemlerde Afrika'nın bazı bölgelerinde sıkça yaşanan kasırgalar, bu bölgelerde yaşayan insanları yeni yerleşim yerleri arayışına itmektedir. Aynı şekilde, hava sıcaklıklarının son yıllarda artması sonucunda ortaya çıkan kuraklık olayları ciddi boyutlara ulaşmakta ve bu durum tarım faaliyetlerinin devamını imkânsız hale getirmektedir. Bu sebeple, tarıma dayalı geçim kaynakları yok olan insanlar, yaşamlarını sürdürebilecekleri yeni bölgelere göç etmek zorunda kalmaktadır.

Öte yandan, bazı bölgelerde artan yağışların sebep olduğu sel olayları, yerleşim yerlerini ve tarım alanlarını tahrip etmektedir. Bu yıkıcı etkiler, insanların zorunlu olarak yeni yerleşim alanlarına yönelmesine neden olmaktadır. Bu süreç, yeni göç edilen yerlerde de benzer iklim

olaylarıyla karşılaştıkça, göç hareketlerinin hem ülke içinde hem de uluslararası düzeyde devam etmesine yol açmaktadır. Bu tür göçler, sadece göç eden bireyler ve topluluklar için değil, aynı zamanda göçün hedefi olan bölgeler için de önemli sosyo-ekonomik ve çevresel etkiler yaratmaktadır. Bu bağlamda, iklim değişikliğinin küresel düzeydeki etkilerini ve bu etkilerin göç dinamiklerine nasıl yansıdığını anlamak, sürdürülebilir ve insan haklarına uygun göç politikaları geliştirmek açısından kritik bir önem arz etmektedir.

İklim değişikliği ve göç arasındaki bağlantı, uluslararası düzeyde 1970'lerin sonlarına kadar geniş çapta tartışılmamıştır (Warner vd., 2010: 670). Bu dönemde çevre sorunlarına yönelik artan ilgi ve 1972 yılında Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın (UNEP) kurulmasıyla bu konu önem kazanmıştır. Ancak, 1889 yılında Ravenstein, göç hareketlerini “çekici olmayan iklim” ile ilişkilendirmiştir. Amerikalı coğrafyacı Churchill Semple, 1911 yılında nüfus hareketlerini daha iyi arazi ve daha ılımlı iklim arayışıyla ilişkilendirmiştir. Bu erken dönem düşüncelere rağmen, çevresel faktörlerin göç üzerindeki etkileri zamanla azalmış, ekonomik ve sosyal faktörlere olan ilgi artmıştır.

Konuyla ilgili ilk bilimsel yazılar, 1980'lerde Birleşmiş Milletler Çevre Programı'na sunulan “Çevresel Mülteciler” raporundan sonra yayımlanmıştır. Böylece, “çevresel göçmenler” ve “iklim mültecileri” terimleri göç tartışmalarında giderek daha fazla yer bulmaya başlamıştır. İklim değişikliğinin savunmasız nüfuslar üzerindeki etkileriyle ilgili alarm verici rakamlar, iklim göçü konusundaki ilgiyi artırmıştır. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), iklim değişikliğinin en ciddi etkilerinin insan göçü üzerinde hissedileceğini belirtmiştir. N. Myers, 21. yüzyılın sonuna kadar 150 milyon iklim mültecisi olacağını öngörmüştür (1993-2002). Dünya Bankası'nın Eylül 2021'de yayımladığı “İçsel İklim Göçü Üzerine Hareket Etmek” raporu ise, iklim değişikliğinin etkileri nedeniyle 260 milyon kişinin evlerini terk etmek zorunda kalacağını belirtmektedir. Özellikle Güney Asya, Latin Amerika ve Afrika'nın bu süreçten en çok etkilenecek bölgeler arasında olduğu ifade edilmiştir (Jaldi ve El Ouassif, 2022: 22).

Son yıllarda, yerinden edilme olayları Afrika'da, özellikle Sahraaltı Afrika'da ciddi boyutlara ulaşmıştır. BM Genel Sekreteri'nin ilk Ülke İçinde Zorla Yerinden Edilmişler (Internally Displaced People- IDP) Temsilcisi Francis Deng'e göre, 1969 ile 1994 arasında Afrika'daki iç yerinden edilmiş kişilerin sayısı 10 milyon ile 15 milyon arasında artmıştır. 1994 yılında, iç yerinden edilme vakalarının uzun süredir devam eden ve alarm verici artışı, Afrika Birliği tarafından “bugün Afrika'daki en trajik insani ve insan hakları krizlerinden biri” olarak

tanımlanmıştır. Bu eğilimler günümüzde de devam etmektedir ve iklim krizi, yerinden edilme ve göçte giderek daha belirleyici bir faktör olarak tanınmaktadır. Zorla yerinden edilmişlerin toplamının %30'u Afrika ülkelerinden gelmektedir (12,4 milyon) ve 2015 yılında Afrika'daki toplam 3,5 milyon yerinden edilenlerin 1,1 milyonu ani doğal afetler (özellikle seller) nedeniyle meydana gelmiştir. Bu durum, iklim değişikliğinin etkilerinin yerinden edilme üzerindeki rolünü vurgulamaktadır (Jaldi ve El Ouassif, 2022: 22).

Gelecek yıllar içerisinde oldukça kritik bir konumda olacak bu konu, maalesef ne devletler nezdinde ne toplumlar ne araştırmacılar ve akademisyenler ne de sivil toplum örgütleri tarafından yeterli ilgi görmekte ve dolayısıyla bu alanda yapılan çalışmalar oldukça yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, iklim değişikliği ve göç arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamak ve bu alandaki eksiklikleri gidermek amacıyla bu konuyu çalışmak önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, iklim değişikliğinin göç üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde analiz etmek, mevcut politikaların ve yaklaşımların yetersizliklerini ortaya koyarak, yeni bakış açıları geliştirmek ve bu alanda daha etkili çözüm önerileri sunmaktır. Böylece hem ulusal hem de uluslararası düzeyde iklim mülteciliği sorununa yönelik daha sürdürülebilir ve insan haklarına uygun politikaların geliştirilmesine katkı sağlayabilecek verileri bilimsel olarak ortaya koymaktır. Araştırma örnekleminde Sahraaltı ülkelerinin seçilme amacı, dünyanın diğer bölgelerinden daha fazla bir biçimde bu bölgede iklim değişikliğinin ve bunun neticesinde oluşan göç hareketliliklerinin artık gözle görülür bir sorun haline gelmesinden kaynaklanmaktadır. Bu çalışma, iklim değişikliği ve zorunlu göç arasındaki ilişkiye dair derinlemesine bir anlayış sunarak, gelecekte karşılaşılabilecek zorlukların üstesinden gelinmesine yönelik önemli adımlar atılmasına olanak tanıyacaktır.

Bu tez çalışması kapsamında öncelikle kapsamlı bir literatür taraması yapılarak iklim göçleri ile ilgili kavramsal ve kuramsal çerçeve ele alınmış, Afrika kaynaklı iklim göçlerinin temel nedenleri incelenmiştir.

İklim göçlerinin nedenlerinin daha iyi anlaşılabilmesi adına, literatürdeki boşluklar dikkate alınarak, nitel bir saha araştırması uygulanmıştır. Bu kapsamda hem göç sürecine katılan aktörler ile hem de göç süreçleri konusuna hâkim olan akademisyenler, bu alanda faaliyet gösteren STK'lar, farklı ülkelerde göç ve göçmenlerle ilgilenen bürokratlarla görüşülerek uzman görüşleri alınmıştır.

Araştırma konusu seçilirken ve kurgusu oluşturulurken, araştırmacının daha önce bu alanda çalışan bir STK'nın yöneticisi olmasının ve göçmenlerle yakın çalışmasının etkisi

olmuştur. Araştırma süreci boyunca da alandaki kişi ve kurumlarla olan yakın ilişki, nitel görüşmeler için ilgili kişilere ulaşılması ve derinlemesine mülakatların gerçekleştirilmesi sürecini kolaylaştırmıştır.

Saha çalışmasında kullanılacak yarı yapılandırılmış soru formu taslağı oluşturulduktan sonra göç alanında çalışmaları bulunan üç akademisyenden görüş alınmış ve formun olgunlaştırılmasına katkı sunmaları istenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda soru formu revize edilmiştir. Daha sonra 3 uzman ve 3 göçmen ile pilot görüşmeler yapılarak soru formunun anlaşılabilir olup olmadığı, görüşmecilerin tepkisi ve mülakat süresi gibi temel hususlar not alınmıştır. Pilot çalışmalardan alınan geri dönüşler ile yarı yapılandırılmış soru formları yeniden düzenlenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda göçmenler ve uzmanlar için ayrı soru formları hazırlanmıştır.

Saha çalışmasına başlamadan önce Medeniyet Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 03.06.2024 tarihinde çalışmanın etik raporu alınmıştır.

Araştırma kapsamında 20 göçmen ve Akademisyen, STK Temsilcisi ve bürokratlardan oluşan 15 uzman kişi ile derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Saha görüşmeleri Mayıs-Ağustos 2024 tarihleri arasında yüz yüze ve çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırma bulguları Maxqda programı kullanılarak analiz edilmiştir. Derinlemesine görüşmelerden elde edilen bulgular göçmenler ve uzmanlar olarak ayrı ayrı betimsel analize tabi tutulmuş, daha sonra birlikte yorumlanmıştır. Bunun nedeni, göçmenler ve uzmanlarla yapılan görüşmelerde temalar bakımından temel farklılıkları belirlemek, her iki grubun perspektiflerinden ortaya çıkan farklı bakış açılarını anlayabilmektir. En temel farklılık, göçmenlerin iklim kaynaklı zorlukları bizzat yaşaması ve bireysel deneyimlerine dayanarak soruları cevaplaması, uzmanların ise genellikle ikincil kaynak ve aktarımlar üzerinden veya analitik gözlemlerine dayanarak iklim göçlerini değerlendirmesidir.

Bu tez çalışması üç temel bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde etmenler ve politikalar bağlamında iklim mülteciliği, ikinci bölümde ise Afrika'da iklim mülteciliğinin nedenleri ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise araştırma bulgularına yer verilmiştir.

Birinci bölümde, iklim mülteciliği kavramı kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır. Bu bölümde, öncelikle mülteci ve göçmen kavramları arasındaki farklar açıklığa kavuşturulmakta, ardından iklim mülteciliği kavramı tanımlanmaktadır. İklim değişikliği ve göç arasındaki karmaşık ilişki incelenirken, çevresel bozulma, ekosistem değişiklikleri, gıda ve su

güvencesizliği gibi iklim mülteciliğini tetikleyen başlıca faktörler detaylandırılmaktadır. Ayrıca, bu bölümde uluslararası düzeydeki iklim anlaşmaları ve bu anlaşmaların göç üzerindeki etkileri ele alınmakta, ulusal düzeydeki politikalar ve stratejiler ile hükümetlerin ve uluslararası iş birliğinin bu alandaki rolleri değerlendirilmektedir.

İkinci bölümde, Afrika kıtasında iklim mülteciliğine yol açan spesifik etmenler derinlemesine incelenmektedir. Afrika'nın iklim yapısı ve bu yapının küresel iklim değişikliğinden nasıl etkilendiği ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Bu bölümde, çölleşme, orman tahribatı, toprak erozyonu, su kaynaklarının tükenmesi ve tarımsal üretimde yaşanan sorunlar gibi çevresel bozulmaların yanı sıra, kıtada yaşanan gıda güvencesizliği, su kıtlığı, işsizlik ve gelir eşitsizliği gibi sosyo-ekonomik etkiler tartışılmaktadır. Bu sorunların göç hareketleri üzerindeki etkileri, kıtada artan çatışmalar ve güvenlik sorunları bağlamında değerlendirilmektedir. Bölüm, bu bağlamda Afrika'nın farklı bölgelerinde iklim değişikliğinin neden olduğu bölgesel farklılıkları ve bu farklılıkların toplumsal yapılar üzerindeki etkilerini de kapsamaktadır.

Üçüncü bölümde ise, araştırmanın bulgularına yer verilmektedir. Bu bölüm, araştırmanın amacını, kapsamını ve önemini açıklayarak başlamaktadır. Ardından, araştırma probleminin tanımı, varsayımlar, sınırlılıklar ve kullanılan yöntemler detaylandırılmaktadır. Veri toplama teknikleri ve analiz süreçleri titizlikle açıklanmakta, elde edilen bulgular kapsamlı bir şekilde sunulmaktadır. Bu bulgular doğrultusunda, iklim mülteciliği ile ilgili politika önerileri geliştirilmekte ve bu önerilerin Afrika bağlamında uygulanabilirliği tartışılmaktadır. Son olarak, araştırmanın genel sonuçları değerlendirilerek, iklim mülteciliği konusundaki gelecek araştırmalar için yönlendirici nitelikteki öneriler sunulmaktadır.

Bu çalışma, iklim değişikliğinin küresel ölçekte neden olduğu göç hareketlerini ve özellikle Afrika kıtasında ortaya çıkan iklim mülteciliği olgusunu kapsamlı bir şekilde ele almıştır. İklim değişikliğinin çevresel, toplumsal ve ekonomik boyutları, bu değişimlerin göç üzerindeki etkileri ve bu etkilerle başa çıkma konusunda geliştirilen uluslararası ve ulusal politikalar derinlemesine incelenmiştir. Afrika kıtasının karşı karşıya olduğu iklim kaynaklı zorluklar, bölgesel farklılıklar göz önünde bulundurularak analiz edilmiş, bu zorlukların neden olduğu toplumsal ve ekonomik sorunlar ile bu sorunların göç hareketlerine olan etkileri değerlendirilmiştir.

Hazırlanan bu tez çalışması ile iklim mülteciliği konusunda daha etkili politikaların ve uluslararası iş birliğinin gerekliliğini ortaya koymakta, Afrika bağlamında uygulanabilir çözüm

önerileri sunmaktadır. Tezin genel sonuçları, iklim mülteciliği konusundaki mevcut literatüre katkı sağlamakla birlikte, gelecekte yapılacak çalışmalara da ışık tutacak niteliktedir. Bu bağlamda, iklim değişikliği ve göç arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılması, bu ilişkinin yönetilmesi ve iklim mültecilerine yönelik daha insancıl politikaların geliştirilmesi yönündeki çabaların artırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

1. İKLİM MÜLTECİLİĞİ: ETMENLER VE POLİTİKALAR

Çalışmanın bu bölümünde iklim mülteciliği kavramı, iklim mülteciliğini oluşturan temel etmenler ve iklim mülteciliği politikaları detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

1.1 İklim Mülteciliği: Temel Kavramlar

1.1.1 Mülteci ve Göçmen Tanımları

Mülteci kavramı, bireyin yaşadığı ülkedeki savaş, zulüm, doğal afet gibi acil durumlar nedeniyle mecburi olarak vatanını terk etmesi durumunu ifade eder. Göçmenlikte olduğu gibi bu karar, isteğe bağlı bir yer değiştirme değil, genellikle doğrudan hayatta kalma mücadelesiyle ilişkilidir (Eren ve Çakran, 2017: 5). Mültecilik statüsü, bireyin sadece yeni bir hayata başlama arzusu değil, aynı zamanda kaçınılmaz bir güvenlik sorunu nedeniyle vatanından ayrılmasını içerir. Bu durum, mültecilerin, göçmenlere nazaran daha zorlu koşullar altında, sıklıkla belirsizlik ve güvensizlik içinde yaşamak zorunda kaldığı bir gerçeği yansıtır. Mültecilik, sadece bireyin kişisel tercihi değil, aynı zamanda yaşadığı dramatik koşulların bir sonucu olarak ortaya çıkan bir statüdür (Türkoğlu, 2011: 103).

Mülteci tanımı, 1994 tarihli İltica ve Sığınma Yönetmeliği'nde: “Avrupa’da meydana gelen olaylar sebebiyle ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesin den istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancı” olarak ifade edilmiştir.

Mültecilik statüsü, bireyin vatanında maruz kaldığı takip ve zulümden kaçmak amacıyla başka bir ülkeye sığınma hakkını düzenler. Bireyin ırkı, milliyeti, dini, sosyal grubu veya siyasi düşünceleri nedeniyle yaşadığı ülkede takibata uğraması durumunda mülteci statüsüne sahip olabileceği belirtilmiştir. Bu hukuki metin, mültecilik kavramını objektif ve detaylı bir şekilde tanımlayarak, bu statüye sahip bireylerin korunmasını ve haklarını güvence altına alınmasını hedeflemektedir. Mülteci kavramının daha kesin bir şekilde anlaşılmasında en önemli referanslardan biri, 1951 Cenevre Konvansiyonu'dur. Bu konvansiyon, mülteci tanımını 1. madde A bendinin (2). paragrafında şu şekilde açıklamaktadır: *1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar sonucunda ve ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı*

olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen; yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahsa uygulanacaktır. Birden fazla tabiiyeti olan bir kişi hakkındaki 'vatandaşı olduğu ülke' ifadesi, tabiiyetini haiz olduğu ülkelerden her birini kasteder ve bir kişi, haklı bir sebebe dayalı bir korku olmaksızın, vatandaşı olduğu ülkelerden birinin korumasından yararlanmıyorsa, vatandaşı olduğu ülkenin korumasından mahrum sayılmayacaktır (BMMYK, 2010: 67-87). Bu tanım, mülteci olma durumunu belirli kriterlere bağlayarak uluslararası alanda koruma sağlamayı amaçlamaktadır.

Mülteci statüsü, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'nin içeriğinde yapılan değişikliklerle daha geniş bir perspektife taşınmıştır. Söz konusu değişiklikler, 1967 Protokolü'nün kabulüyle gerçekleşmiş ve mülteci tanımındaki bazı sınırlamaların kaldırılmasına olanak tanımıştır. Bu kapsamda, 1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar sonucunda ve söz konusu olaylar sonucunda ifadeleri, sözleşme metninden çıkartılarak zaman ve coğrafya kısıtlamaları ortadan kaldırılmıştır (1967 Protokolü: m. 1/2). Bu evrenselleşme süreci, mülteci tanımının daha geniş bir perspektife açılmasını sağlamıştır. Artık mülteci olarak kabul edilebilmek için bireyin sadece belirli bir tarih öncesinde meydana gelen olaylara maruz kalması gerekmekte, aynı zamanda ırk, din, milliyet, belirli bir toplumsal gruba üyelik ya da siyasi görüş nedeniyle maruz kaldığı, haklı nedenlere dayanan zulüm korkusuyla kendi ülkesi dışında bulunması yeterli olmaktadır (Türkdoğan, 2018: 13-14). Bu bağlamda, 1951 BM Mülteciler Sözleşmesi'ne göre mülteci tanımı, ırk, din, milliyet, belirli bir toplumsal gruba üyelik ya da siyasi görüş gerekçesiyle maruz kaldığı, haklı nedenlere dayanan, zulüm korkusu nedeniyle kendi ülkesi dışında olan kimse olarak belirlenmiştir (Mültecilerin Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi: 67-87). Bu tanım, mülteci olma kriterlerini genişleterek daha fazla bireyin koruma altına alınmasını amaçlamaktadır.

Mağduriyet, bireyin mülteci statüsüne sahip olup olmadığının belirlenmesinde temel bir faktördür. Bu durum, genellikle ırk, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle menşe devletinde maruz kaldığı zulüm veya tehlikeden kaynaklanır. Mülteci kavramı, bu mağduriyeti yaşayan bireylerin, menşe devletlerinden zorunlu olarak ayrılıp başka bir devletten sığınma talep etmelerini ifade eder. Mülteci olma durumu genellikle menşe devleti tarafından tanımlanır ve bu tanıma dayanarak uluslararası koruma talepleri değerlendirilir (Öztürk, 2015: 65). Menşe devletin zulme uğrayan bireyleri mülteci olarak kabul etmesi, uluslararası koruma taleplerinin yerine getirilmesi için önemli bir

adımdır. Ancak, mülteci kavramının kendisi de geniş ve canlı bir tanıma sahiptir, çünkü bu tanım sadece siyasi zulüm değil, aynı zamanda ırksal, dini veya belli bir toplumsal gruba bağlı olma nedenlerine dayalı mağduriyetleri de içerir. Bu bağlamda mülteci olgusu, farklı disiplinler için de çalışma alanı sunan bir konsepttir. Hem hukuk, hem sosyoloji, hem de uluslararası ilişkiler gibi disiplinlerde, mülteci kavramının anlamı ve uygulama alanları konusunda geniş bir literatür bulunmaktadır. Mülteci kavramı etrafında buğüne kadar oluşan çok disiplinli literatür, sığınma talebinde bulunan bireylerin yaşadığı mağduriyeti ve bu durumun devletler arası ilişkileri nasıl etkilediğini anlamak için çok yönlü bir bakış açısı sağlar.

Öztürk (2015: 65) tarafından yapılan çalışmada mülteci kavramının uluslararası boyutunu vurgulamak amacıyla “beynelmilel zorunlu göçmenler” tabiri kullanılmış, bu kişilerin zorunlu olarak bir ülkeden başka bir ülkeye göç etmelerine atıfta bulunulmuştur. Bu tanımda, göçün sadece bir yerden bir yere gerçekleşen genel bir hareket olmadığı, aynı zamanda bu göçün zorunlu nedenlerle gerçekleştiği vurgulanmaktadır. Göçmenlerin beynelmilel olarak nitelendirilmesi, bu bireylerin sadece kendi ülkeleri arasında değil, uluslararası sınırları aşarak farklı bir ülkeye gitmeye zorlandıklarını ifade eder. Bu durum genellikle savaş, zulüm, doğal afet veya diğer olağanüstü durumlar gibi kaçınılmaz zorunluluklar nedeniyle gerçekleşir. Bu tabir, sadece göç edilen yerin uluslararası olmasını değil, aynı zamanda göçün zorunlu nedenlere dayandığını vurgulayarak mülteci kavramının özünü yansıtır. Bu şekilde, bu terim, mülteci durumunun karmaşıklığını ve uluslararası boyutunu ifade eder, aynı zamanda göç edilen yerin bir ülkeden diğerine zorunlu bir şekilde gerçekleştiği durumları anlamamıza katkı sağlar.

Zorunlu göç, literatürde farklı şekillerde tanımlanabilmektedir. Bu tanımlardan biri, zorunlu göçü sadece ülke içi olaylar nedeniyle yerinden edilmiş kimseleri kapsar. Bu durum, genellikle iç savaşlar, çatışmalar, doğal afetler veya diğer yerel sebeplerden kaynaklanan göçleri ifade eder. Yani, bireyler, ülkeleri içindeki olaylar nedeniyle evlerini terk etmek ve başka bir bölgeye yerleşmek zorunda kalabilirler. Bu bağlamda, ülke içi zorunlu göç terimi, bireylerin kendi ülkeleri içindeki zorlayıcı koşullar nedeniyle yaşadıkları yerden uzaklaşmak zorunda kalmalarını belirtir. Bu durum, genellikle devlet içindeki istikrarsızlık, çatışma, şiddet veya doğal afetlerin yol açtığı acil durumlarla ilişkilidir. Her ne kadar ülke içi zorunlu göç terimi genellikle içsel olayları ifade etse de, zorunlu göç kavramı genel olarak daha geniş bir perspektife sahiptir ve bu kapsamda uluslararası zorunlu göç gibi birçok alt kategoriye içerebilir. Bu alt kategoriler, bireylerin kendi ülkeleri dışında başka bir ülkeye gitmek zorunda kaldıkları durumları da içerir (Ünlü, 2007: 72).

Uluslararası hukukta kimin “ülke içinde yerinden edilmiş kişi” olduğuna dair yasal bir tanım yoktur. Birleşmiş Milletler Ülke İçinde Yerinden Edilmeye İlişkin Yol Gösterici İlkelerine göre, Ülke İçinde Yerinden Edilmiş Kişiler (IDP'ler) “... özellikle silahlı çatışmaların, yaygın şiddet durumlarının, insan hakları ihlallerinin veya doğal veya insan kaynaklı afetlerin bir sonucu olarak veya bunların etkilerinden kaçınmak için kaçmaya veya evlerini veya mutlak mesken yerlerini terk etmeye zorlanan veya zorlanan ve uluslararası kabul görmüş bir devlet sınırını geçmemiş kişiler veya kişi grupları” olarak ifade edilmiştir (emergency.unhcr, 2023).

UNHCR tanımına göre, mülteciler uluslararası hukuk tarafından tanımlanmakta ve korunmaktadır. Mülteciler, çeşitli nedenlerle vatanlarını terk etmek zorunda kalan ve uluslararası koruma talebinde bulunan bireyleri ifade eder. UNHCR tarafından yapılan tanıma göre, mülteciler şu durumlarda uluslararası koruma talep eden kişilerdir:

- Eziyet: Birey, vatanında maruz kaldığı eziyet nedeniyle uluslararası koruma talebinde bulunabilir.
- Çatışma: Birey, vatanında devam eden çatışmalar, savaş veya içsel çatışmalar nedeniyle güvenliğinin tehlikede olduğunu düşünerek uluslararası koruma talep edebilir.
- Saldırı: Birey, vatanında kişisel güvenliğini tehdit eden saldırılara maruz kaldığı için uluslararası koruma talep edebilir.
- Toplum Huzurunu Ciddi Şekilde Bozan Diğer Durumlar: Birey, vatanında toplum huzurunu ciddi şekilde bozan koşullar nedeniyle uluslararası koruma talep edebilir.

UNHCR'in tanımına göre, mültecilerin sığınma talepleri reddedildiğinde, bu bireylerin genellikle büyük ihtimalle ölümcül sonuçlara maruz kalmaları söz konusu olabilir. Bu nedenle, uluslararası toplum, mültecileri koruma altına alarak, yaşadıkları zorlu durumlar karşısında destek sağlamakla yükümlüdür.

Ziya'nın (2012: 232) belirttiği üzere, göçmenler ve mülteciler arasındaki ayrım genellikle yer değiştirme eyleminin kişinin iradesi ile gerçekleşip gerçekleşmemesiyle ilgilidir. Ekonomik göçmenler, genellikle ekonomik refah için veya daha iyi sosyal koşullar arayışıyla ülkelerinden ayrılan bireyleri ifade eder. Bu kişiler, belirli bir ülkeye iş bulma, daha iyi bir yaşam standardı elde etme veya eğitim gibi nedenlerle gitmek isteyebilirler. Ancak, ekonomik göçmenler mültecilik statüsünden yararlanamazlar. Mültecilik statüsü, kişinin vatanında yaşadığı zulmü veya güvensiz koşulları nedeniyle başka bir ülkeye sığınma talebinde bulunduğu durumları

içerir. Bu talep, genellikle bireyin kendi iradesi dışında ortaya çıkan acil durumlar sonucunda gerçekleşir. Özetle, her mülteci aynı zamanda bir göçmendir, ancak her göçmen mülteci statüsünde değildir. Göçmenlik ve mültecilik arasındaki temel ayrım, yer değiştirme eyleminin kişinin iradesine bağlı olup olmamasıdır. Bu durum, göçmenlerin genellikle daha genel ve çeşitli nedenlerle yer değiştirme kararı alabileceği, ancak mültecilerin genellikle yaşadıkları zorlayıcı koşullar nedeniyle bu kararı zorunlu olarak aldığı gerçeğini yansıtır.

Göçmen kavramı genellikle bireyin göç etme kararını, dış faktörlerin müdahalesi olmaksızın kendi özgür iradesiyle ve kişisel uygunluk sebepleriyle aldığı tüm durumları içerir. Bu, göçmenin genellikle maddi ve sosyal koşullarını iyileştirmek, beklentilerini geliştirmek veya başka bir ülkede yaşam koşullarını aramak amacıyla kendi inisiyatifiyle bir yerden başka bir yere taşınmasını ifade eder. Ancak, bu tanımın evrensel bir standardı olmamakla birlikte, genellikle Birleşmiş Milletler tarafından belirli kriterlere dayalı olarak ele alınmaktadır. Birleşmiş Milletler göçmeni, sebepleri, gönüllü olup olmaması, göç yolları, düzenli veya düzensiz olması fark etmeksizin yabancı bir ülkede bir yıldan fazla ikamet eden bir birey olarak tanımlamaktadır (IOM, 2009). Bu tanıma göre, turist veya iş adamı statüsüyle kısa sürelerde seyahat eden kişiler genellikle göçmen olarak değerlendirilmez. Ancak, kısa dönemli göçmenler arasında mevsimsel tarım işçileri gibi belirli türler de yer alabilir. Bu açıdan bakıldığında, göçmenlik terimi geniş bir yelpazede farklı durumları içerir ve bireylerin çeşitli nedenlerle bir yerden başka bir yere taşınmalarını kapsar. Bu, ekonomik nedenlerden kaynaklanan göçlerden, aile birleşimi amacıyla yapılan göçlere kadar çeşitli motivasyonlara dayanan birçok farklı senaryoyu içerir (Perruchoud ve Redpath Cross, 2009: 37).

Göç sürecinin tanımı ve sınıflandırılması, bireylerin bir yerden başka bir yere gitme nedenleri, bu hareketin zorunlu mu yoksa gönüllü mü olduğu, geçici mi yoksa kalıcı mı olduğu gibi faktörlere bağlı olarak şekillenir. Bu süreç, genellikle ulus devlet sınırlarını aşan ve farklı motivasyonlara dayanan hareketlilik biçimlerini içerir. Göçe dair kuram ve yaklaşımlar, genellikle bu dinamiklerin etrafında şekillenir ve ulus devleti aşan sınırların ötesinde gerçekleşen hareketlilikleri kapsar.

- Zorunlu Göç ve Gönüllü Göç: Göç süreci, temel olarak bireylerin zorunlu olarak yer değiştirmelerinden kaynaklanan zorunlu göçle veya kendi iradeleriyle, tercih ve istekleri doğrultusunda gerçekleştirdikleri gönüllü göçle ilişkilidir. Zorunlu göç, savaşlar, çatışmalar, doğal afetler gibi zorlayıcı faktörler nedeniyle ortaya çıkarken,

gönüllü göç bireylerin daha iyi yaşam koşulları, iş imkanları veya eğitim gibi nedenlerle bir yerden başka bir yere gitme isteğiyle ilgilidir (Tümtaş, 2022: 338; Şahin, 2015: 168).

- Geçici ve Kalıcı Göç: Göç, geçici veya kalıcı olabilir. Geçici göç, genellikle belirli bir süre için gerçekleşir ve bireyler daha sonra vatanlarına dönmeyi planlarlar. Kalıcı göç ise bireylerin yerleştikleri yeni yerde kalıcı olarak yaşamayı tercih etmelerini ifade eder (Varol ve Gültekin, 2016: 44; Alptekin vd., 2018: 89).

Bu faktörler, göç sürecini anlamak ve sınıflandırmak için kullanılan temel kategorilerdir. Göçle ilgili kuram ve yaklaşımlar, genellikle bu dinamikler etrafında şekillenir ve bireylerin hareketliliklerini anlamak için çeşitli perspektifleri içerir. Bu kapsamda, iklim mülteciliği öne çıkan bir alt alan olup, bireylerin iklim değişikliği, doğal afetler veya çevresel faktörler nedeniyle zorunlu olarak göç etmelerini ifade eder. İklim mülteciliği, göç süreçlerindeki zorunlu boyutu vurgulayarak, çoğu kez ulus devlet sınırlarını aşan bir hareketlilik biçimini temsil eder. Bu bağlamda, göçe dair kuramsal yaklaşımlar, giderek artan iklimsel tehditlerin bireylerin yer değiştirme kararları üzerindeki etkilerini anlamak için önemli bir perspektifi içerir.

1.1.2 İklim Mülteciliği

Küresel bir sorun olan iklim değişikliği, coğrafi ve meteorolojik yansımalarının çok ötesinde, yerel, ulusal ve uluslararası insani ve sosyal sonuçları olan karmaşık bir meseledir. Salgın hastalıkların artışı, barınma sorunları, temiz su ve gıdaya erişimde yaşanan zorluklar iklim değişikliği nedeniyle ilk akla gelen sorunlar olarak ön plana çıkmaktadır (Brown, 2014: 111). İklim değişikliği, sıcaklık artışları, yağış rejimindeki değişiklikler ve ekosistem dengesizlikleriyle birlikte, yeni enfeksiyon hastalıklarının yayılma riskini artırabilir. Deniz seviyelerinin yükselmesi, aşırı hava olayları ve doğal afetlerin sıklığında artış, milyonlarca insanın yaşadıkları bölgeleri terk etmelerine neden olarak barınma sorunlarını tetikleyebilir. Bu durum, yerinden edilen insanlar arasında göç dalgalarına yol açabilir. Aynı zamanda, iklim değişikliği su kaynaklarını azaltabilir, kuraklık ve sel gibi etkilerle temiz su erişimini kısıtlayabilir, tarım verimliliğini azaltarak gıda üretimini olumsuz etkileyebilir. Sonuç olarak, iklim değişikliğinin etkileri sadece çevresel değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik alanlarda da derinlemesine etkiler yaratmaktadır. Bu nedenle, iklim değişikliği ile mücadelede bütünlük içinde ve küresel iş birliğiyle ele alınması gereken bir sorundur (Kang vd., 2009: 1666).

İklim değişikliğinin etkileri, özellikle doğal afetler, deniz seviyelerinin yükselmesi ve kuraklık gibi etkenlerle birlikte, milyonlarca insanın yaşadıkları bölgeleri terk etmelerine neden

olmaktadır. Bu kitlesel göç sorunu, küresel ölçekte önemli bir mesele haline gelmiş ve iklim değişikliğinin etkilerinin önüne geçilmesi çabalarının bir motivasyon kaynağı haline gelmiştir (Schwerdtle vd., 2018: 5). Kitlesel göç, özellikle çevresel değişikliklere bağlı olarak yaşanan yer değiştirmeleri içermekte olup, bu durumu etkileyen kişilere genellikle iklim mültecisi adı verilmektedir (Warner vd., 2010: 671). Bu bireyler, savaş, zulüm gibi nedenlerden dolayı etkilenip göç etmek zorunda kalan mültecilere benzer şekilde, ekolojik sorunlardan dolayı yaşadıkları yerleri terk edenlerdir. İklim mültecileri, iklim değişikliğinin yarattığı çevresel tehditlere maruz kaldıkları için göç etmek zorunda kalan insanları tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Bu durum, iklim değişikliği ile mücadelede sadece çevresel sürdürülebilirliği değil, aynı zamanda insanların yaşam kalitesini ve güvenliğini de koruma amacını güçlendirmektedir (Öngören ve Nurdoğan, 2023: 581).

1980'li yıllarla birlikte dünya genelinde çevre sorunları artış göstermiş ve bu artışın temel nedenlerinden biri olarak insan faaliyetleri kaynaklı nedenlere dikkat çekilmiştir. Bu dönemde, endüstrileşme, kentleşme, ormansızlaşma, tarım uygulamalarındaki değişiklikler ve fosil yakıt kullanımındaki artış gibi insan kaynaklı etkenler, çevresel dengesizlikleri derinleştirmiştir. Bu çevresel değişiklikler, doğal afetleri tetiklemekte veya doğal afetlerin etkilerini artırabilmektedir. Örneğin, bir bölgedeki aşırı orman kesimi erozyonlara neden olabilmekte, toprak kaymaları ve sel felaketlerini artırabilmektedir. İklim değişikliği nedeniyle artan sıcaklık ve deniz seviyelerindeki yükselme, şiddetli hava olaylarının, kuraklık ve sel gibi felaketlerin sıklığını ve şiddetini artırabilmektedir (Ziya, 2012: 231).

1.1.3 İklim Değişikliği ve Göç İlişkisi

İklim göçleri, genellikle çevresel değişikliklere ve iklim değişikliğinin etkilerine bağlı olarak gerçekleşen göç hareketlerini ifade eder. Bu kavram, özellikle son yıllarda artan iklim değişikliğinin sosyal, ekonomik ve çevresel etkileri üzerine yoğunlaşan tartışmaların bir sonucudur. İklim göçleri, çeşitli faktörler nedeniyle insanların yaşadıkları yerleri terk etmelerini ifade eder (Balcılar, 2023: 211). Bunlar arasında aşırı hava olayları, deniz seviyelerinin yükselmesi, kuraklık, sel, erozyon gibi çevresel tehditler bulunabilir. Bu göçler genellikle başka yerlere sığınma, daha güvenli bölgelere taşınma veya yaşam koşullarını iyileştirme amacını taşır. Tartışmaların eskiye dayanması, çevresel değişikliklerin ve iklimsel göçün bir süreç olarak uzun bir tarihsel evrime sahip olduğunu gösterir. Ancak, son yıllarda iklim değişikliğinin etkilerinin giderek artmasıyla birlikte, iklimsel göç konusu daha fazla önem kazanmış ve bu alandaki araştırmalar ve politika tartışmaları hız kazanmıştır. İklimsel göç, gelecekteki göç

eğilimlerini anlamak, etkilerini değerlendirmek ve uygun politika çözümleri geliştirmek adına ele alınan önemli bir konsepttir (Öngören ve Nurdoğan, 2023: 581).

İklim değişikliği, göçü etkileyen faktörlerden sadece biri olup, diğer sosyal, ekonomik ve politik etmenlerle birlikte karmaşık bir etkileşim içerisinde. İklim değişikliğinin yanı sıra, baskıcı yasalar, ağır vergilendirmeler ve toplumsal baskı gibi faktörler de göçleri etkileyen önemli dinamiklerdir (Cesur ve Bulut, 2022: 57). Özellikle baskıcı politikalar ve ağır vergilendirmeler gibi toplumsal baskılar, bireyleri yaşadıkları yerleri terk etmeye yönlendirebilir. Bu durum, özgürlük, güvenlik ve yaşam kalitesi gibi temel değerleri etkileyerek göçü tetikleyebilir. Ekonomik faktörler de göçü etkileyen önemli bir faktördür. İnsanlar, daha iyi ekonomik fırsatlar, iş imkanları ve gelir düzeyi arayışıyla göç edebilirler. Ancak, iklim değişikliğinin etkisi altında kalan bölgelerde, tarım alanlarında olumsuz değişiklikler, su kaynaklarının azalması ve doğal afetlerin sıklığının artması gibi iklimsel faktörler de göçü etkileyebilir. İnsanlar, daha uygun iklim koşullarına sahip bölgelere yönelerek, tarımsal faaliyetler için daha elverişli topraklar ve yaşam koşulları arayabilirler. Bu, iklim değişikliğinin doğrudan bir sonucu olarak göç hareketlerini artırabilir (Sipahioğlu, 2023: 545).

Çevresel faktörlerin göçü etkilediği konusu göç teorilerinde önemli bir yer tutar. Özellikle 19. yüzyılda Ravenstein tarafından ifade edilen göç teorileri, çeşitli nedenlerle insanların yer değiştirmesini açıklamaya yönelik temel prensipleri içerir. Ravenstein'in 1889'da ortaya koyduğu teorilerden biri, iklim koşullarının göçü etkileyen faktörlerden biri olduğunu vurgular. Ravenstein'a (1889: 242) göre, yaşamsal açıdan kötü iklim koşulları, insanların belirli bölgelerden diğer bölgelere göç etme eğiliminde olmalarına neden olabilir. Bu, özellikle tarım ve geçim kaynakları üzerindeki etkileriyle ilişkilendirilebilir (Gürsoy, 2019: 8). Zira yaşanan bölgedeki iklim koşulları, tarımın verimliliği, su kaynakları ve genel yaşam kalitesi üzerinde belirleyici bir rol oynar. Ravenstein'in (1889: 243) göçü kalkınmanın ayrılmaz bir parçası olarak görmesi ve göçün temel sebebinin ekonomik kaynaklı olduğunu savunması, neoklasik göç teorisine dayanmaktadır. Bu teori, göç hareketlerini ekonomik faktörler üzerinden açıklamaya odaklanan bir yaklaşımı temsil eder (Castle ve Miller, 2014: 28).

Neoklasik göç teorisi, göçün temelinde bireylerin ekonomik fırsatlar arayışında olduğunu ileri sürer. Bu teoriye göre, bireyler, iş bulma, daha iyi ücretler ve genel olarak ekonomik refahlarını artırma amacıyla yer değiştirmeyi tercih etmektedirler. Bu tercih, emek arzı ve talebindeki coğrafi farklılıkların bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Neoklasik göç teorisine göre, göçün temel sebepleri arasında iş olanakları, ücret düzeyleri, ekonomik büyüme

ve kalkınma gibi ekonomik faktörler bulunur. Bireyler, daha iyi yaşam standartlarına ulaşmak ve ekonomik refahlarını artırmak amacıyla yer değiştirme eğiliminde olurlar. Bu teori, göçün sadece bireylerin ekonomik çıkarlarına dayanan bir karar olduğunu vurgulamaktadır (Castle ve Miller, 2014: 28).

Neoklasik göç teorisine göre göç üzerinde etkili olan temel etmen, emeğe ilişkin coğrafi bölgeler arasındaki arz ve talep alanındaki farklılıklardır. Bu teori, ekonomik gelişmelerde iş gücünün kilit bir rol oynadığını ve emeğin coğrafi olarak farklı bölgeler arasında talep ve arz dengesine bağlı olarak göçü etkilediğini savunur. Neoklasik kurama göre, emek fazlası olan bölgelerde, yani iş gücünün arzının talepten fazla olduğu bölgelerde, ücret düşük olacaktır. Bu durum, iş arayan bireylerin daha yüksek ücretler ve daha iyi iş fırsatları arayışında oldukları bölgelere doğru göç etmelerine neden olur. Buna karşın, sermaye ile sınırlı emeğe sahip bölgelerde, yani iş gücünün talebinin arzdan fazla olduğu bölgelerde, ücretler yüksek olacaktır ve bu da göçmenlerin bu bölgelere yönelmelerine sebep olur. Bu teori, göçün ekonomik unsurlarla yakından ilişkili olduğunu ve bireylerin ekonomik çıkarlarını maksimize etmek amacıyla göç ettiklerini öne sürer. Göç, emeğin coğrafi olarak dağılmış olan talep ve arz dengesine cevap vererek ekonomik fırsatlar arayışında olan bireylerin yer değiştirmesine bağlıdır (Asar, 2015: 9). Bu tür göç teorileri, çevresel faktörlerin yanı sıra ekonomik, sosyal ve politik etkenleri de göçü etkileyen önemli faktörler olarak ele almaktadır. Ancak, çevresel faktörlerin, özellikle iklim değişikliği gibi uzun vadeli çevresel etkilerin, göç hareketlerini şekillendirebileceği konusundaki farkındalık günümüzde daha da artmıştır.

İklimin göç araştırmalarına dahil edilmesi uzun bir süreç içinde gerçekleşmiştir. Bu durumun en büyük nedeni, geçmişte doğal veya çevresel faktörlere karşı duyulan ilginin sınırlı olmasıdır. Göç araştırmaları genellikle ekonomik, sosyal ve politik faktörlere odaklanmış, çevresel değişkenler ise genellikle göz ardı edilmiştir. Özellikle 20. yüzyılın ortalarına kadar, göç araştırmalarında çoğunlukla ekonomik kalkınma, iş olanakları ve toplumsal değişim gibi faktörler ön plandaydı. Doğal veya çevresel faktörlerin göç üzerindeki etkilerine dair farkındalık, iklim değişikliği, çevresel bozulma ve doğal afetlerin göçü nasıl etkilediği gibi konulara yönelik araştırmaların artmasıyla birlikte daha belirgin hale gelmiştir. Son yıllarda, iklim değişikliğinin ve çevresel faktörlerin göçü nasıl etkilediğine dair büyük bir farkındalık oluşmuş ve bu alanda yapılan araştırmalar artmıştır. İklimin, tarım, su kaynakları ve genel yaşam koşulları gibi faktörler üzerindeki etkileri göç hareketlerini önemli ölçüde etkileyebilir. Bu nedenle, günümüzde iklim değişikliği ve çevresel faktörlerin göç üzerindeki etkilerine dair daha fazla çalışma ve ilgi görülmektedir (Akbaş, 2018: 5161).

1.2 İklim Mülteciliğini Oluşturan Etmenler

1.2.1 İklim Değişikliği ve Etkileri

İklim değişikliği, dünya genelinde atmosferdeki gazların ve sera etkisi yaratan diğer bileşenlerin artışına bağlı olarak ortaya çıkan, doğal iklim sistemlerinde meydana gelen değişiklikleri ifade etmektedir (Levy ve Patz, 2015: 315). Bu değişiklikler, atmosferin ısınması, deniz seviyelerinde yükselme, aşırı hava olaylarının artışı ve ekosistemlerde bozulma gibi çeşitli etkilerle kendini göstermektedir (Chen vd., 2012: 545). İklim değişikliğinin bu etkileri, bir dizi alanı kapsayarak küresel ölçekte toplumları ve ekosistemleri etkiler.

Sıcaklık Artışı ve Ekosistemler: Kutuplardaki buzulların erimesi, deniz seviyelerinin yükselmesine ve kıyı bölgelerindeki ekosistemlerin zarar görmesine yol açmaktadır. Deniz seviyesindeki yükselme, kıyı bölgelerindeki sulak alanların tuzlu su ile buluşmasına ve bu alanlardaki yaşamın tehlikeye girmesine sebep olmaktadır. (Kurnaz, 2023: 201). Deniz suyu seviyelerindeki artış, kıyı bölgelerindeki yerleşimlere ve altyapılara yönelik ciddi tehditler oluşturabilir. Ormanlık alanlardaki iklim değişikliği, bitki örtüsü ve habitatlar üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir. Artan sıcaklıklar, bazı bitki ve hayvan türlerinin yaşam alanlarını değiştirmesine ve göç etmesine neden olabilmektedir. Bu durum, ekosistemlerde dengesizliklere yol açabilmekte ve özellikle endemik türlerin hayatta kalma şansını azaltabilmektedir (Demir, 2009: 39). İklim değişikliği nedeniyle bazı bölgelerde kuraklık tehlikesi riski yükselebilmekte veya şiddetli yağışlar olabilmektedir. Kuraklık, kullanılabilir su kaynaklarını azaltabilmekte ve sulak alanları kurutabilmekte, bu durum da su bağımlı ekosistemlerin çökmesine neden olabilmektedir (Gökşen vd., 2017: 27). Diğer yandan, aşırı yağışlar sel riskini artırarak toprak erozyonuna, habitat kaybına ve su kalitesinde bozulmaya neden olabilmektedir. Bu ekosistemsel değişiklikler, biyolojik çeşitlilik kaybına ve ekosistemlerin işlevselliğinde bozulmalara yol açabilmektedir. İnsanların bu ekosistemlere olan bağımlılığı, tarım, su temini ve diğer ekosistem hizmetleri üzerinde olumsuz etkiler yaratabilme riski taşımaktadır (Aksoy ve Arslan, 2023: 59).

Aşırı Hava Olayları: İklim değişikliği, aşırı hava olaylarının sıklığını ve yoğunluğunu artırarak çeşitli alanlarda ciddi zararlara yol açmaktadır. Şiddetli fırtınalar, tropikal bölgelerde daha sık görülen ve daha güçlü hale gelen hava olaylarından biridir (Wodon, 2014: 112). Bu fırtınalar, kıyı bölgelerinde sel baskınlarına, yüksek dalga ve rüzgârlara neden olarak yerleşim bölgelerini tehdit etmektedir. Aynı zamanda, artan sıcaklıkların etkisiyle sel riski de artmaktadır. Aşırı yağışlar, akarsu ve nehirlerin taşmasına yol açarak tarım arazilerini ve

şehirleri olumsuz etkilemektedir (De Sario, 2013: 827). Öte yandan, iklim değişikliği kuraklığı artırarak su kaynaklarını azaltmakta, tarım arazilerini kurutmakta ve gıda üretimini olumsuz etkileyebilmektedir. Orman yangınları da artan sıcaklıklar ve düşük nem seviyeleri nedeniyle yaygınlaşmakta, biyoçeşitliliği tehdit ederken tarım arazilerine ve yerleşimlere zarar verebilmektedir. Bu aşırı hava olaylarının, tarım, su kaynakları ve yerleşim bölgeleri üzerindeki zararlarını minimize etmek için sürdürülebilir politika ve planlamaların önemini vurgulanmalı, aynı zamanda iklim değişikliğiyle başa çıkma stratejileri geliştirilmelidir (Üstün, 2023: 1255).

Deniz Seviyelerinde Yükselme: Deniz seviyelerindeki yükselme, iklim değişikliğinin önemli bir belirtisi olup çeşitli olumsuz etkileri beraberinde getirmektedir. Artan sıcaklıkların etkisiyle kutuplardaki buzulların erimesi ve okyanuslardaki ısınma, deniz seviyelerinin artmasına neden olmaktadır. Bu durum, kıyı bölgelerinde ciddi çevre sorunlarına yol açmaktadır. (Mimura, 2013: 281). Deniz seviyelerindeki yükselme, öncelikle kıyı bölgelerindeki altyapıya zarar verebilmekte, yükselen deniz seviyeleri, kıyı bölgelerindeki limanları, sahil yollarını ve diğer altyapıyı tehdit ederek ekonomik kayıplara neden olabilmektedir. Bu durum kıyı bölgelerindeki tarım arazilerini de olumsuz etkileyebilmektedir. Tuzlu su bulaşması, sulak alan kaybı ve deniz seviyesinin artması, tarım için uygun olmayan koşulların oluşmasına neden olabilmektedir (Chen vd., 2012: 545). Nüfus yoğunluğu yüksek şehirlerdeki yerleşimler de deniz seviyelerindeki yükselmeden etkilenebilmektedir. Kıyı şehirleri, deniz seviyelerindeki artış nedeniyle sel riski altında kalmakta ve altyapıları bu duruma dayanıklı olmadığında ciddi zarar görebilmektedir. Yerleşim bölgelerinin sık sık su baskınlarına maruz kalması, bölgedeki insanları ülke içinde veya dışında başka yerleşim yerlerine doğru iterek mülteciler akınlarına ve ekonomik kayıplara yol açabilmektedir (Aycil, 2022: 156).

Tarım ve Gıda Güvenliği: İklim değişikliği, tarım ve gıda güvenliği üzerinde önemli etkilere yol açan karmaşık bir sorun olarak öne çıkmaktadır (Wiebe vd., 2019: 57). Artan sıcaklıklar, değişen yağış modelleri ve aşırı hava olayları, tarım sektörünü çeşitli şekillerde etkileyerek gıda üretiminde düşüşlere sebep olabilmektedir. Özellikle sıcak iklim bölgelerinde tarımın zorlaşması, tarım verimliliğini olumsuz etkileyebilmekte, değişen iklim koşulları su kaynaklarının azalmasına neden olabilmekte, bu da tarım arazilerinin sulanmasını güçleştirip sürdürülebilirliği tehdit edebilmektedir (Yadav vd., 2019: 6). Gıda güvenliği açısından, azalan tarım verimliliği ve ürün kayıpları, gıda arzının azalmasına ve gıda fiyatlarında artışlara yol açmaktadır. Bu durum özellikle düşük gelirli toplulukları ve gıda güvencesizliği yaşayanları olumsuz etkilemektedir. Gıda fiyatlarındaki artışlar, temel gıda maddelerine ulaşımı

zorlaştırmakta, bu da gıda güvenliği sorunlarını derinleştirebilmektedir (Sipahioğlu, 2022: 555).

Ekonomik Etkiler: İklim değişikliği, ekonomik sektörler üzerinde geniş kapsamlı etkilere sahiptir, özellikle enerji, tarım, su kaynakları ve turizm gibi alanlarda belirgin değişikliklere neden olabilmektedir. Enerji sektörü, iklim değişikliğinin etkilerini doğrudan hisseden sektörlerden biridir. Artan sıcaklıklar, enerji talebinde artışa neden olabilirken, aşırı hava olayları enerji altyapısına zarar verebilmektedir. Örneğin, şiddetli fırtınalar veya sel, enerji iletim hatlarını ve tesislerini etkileyerek enerji arzında kesintilere yol açabilmektedir. Bu durum, enerji güvenliği konusunda riskler oluşturmaktadır (Auffhammer, 2018: 35). Tarım sektörü, iklim değişikliğinin en fazla etkilediği alanlardan biridir. Artan sıcaklıklar, değişen yağış modelleri ve aşırı hava olayları, tarım verimliliğini azaltabilmekte ve ürün kayıplarına neden olabilmektedir. Bu durum, gıda üretiminde düşümlere, fiyat artışlarına ve gıda güvenliği sorunlarına yol açabilmektedir. Tarım sektöründeki bu zorluklar, hem çiftçilerin hem de gıda endüstrisinin ekonomik açıdan zorlu bir durumla karşılaşmasına sebep olmaktadır. Su kaynakları, iklim değişikliğinin etkileriyle doğrudan bağlantılıdır. Değişen yağış modelleri, su kaynaklarının azalmasına veya bölgesel olarak dağılmış olmasına neden olmaktadır. Su kaynaklarının etkilenmesi, tarım sulaması, enerji üretimi ve endüstriyel faaliyetler gibi pek çok sektörü olumsuz etkilemektedir. Turizm sektörü, iklim değişikliğinin neden olduğu doğal felaketler, deniz seviyesinde yükselme ve ekosistem değişiklikleri gibi faktörlerden etkilenebilmektedir. Sahil bölgelerindeki erozyon, ekosistemlerdeki dengesizlikler ve sıcaklık artışı, turistik destinasyonlarda turizm potansiyelini düşürmektedir. Bu durum, turizme dayalı ekonomiler için ciddi bir ekonomik kayba neden olabilmektedir (Arslan, 2023: 127).

Sosyal ve Sağlık Etkileri: Artan sıcaklıklar ve değişen iklim koşulları, su kaynaklarının azalmasına ve kuraklık koşullarının artmasına yol açabilmektedir. Bu durum, tarım alanlarında verimlilik kaybına ve su kaynaklarına olan erişimin azalmasına neden olarak özellikle düşük gelirli toplulukları olumsuz etkilemektedir. Tarımın zorlaşması, gıda güvenliği sorunlarını derinleştirerek kıtlığa neden olabilmektedir (Paavola, 2012: 63). Aşırı hava olayları, sel, kuraklık, orman yangınları gibi olaylar, yerleşim bölgelerinde ve altyapıda ciddi hasarlara yol açmaktadır. Bu durum, özellikle kentsel alanlarda yaşayan düşük gelirli toplulukları etkileyerek konut güvensizliği ve sonrasında göçe neden olmaktadır. Doğal afetlerin sıklaşması, acil durum hazırlık sistemlerini zorlamakta ve afet sonrası yardım ve rehabilitasyon çabalarını olumsuz etkilemektedir. İklim değişikliği birtakım sağlık sorunlarını tetikleyebilmektedir (Levy ve Patz, 2015: 315). Artan sıcaklıklar, hava kirliliği ve vektör taşıyıcılarının yayılması gibi faktörler,

bulaşıcı hastalıkların yayılma riskini artırmaktadır. Su kaynaklarının azalması ve temiz suya erişimin zorlaşması, su kaynaklı hastalıkların artmasını beraberinde getirmektedir. Bu durum özellikle düşük gelirli bölgelerde sağlık hizmetlerine erişimi daha da zorlaştırabilmektedir. İklim değişikliği, sosyal eşitsizlikleri artırarak toplumların direncini zayıflatmakta ve sosyal huzursuzluklara yol açmaktadır. Bu nedenle, iklim değişikliği ile mücadelede sürdürülebilir ve adil politikaların benimsenmesi, toplumların daha dirençli ve dayanıklı olmasına yardımcı olacaktır. (Sipahioğlu, 2022: 556).

Bu sayılan başlıca etkiler, iklim değişikliği ile mücadele ve uyum sağlama çabalarının önemini vurgulamaktadır. Küresel düzeyde sürdürülebilir politika ve uygulamalar, iklim değişikliği ile mücadelede ve bu etkilerle başa çıkmada kritik bir rol oynamaktadır.

1.2.2 Çevresel Bozulma ve Ekosistem Değişiklikleri

Türk Dil Kurumu (TDK, 2024) Türkçe Sözlüğü'nde çevre kavramı geniş bir perspektifle ele alınmıştır. Birinci anlamında, çevre; bir nesnenin yakını, dolayı, etrafı veya periferisi olarak fiziksel bir tanım alır. İkinci anlamında, çevre; bireyin içinde bulunduğu toplumu oluşturan sosyal ortamı temsil eder. Üçüncü anlamında ise, çevre; bir birimden önce veya sonra gelen aynı türden birimlerin tümü, oluşturdıkları küçük grup veya bağlamı ifade eder. Son olarak, dördüncü anlamında, çevre; hayatın gelişmesinde etkili olan doğal, toplumsal ve kültürel dış faktörlerin bütünlüğünü içerir. TDK'nın bu kapsamlı tanımları, çevre kavramını sadece fiziksel bir mekân olarak değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve biyolojik açılardan zengin bir bütünlük olarak ele almaktadır.

Çevre kavramı, Çevre Koruma ve Ekoloji Terimleri Sözlüğünde iki farklı şekilde tanımlanmıştır. İlk tanıma göre, çevre, bir organizmanın veya organizma topluluğunun yaşamını etkileyen tüm faktörlerin bütününe ifade eden bir terimdir. İkinci tanıma göre ise, çevre; canlıların yaşamasını ve gelişmesini sağlayan fiziksel, kimyasal ve biyolojik faktörlerin bütünlüğüdür (Sencar, 2008: 8). Bu tanımlar, çevre kavramının geniş bir perspektiften ele alındığını ve sadece fiziksel etmenlerle sınırlı olmadığını vurgular. İlk tanımda organizmanın yaşamını etkileyen tüm faktörlerin bütününe odaklanılırken, ikinci tanımda canlıların yaşamasını sürdürebilmeleri için gereken fiziksel, kimyasal ve biyolojik unsurların bir araya geldiği bir bütünlük vurgulanmaktadır. Bu tanımlar, çevre kavramını ekolojik, biyolojik, ve yaşamsal süreçlerle ilişkilendirirken, sadece fiziksel çevre ile sınırlı olmadığını göstermektedir.

Çevresel bozulma, insan kaynaklı çevresel değişiklikleri tanımlayan bir kavramdır. Bu bozulma, genellikle zararlı veya istenmeyen etkileri içerir ve çeşitli beşeri faaliyetlerin doğal

dengeyi bozarak çevreye olumsuz etkilerini ifade eder (Johnson vd., 1997: 584). Çevre sorunları, sınır tanımayışıyla karakterizedir; bu da bir sorunun sadece belirli bir ülkeyi veya bölgeyi değil, dünya genelindeki tüm bölgeleri etkileyebileceği anlamına gelir. Bu nedenle, günümüzde yeryüzünün karşı karşıya olduğu çevre sorunlarının küresel bir karaktere sahip olması, insanlık için büyük bir tehdit oluşturmaktadır (Sipahi, 2010: 333). Bu sorunlardan en önemlileri; çevre kirliliği, hızlı nüfus artışı, erozyon, kullanım farklılığı, çölleşme gibi; dolayısıyla tarımsal ürün kaybı, tropikal orman kaybı, türlerin kitlesel biçimde yok olması, az gelişmiş ülkelerdeki kentleri tehdit eden hızlı nüfus artışı, tatlı su kaynaklarının giderek azalması, aşırı avlanmayla birlikte deniz habitatının bozulması, organik kirleticiler ve tarım ilaçlarının insan sağlığı üzerinde yarattığı olumsuz etkiler, sera etkisi ve iklim değişimleri, ozon tabakasının tahribi sorunu, asit yağmurları, ozon tabakasının incelmesi, nükleer kazalar, nükleer atıklar, enerji sorunları olarak sıralanabilir (Baykal ve Baykal, 2008: 7). Bu sorunlar, uluslararası çabalar ve küresel işbirliği gerektiren karmaşık ve acil konulardır.

Çevresel bozulma, doğal kaynakların tükenmesi yoluyla çevrenin bozulmaktadır. Hava, su ve toprak gibi kaynaklar; ekosistemlerin tahrip edilmesine ve vahşi yaşamın yok olmasına neden olmaktadır. Çevresel bozulma, çevreye verilen herhangi bir değişiklik veya rahatsızlık olarak tanımlanmakta ve genellikle zararlı veya istenmeyen olarak algılanmaktadır (Tyagi, Garg ve Paudel, 2014: 1491). Çevresel bozulma, Birleşmiş Milletler Yüksek Seviyeli Tehdit Paneli tarafından resmi olarak uyarılan On Tehdit'ten biridir. Birleşmiş Milletler Uluslararası Afet Azaltma Stratejisi, çevresel bozulmayı Çevrenin sosyal ve ekolojik hedeflere ve ihtiyaçlara ulaşma kapasitesinin azalması olarak tanımlamaktadır. Çevresel bozulmanın temel nedeni insan müdahalesidir. Çevresel etkinin derecesi, nedenle, habitat ve onu mesken edinen bitki ve hayvan türleriyle değişmektedir. İnsanlar ve faaliyetleri, çevresel bozulmanın önemli bir kaynağıdır (Tyagi, Garg ve Paudel, 2014: 1491-1492).

Çevre sorunlarının sınırları aşan niteliği, bu sorunların çözümü için çok yönlü bir işbirliği ve koordinasyon ortamının gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu temel sorunlar, 1980'li yıllardan itibaren uluslararası faaliyetlere yol açmış ve bunun sonucunda oluşan uluslararası çevre antlaşmaları, çevrenin korunması ve yönetilmesindeki rolünü giderek artırmıştır. Ancak yürütülen araştırmalar, her bir ülkenin ulusal düzeyde çevre antlaşmalarına ve uluslararası işbirliğine katılımının önemli farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu durum, uluslararası çabalara rağmen belirli sorunların çözümünde etkili olunamadığını göstererek, gelecek için ciddi endişelere yol açmış ve konunun küresel çapta ele alınıp ortak çözüm yollarının

belirlenmesi ve yeni politikaların geliştirilmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Bu yeni politikaların temel noktaları şunlar (Baykal ve Baykal, 2008: 5):

- Uluslararası işbirliği ve karşılıklı güvenin geliştirilmesi, çevre sorunlarına yönelik çözümleri destekleyen bir ortamın oluşturulması,
- Uluslararası düzeyde etkili bilgi alışverişi ve şeffaf çevre programlarının kurulması,
- Araştırma ve geliştirme çalışmalarını temel alan çevre programları için yeterli kaynakların sağlanması ve ekonomik destek ihtiyacının karşılanmasıdır.

Ekosistemler, iklim değişikliği ve kirlilik gibi çevresel streslere karşı oldukça duyarlıdır ve bu etmenlerden etkilenme düzeyleri yüksektir. İklim değişikliği, ekosistemleri etkilerken, aynı zamanda ekosistemlerin değişimi, iklim değişikliği üzerinde etkiler yaratmaktadır. İnsan faaliyetleri, iklim değişikliği, kirlilik, aşırı büyüme, aşırı hasat ve tüketim gibi faktörlerle zarar görmüş olan yaşamı destekleyen doğal ekosistemleri tehdit etmektedir (Kahraman ve Şenol, 2018: 361):

- Biyoçeşitlilik: İklim değişikliği ve insan faaliyetleri, birçok ekosistemdeki türlerin yaşam alanlarını ve adaptasyon yeteneklerini tehdit etmektedir. Bu durum biyoçeşitliliği azaltabilir, bazı türlerin neslinin tükenmesine yol açabilir ve ekosistemlerin dengesini bozabilir.
- Okyanuslar: İklim değişikliği okyanus sıcaklıklarını artırabilir ve deniz seviyelerini yükseltebilir. Bu durum, deniz yaşamı üzerinde ciddi etkiler doğurmaktadır. Aşırı avlanma, deniz kirliliği ve asit deniz suyu gibi faktörler de okyanus ekosistemlerini olumsuz etkilemektedir.
- Ormanlar: Aşırı büyüme, ormansızlaşma ve ağaç kesimi gibi insan faaliyetleri, orman ekosistemlerini olumsuz yönde etkilemektedir. İklim değişikliği de ormanlarda sıcaklık, yağış ve yangın gibi faktörlerde değişikliklere neden olmaktadır.
- Göçler: İklim değişikliği, kuşlar, balıklar ve diğer canlılar gibi birçok tür için göç alışkanlıklarını etkilemektedir. Bu durum, göçe bağlı ekosistemlerde dengesizliklere yol açmaktadır.
- Yaşam Döngüsü Etkinlikleri: İklim değişikliği ve çevresel stres faktörleri, birçok türün üreme, beslenme ve göç gibi yaşam döngüsü etkinliklerini etkilemektedir. Bu durum,

ekosistemlerde türler arasındaki etkileşimlerde değişikliklere ve dengesizliklere neden olmaktadır.

Bu etkiler, ekosistemlerin karmaşık yapısını ve birbirleriyle olan etkileşimlerini göz önüne alarak değerlendirilmelidir.

1.2.3 Gıda Güvenliği ve Su Kaynakları Sorunları

Geleneksel olarak, ulusal güvenlik kavramı genellikle sadece siyasi ve askeri tehditlere odaklanmıştır. Ancak, zamanla bu anlayış genişleyerek ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları da içerecek biçimde genişlemeye başlamıştır. İklim değişikliği, bu genişletilmiş güvenlik anlayışının bir parçası olarak giderek daha fazla dikkate alınmaktadır. İklim değişikliği, çevresel ve ekonomik etkileriyle birlikte, su kaynaklarındaki azalma, gıda güvencesizliği, ekosistem bozulmaları ve iklim olaylarındaki artış gibi faktörlerle birlikte, toplumları ve devletleri olumsuz etkileyebilir. Bu etkiler, sosyal huzursuzluklara, göçlere, ekonomik zorluklara ve hatta potansiyel olarak çatışmalara neden olabilir (Sağsen, 2011: 45). Bu nedenle, birçok ülke iklim değişikliğini ulusal güvenlik ajandasına dâhil etmektedir. İklim değişikliği ile mücadele, çevresel sürdürülebilirlik politikalarının yanı sıra ekonomik ve sosyal istikrarı korumayı hedeflemektedir. İklim değişikliğinin etkilerine karşı dirençli olma ve uyum sağlama çabaları da ulusal güvenlik stratejilerine entegre edilmektedir (Tuğaç, 2014: 2). Bu genişletilmiş perspektif, devletlerin sadece askeri tehditlere değil, aynı zamanda iklim değişikliği gibi küresel sorunlara karşı da güvenlik politikalarını oluşturmalarını ve uygulamalarını gerektirir. Bu bağlamda, uluslararası işbirliği ve koordinasyon da önemli bir rol oynamaktadır, çünkü iklim değişikliği sıklıkla sınırların ötesine geçen bir sorundur.

İklim değişikliğinin etkileri, su kaynakları üzerinde ciddi bir baskı oluşturmakta ve su güvenliği konusunu daha kritik hale getirmektedir. Su, canlıların yaşamını sürdürebilmesi için temel bir gereksinim olmasının ötesinde, ekonomik, toplumsal ve kültürel yaşamın gelişmesi için de kilit bir unsurdur (Tuğaç, 2014: 2). Bu durum, uluslararası arenada suyun öncelikli bir konu haline gelmesine neden olmuştur. Su yönetimi, su kaynaklarının etkili bir şekilde planlanması, geliştirilmesi, dağıtılması ve kullanılması sürecini kapsayan bir dizi strateji ve uygulamayı içerir. Su yönetimi, suyun sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını ve korunmasını amaçlamaktadır (Aküzüm, Çakmak ve Gökalp, 2018: 67).

İklim değişikliği, dünya genelinde su kaynakları üzerinde ciddi ve yaygın etkiler yaratmaktadır. Bu değişikliklerin başında, su kaynaklarının miktarını ve dağılımını etkileyen önemli faktörler gelmektedir. Artan sıcaklık, kuraklık, aşırı yağışlar, seller ve buzulların erimesi

gibi iklim değişikliğiyle bağlantılı olaylar, su rejimlerini olumsuz yönde etkileyerek su kıtlığına neden olabilmektedir. Kuraklık, belirli bölgelerde su kaynaklarının azalmasına ve tarım, enerji üretimi ve evsel kullanım gibi sektörlerde su talebinin karşılanmasını zorlaştırabilmektedir. Aşırı yağışlar ise sel riskini artırarak su kaynaklarının verimli kullanımını engellemektedir. Buzulların erimesi ise buzul alanlarında önemli su kaynaklarının kaybına ve deniz seviyesinin yükselmesine yol açmaktadır. Tüm bu etkiler, su kaynaklarının azalmasına ve dolayısıyla su kıtlığına yönelik ciddi tehditler oluşturarak, ekosistemlerden tarıma, endüstriyel faaliyetlere kadar bir dizi sektörü etkilemektedir. Bu durum, sürdürülebilir su yönetimi politikalarının ve iklim değişikliğiyle mücadele stratejilerinin daha da önemli hale gelmesini sağlamaktadır (Karaman ve Gökalp, 2010: 64).

İklim değişikliği, sıcaklık artışları ve yağış rejimindeki değişiklikler aracılığıyla su kalitesinde önemli değişikliklere neden olmaktadır. Sıcaklık artışları, su sistemlerindeki ısınmaya bağlı olarak bir dizi soruna yol açmakta, özellikle su sıcaklığının artması, sucul ekosistemlerde yaşayan organizmalar için uygun olmayan koşulları tetiklemekte ve bu da biyoçeşitlilik kaybına neden olmaktadır. Sıcaklık artışları, suyun çözünen madde kapasitesini etkileyerek, kimyasal reaksiyonları hızlandırabilir ve suyun içindeki besin maddeleri ve kirleticilerin dağılımını değiştirebilmektedir (ztrk, 2002: 63). Yağış rejimindeki değişiklikler ise su kalitesini etkileyen bir diğer önemli faktördür. Artan yağış miktarı, erozyonu artırabilir ve toprak kaymalarına neden olarak su kaynaklarına çeşitli kirleticilerin taşınmasına yol açmaktadır. Aşırı yağışlar, su kirliliğini ve sedimentasyonu artırabilir, bu da içme suyu kaynakları için önemli bir tehdit oluşturabilmektedir. Tarım sulamasında kullanılan su kaynaklarına taşınan kirleticiler, sulama suyunun kalitesini düşürmekte ve bu da bitki büyümesi üzerinde olumsuz etkilere yol açmaktadır. Bu durumlar, içme suyu temini, tarım sulaması ve endüstriyel kullanım gibi temel su kullanım alanlarında ciddi sorunlar oluşurmaktadır. Bu nedenle, iklim değişikliğiyle başa çıkma stratejileri arasında sürdürülebilir su yönetimi, su kalitesinin korunması ve temini için etkili politikaların geliştirilmesi büyük bir önem taşımaktadır (Turp, ztrk, Türkeş, vd., 2014: 8).

İklim değişikliği, artan sıcaklık, düzensiz yağışlar, su seviyelerindeki değişimler ve ekstrem hava olayları gibi faktörlerle birlikte sucul ekosistemleri etkilemektedir. Özellikle göletler, nehirler, gller ve sulak alanlar gibi su kaynaklarının yaşadığı değişiklikler, sucul ekosistemlerdeki türlerin dağılımını, üreme dönemlerini ve besin zincirlerini etkilemektedir. Bu değişiklikler, birçok organizmanın yaşam alanlarını ve yaşam stratejilerini değiştirmelerine neden olmaktadır. Bu durum, bazı türlerin popülasyonlarında artışa yol açarken, diğer türlerin

yaşam mücadelesini sürdürebilmelerini zorlaştırmaktadır. Sonuç olarak, ekosistemlerdeki tür çeşitliliği azalabilir ve bu da biyoçeşitlilik kaybına yol açabilir. ekosistem hizmetleri üzerinde de olumsuz etkiler meydana gelmektedir. Su bağımlı ekosistemler, su temini, su arıtma, sel kontrolü ve tarım için su sağlama gibi önemli ekosistem hizmetlerini sunmaktadır. Ancak, su rejimindeki değişiklikler, bu hizmetlerin kalitesini ve sürekliliğini etkilemektedir. Bu durum, sucul ekosistemlerin sürdürülebilirliğini ve insanların bu ekosistemlerden elde ettikleri faydaları azaltmaktadır. Dolayısıyla, iklim değişikliği ile mücadelede sucul ekosistemlerin korunması ve sürdürülebilir yönetimi büyük önem taşımaktadır (Demir, 2009: 38).

İklim değişikliğinin etkileriyle başa çıkabilmek ve sürdürülebilir bir gelecek inşa etmek için su kaynaklarının etkin bir şekilde kullanılması ve su güvenliğinin sağlanması büyük bir öneme sahiptir. Bu çerçevede, sürdürülebilir su yönetimi politikaları, suyun ekonomik ve toplumsal boyutta kritik bir kaynak olarak etkili bir şekilde kullanılmasını hedeflemektedir. Su güvenliğinin sağlanması, gıda güvenliğiyle doğrudan ilişkilidir. Su, tarım üretiminden endüstriyel süreçlere, enerji üretiminden içme suyu teminine kadar bir dizi alanda kritik bir rol oynamaktadır. Su güvenliğinin sağlanması, gıda üretiminin devamlılığını ve kalitesini etkilemektedir (Dışkaya, 2018: 271). Suyun temiz ve güvenli bir şekilde kullanılması, insan sağlığına zararlı mikroorganizmaların ve kirleticilerin gıdalara bulaşmasını önleyerek gıda güvenliğini artırmaktadır. Bu nedenle, sürdürülebilir su yönetimi politikaları, su güvenliği ve gıda güvenliği arasındaki bu önemli bağlantıyı vurgulamakta ve bu iki alanın birbirini güçlendirmeyi amaçlamaktadır (Erkmen, 2010: 221).

Gıda güvencesi, bir bireyin veya toplumun her zaman yeterli, güvenli ve besin değeri yüksek gıdalara erişim sağlayabilmesini ifade etmektedir (Giray ve Soysal, 2007: 485). Başka bir deyişle, bireylerin veya toplulukların sağlıklı bir yaşam sürdürebilmeleri ve normal büyüme gelişmeyi destekleyebilmeleri için yeterli miktarda güvenli ve besleyici gıdaya ulaşamama durumunu tanımlamak için kullanılmaktadır (Büyüksoy, 2021: 161). Bu kavram, genellikle üç ana boyutu içermektedir (Giray ve Soysal, 2007: 485):

- Gıdanın Elde Edilmesi (Üretim): Gıda güvencesi, bir toplumun gıda üretebilme kapasitesini ve tarımsal faaliyetlerini kapsamaktadır. Tarım politikaları, teknolojik gelişmeler ve iklim değişiklikleri gibi faktörler, gıdanın üretimini etkilemektedir. Tarım sektöründeki verimliliğin artırılması ve sürdürülebilir tarım uygulamalarının benimsenmesi, gıda üretiminin artmasına ve bu sorunun aşılmasına katkı sağlayabilir.

- Gıdaya Ulaşma (Dağıtım): Üretilen gıdanın, nüfusun tüm kesimlerine ulaştırılabilmesi önemlidir. Dağıtım sistemlerindeki eksiklikler, taşıma sorunları ve gelir eşitsizlikleri, gıda güvencesizliğine katkıda bulunabilir. Adil ve etkin bir dağıtım sistemi, gıdanın herkese ulaşmasını sağlamak adına önemlidir.
- Gıdanın Kullanımı (Tüketim): Gıda güvencesi, sadece yeterli miktarlarda gıdanın elde edilip ulaştırılmasını değil, aynı zamanda bu gıdanın besin değerli olmasını ve doğru beslenmeyi desteklemesini de içermektedir. Beslenme bilinci, sağlıklı beslenme alışkanlıklarının geliştirilmesi ve gıda atıklarının azaltılması bu aşamada önemlidir.

Gıda güvencesizliği, dünya genelinde birçok bölgede hala ciddi bir sorundur. Bu sorunun çözümü için küresel düzeyde tarım politikalarının gözden geçirilmesi, sürdürülebilir tarım uygulamalarının teşvik edilmesi, gıda dağıtım altyapısının güçlendirilmesi ve toplumlar arasındaki gelir eşitsizliklerinin azaltılması gibi adımlar atılması gerekmektedir. İklim değişikliğinin etkileriyle baş etme ve su kaynaklarının etkin kullanımı gibi faktörler de gıda güvencesizliğiyle mücadelede önemlidir (Büyüksoy, 2021: 162).

1.2.4 Toplumsal ve Ekonomik Etkiler

İklim krizi, hayatta kalabilmek için zorlu koşullardan kaçan insanları, “iklim mültecileri” olarak adlandırılan kırılgan gruplar halinde, yeni yaşam alanları aramaya zorlamaktadır. Ancak bu insanlar, yerleştikleri mülteci kamplarında veya köylerde, iklim krizinin etkilerinden kaçarken başka zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Örneğin, Temmuz 2021’de Bangladeş’te yaşanan şiddetli muson yağmurları sonucunda dünyanın en büyük mülteci kampı olan Kutupalong’da 200.000 Arakanlı mülteci mahsur kalmış ve 15 Bangladeşli hayatını kaybetmiştir. Bu durum, iklim mültecilerinin yerleştikleri kampların yetersiz altyapısı nedeniyle tekrar felaketlerle yüzleşme riskini ortaya koymaktadır. Aynı şekilde, 6 Ocak 2021’de Suriye’de yaşanan aşırı yağışlar ve sel, İdlib’deki mülteci kampında ciddi hasarlara neden olmuştur. Bu felaket, en az 41.200 kişinin etkilendiği, 2.558 çadırın zarar gördüğü ve bir çocuğun hayatını kaybettiği bir durumu ortaya çıkarmıştır. İklim mültecileri, bu tür felaketlerin ardından temiz suya, güvenli gıdaya ve sağlık hizmetlerine erişimde zorluklar yaşamakta, hijyen koşulları kötüleşmekte ve çocukların eğitim imkanları kısıtlanmaktadır (Escarus, 2021).

Kamp alanlarına değil, başka şehirlere göç eden iklim mağdurları, yeni yerleştikleri bölgelerde ekonomik entegrasyon konusunda zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu göç eden bireyler, yaşamlarını idame ettirecek asgari gelir elde etme konusunda sıkıntılar yaşamalarının yanında bu göç hareketleri sıklıkla plansız yerleşimlere neden olmaktadır. Örneğin, dere

yataklarına yerleşen ve dayanıksız binalarda barınan iklim mültecileri, şehirlerde iklim etkilerine maruz kalma olasılığı yüksek yerlere yerleştiklerinden, aşırı hava olaylarından daha fazla etkilenme riski taşımaktadırlar. Bu durum, yeni yaşam alanlarında sürdürülebilir bir ekonomik entegrasyon sağlanamadığı takdirde, iklim mültecilerinin maruz kaldıkları riskleri artırabilir. Şehirlerde artan nüfus ve plansız yerleşimler, mevcut altyapıların kaldırabileceği nüfustan daha fazlasını barındırmak zorunda kalan şehirleri sürdürülebilirlik açısından zor durumda bırakmaktadır.

Bir başka açıdan iklimden etkilenen toplulukları değil, aynı zamanda yerleştikleri yeni bölgeleri de çeşitli şekillerde etkilemektedir. Bu bağlamda, örneğin Tuvalu halkının deniz seviyesinin yükselmesi nedeniyle evlerini terk etmesi, sadece kendi ülkeleri için değil, yerleştikleri Yeni Zelanda ve Avustralya gibi ülkeleri de etkilemektedir. Tuvalu'dan gelen göçmenlerin yerleştikleri ülkelerdeki ekonomik, sosyal ve kültürel dinamikleri değiştirebileceği gibi, bu durum aynı zamanda kaynakların paylaşımı ve yerel toplumların kabul edilme süreçleri gibi konularda da sorunlara yol açmaktadır. Yerel halk ile göçmenler arasında anlayış ve uyum sorunları ortaya çıkmakta, benzer şekilde, kasırgalar ve doğal afetlerin yol açtığı zorunlu göçler, etkilenen ülkeler arasında yeni gerilimlere neden olmaktadır. Honduras, Guatemala ve El Salvador gibi ülkelere gelen insanların Meksika ve ABD sınırlarına yönelmeleri, bu bölgelerdeki göç politikaları, sınır güvenliği ve insan hakları gibi konularda sorunlara yol açmakta, bu durum, uluslararası ilişkilerde gerilimlere ve çatışmalara da zemin hazırlamaktadır. (Kanlı, 2021: 1).

BM İnsan Hakları Konseyi'nin Mart 2018'de kabul ettiği sonuç belgesi, iklim değişikliğinin yol açtığı sınır ötesi insan hareketleri konusundaki önemli bir sorunu ele almaktadır. Belgede vurgulanan ana noktalardan biri, klasik mülteci tanımının iklim mültecilerini tam olarak kapsamamasıdır. İklim mültecileri, geleneksel mülteci tanımına uymayan, ancak iklim değişikliği nedeniyle vatanlarını terk etmek zorunda kalan birçok insanı içermektedir. Bu durum, mevcut hukuki çerçevenin yetersiz olduğunu ve iklim mültecilerinin insan hakları bağlamında etkili bir koruma sağlanamadığını ortaya koymaktadır (Kanlı, 2021: 1).

Mülteci kavramının doğası, baskı, zulüm, savaş gibi sebeplerle başka bir devletin korumasına sığınmayı içerirken, iklim mültecilerinin yaşadıkları afet sonucu vatanlarını kaybetmeleri nedeniyle bu kavrama tam olarak uymamaktadır. İklim mültecileri, genellikle “vatansız” olarak adlandırılabilmekte, çünkü yaşadıkları doğal afetler nedeniyle

dönemeyecekleri bir vatanları kalmamıştır. Ancak, bu vatansızlık durumu, mevcut uluslararası koruma mevzuatında tam olarak ele alınmamaktadır. Sınır aşırı zorunlu göç hareketlerinde, iklim mültecilerine ne göçmen ne de mülteci statüsü verilmesi, uluslararası koruma standartlarının eksikliğini göstermektedir. İklim mültecileri için özel bir hukuki statü oluşturulması ve bu kişilere yönelik uluslararası koruma standartlarının belirlenmesi konusunda bir uzlaşımın sağlanmamış olması, bu alandaki belirsizlik ve karmaşıklığı artırmaktadır (Kanlı, 2021: 1).

İklim riskleri, jeofizik, sosyal ve ekonomik boyutları içeren karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu risklerin giderek yoğunlaşması ve finansal piyasalar tarafından doğru bir şekilde fiyatlandırılmaması, küresel ekonomik istikrar açısından endişe yaratmaktadır. İklim risklerinin finansal karar alma süreçlerine entegre edilmesi, bu risklerin yatırım getirilerini etkilemesi nedeniyle uzun vadeli ekonomik ve finansal istikrar için kritik öneme sahiptir. İklim risklerinin finansal piyasalarda doğru bir şekilde değerlendirilmemesi, yatırımcıların ve şirketlerin bu risklere uygun önlemler almalarını zorlaştırmaktadır (Gezgin, 2023: 11).

Ekonomik olarak, iklim değişikliğinin etkileri endüstrilerin dönüşüm sürecine girmesine neden olmaktadır. Fosil yakıtlara bağımlı sektörler, kömür, petrol ve gaz gibi, giderek artan talep kaybı ve azalan kârlılık ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu değişim, özellikle yenilenebilir enerji teknolojilerinin satın alınabilirliğinin ve erişilebilirliğinin artmasıyla birlikte hız kazanmıştır. Fosil yakıt çıkarma maliyetlerinin artması, enerji sektöründe dönüşümü hızlandıran önemli bir faktördür. Yenilenebilir enerji seçeneklerinin çeşitlenmesi ve gelişmesi, sürdürülebilir enerji kaynaklarının kullanımının artmasını teşvik etmektedir. Bu, fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltarak çevresel etkileri azaltma hedefine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, kamu bilincinde artan bir farkındalık da bu dönüşümü hızlandırmaktadır. İklim değişikliğinin çevresel sonuçlarına karşı duyarlılık ve talep, şirketleri daha sürdürülebilir uygulamalara yönlendirmekte ve enerji sektöründeki dönüşümü hızlandırmaktadır (Abdallah, 2023: 97).

Bu durum, özellikle uzun vadeli yatırımların planlanması ve sürdürülebilir ekonomik büyüme için gereken sermayenin etkilenmesi açısından endişe vericidir. Bu nedenle, iklim risklerini anlamak ve bu risklere karşı uygun stratejiler geliştirmek, finansal piyasalardaki istikrarın korunması açısından önemlidir. Gelişmekte olan ülkeler, iklim kırılganlığı nedeniyle ödedikleri mali yük açısından büyük bir zorlukla karşı karşıyadır. Faiz ödemelerine ek olarak, bu ülkelerin iklim değişikliği ile başa çıkma çabaları için ek kaynaklara ihtiyaç duymaları, ekonomik zorluklarını daha da ağırlaştırmaktadır. Özellikle, bu ülkelerin sermaye maliyetleri

ve genel mali sağlıkları üzerindeki iklim sonuçlarını anlamak ve ele almak, sürdürülebilir kalkınma için önemli bir adımdır. Önümüzdeki on yılda iklim risklerine bağlı mali yüklerin iki katına çıkması bekleniyor. Bu nedenle, uluslararası işbirliği ve finansal kurumların daha etkin bir şekilde iklim risklerini yönetmeleri, küresel ekonomik istikrarın korunması ve sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi açısından kritik öneme sahiptir (Van der Ploeg, 2021: 15).

İklim değişikliğinin ekonomik sonuçları, karmaşık bir yapıya sahiptir ve farklı sektörlerde hem kazananlara hem de kaybedenlere neden olmaktadır. Bu durum, ulusları olumsuz etkilere karşı direnç göstermeye ve aynı zamanda ortaya çıkabilecek potansiyel fırsatları değerlendirmeye zorlamaktadır. İklim değişikliğinin endüstriler üzerindeki mevcut etkisini gösteren birçok örnek bulunmaktadır. Örneğin, artan sıcaklıklar ve değişen yağış modelleri, tarım sektörünü etkileyerek mahsul verimini ve hayvancılık üretimini azaltmaktadır. Bu durum, gıda fiyatlarının artmasına ve çiftçilerin zor durumda kalmasına yol açmaktadır. Carmen vd.'ne (2022: 1371) göre, iklim değişikliğinin tarım üzerindeki olumsuz etkileri, gıda güvenliği konusunda ciddi endişelere neden olmaktadır. Ancak, bu süreç sadece olumsuz etkilere yol açmaz; aynı zamanda bazı sektörlerde de fırsatlar yaratır. Örneğin, yenilenebilir enerji sektörü, fosil yakıtlardan uzaklaşma eğiliminde olan ülkelerde büyüme potansiyeli taşımaktadır. Bu durum, ekonomik çeşitlenmeye katkıda bulunabilir ve yeşil enerji sektöründe istihdam oluşturabilir. Uluslararası düzeyde, iklim değişikliğiyle mücadelede işbirliği ve uyum stratejileri geliştirmek, hem ekonomik kayıpları azaltmada hem de fırsatları en iyi şekilde değerlendirmede önemli bir rol oynar. Bu bağlamda, sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda politika ve ekonomik önlemler almak, gelecekteki iklim değişikliği etkilerine karşı daha dirençli bir ekonomi oluşturmada kritik bir faktördür.

İklim değişikliğinin ekonomik etkileri, hem kısa vadeli doğa olaylarına bağlı maliyetlerle hem de uzun vadeli finansal etkilerle iki yönlü bir karaktere sahiptir. Birincil olarak, kısa ve hemen hissedilen doğa olayları, ülkeler üzerinde ciddi mali yükler doğurabilir. Örneğin, şiddetli kasırgalar, seller veya yangınlar gibi olaylar, tarım, altyapı ve konut gibi sektörlerde büyük zararlara neden olarak acil mali tepkileri gerektirebilir. Bu tür olaylar, ekonomik faaliyetleri doğrudan etkileyerek ülke genelinde kaynak tahsisini yeniden düzenleme ihtiyacını beraberinde getirebilmektedir (Gezgin, 2023: 11). Diğer yandan, ikinci bir ekonomik etki kategorisi, uzun vadeli değişikliklere ve bu değişikliklerin finansal olarak ölçülebilmesine odaklanır. İklim değişikliği, deniz seviyesindeki yükselme, kuraklık veya ekstrem sıcaklık gibi etkilerle ekonomik aktiviteler üzerinde sürdürülebilir bir etki bırakmaktadır. Bu uzun vadeli etkiler, belirsizlik yaratır çünkü küresel ve bölgesel ekonomilerin mevcut yapılarına ve

insanoğlunun gelecekte yapacağı değişikliklere bağlıdır. Örneğin, tarım verimliliği üzerindeki etkiler, bir bölgenin ekonomisini uzun vadede önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Bu belirsizlik, iklim değişikliğinin ekonomik sonuçlarını tam olarak öngörmeyi zorlaştırmaktadır. Bazı etkiler, zaten meydana gelmiş veya yakın gelecekte ortaya çıkması muhtemel olan belirgin ve ölçülebilir etkilerdir. Ancak, diğer etkiler, belirsizlik ve değişkenlik gösterir, bu da ekonomik planlama ve politika yapımını daha karmaşık hale getirmektedir. Sonuç olarak, iklim değişikliği ile mücadelede ekonomik stratejiler geliştirilirken hem acil tepkilere hem de uzun vadeli sürdürülebilirlik perspektifine odaklanmak önem arz etmektedir. (Kashwan, 2021: 142).

Bunların yanında turizm sektörü, iklim değişikliğinin neden olduğu aşırı hava olayları ve doğal afetlerle karşı karşıya kalarak önemli zorluklarla karşılaşmaktadır. Turistik merkezlerde meydana gelen zararlar, ekonomik gerilemelere ve işletmelerin zor durumda kalmasına neden olabilmektedir. Artan sıklıkta ve şiddetteki doğal afetler, turizm sektörünü olumsuz etkileyerek seyahat planlarını bozmakta ve destinasyonlara olan talebi azaltmaktadır. Turizmdeki bu olumsuz etkiler, özellikle aşırı hava olaylarına dayalı turistik etkinliklerde, plaj turizmi gibi alanlarda ve doğal güzelliklere dayalı destinasyonlarda daha belirgin hale gelmektedir. Bu da turizm sektöründeki işletmelerin ve ilgili tedarik zincirlerin, iklim değişikliğine uyum sağlamak ve riskleri en aza indirmek için çeşitli stratejiler benimsemelerini gerektirmektedir. Ayrıca, sigorta sektörü de iklim değişikliğinin etkilerinden etkilenmektedir. Artan aşırı hava olayları ve doğal afetler, sigorta şirketlerinin ödemelerini artırmakta ve primleri yükseltmek zorunda bırakmaktadır. Bu durum, sigorta sektörünün daha yüksek maliyetlerle başa çıkmasını ve iş modelini gözden geçirmesini gerektirebilmektedir. İşletmeler ve bireyler, iklim değişikliğinden kaynaklanan mali riskleri azaltmak amacıyla daha kapsamlı sigorta çözümleri aramaya yönelmektedir (Abdallah, 2023: 98).

Genel olarak, mevcut iklim koşullarının ekonomik ve sosyal yükleri, gelecekte beklenen antropojenik iklim değişikliklerinin neden olacağı ek etkilerle karşılaştırılabilir bir büyüklükte olabilmektedir. Bu değerlendirme, 1880'den bu yana doğal afetlerin artış gösterdiği ve bu olayların ciddiyetinin giderek arttığı bir dönemde yapılmaktadır. 2010 yılı, kaydedilen doğal afetlerin en fazla yaşandığı ikinci yıl olmuştur. 2010 yılında dünyanın çeşitli bölgelerinde meydana gelen olaylar, iklim değişikliğinin potansiyel etkilerini açıkça göstermiştir (Gezgin, 2023: 12). Kanada ve Rusya'da ölümcül sıcak dalgaları, Avustralya'da en kurak yılı, Pakistan'da büyük selleri, Amerika Birleşik Devletleri'nde yıkıcı kuraklık ve orman yangınlarını, tarihi sel olaylarını içermiştir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde, sadece 1980'den bu yana 1 milyar doları aşan maliyetle 298 iklimle ilgili afet yaşanmıştır. 2021 yılında ise toplam maliyeti

1 trilyon 975 milyar doları aşan bu olaylar, ekonomik olarak büyük bir yük oluşturmuştur (Raven ve Wagner, 2021: 13). Bu veriler, iklimle ilgili olayların sıklığının ve etkisinin arttığını göstererek, iklim değişikliğinin ekonomik ve sosyal açıdan potansiyel maliyetini vurgulamaktadır. Bu durum, sürdürülebilir politikaların ve iklim değişikliği ile mücadele stratejilerinin önemini vurgulayarak, gelecekteki etkileri en aza indirme çabalarının bir gerekliliği olarak öne çıkmaktadır.

1.2.5 Çatışma ve Güvenlik Boyutları

Güvenlik, insanlık tarihi kadar köklü bir kavramdır. Doğal yaşamın varoluşundan itibaren, güvenlik anlayışı tüm canlılar için en temel konulardan biri olmuştur. Bu kavram, evrimsel süreç içinde farklı dönemlerde şekillenmiş ve uluslararası literatürde birçok bilim insanı tarafından ele alınarak farklı anlamlar kazanmıştır. Doğa hali olarak adlandırılan dönemde, siyasal toplumların oluşmadığı bir aşamada, güvenlik anlayışı temel olarak yırtıcı hayvan saldırıları, doğal afetler ve barınma eksikliği gibi doğal tehditlere karşı şekillenmiştir. Bu dönemde insanlar, hayatta kalabilmek için doğal çevreyle mücadele etmek zorunda kalmışlardır. Ancak, zaman içinde siyasal toplumların oluşmasıyla birlikte, güvenlik anlayışı da evrim geçirmiş ve farklı ihtiyaçlar etkisi altında farklılaşmıştır. Siyasal toplumların ortaya çıkması, güvenlik tehditlerini daha karmaşık hale getirmiş ve insanları sadece doğal faktörlerden değil, aynı zamanda diğer insan topluluklarından kaynaklanan tehditlerle de yüzleşmeye zorlamıştır (Bilen, 2023: 88).

Güvenlik anlayışındaki bu dönüşüm, sadece fiziksel tehditlere karşı değil, aynı zamanda ekonomik, siyasi ve sosyal alanlarda da ortaya çıkan tehditlere karşı stratejik bir yaklaşım geliştirilmesini gerektirmiştir. Günümüzde, ulusal güvenlik kavramı, sadece askeri tehditleri değil, aynı zamanda enerji güvenliği, gıda güvenliği, çevre güvenliği gibi geniş bir yelpazede ele alınan konuları içermektedir (Tozkoparan, 2014: 419). Bu bağlamda, güvenlik anlayışının evrimi, insanların toplumsal yapılarını ve kültürel değerlerini yansıtan dinamik bir süreçtir. Farklı dönemlerde ortaya çıkan güvenlik anlayışları, toplumların ihtiyaçlarına, teknolojik gelişmelere ve küresel dinamiklere uyum sağlamış ve bu süreçte güvenliği sağlama stratejileri önemli ölçüde değişmiştir.

Birey temelli güvenlik anlayışı, klasik devlet anlayışındaki sınırlı bir güvenlik perspektifini genişleterek, bireyin yaşamına doğrudan etki eden konulara odaklanmaktadır. Bu, etnik çatışmalar, salgın hastalıklar, çevresel tahribat gibi bireyin günlük yaşamını etkileyen güvenlik sorunlarına karşı duyarlı bir yaklaşımı içermektedir. Artık devletin güvenlik

politikaları, sadece askeri tehditlere karşı değil, aynı zamanda bireyin güvenliğini tehdit eden diğer dinamiklere karşı da etkili olmaktadır (Bilen, 2023: 89).

Ekolojik güvenlik anlayışının yeterince uygulanmaması, günümüzde iklim krizlerinin günlük yaşantımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle birlikte, ilerleyen dönemlerde kitlesel iklim göçlerinin meydana gelmesine sebep olacaktır. Bu durum, çeşitli çevresel faktörlerin etkisi altında kalan bölgelerde yaşayan insanların, iklim değişikliği kaynaklı tehditlere karşı direnç gösterme yeteneklerini aşmasıyla birlikte, daha güvenli bölgelere doğru kitlesel göçlere yol açabilir (Kaya, 2019: 41). Özellikle sıcaklık artışları, deniz seviyesi yükselmesi, kuraklık, sel gibi iklim değişikliğiyle ilişkilendirilen olaylar, yaşanabilirliği zorlaştırarak toplulukları göç etmeye zorlayabilir. Ekosistemlerdeki dengesizlikler, tarım verimliliğinde düşüş ve doğal kaynakların azalması gibi etkiler, yerel ekonomileri ve toplumları olumsuz etkileyebilir (Akdemir ve Arslan, 2020: 161). Bu koşullar altında, insanlar daha sürdürülebilir ve güvenli yaşam şartları aramak için göç etme eğiliminde olabilirler. Bu toplu iklim göçleri hem kaynak bölgelerindeki hem de hedef bölgelerdeki sosyo-ekonomik ve politik dengeleri etkileyebilir. Göç eden topluluklar, yeni yerleşim bölgelerine uyum sağlama sürecinde çeşitli zorluklarla karşılaşabilirken, hedef bölgelerdeki altyapı, işgücü piyasası ve kaynak kullanımı gibi konularda da değişikliklere neden olabilir. Bu durum, uluslararası ilişkilerde ve bölgesel istikrarda önemli etkiler yaratabilir. Bu bağlamda, ekolojik güvenlik anlayışının gerektiği şekilde uygulanmaması, iklim değişikliğiyle mücadelede ve çevresel sürdürülebilirliği sağlamada kritik bir eksiklik olarak ortaya çıkmaktadır. Küresel düzeyde işbirliği ve etkili politika uygulamaları, bu tehditlere karşı etkili bir şekilde mücadele etmek ve toplu iklim göçlerini önlemek için hayati önem taşımaktadır (Yörük, 2023: 229).

İklim değişikliği ve güvenlik meselesine yönelik iki temel yaklaşım bulunmaktadır. İlk yaklaşım, iklim değişikliği meselesini bir güvenlik sorunu olarak ele almaktadır. Bu yaklaşım, iklim değişikliğinin geleneksel güvenliğe ve insani güvenliğe olan etkilerini iki ana kategori altında değerlendirmektedir. Geleneksel güvenlik odaklı yaklaşımlar, iklim değişikliğinin tehditlerini artırıcı rolü ve çatışmaların kaynağı olma potansiyelini vurgulamaktadır. İnsani güvenlik boyutu ise ekonomik, toplumsal, bireysel ve siyasi güvenlik yanı sıra gıda ve çevre güvenliği gibi geniş bir yelpazeyi içermektedir. Bu yaklaşımlar, iklim değişikliğini bir güvenlik sorunu olarak kabul etmiş olup birbiriyle etkileşim içindedir. Örneğin, iklim değişikliği nedeniyle ortaya çıkan gıda kıtlığı, geleneksel güvenlik boyutunda çatışma ve düzensiz göçlere zemin hazırlamaktadır (Trombetta, 2008: 586). İkinci yaklaşım ise iklim değişikliğini bir güvenlik meselesi olarak görmeyen bir perspektife odaklanmaktadır. Bu yaklaşımın birinci

grubu olan şüphecilere göre, iklim değişikliği ile çatışmalar arasında kesin bir ilişki kurmak zordur. Diğer bir grup ise iklim değişikliğini güvenlik meselesi olarak ele almanın, bu konuların karmaşıklığı nedeniyle olumsuz sonuçlar doğuracağını savunmaktadır. Bu grup, farklı ve çok sayıda konunun güvenlik kapsamına alınmasının, sorunlara etkili çözümler bulmayı zorlaştırabileceğini ifade etmektedir. Ancak, ikinci yaklaşım içinde, iklim değişikliğinin insani güvenlik boyutunun önemini vurgulayanlar bulunmaktadır. Dolayısıyla, bu çerçevede iklim değişikliğinin insani güvenlik açısından önemli olduğu konusunda bir uzlaşma olduğunu söylemek mümkündür (Baysal ve Karakaş, 2017: 40).

Adger (2010: 274), iklim değişikliğinin güvenlik meselesi olarak kabul edilmesini iki ana nedene dayandırmaktadır. İlk olarak, küresel ekonominin düşük karbon ekonomisine doğru evrilmesi, küresel iklim değişikliğinin etkilerini hafifletme ihtiyacını ortaya koymaktadır. İklim değişikliğinin insanları etkileme kapasitesi, doğal kaynaklara ve ekosistem hizmetlerine olan bağımlılığa bağlı olarak değişmektedir. İnsan faaliyetlerini sürdürmek için gerekli olan doğal kaynaklar ve ekosistem hizmetlerinin iklim değişikliğinden etkilenme oranı, bireylerin ve toplumların etkilendiği düzeyi belirler. Örneğin, tarım iş gücünün sadece %1-2'sini oluşturduğu gelişmiş ülkelerde, Doğu Timor'da nüfusun %85'i geçimini tarımdan sağlamaktadır. Bu durumda, gelişmiş ülkelere kıyasla gıda güvenliği, iklim değişikliğinden daha fazla etkilenecektir. Barnett ve Adger'e göre, ikinci önemli neden ise küresel iklim değişikliğinin bireysel ve toplumsal düzeyde herkesi etkileyecek olmasıdır (2007: 642).

1.3 İklim Mülteciliği Politikaları

1.3.1 Uluslararası İklim Anlaşmaları ve Göç

Hukuki konularda değerlendirme yapılırken, hakların kapsamı ve bu haklara sahip olan bireyler dışında, göz önünde bulundurulması gereken bir diğer önemli faktör, haklara ilişkin devletin üstlendiği yükümlülüklerdir. İnsan hakları hareketi ve anayasacılık anlayışı, devlet iktidarının sınırlanmasını ve bu sayede insan hakları ile özgürlüklerin devlet karşısında etkili bir şekilde korunmasını hedeflemektedir (Uyar, 2021: 127). Hakların korunması ve güvence altına alınması, sadece bireylerin haklarına odaklanan bir perspektifle değil, aynı zamanda devletin bu haklara saygı gösterme ve koruma yükümlülükleriyle de ilgili olmaktadır. Devlet, anayasal düzenlemeler ve uluslararası sözleşmelere taraf olarak, vatandaşlarının temel hak ve özgürlüklerini koruma sorumluluğunu taşımaktadır. Bu çerçevede, devletin hukukun üstünlüğüne, adalete ve insan haklarına saygı gösterme yükümlülüğü, demokratik bir toplumun temel taşlarını oluşturmaktadır. İnsan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkesi, devletin keyfiyetten

uzak, şeffaf, hesap verebilir ve adil bir şekilde yönetimini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu anlayış, bireylerin devlete karşı güvencesini arttırarak, demokratik normların ve hukuki prensiplerin korunmasına katkıda bulunmaktadır. İnsan hakları bağlamında devletin üstlendiği bu yükümlülükler, adil bir toplumun oluşturulmasında kritik bir rol oynamakta ve hukukun evrensel değerleriyle uyum içinde hareket etme gerekliliğini vurgulamaktadır (Gözler, 2020: 185).

Çevresel bozulmalar, sebepleri ve etkileri açısından ulusları aşarak küresel bir sorun haline gelmiştir. Bu sorunun çözümü, dünya genelindeki tüm devletlerin iş birliğini gerektirmektedir. Özellikle 1970'li yıllardan bu yana uluslararası düzeyde önemini koruyan bir konu olan çevresel sorunlar, uluslararası belgeler aracılığıyla ele alınmıştır. Bu belgeler, devletlerin çevresel bozulmalara ve iklim değişikliğine karşı taşıdığı yükümlülükleri belirleyen temel kaynaklar olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, iklim değişikliği hukuku alanındaki bu belgelerin ve devletlere yüklenen sorumlulukların ana hatlarıyla detaylı bir şekilde incelenmesi önem arz etmektedir (Uyar, 2021: 132).

1972 yılında kabul edilen Stockholm Bildirisi, uluslararası hukuktaki çevre koruma adımlarının en önemlilerinden biridir. Stockholm Bildirgesi, devletlerin çevre sorumluluğuna dair ilk evrensel belge olarak öne çıkmaktadır. Bu bildirge, çevrenin korunması ve geliştirilmesi için alınması gereken önlemleri, kaynakların etkin kullanımını sağlamak amacıyla devletlerin kalkınma planlarında bütünleşik ve uyumlu bir sistem uygulamasını, çevre eğitimini teşvik etmeyi ve bu alandaki araştırmaları desteklemeyi içermektedir. Devletlerin kendi egemenlik sınırları dışındaki bölgelere verdikleri çevresel zararlardan ve yaydıkları kirlilikten dolayı sorumlu tutulmaları gibi prensiplere de vurgu yapmaktadır. 20 yıl sonra gerçekleşen 1992 Rio Konferansı'nda, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS), Rio Bildirisi, Gündem 21 ve Orman İlkeleri gibi beş belge kabul edilmiştir. Bu sözleşmelerden biri olan Rio Bildirgesi'nde, devletlerin faaliyetlerinin diğer devletlere veya ulusal sınırlar dışındaki bölgelere zarar vermemesi sorumluluğu vurgulanmıştır, bu zararın ortaya çıkması durumunda ise uluslararası tazmin kanunlarının geliştirilmesi için iş birliği yapılması gerektiği belirtilmiştir (Sayın, 2022: 31). Bildirge aynı zamanda devletlere, sürdürülemez uygulamaları azaltmaları veya ortadan kaldırmaları, uygun nüfus politikalarını desteklemeleri, etkili çevre kanunları çıkarmaları, vatandaşların çevresel süreçlere katılımını sağlamaları gibi ilkeleri benimsemeleri çağrısında bulunmuştur. BMİDÇS, iklim değişikliği konusunda uluslararası hukuktaki önemli bir anlaşma olarak öne çıkmaktadır. Bu sözleşme, küresel bir tepkinin temelini atmış ve iklim

değişikliği sorununa karşı uluslararası bir çerçeve oluşturmuştur. BMİDÇS'nin iklim değişikliği bakımından önemli katkıları şunlardır:

- İklim değişikliğinin insan kaynaklı olduğunu kabul ederek bilimsel bir temel oluşturur.
- Atmosferdeki sera gazı birikimlerini kontrol altında tutmayı hedefleyerek iklim sistemi üzerindeki tehlikeli insan kaynaklı etkiyi önleme amacını taşımaktadır.
- Taraf ülkeleri, sera gazı emisyonlarını azaltma, araştırma ve teknoloji üzerinde iş birliği yapma, sera gazı yutaklarını koruma gibi eylemleri teşvik eder.

BMİDÇS, bu hükümleriyle iklim değişikliğiyle mücadelede ortak bir çaba ve sorumluluk taahhüdü sağlamaktadır. BMİDÇS'nin 2. Maddesi, Sözleşme'nin temel amacını ve taraf devletlerin yükümlülüklerini belirleyen önemli bir hükümdür. Bu madde, atmosferdeki sera gazı birikimlerini kontrol altında tutmayı amaçlayarak iklim sistemi üzerindeki tehlikeli insan kaynaklı etkiyi önleme amacını vurgular. Aşağıda, Sözleşmenin 2. Maddesi'nde belirtilen başlıca yükümlülüklerin bir özeti bulunmaktadır:

BMİDÇS'nin temel amacı, atmosferdeki sera gazı birikimlerini, iklim sistemi üzerindeki tehlikeli insan kaynaklı etkiyi önleyecek bir düzeyde tutmayı başarmaktır.

Ortak yükümlülükler kapsamında, taraflar şu adımları atmaktadır:

- Sera gazı emisyonlarını azaltma önlemleri almak.
- Sera gazı emisyonlarına ilişkin envanterler hazırlamak ve Taraflar Konferansı'na bildirmek.
- Sera gazı emisyonlarını azaltacak uygulamaların geliştirilmesini ve yayılmasını sağlamak.
- İklim değişikliğine uyumu sağlayacak uygulamaları geliştirmek ve bu konuda işbirliği yapmak.
- İklim değişikliğine yönelik bilgi aktarımını ve eşit katılımı sağlamak.
- Gelişmiş ülkelere ek yükümlülükler şunları içermektedir:
- Sera gazı emisyonlarını azaltma hedefleri belirlemek.
- Gelişen ülkelere sera gazı emisyonlarını azaltmalarına ve iklim değişikliğine uyum sağlamalarına yardımcı olmak.

Sözleşmenin 2. maddesi, devletler arasında farklılaştırılmış sorumlulukları vurgulayarak küresel işbirliğini ve adil paylaşımı desteklemektedir. Bu madde, iklim değişikliğiyle mücadelede ortak sorumlulukları paylaşma ve gelişmiş ülkelerin liderlik rolü üstlenme anlayışını yansıtmaktadır (BMİDÇS, 1992, 4. Madde).

Taraf Devletler arasında yer alan gelişmiş devletler ve Ek-I kategorisinde bulunan diğer ülkeler, 4.2. madde uyarınca, insan kaynaklı sera gazı emisyonlarını kontrol altına almak, sera gazı yutaklarını ve depolama birikimlerini korumak amacıyla etkili politikalar benimsemekle yükümlüdür. Bu devletler, kendilerine özgü yükümlülüklerin yanı sıra, gelişmekte olan ülkelerin Sözleşme kapsamındaki sorumluluklarını yerine getirmeleri için ekonomik ve teknolojik destek sağlamak zorundadırlar. Aynı zamanda, iklim değişikliğinin etkilerine karşı en hassas ve kırılgan olan ülkelerin uyum faaliyetlerine ilişkin maliyetlerini karşılamak için destek olacak şekilde düzenleme yapılmıştır. BMİDÇS, genel olarak devletlere bir dizi yükümlülük getirir de, bu yükümlülüklerin etkinliği ve yeterliliği konusunda soru işaretleri, devletleri 1997'de Kyoto Protokolü'nü imzalamaya yönlendirmiştir. Kyoto Protokolü, BMİDÇS'nin belirlediği tehlikeli insan kaynaklı etkileri azaltma amacını benimseyerek, devletlere çeşitli yükümlülükler getirmiştir. Örneğin, Ek-I listesinde yer alan ülkeler, sera gazı emisyonlarını Ek-B listesinde belirtilen taahhütler kapsamında sınırlamakla yükümlüdür. Bu ülkeler aynı zamanda, Montreal Protokolü tarafından denetlenmeyen insan faaliyetlerinin neden olduğu tüm sera gazı emisyonlarını ve uzaklaştırılmasını ulusal bir sistemle hesaplamak zorundadır (Kyoto Protokolü, 1997, 5. Madde).

Ek-I'ye dahil olan ve olmayan tüm Taraf Devletler, iklim dostu teknolojilerin geliştirilmesi, uygulanması ve yayılması; iklim sistemi üzerine araştırmaların ve sistematik gözlemlerin yapılması; iklim değişikliği konusunda halkın bilinçlendirilmesi ve sera gazı envanterlerinin hazırlanması konusunda metodolojilerin ve verilerin iyileştirilmesi için iş birliği yapmakla yükümlüdür. Kyoto Protokolü, bu devletlere sera gazı emisyonlarını azaltma konusunda esneklikler de tanımaktadır. Temiz Kalkınma Mekanizması, Ek-I'ye dahil devletlerin, bu listeye dahil olmayan diğer ülkelere sürdürülebilir kalkınma ve BMİDÇS'nin nihai amacına proje geliştirerek destek vermeleri durumunda emisyon azaltım kredisine sahip olmalarını sağlar. Bu krediler, kendi azaltım yükümlülüklerinden düşülebilir. Benzer şekilde, Ortak Yürütme olarak adlandırılan başka bir proje temelli esneklik mekanizması, bir Ek-I ülkesinin başka bir Ek-I ülkesinde emisyon azaltımı projelerini yürüttüğü takdirde başarılı olması durumunda kredi kazanmasına olanak tanır ve bu kredi miktarını projeyi gerçekleştiren ülkeye satabilir. Piyasa

temelli bir esneklik mekanizması olan Emisyon Ticareti, Ek-I ülkelerinin kendi aralarında emisyon ticareti yapmalarına izin vermektedir (Uyar, 2021: 138).

BMİDÇS ve Kyoto Protokolü'nün ülkeleri gelişmişlik düzeylerine göre sınıflandırması ve gelişmiş ülkeleri daha fazla yükümlülükle sorumlu tutması, 2015'te imzalanan Paris Anlaşması'na zemin hazırlamıştır. Paris Anlaşması, sıcaklık artışını 1,5°C'nin altına çekme hedefini içerir ve taraf devletlere iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı uyum faaliyetleri gerçekleştirme ve düşük emisyonlu, iklim açısından dirençli bir büyümeyle uyumlu finansman akışı sağlama yükümlülüğü getirir. Ancak, bu anlaşma devletlere bireysel olarak emisyon azaltma yükümlülüğü yüklememekte, genel bir iklim değişikliği hedefi belirlemeyi beklemektedir (Streck, Keenlyside ve Unger, 2016: 5). Anlaşma, küresel düzeyde iklim değişikliği ile mücadele etmek ve sürdürülebilir bir gelecek için ortak bir çerçeve oluşturmak amacıyla ülkeleri bir araya getirmektedir (Balaban, Özgür ve Sakar, 2021: 22). Anlaşmanın merkezinde, küresel ısınmanın sınırlarını belirlemek ve sera gazı emisyonlarını azaltmak yer alırken, ülkelerin ulusal katkı hedeflerini belirlemeleri ve düzenli olarak bildirmeleri öngörülmektedir. Sürdürülebilir kalkınma, iklim değişikliğinden etkilenen topluluklara finansal destek sağlanması gibi konuları içermekte ve bu kapsamda iklim değişikliği etkisi altındaki bölgelerden gelen göçle ilgili çeşitli hükümet çabalarını teşvik etmektedir (Bilen, 2023: 48). Bu kapsamlı anlaşma, uluslararası iş birliği ve eşgüdümü teşvik ederek, küresel ölçekte bir dayanışma ruhu oluşturmaktadır.

Paris Anlaşması'nın girişinde, Birleşmiş Milletler tarafından resmi olarak ilk kez bir uluslararası metinde, çevresel sebeplerle göç eden kişilerden bahsedilmiştir. 2016 yılında ilan edilen New York Deklarasyonu ve Paris Anlaşması'nda, insanlık tarih boyunca sürekli olarak hareket halinde olduğuna vurgu yapılarak, göçün motivasyonlarının çeşitliliği üzerinde durulmaktadır. Bu hareketin nedenleri arasında yeni yerler keşfetme, ekonomik şartların iyileştirilmesi, savaş, çatışma, insan hakları ihlalleri, yoksulluk, gıda güvensizliği ve terörizmden kaçma gibi çeşitli faktörler bulunmaktadır. Metinde, çevresel olumsuz koşulların da göçü etkilediğine dikkat çekilmekte ve iklim değişikliğinin, bazı insanların yaşadıkları yerlerdeki zorlu çevresel koşullarla baş etme ya da daha yaşanabilir bir yer arama amacını taşıdığı belirtilmektedir. Bu durum, dünya genelinde birçok insanın evlerinden uzakta yaşamak durumunda kaldığı gerçeğine işaret etmektedir. Bu bağlamda, Paris Anlaşması'nın bu konuya odaklanarak çevresel göçü resmi bir metinde ele alması, uluslararası alandaki bu önemli konuya dikkat çekmektedir (Sipahioğlu, 2022: 548).

Türkiye, 1992 Rio Zirvesi'nden bu yana iklim değişikliği ile ilgili uluslararası müzakereler ve anlaşmalarda çeşitli sorunlar yaşamıştır. Bu sorunlar, Türkiye'nin farklı sınıflandırmalar ve eklerde yer almasından kaynaklanmaktadır. Başlangıçta hem EK-1 hem de EK-2 listelerinde yer almış, ancak 2001 yılında EK-2 listesinden çıkarılmış ve EK-1 listesinde kalmaya devam etmiştir. Kopenhag Zirvesi ve sonraki iklim müzakerelerinde Türkiye, tarafsız kalmayı ve yükümlülük altına girmemeyi tercih etmiştir. Bu tutum, Türkiye'nin iklim değişikliğiyle mücadelede uzlaşmaz olarak algılanmasına ve eleştirilmesine yol açmıştır. Türkiye, OECD ülkesi olmasına rağmen, tarihsel sorumluluğunun ve kişi başına düşen karbondioksit emisyonunun diğer OECD ülkelerine kıyasla çok daha düşük olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle, Türkiye, gelişmiş ülkeler gibi ciddi sera gazı emisyonu azaltımı beklenmesinin adil olmadığını savunmuştur (Karakaya ve Sofuoğlu, 2015: 18). Türkiye'nin Paris Anlaşması kapsamındaki temel istekleri arasında, emisyon azaltım hedeflerinin artırılması, finansman ve teknoloji transferi, kayıp ve zarar mekanizmalarının geliştirilmesi ve şeffaflık ile uygulama yer almaktadır. Gelişmiş ülkelere finansal ve teknolojik destek bekleyen Türkiye, ulusal katkıların uygulanması için gerekli kaynakların sağlanmasını talep etmektedir. İklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı uyum sağlamak amacıyla kayıp ve zarar mekanizmalarının geliştirilmesini isteyen Türkiye, ulusal katkıların şeffaf bir şekilde izlenmesi ve raporlanması konusunda da uluslararası standartlara uygun hareket etmeyi taahhüt etmektedir (T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2024).

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, iklim değişikliğiyle mücadele çerçevesinde imzalanan Glasgow İklim Paketi'ne uygun olarak güncellenen Ulusal Katkı Beyanını 13 Nisan 2023 tarihinde Birleşmiş Milletler Sekreteryasına sundu. Bu belge ile Türkiye, 2012 yılı referans alınarak hazırlanan ilk Ulusal Katkı Beyanında belirtilen senaryoya kıyasla, 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını yüzde 41 oranında azaltma taahhüdünde bulundu. 2030 yılında hedeflenen azaltım miktarı 695 milyon ton CO₂-karbondioksit eşdeğerindedir (Efe, 2023: 93). Türkiye, Paris Anlaşması müzakereleri sırasında üç temel görüşü üzerinde odaklanarak mücadele etmiş ve anlaşma metninde değişiklik talep etmiştir. Bu üç ana görüş, Türkiye'nin kırmızı çizgilerini belirtmektedir:

- Ortak Fakat Farklılaştırılmış Sorumluluklar Prensiplerinin Sürdürülmesi: Türkiye, Paris Anlaşması'nda ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar prensibinin korunması ve anlaşma metninde bu prensibin yer alması konusunda ısrar etmiştir. Bu prensip, farklı ekonomik ve gelişmişlik düzeylerine sahip ülkeler arasında eşit olmayan sorumlulukları vurgular.

- BMİDÇS'deki Kategorizasyonun Dikkate Alınması: Yapılan kategorizasyonun, Türkiye gibi ülkeleri dikkate almayacak şekilde oluşturulmaması gerektiğini savunmuştur. Bu, biyolojik çeşitlilik koruma çabalarında tüm ülkelerin eşit şekilde değerlendirilmesi gerektiği anlamına gelir.
- Finansal ve Teknolojik Teşviklerde Türkiye'nin Değerlendirilmesi: Türkiye Cumhuriyeti, Paris Anlaşması'nın 21. Taraflar Konferansı'ndaki kararına uygun olarak, finansal ve teknolojik teşviklere ve katkılara ulaşması adına Türkiye'nin gelişmekte bulunan ülkelerle birlikte değerlendirilmesini talep etmiştir. Bu, Türkiye'nin iklimle ilgili çabalarını destekleme ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlama amacını yansıtmaktadır.

Türkiye, özel bir konumda bulunduğunu ve BMİDÇS'nde Ek-1 listesi ülkelerinden farklı bir statüde olduğunu, bu durumu Fas'ta düzenlenen 7. Taraflar Konferansı ve Meksika'da gerçekleşen 16. Taraflar Konferansı kararlarıyla resmi olarak kabul ettirmiştir (Bozoğlu, 2021: 29).

Aynı zamanda, ülkemiz kıtada önemli bölgesel girişimlerle anlamlı işbirlikleri geliştirerek kıtanın güvenliği ve istikrarına katkı yapmaktadır. Bu bağlamda Hükümetlerarası Kalkınma Otoritesi (IGAD) örneği verilebilir. Afrika Boynuzu'nda barış ve uzlaşının teşvik edilmesi, ekonomik işbirliğinin artırılması, mülteciler ve terörizmle mücadele konularında uluslararası toplumla işbirliği yapan IGAD ile 2012 yılında imzalanan Mutabakat Zaptı çerçevesinde işbirliği ve görüşmeler devam etmektedir (www.sam.gov.tr, 2023).

Burada değerlendirilmesi gereken bir diğer konu da Vanuatu'nun iklim kaynaklı göç politikasıdır. Vanuatu, dünyada iklim değişikliği ve afet risklerine karşı en savunmasız ülkelerden biridir. Ada ülkesi, siklonlar, fırtına dalgaları, toprak kaymaları, sel ve kuraklık gibi afetlerle karşı karşıya kalmakta olup, bu olaylar iklim değişikliği nedeniyle daha da şiddetli hale gelebilir. Vanuatu ayrıca volkanik patlamalar, depremler ve tsunamiler gibi jeofiziksel tehditlere, insan, hayvan ve bitki hastalıkları ile insan kaynaklı felaketlere de yüksek derecede maruz kalmaktadır. Bu İklim Değişikliği ve Afet Risk Azaltma Politikası'nın vizyonu, Vanuatu'nun topluluklarının, çevresinin ve ekonomisinin iklim değişikliği ve afet risklerinin etkilerine karşı dayanıklı olmasıdır. Riskler tamamen ortadan kaldırılamaz, ancak bu politika, risklerin tanımlanması, değerlendirilmesi, azaltılması ve yönetilmesi için bir çerçeve sunmaktadır. Küresel, bölgesel ve ulusal düzeylerde, afet risk azaltma ve iklim değişikliği ile ilgili faaliyetler ve finansman daha önce ayrı ayrı yönetilmiştir. Son zamanlarda, kaynakların

en iyi şekilde kullanılması ve çabaların tekrarlanmasıyla kaçınılması amacıyla, iklim değişikliği ve afet risk azaltma girişimlerinin entegrasyonunun en iyi yol olduğu görüşü benimsenmiştir. Vanuatu, bu süreci 2012 yılında İklim Değişikliği ve Afet Risk Azaltma Ulusal Danışma Kurulu'nu kurarak başlatmıştır. Hükümet, ulusal ve yerel düzeylerde Vanuatu'nun iklim değişikliği ve afet risk yönetim kapasitesini ve ihtiyaçlarını analiz etmek için bir risk yönetimi değerlendirmesi gerçekleştirmiştir. Politika, bu değerlendirmeden gelen önerileri içermekte ve yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde yapılan danışmalardan yararlanmaktadır. Politika altı ilkeyi uygulayacaktır: 1) hesap verebilirlik, 2) sürdürülebilirlik, 3) eşitlik, 4) topluluk odaklılık, 5) işbirliği ve 6) yenilikçilik. Politika, tüm hükümet kurumları ve sivil toplum paydaşları tarafından erişilebilir ve uygulanabilir olmayı hedeflemektedir. Vanuatu'nun kaynaklarını, risklere maruziyetini ve demografik durumunu göz önünde bulundurarak pratik bir yaklaşım benimsemektedir. Ulusal, bölgesel ve alan konseyleri düzeylerinde mevcut kapasiteyi güçlendirmeyi amaçlamakta ve ülkenin zengin mirası, geleneksel bilgisi ve iklim değişikliği ile afet risk azaltma konusundaki geniş kapsamlı girişimlerden öğrenilen derslerden yararlanmaktadır. Vanuatu hükümeti, ülkenin iklim değişikliği ve afet risk azaltma çabalarını yönlendirmek için altı önceliğe bağlıdır. Bu öncelikler iki kategoriye ayrılmaktadır: sistemler ve temalar. Sistemler; yönetim, finans, bilgi ve veri olarak belirlenirken, temalar iklim değişikliğine uyum ve afet risk azaltma, düşük karbonlu kalkınma ve müdahale ve iyileşme olarak belirlenmiştir. Bu politikanın geliştirilmesinde ve uygulanmasında bir dizi kesişen konu da dikkate alınmıştır: sosyal ve toplumsal cinsiyet dahil etme, kapasite geliştirme, çoklu tehlike yaklaşımları, ortaklıklar ve çeşitli ajanslar ve sektörlerin iş süreçlerine entegrasyon. Politika, yüksek düzeyde stratejiler içermekle birlikte, detaylı eylemler, sorumlu ve destekleyici ajanslar, kaynaklar ve zaman çizelgeleri uygulama için daha sonra geliştirilecektir (Govt. Vanuatu, 2015: 1).

Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi 2015-2030, 18 Mart 2015 tarihinde, Japonya'nın Sendai kentinde düzenlenen Üçüncü BM Dünya Konferansı'nda kabul edilmiştir. Bu çerçeve, özellikle iklim değişikliğinden kaynaklanan aşırı hava olayları, deniz seviyesindeki yükselme ve diğer doğal afetlerin neden olduğu riskleri ele almayı hedeflemektedir (Varol ve Kaya, 2018: 5-6). Doğal afetler, etkiledikleri bölgelerdeki insanları yerinden etme ve göç etme zorunluluğu yaratabilir. Bu bağlamda Sendai Çerçevesi, iklim değişikliği bağlamında ortaya çıkabilecek afet risklerini ele alarak toplulukları korumayı amaçlamaktadır. Anlaşma, dünya genelinde doğal afet risklerinin azaltılmasına yönelik bir dizi strateji ve hedefi içermektedir. Bu stratejiler arasında erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi, altyapıların dayanıklılığının artırılması, risk

yönetimi politikalarının oluşturulması ve toplumların afetlere hazırlıklı olmalarını sağlama amacıyla eğitim ve bilinçlendirme önlemleri bulunmaktadır. Sendai Çerçevesi, iklim değişikliği etkisi altındaki bölgelerdeki toplulukların direncini artırmayı ve afetlerin olumsuz etkilerini en aza indirmeyi hedefleyerek, sürdürülebilir kalkınma ve topluluk güvenliği için bir temel oluşturmayı amaçlamaktadır (Gündoğdu ve Ünal, 2020: 40).

İklim değişikliği, küresel ısınma ve çevresel felaketler gibi olaylar, uluslararası düzeyde yoğun bir şekilde tartışılan ve gündemi meşgul eden konular olmuştur. Bu bağlamda, iklim mültecisi kavramının tanımı konusunda uluslararası hukuk çerçevesinde iki temel görüş ortaya çıkmıştır. İlk görüş, 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin gözden geçirilmesini ve yeni mülteci kategorilerinin oluşturulması için bir konvansiyonun hayata geçirilmesini savunmaktadır. Bu yaklaşım, mevcut hukuki çerçevenin iklim değişikliğinin yarattığı göçe uygun olmadığını ve bu bağlamda uluslararası toplumun yeni bir anlayış ve düzenlemeye ihtiyaç duyduğunu vurgular. İklim değişikliğinin etkileri nedeniyle yerinden edilen bireylerin, sığınma ve koruma haklarına ilişkin yeni bir hukuki çerçevenin oluşturulmasını önermektedir. Diğer bir görüş ise 1998 yılında çıkarılan Ülke İçi Yerinde Olma Konusundan Yol Gösterici İlkeler gibi bir yapı oluşturulmasını savunmaktadır. Bu yaklaşım, “iklim değişikliğinden kaynaklanan göçün daha çok ülke içinde gerçekleştiği ve bu nedenle uluslararası bir konvansiyonun gerekli olmadığı” düşüncesini yansıtmaktadır. Bu çerçeve içinde, yerinden edilen bireylerin daha çok yerel veya ulusal düzeyde korunması ve desteklenmesi gerektiği düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Her iki görüş de iklim mülteciliği konusunda uluslararası hukukun güncellenmesi veya yeni bir düzenleme yapılması gerekliliği konusunda farklı perspektiflere sahiptir. Bu tartışmalar, iklim değişikliğiyle bağlantılı göçün giderek arttığı bir dönemde, etkilenen bireyleri korumak ve haklarını güvence altına almak amacıyla nasıl bir uluslararası hukuki çerçevenin oluşturulacağı konusunda devam etmektedir (Yılmaz ve Navruz, 2019: 259).

1.3.2 İklim Mülteciliği ile Başa Çıkma Programları

İklim değişikliği, ani doğa olayları ve çevresel bozulmaların insan yerleşimlerini yaşanılmaz hale getirmesi, küresel anlamda büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bu konu, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ve Uluslararası Göçe Zorlananları İzleme Merkezi'nin (IDMC) dikkatini çekmiş ve bu kuruluşlar, afetler ve iklim değişikliği nedeniyle yerinden edilmiş insanlar konusuna özel bir vurgu yapmıştır. Örneğin, UNHCR'nin belirttiği gibi, iklim değişikliği kaynaklı göçlerin hızla arttığına dair bir eğilim bulunmaktadır (McInerney Lankford, 2017: 138).

2013 yılında doğal afetler nedeniyle göç eden insan sayısı, çatışma ve şiddet kaynaklı göçlerin üç katından fazla olmuştur. Aynı şekilde, IDMC'nin 2020 verilerine göre, toplamda 40,3 milyon insan yerinden edilirken bunların 30,7 milyonu doğal afetlerden kaynaklanmaktadır. Bu rakamlar, iklim değişikliğinin insanların yerleşim yerlerini terk etmelerinde etkili bir faktör olduğunu göstermektedir. Ancak, bu sorunun çözümüne yönelik olarak ortaya çıkan temel zorluklardan biri, çevresel nedenlerle göç edenlerin diğer nedenlerle yerinden olanlardan ayrılmasının zorluğudur. Çünkü çevresel dönüşümler, toplumsal çatışmalara neden olabilir ve bu durum, göç eden insanları sadece iklim değişikliği nedeniyle yerinden olanlardan ayırt etmeyi zorlaştırabilir. Buna ek olarak, iklim değişikliğine neden olanlar ile bundan etkilenenler arasındaki ayrım, sorumluluk alanını belirsizleştirebilir. Hangi ülkenin veya kuruluşun iklim mültecileri konusunda sorumluluk alması gerektiği konusunda belirsizlikler ortaya çıkabilir. Bu da, uluslararası düzeyde birçok tartışmayı beraberinde getirebilir (McAdam, 2011: 52).

Biermann ve Boas (2010: 75-76), iklim mültecileri krizinin etkin bir şekilde yönetilmesi ve olası güvenlik sorunlarının önlenmesi için sui generis (kendine özgü) bir rejim oluşturulması gerektiğini ifade etmektedir. Bu çerçevede iklim mültecilerinin tanınması, korunması ve yeniden iskânı sürecinde beş temel ilke önermektedir:

- **Planlı Yeniden Yerleştirme İlkesi:** İklim değişikliğinin öncelikle tahmin edilemeyen olaylar, fırtınalar, baskınlar, kıtlıklar gibi tekil olaylar aracılığıyla bireyleri etkilediği belirtilmektedir. Ancak bu olayların sıklığı ve etkileri üzerine yapılan çalışmalar, gönüllü yer değiştirme ve iskân programlarının planlı bir şekilde uygulanmasına olanak sağlayabilir.
- **Geçici Sığınma Yerine Yeniden İskân İlkesi:** İklim mültecilerinin büyük bir kısmının uzun vadede, özellikle deniz seviyesinin yükselmesi nedeniyle kaybolan adalarda yaşayanlar gibi, yaşam alanlarına geri dönmeyeceği öngörülmektedir. Bu nedenle iklim mültecilerine yönelik politikaların geçici sığınma temelli değil, yeniden iskân odaklı olması gerekmektedir.
- **Yerel Toplulukların İçin Kolektif Haklar İlkesi:** Geleneksel mülteci rejimi bireysel ve devlet temellidir, ancak iklim mültecileri rejimi belirli toplulukları, kasabaları, kentleri, bölgeleri veya küçük ada devletlerini kapsayacak şekilde kolektif hakları da içermelidir. Bu, 1951 Cenevre Sözleşmesi'nden farklı bir perspektife işaret etmektedir.

- **Ülke İçi Önlemlere Uluslararası Yardım İlkesi:** İklim mültecilerinin genellikle ülke içinde koruma altında olmaları ve aşırı hava olaylarının belirli bölgeleri etkilemesi, uluslararası rejimin mültecilere yönelik daha fazla odaklanmasını zorlaştırabilir. Ancak ülke içi yeniden iskân programlarının uygulanması ve koruma rejiminin oluşturulması uluslararası düzeyde desteklenmelidir.
- **Uluslararası Külfet Paylaşımı İlkesi:** İklim değişikliği küresel bir sorundur ve bu sorunun temel aktörleri genellikle gelişmiş ülkelerdir. Bu nedenle iklim değişikliği nedeniyle mülteci durumuna düşen bireylere yönelik politikalarda, özellikle gelişmiş ülkelerin aktif bir rol oynaması ve ortak fakat farklılaşmış sorumlulukların belirlenmesi gerekmektedir. Bu süreçte iklim değişikliğinden en çok etkilenen ülkelere ortak yardım fonları kurulabilir.

Bu prensipler, iklim mültecileri kriziyle başa çıkarken hem insana odaklanmış hem de gelecek nesillerin çıkarlarını gözetten bir yaklaşımın gerekliliğini vurgular. Sürdürülebilir çözümler için küresel düzeyde iş birliğine vurgu yaparak, etkili bir rejimin nasıl olabileceğine dair önemli bir yol haritası sunmaktadır.

1.3.3 Uluslararası İş Birliği ve Diplomasi

Uluslararası iklim sözleşmeleri, küresel iklim değişikliği ile mücadelede önemli bir araç olarak ortaya çıkmıştır. İklim değişikliğinin dünya genelinde çeşitli sektörleri, çevreyi, ekonomiyi, sağlığı ve sosyal yapıları olumsuz etkilediği bilinmektedir. Bu nedenle, uluslararası düzeyde iş birliği ve koordinasyon, iklim değişikliğiyle başa çıkmak ve olumlu değişiklikler sağlamak için hayati öneme sahiptir. Uluslararası iklim sözleşmeleri, ülkeler arasında ortak hedefler belirleme, emisyon azaltımını teşvik etme ve finansman sağlama gibi önemli konularda çerçeve oluşturarak küresel çapta bir dayanışma sağlamayı amaçlamaktadır (Erdoğan, 2018: 2).

Uluslararası iklim sözleşmeleri, farklı ülkeler arasında ortak bir anlayış oluşturmayı ve ortak eylemler gerçekleştirmeyi hedefleyen önemli araçlardır. Bu sözleşmeler, küresel iklim değişikliğiyle mücadelede belirli hedeflere ulaşmayı amaçlayan taahhütleri içermektedir. Sera gazı salımlarının azaltılması, enerji verimliliğinin artırılması, yenilenebilir ve sürdürülebilir enerji kaynaklarının teşvik edilmesi, ormansızlaşmanın önlenmesi gibi konular bu sözleşmeler kapsamında ele alınan başlıklardır. Bu sözleşmeler, iklim değişikliğiyle mücadelede ortak sorumluluk taşıyan tüm ülkelerin katılımını vurgulamaktadır. Ülkelerin kalkınma hedefleriyle uyumlu olarak, etkili adımlar atması ve emisyon azaltımı için çaba sarf etmesi önemlidir.

(Dağdemir, 2015: 50). Aynı zamanda sözleşmeler, finansal kaynakların sağlanması, teknoloji transferi ve kapasite geliştirmeye odaklanarak adil bir küresel iş birliği sağlamayı amaçlamaktadır. Uluslararası iklim sözleşmeleri, politika yapıcıları, bilim insanlarını, sivil toplumu ve diğer paydaşları bir araya getirerek iş birliğini teşvik etmektedir. Ancak, başarıları sözleşmelerin sadece imzalanan metinlerle değil, aynı zamanda etkili bir şekilde uygulanması, izlenmesi ve güncellenmesi ile mümkündür. Bu süreçte, sürekli uluslararası iş birliği ve politika düzenlemeleri, küresel iklim değişikliği mücadelesinde önemli bir rol oynamaktadır (Birpınar, 2022: 26).

Uluslararası iklim sözleşmeleri, ülkeler arasında ortak bir vizyon oluşturmayı, sorumlulukları paylaşmayı ve ortak eylemler gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Bu sözleşmeler, küresel iklim değişikliğiyle mücadelede etkili sonuçlar elde etmek için uluslararası iş birliği ve koordinasyonun önemini vurgular. Bilimsel araştırmalar, iklim değişikliğinin nedenlerini, etkilerini ve olası çözümleri anlamak açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu araştırmalar, politika yapıcılarına, bilim insanlarına ve toplumun geneline, iklim değişikliğiyle mücadelede nasıl hareket edileceği konusunda bilgi sağlar. Uluslararası iklim sözleşmelerinin başarılı bir şekilde uygulanması için bilimsel temellere dayalı, etkili politika ve stratejilerin belirlenmesi önemlidir. Bu çerçevede, bilimsel araştırmalar, iklim değişikliğiyle mücadelede uluslararası iş birliği için ortak bir anlayış oluşturulmasına ve daha etkili politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktadır (Efe, 2023: 53).

1988 yılında, iklim değişikliği konusunda bilimsel raporlar hazırlamak amacıyla BM himayesinde WMO (Dünya Meteoroloji Örgütü) ve UNEP (Birleşmiş Milletler Çevre Programı) tarafından kurulan Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), bilimsel çalışmaları düzenli aralıklarla değerlendirerek BMİDÇS sürecindeki tüm katılımcılara ve ortaklara elde edilen bulgulara dair sistematik açıklamalar yapmayı amaçlamıştır (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2021). IPCC'nin kuruluşu, insan faaliyetlerinin gezegenin iklim sistemini nasıl etkilediği, iklim değişikliğinin sebepleri ve sonuçları, iklim değişikliğinin etkileriyle mücadele politikaları gibi konularda bilimsel araştırmaları düzenli olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu sayede IPCC, iklim değişikliğiyle ilgili sorulara bilimsel temellere dayalı yanıtlar sunarak küresel çapta farkındalık yaratma ve etkili politika oluşturma süreçlerine katkıda bulunmaktadır (Ediger, 2014: 139).

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), 1988 yılında BM himayesinde WMO ve UNEP ortaklığında kurulmuş ve iklim değişikliği konusundaki bilimsel çalışmaları

değerlendirmeyi amaçlamıştır. IPCC bünyesinde çalışan bilim insanları ve uzmanlar, her altı ya da yedi yılda bir, iklim değişikliği üzerine yapılmış tüm çalışmaları inceleyerek kapsamlı ve objektif değerlendirme raporları sunmaktadır. Bu raporlar, iklim değişikliği, etkileri, gelecekteki riskler ve azaltma yolları hakkında bilimsel, teknik ve sosyoekonomik bilgiler içermektedir (Köse, 2018: 57). IPCC'nin raporlarını hazırlayan uzmanlar, farklı ülkelerde iklim değişikliği alanında çalışan kişiler arasından seçilmekte ve bu raporlar gönüllü bilim insanları ve uzmanlar tarafından yazılmaktadır. Raporlar, dünyada bu alanda çalışan uzmanların bilimsel makalelerini tarayarak, iklim değişikliği risklerini bilimsel temellere dayalı olarak raporlamayı amaçlamaktadır. Bu raporlar, uluslararası iklim politikalarının belirlenmesinde önemli bir role sahiptir. IPCC raporları üç temel başlıktan oluşmakta ve her bir bölüm, ayrı çalışma grupları tarafından hazırlanmaktadır. Raporların başında yönetici özet (Summary for Policy Makers - SPM) bulunmakta olup, bu özet, üye ülke hükümetleri ve bilim insanları arasında görüşülerek kabul edilen birinci taslak olarak sunulmaktadır. Yönetici özet, iklim değişikliği konusundaki en güncel bilimsel bulguları içermekte ve iklim bilimi açısından en iyimser öngörülerini sunmaktadır. Bu raporlar, insanlığın ve hükümetlerin iklim değişikliğiyle mücadelede bilinçlenmesine ve etkili politikalar oluşturmaya katkıda bulunmaktadır (Kurnaz, 2019: 98).

IPCC raporları, yeryüzünün ortalama sıcaklık artışlarına dair çeşitli senaryoları içermektedir. AR4 Raporu'na göre, 2100'e kadar en iyimser senaryoya göre ortalama sıcaklıkların 2,7° C, en kötümser senaryoya göre ise 5,8° C artabileceği tahmin edilmiştir. Bu artışları önlemek amacıyla BMİDÇS ve Kyoto Protokolü çerçevesinde ekonomik yaptırımlar üzerinde çalışılmıştır (Batan, 2014: 10). 2018 tarihli IPCC Küresel Isınma Özel Raporu'na göre, insan faaliyetlerinin dünyayı sanayi öncesi seviyelere göre 1° C ısıttığı belirtilmiştir. Rapor, mevcut faaliyetlerin devam etmesi durumunda küresel ısınmanın 2030-2052 yılları arasında 1,5° C eşiğini geçeceği vurgulanmıştır. Bu durumun iklim değişikliği ile aşırı sıcaklıklar, su kaynaklarına ulaşmada sıkıntılar ve ekosistemde tahribatlara neden olabileceği ifade edilmiştir. Rapor, küresel sıcaklığın 1,5° C'de tutulabilmesi için toprak, ulaşım, endüstri, enerji, inşaat ve şehirler gibi alanlarda çok yönlü bir dönüşüme ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır (Arıkan ve Özsoy, 2008: 9).

IPCC'nin 5. Değerlendirme Raporu'na göre, iklim değişikliği kentsel alanlarda önemli sorunlara yol açmaktadır. Bu etkiler, kentsel altyapı sistemlerinde su yönetimi sorunları, enerji talebinde artış ve yapısal hasarlara neden olabilir. Kamu servisleri üzerinde ise sağlık hizmetleri yükü artarken, acil durum yanıt sistemlerinin etkinliği sınırlanabilir. Ayrıca, iklim değişikliği ekosistem hizmetlerini de etkileyerek biyolojik çeşitliliği tehdit edebilir ve yeşil alanların

işlevselliğini bozabilir. Bu sorunlarla başa çıkabilmek için şehirlerin daha dayanıklı ve sürdürülebilir altyapı çözümleri geliştirmesi gerekmektedir (Tuğaç, 2018: 1049).

IPCC 6. Değerlendirme Raporu, insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının iklim değişikliği yoluyla toplumları ve doğayı büyük risklere maruz bıraktığını ve bu risklerin geri döndürülemez olduğunu vurgulamaktadır. Rapora göre, iklim değişikliği, insan ölümlerine, gıda üretimine zarar vermeye, doğanın yok olmasına ve ekonomik büyümenin yavaşlamasına neden olan yaygın kayıplara ve zararlara yol açmaktadır (Ford vd., 2016: 352). Küresel ısınmayı 1,5°C ile sınırlayan kısa vadeli eylemler, iklim değişikliğinin insan yaşamı ve ekosistemler üzerindeki olumsuz etkilerini daha yüksek ısınma senaryolarına kıyasla önemli ölçüde azaltabilir, ancak tümünü ortadan kaldırmak mümkün olmayacaktır. Mevcut emisyon politikaları ve taahhütleri, dünya yüzeyinin yaklaşık 2,3-2,7°C ısınmasına yol açacak bir rota izlemektedir. İklim değişikliği kaynaklı kayıp ve zararlar, ısınma devam ettikçe hızla artacak ve çoğu durumda insanların ve doğanın uyum sağlayamayacağı riskler oluşturacaktır. Emisyonların yalnızca mevcut planlanan oranda azaltılması, gıda üretimini, su kaynaklarını, insan sağlığını, kıyı yerleşimlerini, ulusal ekonomileri ve doğal dünyanın büyük bir kısmının hayatta kalmasını tehdit edecektir. Bu risklerin önüne geçmenin tek yolu, daha hızlı emisyon kesintileri yapmaktır. İklim değişikliğine uyum, riskleri azaltmanın yanı sıra insanların refahını iyileştirebilir, ancak bu süreç için yeterli kaynak ayrılmamaktadır. Uyum faaliyetleri, emisyon kesintilerine alternatif olarak değerlendirilmemelidir; ısınma devam ettikçe, dünya uyum sağlamayacak değişikliklerle karşı karşıya kalacaktır (Özdemir vd., 2020: 368).

IPCC 6. Değerlendirme Raporu sürecinde kullanılan Temsili Konsantrasyon Yolları (RCP'ler) ve Paylaşılan Sosyoekonomik Yollar (SSP'ler) senaryolarıyla belirli bir düzeyde örtüşme gösterebilir, ancak iklim dirençli kalkınma her zaman bu senaryolarla sınırlı değildir. İklim dirençli kalkınma koşullarının sağlanması, gözlemlenen etkiler, tahmin edilen riskler, etkilenebilirlik düzeyleri ve eğilimler ışığında, dünya çapında iklim dirençli kalkınma eylemlerinin daha önce belirlenmiş olandan daha acil bir gereklilik olduğunu ortaya koymaktadır. Hükümetler, sivil toplum ve özel sektör, risk azaltma, adalet ve iklim eşitliğini ön planda tutarak kapsayıcı kalkınma kararları aldığında ve bu kararları finans, eylem ve yönetim seviyeleri arasında entegre ettiğinde, iklim dirençli kalkınma mümkün olmaktadır. Rapora göre, bu süreç uluslararası işbirliği, topluluklar, sivil toplum, eğitim kurumları, bilimsel ve diğer kuruluşlar, medya, yatırımcılar ve işletmelerle işbirliği yapan hükümetler tarafından desteklenmektedir (IPCC, 2022). Kadınlar, gençler, yerli halklar, yerel topluluklar ve etnik azınlıklar gibi marjinalleşmiş gruplarla ortaklıklar geliştirerek bu süreç güçlendirilir. Bu

ortaklıklar, siyasi liderliğin, kurumların, finansman ve iklim hizmetleri gibi kaynakların yanı sıra bilgi ve karar destek araçlarının etkinleştirilmesiyle desteklenir. Farklı etkilenebilirlikleri göz önüne almak için, ilgili aktörlerin adil ve eşit sonuçlara ulaşmak amacıyla çeşitli çıkarları, değerleri ve dünya görüşlerini uyumlu hale getiren stratejiler belirlemeleri gerekmektedir. Bu uygulamalar, iklim riski ve kalkınma yolları hakkında yerel, bölgesel ve küresel düzeyde çeşitli verilerle desteklenir. Raporda, yapısal etkilenebilirliklerin, iyi tasarlanmış yasal ve politik girişimlerle, yerel ve uluslararası eşitsizlikleri ele alarak azaltılabileceği vurgulanmaktadır. Risklerin azaltılması ve uyum sağlanması için kapasite geliştirme, en etkilenebilir grupların katılımı ve temel kaynaklara, özellikle finansmana erişim üzerine odaklanan hak temelli yaklaşımların önemine dikkat çekilmektedir (Türkeş, 2022: 203).

Sonuç olarak, iklim değişikliği ve buna bağlı göç olgusu, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yoğun bir şekilde ele alınması gereken kritik bir meseledir. Bu bağlamda, uluslararası iklim anlaşmaları ve göç politikaları, iklim mültecilerinin haklarını koruyacak ve onların güvenli bir şekilde yeniden yerleştirilmelerini sağlayacak bir yapıyı oluşturmayı hedeflemelidir. Paris Anlaşması, Sendai Çerçevesi gibi önemli uluslararası belgeler, iklim değişikliği ile mücadelede ve bu süreçte yerinden edilen insanların haklarını koruma konusunda önemli adımlar atmışlardır. Ancak, iklim mültecilerinin korunması ve yeniden iskânı konusundaki yasal ve politik boşlukların doldurulması, uluslararası topluluğun önündeki en büyük görevlerden biri olarak durmaktadır.

2. AFRIKA'DA İKLİM MÜLTECİLİĞİNE NEDEN OLAN ETMENLER

Çalışmanın bu bölümünde, Afrika'da iklim değişikliğinin etkileri, çevresel bozulma ve ekosistem değişiklikleri, gıda güvenliği ve su kaynakları sorunları, toplumsal ve ekonomik etkiler ile çatışma ve güvenlik boyutları incelenmiştir.

2.1 Afrika'da İklim Değişikliği ve Etkileri

İklim değişikliği, çağdaş kapitalist düzenin ekosistemlerin doğal yeniden canlanma yeteneğini bozması sonucu ortaya çıkan antropojenik kökenli küresel sorundur. Bu sorun, dünya genelinde birçok bölgede aşırı hava olaylarına neden olmaktadır. Kuraklık, deniz seviyesinin yükselmesi, canlı türlerinin neslinin tükenme tehlikesiyle birlikte biyoçeşitliliğin kaybı, fırtına ve seller gibi etkiler, bugünü ve geleceği tehdit eden sorunlardır. Dünya genelinde artan sıcaklıklar, tarım alanlarında toprak neminin kaybına yol açarak tarımsal faaliyetlerin verimsizleşmesine neden olmaktadır (Metin, 2023: 100).

Göllerin ve nehirlerin kuruması ise su kaynaklarının azalmasına ve su krizlerinin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bu durum, küresel boyutta bir gıda ve su krizi tehdidi oluşturmaktadır. Her ne kadar iklim değişikliği global bir sorun olsa da, her ülkenin veya bölgenin mevcut koşulları bu soruna karşı avantajlı veya dezavantajlı bir konumda olmalarına etki etmektedir. Bazı bölgeler, iklim değişikliğine dayanıklı tarım yöntemleri ve su kaynaklarına daha iyi erişimleri ile avantajlı bir konumda olabilirken, diğerleri kuraklık, deniz seviyesinin yükselmesi veya aşırı hava olayları gibi sorunlarla karşı karşıya kalarak dezavantajlı bir durumda olabilmektedir. Bu nedenle, iklim değişikliği ile mücadelede küresel işbirliği ve uyum, farklı coğrafyalardaki zorluklara uygun çözümlerin geliştirilmesi açısından önemlidir. Sürdürülebilir kalkınma politikalarının benimsenmesi ve çevresel etkilerin azaltılması için uluslararası çabaların artırılması, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini en aza indirmeye konusunda önemli adımlardır (Akkuş, 2021: 202).

İklim değişikliği, ülke veya toplumların konumlarına, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerine, idari ve hukuksal yapılarına ve kültürel faktörlere bağlı olarak değişen düzeylerde etkisini göstermektedir. Bu durum, iklim adaleti tartışmalarının temelini oluşturur. Özellikle, iklim değişikliğine daha az katkısı olan ülkelerin daha fazla etkilenmesi, iklim adaleti kavramının önemini artırmaktadır. Bugünkü gelişmiş sanayi ülkeleri, kapitalist zenginliklerini sera gazı emisyonları üzerine kurarak kalkınmışlardır. Ancak Afrika gibi gelişmekte olan bölgeler, küresel sera gazı emisyonlarının sadece %2-3'ünden sorumlu olmalarına rağmen iklim

değişikliğinin en çok zarar gördüğü bölgelerden biridir. Bu durum, adaletsizlik ve sorumluluk paylaşımı konularında küresel bir eşitsizliğe işaret etmektedir (WMO, 2022: 34).

Küresel Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın (GSYH) yüzde 3,5'ini temsil eden Afrika kıtasında, 2021 yılında bu oran yüzde 3,2 olarak kaydedilmiştir. Bu kıtada dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 18'ine karşılık gelen 1,3 milyar insan yaşamaktadır. Nüfusun ülkelere göre dağılımına bakıldığında, Nijerya, 217 milyonluk nüfusuyla Afrika'nın en kalabalık ülkesidir. Onu 104 milyon nüfusla Mısır ve Etiyopya izlemektedir. Bu ülkeleri sırasıyla 96,8 milyon nüfuslu Demokratik Kongo Cumhuriyeti, 61,5 milyon nüfuslu Tanzanya ve 60,6 milyon nüfuslu Güney Afrika takip etmektedir (DEİK, 2023: 2).

Afrika kıtası, dünya nüfusunun yüzde 18'ine ev sahipliği yapmasına rağmen, küresel karbon salınımının sadece yüzde 3'ünden azını üretmektedir. Ancak, küresel karbon salınımının büyük bir olumsuz sonucu olan iklim krizinin etkileri, Afrika'da günlük hayatın bir parçası haline gelmiştir. Doğu Afrika, hala 2019'da meydana gelen Idai ve Kenneth kasırgalarının etkilerinden kurtulamamış olup, kuraklık, sel, deniz seviyesinin yükselmesi gibi yıkıcı iklim etkileriyle mücadele etmektedir. Afrika'nın karşılaştığı küresel sıcaklık artışı beklentisi, insanlar, toplumlar ve ekosistemler için bir çöküş senaryosu olarak yorumlanmaktadır (Siyada, 2020).

2.1.1 Afrika'nın İklim Yapısı

Afrika kıtası, tarihsel olarak eski kara kütesinden biridir ve coğrafi konumu itibarıyla Asya'nın güneybatısında, Avrupa'nın güneyinde yer almaktadır. Kızıldeniz ve Süveyş Kanalı ile Asya'dan, Cebelitarık Boğazı ile Avrupa'dan ayrılmaktadır. Kuzeyde Akdeniz, batıda Atlas Okyanusu, doğuda Kızıldeniz ve Hint Okyanusu ile çevrilidir. Afrika, 30 milyon km²'lik bir alanı ile yüzölçümü açısından Asya'dan sonraki ikinci büyük kıta konumundadır (National Geographic, 2017).

Şekil 1. Afrika Kıtası'nın Fiziki Haritası

Kaynak: Gürbüz, 2023: 1087

Afrika kıtası, dünyanın %20,2'sini kaplayarak hem kuzey ve güney hem de doğu ve batı yarımkürelerinde geniş bir toprak alanına sahiptir. Afrika'nın genel görünümü, dar kıyı şeritlerini takiben dik yükselen büyük bir plato şeklinde izlenir. Bu platoya, kuzeybatıda Atlas Dağları ve Büyük Sahra'nın Ahaggar Dağları ile güneydoğuda Etiyopya Dağları, Doğu Afrika Plato'su ve Draken Dağları dahildir. Kıtanın topografyası, bu çeşitli dağ sıraları ve platolar tarafından belirlenmiştir. Sekiz milyon km²'yi aşan geniş bir yüzölçümüyle, Büyük Sahra kıtanın kuzeyinde bulunan dünyanın en büyük tropikal çölüdür. Aynı zamanda Kalahari ve Namib gibi diğer büyük çöller de Afrika'nın benzersiz coğrafi özelliklerini oluşturan önemli doğal oluşumlardır (Özay, 2016: 2-3). Tablo 1'de gösterildiği gibi, kıtanın toplam alanının yarısından fazlası çöllerle kaplıdır.

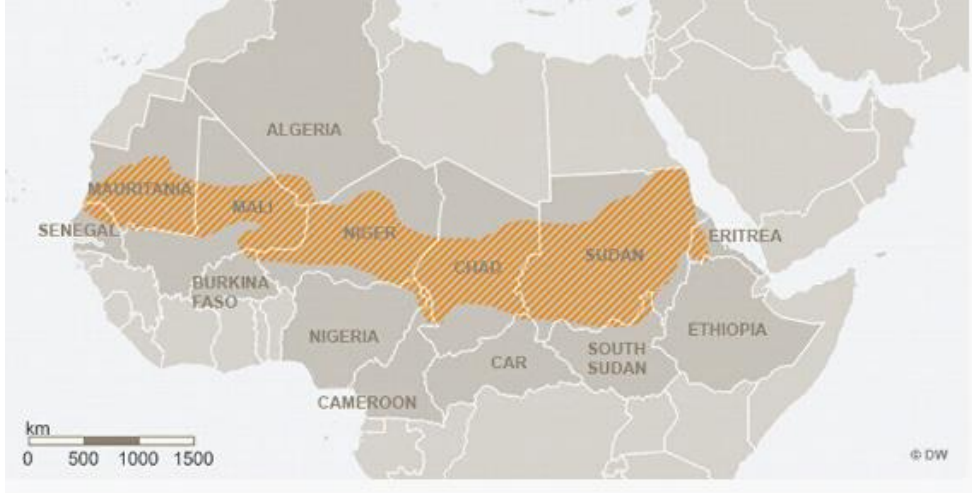
Tablo 1. Kıtalaradaki öllerin Toplam Alandaki Payı, The World Geographical Encyclopedia

Kıta	çöllerin oranı
Afrika	61,52%
Asya	28,39%
Avusturalya	7,24%
Güney Amerika	1,05%
Kuzey Amerika	1,80%

Kaynak: (Doğın ve Sarı, 2014: 762).

Afrika, toplam kara alanının büyük bir bölümünü kaplayan ölllerle önemli bir coğrafi özelliğe sahiptir. Kıtanın toplam alanının yüzde 61,52'si ölllerle kaplıdır. Diğer kıtalara bakıldığında, Asya'nın toplam alanının yüzde 28,39'u ölllerle kaplıdır. Avustralya'nın ölllerle kaplı alan oranı ise yüzde 7,24'tür. Güney Amerika'da bu oran yüzde 1,05 iken, Kuzey Amerika'da yüzde 1,80 olarak belirlenmiştir. Bu öl dağılımı, kıtalar arasındaki farklı coğrafi özellikleri ve iklim koşullarını yansıtmaktadır (Doğın ve Sarı, 2014: 762).

Ekvator çizgisi, Afrika'yı ikiye ayırmaktadır. Yengeç Dönencesi Büyük Sahra ölü'nü, Oğlak Dönencesi ise Kalahari ölü'nü geçmektedir. Bu nedenle Afrika'nın yüzde 75'i dönenceler arasında kalan tropikal kuşakta yer alır ve bu sebeple Afrika'ya sıcak kıta denir (Aydoğan, 2021: 31) Ekvatorun kuzey ve güneyinde yağmur ormanları kuşakları bulunmaktadır. Yağmur ormanlarının sınırında başlayan savan kuşağı, kuzeyde Büyük Sahra, güneyde ise Kalahari ölllerine doğru uzanmaktadır. Çöl iklimi kuzeye doğru gidildikçe Akdeniz iklimine, güneye doğru ise Güney Afrika'nın ılıman (Akdeniz) iklimine dönüşmektedir. Kıtanın iklim farklılıkları, Afrikalıların yaşamlarını ve tarihlerini şekillendirmiştir. Orman ve çöllerde yaşayan küçük topluluklar zorlu yaşam koşullarına rağmen, düzlük alanlarda ve savanlarda yaşayan insanlar büyük devletler kurmuşlardır. Güney ve kuzeydeki ılıman bölgeler yüzyıllar boyunca Avrupalı ve Asyalıları cezbetmiştir (Eshnazarova, 2018: 35).

Şekil 2. Sahraaltı Afrika (Sahraaltı) Bölgesinde Bulunan Ülkeler

Sahraaltı Afrika, coğrafi olarak Sahra Çölü'nün güneyinde yer alan bir bölgeyi ifade etmektedir. Bu bölge genellikle Afrika'nın tropikal kuşağını kapsar ve Sahra Çölü'nün güney sınırından itibaren başlamaktadır. Siyasi olarak, Sahraaltı Afrika, Sudan hariç, kıtanın geri kalan güney kısmını içermektedir. Bu bölge, etnik, kültürel ve dil açısından oldukça çeşitlidir. Sahraaltı Afrika'nın ülkeleri arasında Nijerya, Güney Afrika, Kenya, Etiyopya, Tanzanya, Gana gibi büyük ve nüfuslu ülkeler bulunmaktadır. Bölge, ekonomik, sosyal ve politik açıdan da büyük çeşitliliğe sahiptir. Bu coğrafi bölge, genellikle ekvatorial iklimi, tropikal ormanları ve savanları içermektedir. Sahra Çölü'nün güneyinde yer aldığı için, iklim ve bitki örtüsü Sahra Çölü'nün kuzeyindeki Kuzey Afrika'dan farklıdır.

Sahraaltı Afrika, genellikle daha nemli ve yeşil bir çevreye sahiptir. Sahra'nın coğrafi konumu, Afrika kıtasındaki ekonomik etkileri sınırlamakla kalmayıp, tarımsal faaliyetleri de güçleştirmekte; ayrıca kıtayı kuzey ve güney arasındaki karasal ulaşımda zorlu bir noktaya yerleştirmektedir. Sahra, Afrika'nın güneyini kuzeyinden ve diğer kıtalardan ayırdığı için kara ulaşımını engellemektedir. Bu ulaşım zorluğu, kıta içinde ulaşımın mekânsal sürekliliğini zayıflatmakta ve kuzey ile güney arasındaki ekonomik ilişkileri olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Sahraaltı Afrika ülkelerini, dünyanın diğer bölgelerinden izole ederek karasal ulaşım olanaklarını sınırlamakta ve ticaret yapabilecekleri alanı Sahraaltı bölgesi ile sınırlamaktadır. Bu durum, ölçeğin küçülmesine neden olarak birim üretim maliyetlerini artırmakta ve potansiyel pazarlara ulaşım imkânlarını daraltmaktadır. Benzer olarak, Sahra'nın oluşturduğu fiziksel engel, Afrika'nın dış dünyadan birçok bilimsel ve teknik alanda bilgi transferi olanaklarını da kısıtlamaktadır. Sahra'nın coğrafi engeli, kıtadaki ekonomik ilişkilerin

yanı sıra bilgi ve teknoloji transferini de etkileyerek bölgesel izolasyonu desteklemektedir (Doğan ve Sarı, 2014: 762-763).

Birçok uzmanın ve IPCC raporlarının gösterdiği üzere, dünya genelinde iklimsel değişikliklere karşı en kırılgan bölgelerin başında Afrika gelmektedir. Son yüzyıl içinde, Afrika kıtasında son zamanların en yüksek sıcaklık seviyelerine ulaşılmıştır. Bu yüzyılın ortalarına doğru küresel sıcaklığın 1,5-2 derece artması beklenirken, Afrika'da bu artışın 4-6 derece olması öngörülmektedir (Çomak ve Çınar, 2022: 7).

2.1.2 İklim Değişikliğinin Afrika'ya Etkileri

IPCC AR4 raporunun İklim Değişikliğinin Etkileri, Adaptasyon ve Kırılganlık başlıklı ikinci bölümünde (IPCC, 2007b), iklim değişikliğinin yarattığı değişikliklere odaklanılmış ve Afrika'nın Sahraaltı bölgesinde sıcak ve kurak mevsimlerin uzamasının tarımsal üretimi olumsuz etkilediği vurgulanmıştır. Afrika'nın güneyindeki artan kurak mevsimin tarımsal uyumu zorunlu kıldığı belirtilmiştir. Raporda ayrıca, buzullardaki ve kar örtülerindeki erken ve aşırı erimenin nehir ve göllerdeki hidrolojik durumu etkilediği ifade edilmiştir. Bu değişikliklerin özellikle tarım ve su kaynakları üzerindeki olumsuz etkilerine vurgu yapılarak, iklim değişikliğinin bölgesel düzeydeki zorluklarına dikkat çekilmiştir. Raporda, iklim değişikliğinin kuraklıkla ilişkili beklenen etkileri arasında şu unsurlar öne çıkarılmıştır: Nehir debilerinin 21. yüzyıl ortasına kadar yüksek enlemlerde % 10-40 artması beklenirken, orta enlemlerdeki kurak bölgelerde ve kurak tropikal bölgelerde ise % 10-30 azalması öngörülmektedir. Bu durum, zaten su kıtlığı çeken birçok bölgenin daha fazla etkilenebileceği anlamına gelmektedir. Kuraklıktan etkilenen alanların genişleyeceği öngörülmektedir. Bu veriler, su kaynakları üzerindeki potansiyel baskıların artacağına dair bir gösterge olarak değerlendirilebilir (Şahin ve Kurnaz, 2014: 12).

IPCC AR4 raporunda belirtilenlere göre, ağır yağış olaylarının sıklığının artması sel riskini artıracaktır. Yüzyıl boyunca buzullarda ve kar örtülerinde depolanmış su miktarının azalması, dünya nüfusunun altıda birinin yaşadığı, su ihtiyacının dağlardaki buzullara ve kar örtülerine bağımlı olan ülkelerde su kıtlığını artırabilir. İklim değişikliği nedeniyle oluşan kuraklık gibi iklimsel olaylar, pek çok ekosistemin esneklik sınırlarını aşmasına neden olacaktır. Tarımsal üretim üzerindeki etkiler de raporda belirtilmiştir. Sıcaklık artışının 1-3 derece arasında olması durumunda, orta ve yüksek enlemlerde ve küresel ortalamada tarımsal üretim hafifçe artabilir. Ancak daha fazla ısınmada tarımsal üretimin düşmesi beklenmektedir. Özellikle aşağı enlemlerde ve mevsimsel kuraklıkların yaygın olduğu tropikal bölgelerde

ısının 1-2 derecede sınırlanması durumunda bile tarımsal üretimin azalması beklenmektedir. Kuraklık ve sellerin sıklığında artış, özellikle geçimlik tarımsal üretimin yaygın olduğu aşağı enlemlerde tarımsal üretimi negatif yönde etkileyebilir, bu da açlık riskini artırabilir (Şahin ve Kurnaz, 2014: 13).

2.1.3 İklim Değişikliğinin Bölgelere Göre Farkları

Afrika kıtasındaki 54 ülke, dünya nüfusunun %18'ini barındırmakta olup, küresel karbon salınımlarının yalnızca %3'ünden azını üretirken, , bu orantısızlık, Afrika ülkelerinin günlük yaşamında iklim krizinin önemli bir gerçek olduğunu ortaya koymaktadır. Afrika için küresel sıcaklıklardaki artış öngörüsü, insanî, toplumsal ve ekolojik çöküşün kaçınılmaz bir gerçeği olarak değerlendirilmektedir (Kılıç, 2009: 25).

Güney Afrika'da yıllarca devam eden şiddetli kuraklık, su kaynaklarının tamamen tükenmesine, yüksek düzeyde tarım ürünü kıtlığına ve 45 milyon insanın açlıkla mücadele etmesine neden olmuştur. Doğu Afrika'da meydana gelen toprak kaymaları ve seller, sadece 2019'un son üç ayında 3 milyon kişinin yaşamını etkilerken, kuraklık ve sel gibi yoğun iklim değişiklikleri, on milyonlarca kişinin gıda arzını tehdit eden bir çekirge istilasına yol açmıştır. Kıta genelinde, uzun süreli kurak mevsimlerin ardından gelen ani yağışlar, beklenmedik sel ve toprak kaymalarına sebep olmaktadır. Bu durum, ani iklim felaketlerinin sık sık yaşanmasıyla birlikte, hayatı zorlaştıran bir durum oluşturmaktadır (Akkuş, 2021: 221).

Kuzey Afrika'da meydana gelen artan sıcaklıklar, değişen yağış modelleri ve su kaynaklarının azalması birbiriyle sıkı bir şekilde bağlantılıdır, bu da tarım, hayvancılık ve balıkçılık sektörlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bölgede yaşanan sıcaklık artışları, su buharının atmosferde tutunma kapasitesini artırarak kuraklık riskini artırmaktadır. Azalan yağış miktarları ve değişen nemlilik değerleri, tarım topraklarını kurutmakta ve verimliliği azaltmaktadır. Su kaynaklarının azalması ise sulama sistemlerini olumsuz etkileyerek tarımsal üretimi tehdit etmekte, bu durum, gıda güvenliğini zayıflatarak bölgedeki toplulukları daha fazla açlığa ve ekonomik zorluklara maruz bırakmaktadır. Aynı zamanda, su kıtlığı hayvancılık faaliyetlerini ve su bazlı endüstrileri de etkileyerek ekonomik kayıplara yol açmaktadır (Silkin, 2014: 24).

Sahraaltı Bölgesi'ndeki yağış mevsiminin kısılması ve ani sel baskınları, bölgeyi daha savunmasız hale getirerek çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Bu durumlar, toprak erozyonu ve arazi bozulmasını artırmakta, tarım pratiklerini olumsuz etkilemektedir. Özellikle Sahraaltı Bölgesi'nde meydana gelen sıcak ve kurak mevsimlerin uzaması, tarımsal üretim üzerinde

yıkıcı etkiler yaratmaktadır. Bu uzun kurak mevsimler, bitki yetiştirme dönemini kısaltarak ürün verimliliğini azaltabilir (Şahin ve Kurnaz, 2014: 18).

Doğu Afrika'da iklim değişikliğinin bir dizi etkisi birbirleriyle sıkı bir şekilde bağlantılıdır ve bölge üzerinde ciddi sorunlara neden olmaktadır. Deniz seviyesinin yükselmesi, özellikle kıyı bölgelerinde büyük bir tehdit oluşturarak yerleşim alanlarını ve tarım arazilerini etkilemektedir. Bu durum, kıyı bölgelerindeki ekosistemleri ve toplulukları zor durumda bırakmakta ve deniz suyunun iç kesimlere sızmasıyla tarım arazilerinin tuzlanmasına ve tahrip olmasına yol açmaktadır. Bu da tarımsal üretimi olumsuz etkileyerek gıda güvenliğini tehdit etmektedir. Özellikle tuzlu su girişi nedeniyle tarım alanlarının verimliliğinde düşüş yaşanmakta ve bu da bölgedeki toplulukların geçim kaynaklarını azaltmaktadır. Doğu Afrika'da yaşanan şiddetli kuraklık örneği, iklim değişikliğinin bölgedeki etkilerini vurgulamaktadır. Bu kuraklık, Somali, Güney Sudan, Etiyopya, Kenya, Cibuti, Sudan, Uganda ve Burundi gibi ülkelerde kıtlığa neden olmuş, milyonlarca insanın hayatını olumsuz etkilemiştir. Kuraklığın uzun vadeli etkileri arasında çevresel felaketler, toprak kalitesinin bozulması ve tuzlanma gibi faktörler yer alır. Bu durum, çevresel felaketlere karşı savunmasız hale gelen toplulukları etkileyerek göçleri artırmaktadır (Özdemir, 2021).

IPCC AR4 raporunda, bölgelere göre yapılan analize göre, Afrika'da 2020'ye kadar 75-250 milyon insanın iklim değişikliğinden kaynaklanan su sıkıntısıyla yüz yüze geleceği öngörülmüştür. İklim değişikliğine bağlı olarak birçok Afrika ülkesinde tarımsal üretim ve gıda erişimi zorlaşmıştır. 21. yüzyılın ortasına kadar Doğu ve Güneydoğu Asya'da %20 daha fazla, Orta ve Güney Asya'da ise %30 daha az ürün alınması beklenmektedir. Bu durum, hızlı nüfus artışı ile birlikte değerlendirildiğinde, bazı gelişmekte olan ülkelerde açlık riskinin önemli ölçüde yüksek olacağı öngörülmektedir. Avustralya'nın güney ve doğusunda ile Yeni Zelanda'da, yağışların azalması ve buharlaşmanın artması nedeniyle 2030'a kadar su güvenliği sorunlarının artması beklenmektedir. Bu durum, tarımsal üretim ve orman ürünlerinde kuraklık ve yangınlara bağlı olarak düşüşe neden olabilir (Şahin ve Kurnaz, 2014: 13).

2021 yılı Nisan itibarıyla Kamerun, Çad, Nijer ve Nijerya'da yaklaşık üç milyon kişi yerinden edilmiştir; bu yerinden edilmelerin yaklaşık yüzde 72'si (2,1 milyondan fazla) Nijerya'da gerçekleşmiştir. Ayrıca, Kamerun ve Nijer'den başta olmak üzere 256 binden fazla kişi, Çad Gölü Havzasındaki kriz nedeniyle mülteci konumuna düşmüştür. Orta Sahel bölgesi de son yıllarda artan krizler, şiddet hareketleri ve iklim değişiklikleri nedeniyle geniş çaplı zorunlu göçlere sahne olmuştur. Moritanya, Mali, Nijer, Çad, Sudan, Eritre, Senegal, Burkina

Faso, Nijerya, Güney Sudan ve Etiyopya'yı kapsayan Orta Sahel bölgesi, dünyanın en hızlı büyüyen krizlerinden birine ev sahipliği yapmaktadır. Örneğin, Burkina Faso'da çatışmalar nedeniyle ülke içinde yerinden edilen kişi sayısı 2018'de 47 bin iken, bu rakam Mart 2021 itibarıyla 1,1 milyonu geçmiştir. Benzer şekilde, Mali'de 331 bin 206 kişi ve Nijer'de 138 bin 229 kişi ülke içinde yer değiştirmek zorunda kalmıştır (Özdemir, 2021).

Dünya Bankası'nın "Groundswell Africa: Batı Afrika Ülkelerinde İç İklim Göçü" raporuna göre, Afrika'daki iklim değişikliği, önümüzdeki 30 yıl içinde milyonlarca insanın evlerini terk etmesine yol açabilir. Raporda, 2050 yılına kadar Nijer, Nijerya ve Senegal'in en yüksek iç iklim göçmen sayılarına sahip olacağı öngörülmüştür; Nijer'de 19,1 milyon, Nijerya'da 9,4 milyon ve Senegal'de 1 milyon kişinin göç etmesi bekleniyor. Ayrıca, Doğu Afrika'da Kenya, Uganda, Burundi ve Ruanda gibi ülkelerde de iklim değişikliği nedeniyle göçlerin yaşanabileceği belirtilmiş ve gerekli önlemler alınmazsa, 2050'ye kadar bu bölgelerde 38,5 milyon kişinin göç edebileceği vurgulanmıştır. Bu veriler, iklim değişikliğinin göç üzerindeki etkilerini ve bu etkilerin bölgesel farklılıklarını ortaya koymaktadır (Kavak ve Abubashal, 2021).

2.2 Çevresel Bozulma ve Ekosistem Değişiklikleri

İklim değişikliği, dünya genelindeki habitat ve ekosistemlerde önemli değişikliklere neden olmaktadır. Bu değişiklikler arasında kıyı bölgelerinin iklim değişikliği nedeniyle meydana gelebilecek aşırı yağışlardan kaynaklanan sular altında kalma, kasırgaların etkisi ve uzun süreli kuraklıklar yer almaktadır. Bu durum, bölgesel ve uluslararası düzeyde sosyal ve ekonomik zorluklara yol açabilmektedir (Nerem vd., 2010: 436). Çünkü izole ve düşük ekonomik durumda yaşayan bireyler, evsizler, güvenli olmayan topluluklarda yaşayan insanlar ve kentsel yeşil alana ulaşımı sınırlı olan bölgelerde bulunan gruplar, sıcaklık ve yağışın etkilerine karşı daha savunmasız bir konumda bulunmaktadır. Özellikle ılıman enlemlerde beklenen sıcaklığın orantısız bir şekilde artışı, El Nino/Güney Salınımı'nın neden olduğu büyük yağış değişkenliğine maruz kalan Pasifik ve Hint Okyanusu çevresindeki bölgeler, ayrıca Sahra-altı Afrika'daki şehirlerde yükselen kentsel sıcaklık gibi potansiyel olarak hassas bölgeler vurgulanmaktadır (Griffith ve Gobler, 2020: 115).

Afrika'daki iç göç akımları üzerinde etkili olan bölgesel eğilimler arasında artan şehirleşme hızı, ekonomik büyüme ve çevresel bozulma bulunmaktadır. Ancak, iklim değişikliği ve çevresel bozulmanın kırsal ve marjinal bölgelerdeki etkileriyle başa çıkmak, yavaş başlayan krizlerin temel sebeplerini anlama fırsatı sunmaktadır (Bilben, 2019: 348).

Güney Afrika'nın gelişmekte olan bir ülke olması ve artan üretim sanayisiyle birlikte karbon salınımının artma ihtimali, çevresel kaygıları ve iklim değişikliğiyle mücadele çabalarını gündeme getiriyor. 2011 yılında ulusal kalkınma planlarına 2030 hedeflerini dahil etmesi ve karbon salınımını vergilendirerek kısıtlama hedefi koyması, ülkenin sürdürülebilir kalkınma yolunda adımlar atmaya çalıştığını göstermektedir. 2030 hedeflerini belirlemek ve karbon salınımını azaltmak, Güney Afrika'nın enerji üretiminde ve endüstriyel süreçlerinde daha sürdürülebilir ve çevre dostu teknolojilere yönelmesini gerektirmektedir. Karbon salınımını vergilendirme, ekonomik faaliyetlerdeki karbon ayak izini azaltmaya teşvik ederek çevre dostu uygulamalara geçişi hızlandırmaktadır. Ancak, bu tür politikaların başarılı olması için endüstri, hükümet ve toplum arasında işbirliği ve uzun vadeli taahhütler önemlidir. Aynı zamanda, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş ve çevresel sürdürülebilirlik konularında yapılan yatırımlar da hedeflere ulaşmada önemli rol oynayabilmektedir. Güney Afrika'nın bu çabaları, sadece ulusal düzeyde değil, aynı zamanda küresel iklim değişikliğiyle mücadelede de olumlu bir katkı sağlamaya yönelik bir adım olarak görülebilir (Nachmany vd., 2015: 2).

Rafindadi ve Usman (2019) tarafından yürütülen bir araştırmada, Güney Afrika'da küreselleşme ve çevresel bozulma değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiş ve aynı zamanda bu ülkede Çevresel Kuznets Eğrisi hipotezinin geçerliliği test edilmiştir. Çalışma, Güney Afrika'ya ait 1971-2014 yılları arasındaki verileri kullanarak Tam Düzeltilmiş En Küçük Kareler (FMOLS) modeli oluşturmuştur. Yapılan analizler sonucunda, Güney Afrika'da küreselleşme düzeyinin artmasıyla birlikte karbondioksit emisyonlarının azaldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, Güney Afrika için Çevresel Kuznets Eğrisi hipotezinin geçerli olduğu sonucuna varılmıştır.

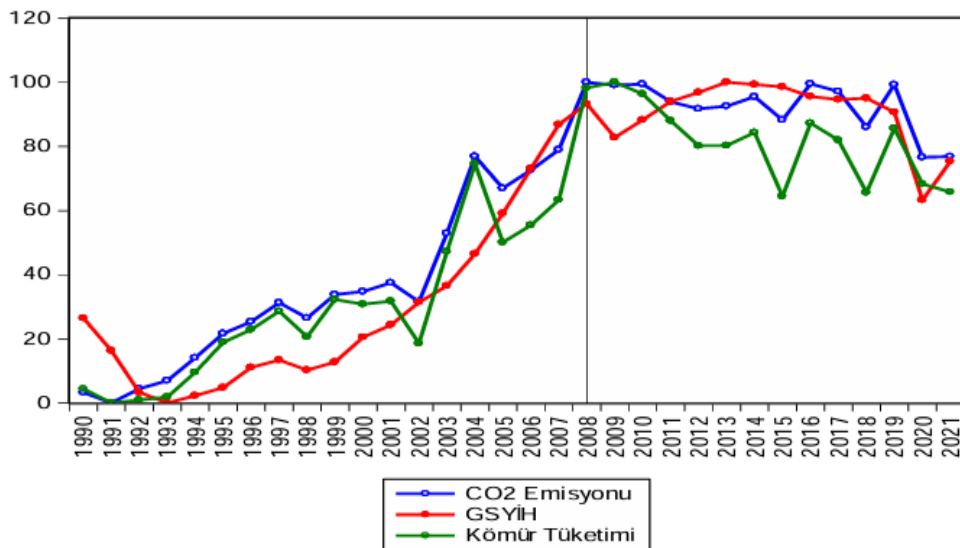
Usman vd. (2020), Güney Afrika'da küreselleşme ile ekonomik büyümenin çevresel bozulma üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Çalışmada 1971-2014 dönemini kapsayan Güney Afrika'ya ait veriler kullanılmış ve FMOLS yöntemi uygulanmıştır. Yapılan analizlerin ardından Güney Afrika için Çevresel Kuznets Eğrisi hipotezinin geçerli olduğu belirlenmiştir. Bu modelde, çevre kirliliği ile kişi başına düşen gelir arasında, başlangıçta yaşam kalitesinin bozulduğu, sonrasında ise iyileştiği bir ilişki gözlemlenmektedir. Bu bulguların yanı sıra, küreselleşmenin çevresel bozulmayı artırdığı bilgisi elde edilmiştir.

EPI (Environmental Performance Index) 2016 verilerine göre Güney Afrika, 160 ülke içinde 81. sırada yer alırken, iklim değişikliği performansı bakımından da CCPI (Climate Change Performance Index) 2018 raporunda düşük bir değerlendirme almış ve 48. sırada yer

almıştır (CCPI, 2018). Bu, ülkenin çevresel performansının genel olarak orta düzeyde olduğunu ve iklim değişikliğiyle mücadele konusunda daha fazla çaba sarf etmesi gerektiğini göstermektedir. Güney Afrika'nın enerji kullanımı ve iklim politikaları bakımından görece daha iyi bir performans göstermesine rağmen, kömürden temiz enerjiye geçişte sorunlar yaşaması, karbon emisyonlarının düşük düzeyde kalmasına engel olmuştur. Kömür, ülkedeki enerji üretiminde hala önemli bir rol oynamakta ve bu durum çevresel etkileri artırmaktadır. Bu tür endeksler, ülkelerin çevresel performanslarını değerlendirerek sürdürülebilirlik çabalarını vurgular. Güney Afrika'nın bu endekslerdeki düşük sıralamaları, çevresel politika ve uygulamalarda iyileştirmeler yapma ihtiyacını göstermekte ve ülkenin iklim değişikliğiyle mücadelede daha etkili önlemler almasını teşvik etmektedir (Tunçarslan, 2018: 46).

Aşağıdaki grafik'te, Güney Afrika'da geçen 30 yıl içinde karbondioksit emisyonu, kömür tüketimi ve milli gelir düzeyi sunulmaktadır. 1990'lı yılların başlarından 2008 yılına kadar, GSYH artışıyla birlikte karbondioksit emisyonlarında sürekli bir artış gözlenmektedir. Bu artışın esas sebebi, kömür tüketimi gibi yenilenemeyen enerji kaynaklarına olan bağımlılıktır. Ancak, küresel krizin başladığı 2007 yılı sonrasında Güney Afrika'da ekonomik büyüme momentumunu kaybetmiş ve GSYH belirgin bir şekilde azalmıştır. Daralan ekonomik faaliyetler, emisyon değerlerinde bir azalmayı beraberinde getirmiştir. Bu durum, çevresel bozulma ve ekosistem değişiklikleri bağlamında önemli bir gözlemi ortaya koymaktadır (Seyhan vd., 2022: 541).

Grafik 1. Güney Afrika'da Karbondioksit Emisyonu, Kömür Tüketimi Miktarı Ve Milli Gelir Düzeyi (1990-2021)

Kaynak: Seyhan vd., 2022: 542.

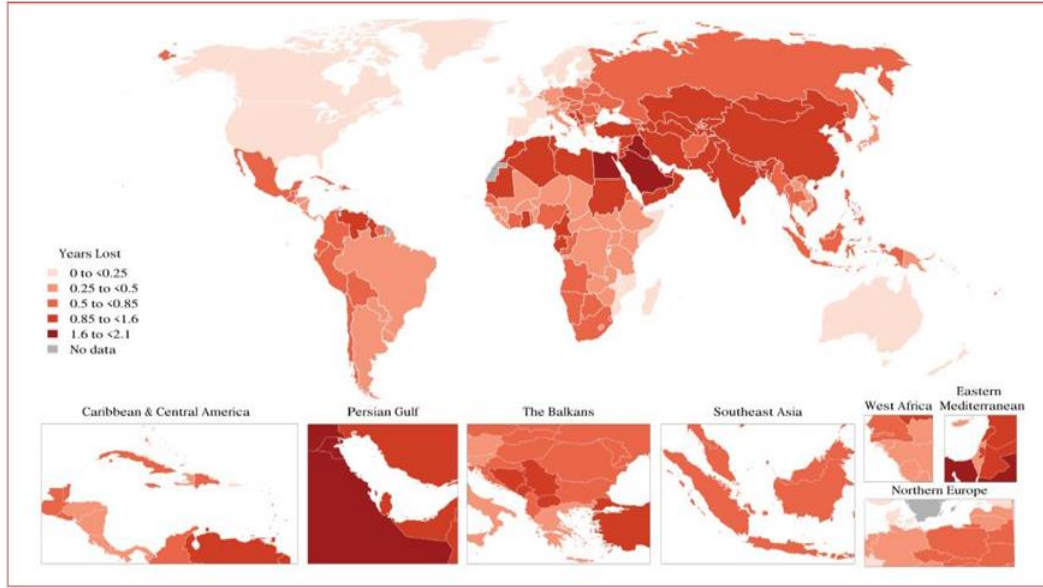
Nijerya'nın ardından günümüzde Afrika kıtasının ikinci büyük ekonomisi konumunda olan Güney Afrika, kıtanın en yüksek karbondioksit emisyonu gerçekleştiren ülkesidir. Aynı zamanda dünya genelinde karbondioksit emisyonunun %1'ini gerçekleştirmesiyle birlikte dünya karbondioksit salınımında 14. sıradadır. Bu yüksek karbondioksit salınımının temel sebeplerinden biri, ülkenin geniş kömür madeni ve ham petrol rezervlerine sahip olmasıdır. Kömür, önemli bir enerji kaynağı olarak Güney Afrika'nın yüksek rezervlere sahip olması nedeniyle fiyat avantajı elde etmiş ve bu durum enerji maliyetlerini düşürerek ülkenin sanayi sektörünün uluslararası arenada rekabet gücünü artırmıştır. Rekabet avantajındaki artış, yeni yatırımları teşvik ederken, işsizlik sorununu çözme ve istihdamı artırma konusunda etkili olmakta, bu da ekonomik büyüme sürecini hızlandırarak toplumsal refahın gelişimine katkı sağlamaktadır. Devam eden kalkınma çabaları ve artan nüfus, kömür üretiminde de bir artışa neden olmaktadır. Bu bağlamda, 1981 yılında 130 milyon ton olan kömür üretimi, 40 yıllık süre zarfında yaklaşık 234 milyon tona yükselmiştir (Seyhan vd., 2022: 541-542).

Pala (2018), 22 gelişmekte olan ülkenin 1990-2014 dönemi için ekonomik büyüme, finansal gelişmişlik, enerji tüketimi, ticaret ve karbon emisyonu arasındaki kısa ve uzun dönem nedensellik ilişkilerini incelemiştir. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, enerji tüketiminin ekonomik büyümeyi olumlu etkilediği ülkeler arasında Kazakistan, Makedonya ve Güney Afrika yer almaktadır. Ekonomik büyümeyi olumsuz etkileyen ülkeler ise İran, Güney Afrika, Brezilya, Kazakistan, Peru, Malezya, Ürdün, Romanya, Tunus ve Tayland olarak belirlenmiştir. Ekonomik büyümenin karbon emisyonlarını olumsuz etkilediği ülkeler arasında Ürdün, Bosna Hersek, Tayland, Brezilya, Romanya, Peru ve Makedonya bulunmaktadır.

Alharthi vd. (2022), Orta Doğu ve Kuzey Afrika ekonomilerinde 2000-2019 yılları arasında yenilenebilir enerji ve çevre kirliliğinin sağlık ve hane halkının gelir durumu üzerindeki etkilerini panel veri analizi ile incelemiştir. Yapılan Havuzlanmış Ortalama Grup regresyon analizi bulgularına göre, atmosferdeki yüksek PM_{2.5}² konsantrasyonunun sağlık sorunlarını artırdığı ve bu ekonomilerde hane halkının gelirlerini olumsuz yönde etkilediği gözlemlenmiştir. Öte yandan, Hou vd. (2022), Çin'de 338 il düzeyindeki PM_{2.5} maruziyetinin sağlık üzerindeki etkilerini ulusal düzeyde değerlendirmiştir. Elde edilen bulgular, izlem verileri ile HindcastDatabase verileri arasında önemli bir fark olmadığını, senaryo

² Toz, polen, küf gibi 10 mikron ve daha küçük parçacıklar PM₁₀ (partiküler madde) olarak ve yanma sonucu oluşan parçacıkları, organik bileşikler gibi 2,5 mikron ve daha küçük parçacıklar ise PM_{2.5} olarak adlandırılır.

simülasyonlarına göre Pekin, Chongqing, Tianjin ve diğer şehirlerin PM2.5 hava kirliliği kontrolünde öncelikli alanlar olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Şekil 3. PM2.5 Seviyelerine Atfedilebilen Yaşam Beklentisi Kayıpları: 2019 Yılı

Kaynak: (Şahin, 2022: 763).

Şekil'de gösterilen doğumda yaşam beklentisi kayıplarının PM2.5 seviyelerine atfedilebilir olması, çeşitli bölgeler arasında yapılan değerlendirmeye dayanmaktadır. Bu analize göre, hava kirliliğinin doğumda yaşam beklentisi üzerindeki etkisinin, az gelişmiş bölgelerde birçok insanın hem dış mekan hem de iç mekan PM2.5 hava kirliliğine maruz kalması nedeniyle çifte bir yük altında olduğu görülmektedir. Hava kirliliğine atfedilebilir doğumda yaşam beklentisi kayıpları, Okyanusya, Güney Asya ve Sahraaltı Afrika bölgelerindeki bazı ülkelerde en yüksek seviyede bulunmaktadır, bu bölgelerde kayıplar 2 ila 2,8 yıl arasında değişmektedir. Hava kirliliğine bağlı doğumda yaşam beklentisi kayıplarının en yüksek olduğu ülkeler arasında Papua Yeni Gine (3,2 yıl), Nijer (3,1 yıl) ve Somali (3,04 yıl) bulunmaktadır. Bu durumda, şu anda en yüksek PM2.5 hava kirliliğine maruz kalan ülkelerin, hava kirliliğini azaltarak en fazla kazanç elde edecekleri ülkeler olacağı düşünülmektedir (Şahin, 2022: 763).

Sahra-altı Afrika'da, kırsal alanlarda elektrifikasyonun genişlemesi ile tarımsal verimlilik arasında olumlu bir ilişki bulunurken, çevresel bozulma ile tarımsal verimlilik arasında ters bir ilişki gözlemlenmiştir. Bu bölgede yaşayan ekonomik olarak zor durumda olan kesimler genellikle geçimlerini tarım sektöründen sağlamaktadır ve doğal kaynaklar ile

ormanlar üzerinde yaptıkları aşırı tüketim nedeniyle 300 milyon hektarlık bir alanda bozulma meydana gelmiştir (Ateş ve Atay Polat, 2022: 292).

Aşağıdaki Tablo'da Sahra-altı Afrika'da çevresel bozulma ve diğer değişkenlere ilişkin veriler sunulmuştur.

Tablo 2. Çevresel Bozulmaya Etki Eden Değişkenler (Sahra-Altı Afrika)

Yıllar	CO ₂ emisyonu (Kişi başına metrik ton)	Kişi başına GSYH (Cari ABD \$)	Yenilenebilir enerji tüketimi (Toplam nihai enerji tüketimin %)	Temiz yakıtlara erişim (Nüfusun %)	Elektriğe erişim (Nüfusun %)
2005	0.799	1073.513	70.654	10.319	29.291
2006	0.777	1235.268	70.756	10.668	31.127
2007	0.776	1391.780	70.256	11.029	32.453
2008	0.804	1535.165	70.214	11.397	32.335
2009	0.756	1437.115	70.282	11.768	32.540
2010	0.787	1661.415	70.788	12.149	33.248
2011	0.764	1824.094	70.264	12.601	35.803
2012	0.772	1842.969	69.320	13.025	36.689
2013	0.791	1905.498	68.201	13.521	37.921
2014	0.803	1936.664	67.952	14.063	38.259
2015	0.764	1681.367	68.505	14.663	39.112
2016	0.754	1521.528	68.532	15.307	43.734
2017	0.744	1603.502	68.215	15.998	43.679
2018	0.741	1624.145	68.246	16.764	46.345
2019	0.743	1625.763	68.668	17.563	47.133
2020	0.661	1488.795	70.573	18.359	48.482

Kaynak: Ateş ve Atay Polat, 2022: 292

Tablo 2 incelediğinde, Sahra-altı Afrika'da CO₂ emisyonu - kişi başına GSYH sütunları arasında benzer seyir özellikleri görülmektedir. GSYH değişkeninde 2009 yılında yaşanan azalma ve ardından gözlenen artış trendi, CO₂ emisyonu değişkeninde de benzer şekilde gözlemlenmektedir. CO₂ emisyonu ile yenilenebilir enerji tüketimi verileri arasında benzer bir eğilim gözlenmezken, temiz yakıtlara ve teknolojilere erişim ile elektrik enerjisine erişim verilerinin düzenli bir artış gösterdiği belirlenmektedir (Ateş ve Atay Polat, 2022: 293).

Kuzey Afrika ülkelerinde özellikle kırsal bölgelerde ve kentlerin dış mahallelerinde enerji yoksulluğu yaygın bir sorundur ve elektrik enerjisine düzenli ve yeterli erişimi olmayan yerleşimlerde biyoyakıt kullanımı devam etmektedir. Bu ülkelerde özellikle sanayide fosil yakıtlardan enerji sağlanmakta ve kullanılan toplam enerjinin yaklaşık yalnızca %5'i

yenilenebilir temiz enerji kaynaklarından oluşmaktadır. Afrika kıtasında artan nüfus ve çoğalan ekonomik faaliyetler nedeniyle enerji kaynaklarının kapasitesi, mevcut enerji talebinin gerisinde kalmaya devam etmektedir (Freeman, 2022: 1).

Baloch vd. (2020: 6), 2010-2016 dönemini kapsayan 40 Sahraaltı Afrika ülkesinde gelir eşitsizliği, yoksulluk ve karbon emisyonları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına göre, gelir eşitsizliğindeki artış, karbon emisyonlarının yükselmesine katkıda bulunmuştur. Ayrıca, Sahraaltı Afrika ülkelerinde yoksulluk artışının çevre kirliliği üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

2.2.1 Çölleşme ve Kuraklık

Kuraklık ve çölleşme, iklim değişikliği ile birlikte, günümüzde insanlığın karşı karşıya olduğu ve kesinlikle dikkate alması gereken en kritik küresel ve bölgesel çevresel sorunlardan biridir. Çölleşme, özellikle Afrika ülkelerinde etkili olan Birleşmiş Milletler Şiddetli Kuraklık ve/veya Çölleşmeden Etkilenen Ülkelerdeki Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi'nde, fiziksel, biyolojik, siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler arasındaki karmaşık etkileşimleri, kurak, yarı-kurak ve kuru-yarı nemli alanlarda oluşan arazi degradasyonunu içeren iklimsel değişiklikler ve insan etkinliklerini tanımlayan bir terimdir. Dolayısıyla, dünya genelinde ortaya çıkabilen arazi degradasyonu, kurak, yarı-kurak ve kuru- nemli bölgelerde meydana geldiğinde çölleşme olarak adlandırılmaktadır (Türkeş, 2015: 8).

Çölleşme ile mücadeledeki ilk uluslararası çaba, Sahraaltı Çölü'nde meydana gelen kuraklık ve açlık olayları sonrasında 1968–1974 yılları arasında başlamıştır. Bu olaylar, 20 bin kişinin ve milyonlarca hayvanın hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Batı Afrika'da çölleşme tehdidi altındaki ülkelere yardım sağlamak amacıyla Birleşmiş Milletler Sudan Sahraaltı Bürosu 1973 yılında kurulmuştur. Bu dönemde, çölleşme ile mücadele kapsamında Afrika'da yerel örgütlenmeler de oluşturulmuştur. Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu tarafından 1985 yılında, kuraklık ve çölleşmeden etkilenen Afrika'nın güneyindeki ülkeler için özel bir program uygulanmıştır (Güneş, 2011: 21).

Bugün dünya genelinde, yaklaşık 110 ülke potansiyel bir çölleşme riskiyle karşı karşıyadır. Birleşmiş Milletler Çevre Programı , küresel çölleşme maliyetini yılda 42 milyar ABD doları olarak tahmin etmektedir. Dünya İzleme Enstitüsü'nün projeksiyonlarına göre, kıtalar her yıl 24 milyar ton verimli üst toprak kaybına uğramaktadır. Kara yüzeyinin yaklaşık

%30'u, doğal bitki örtüsünün seyrek olduğu kurak arazilerdeki ciddi bozulma nedeniyle çölleşme tehdidi altındadır (Türkeş, 2015: 8).

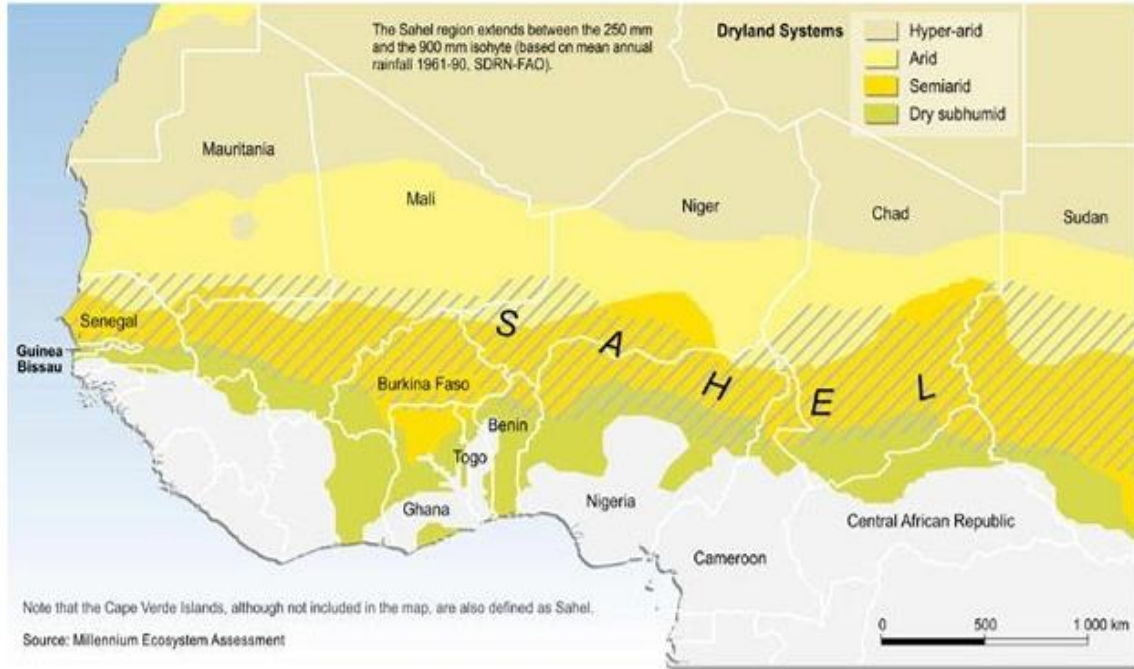
Çeşitli iklim senaryolarına göre, gelecekteki artan sıcak iklim koşullarının buharlaşma ve terleme (evapotranspirasyon) miktarında bir artışa, küresel ortalama yağış miktarında ve yoğun yağış olaylarının sıklığında artışa neden olacağı öngörülmektedir. Bu değişikliklere ek olarak, bazı bölgelerde yağış miktarının artabileceği, diğer bölgelerde ise azalabileceği; hatta yağış miktarındaki artışa rağmen kara alanlarında artan buharlaşma nedeniyle akışlarda ve toprak neminde azalmalar yaşanabileceği tahmin edilmektedir. Mevsimsel değişiklikler ve alan bazında kaymalar gibi önemli değişikliklerin yağış rejimlerinde olabileceği öngörülmektedir. Genel anlamda, yağış miktarının yüksek enlemlerde yaz ve kış aylarında artabileceği, kış aylarında Orta Amerika, Güney Afrika ve Orta Doğu'da ise azalabileceği tahmin edilmektedir. Hadley Centre'in iklim modellerine dayalı tahminlere göre, Doğu Akdeniz havzası, Türkiye ve Orta Doğu gibi bölgelerde yağış miktarında, su kaynaklarında ve akışlarda önemli azalmalar olabileceği öngörülmektedir (Tatlı ve Türkeş, 2011: 2272).

Gözlemlenen ve öngörülen iklim değişiklikleri ve eğilimlere göre, iklim değişikliği dünya genelinde su sıkıntısını özellikle kurak ve yarıkurak bölgelerde artırabilmektedir. Dünya genelinde yaklaşık 1.3 milyar insan temiz suya erişemiyor, 2 milyar insan ise yeterli ve sağlıklı yaşam koşullarından mahrum durumda bulunuyor. Özellikle Orta Doğu ve Afrika'daki 19 ülke, su kıtlığı yaşayan ülkeler olarak sınıflandırılmaktadır. Bu sayının 2025'e kadar iki katına çıkması bekleniyor, temel nedeni ise ekonomik büyüme ve nüfus artışıyla birlikte su talebindeki artışlardır. Dünya genelinde suyun önemli bir kısmı, özellikle tarım sektöründeki verimsiz sulama yöntemleri nedeniyle israf edilmektedir. İklim değişikliğinin etkisiyle, akarsu akımları yüksek enlemlerde ve Güneydoğu Asya'da artış gösterirken, Orta Asya, Akdeniz havzasının çevresi, Güney Afrika ve Avustralya'da azalma öngörülmektedir. Bu durum, iklim değişikliğinin bazı bölgelerde zaten yaygın olan kuraklık olaylarının şiddetini ve sıklığını artırırken, özellikle gelişmekte olan ülkelerin iklim değişikliğine karşı hassasiyetlerini daha da artırabilir (Türkeş ve Akgündüz, 2011: 1236).

Çok kuru ile yarı kurak arasındaki iklim kuşakları, iklimdeki güçlü değişimlere karşı hassastır. Bölgesel yağışlardaki kısa vadeli değişimler ve uzun dönemli dalgalanmalar, kuru ve yarı kurak arazilerin belirgin bir özelliğidir. Örneğin, Afrika'nın Sahra ve Sahraaltı bölgelerindeki yağış miktarı, 1960'lı yıllardan itibaren önemli ölçüde azalmıştır. Benzer kurak dönemler, jeolojik devir boyunca (Kuvaterner) ve tarihsel geçmişte meydana gelmiş olsa da,

Sahra'daki bu son kurak dönemin anakarasal ölçekte daha belirgin bir kuraklık eğilimine sahip olduğu belirtilmiştir (Türkeş, 2015: 23).

Kuraklık, Afrika kıtasında belki de en yaygın ve önemli doğal tehlikelerden biridir. Özellikle Afrika Boynuzu ve Sahraaltı'nın yarı kurak bölgeleri gibi kırılganlık düzeyi yüksek olan bölgelerde yaşanan kuraklıklar, geçmişte bazı durumlarda kıtlığa önemli ölçüde katkıda bulunmuş ve çok ciddi etkilere yol açmıştır. Zengin yer altı ve yer üstü kaynaklarına sahip olan Sahraaltı kuşağı, Senegal'den başlayarak doğuda Eritre ve Aden Körfezi sahillerine kadar uzanan geniş bir bölgeyi kapsamaktadır. 1970'li yıllarda ortaya çıkan kuraklık ve kıtlık, bu coğrafi bölgedeki yeni bağımsız devletlerin ortak zorluklarla başa çıkmasına neden oldu, bu da Sahraaltı'ı uluslararası sistemdeki yeni bir kriz bölgesi haline getirmiştir (Doğan, 2021).

Şekil 4. Sahraaltı Bölgesi

Bu bölgelerdeki kuraklıklar, tarım, su kaynakları, hayvancılık ve genel ekosistemler üzerinde önemli bir baskı oluşturabilmektedir. Kuraklık nedeniyle azalan yağış miktarı ve artan sıcaklıklar, su kaynaklarını azaltmakta, toprak erozyonunu artırmakta ve bitki örtüsünü etkileyebilmektedir. Bu durum, tarım verimliliğini düşürmekte, su kaynaklarına erişimi sınırlamakta ve hayvan yetiştiriciliği üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) 2011-2012 kriz raporuna göre, Sahraaltı'da düzensiz yağış, bölgesel hasatın yetersiz oluşu ve yüksek gıda fiyatları nedeniyle 10 milyon kişi gıda yetersizliğinden etkilenmiş ve 1 milyon çocuk akut beslenme yetersizliği riskiyle karşı karşıya kalmıştır. Son yıllarda gıda ve beslenme krizlerinin sıklığı ve şiddeti, bölge sakinlerinin krizlere karşı direncini azalttığı

gibi aynı zamanda bu krizlere karşı koyma gücünü de kalıcı olarak olumsuz etkilemiştir. Bölgede ortalama sıcaklık 29°C iken, Nisan ayında bu değer 33°C'yi aşmaktadır. Yağışlar genellikle Mayıs-Eylül ayları arasında meydana gelirken, diğer aylar kurak geçmektedir. Bu aylardaki yağışlar düzensiz bir karaktere sahiptir, şiddetli ancak kısa sürelidir. Yağış miktarı bölgesel koşullara bağlı olarak 220mm-400mm arasında değişmektedir (TASAM, 2023: 2).

Tablo 3. Sahraaltı Bölgesi'nde Sıcaklık Bilgileri

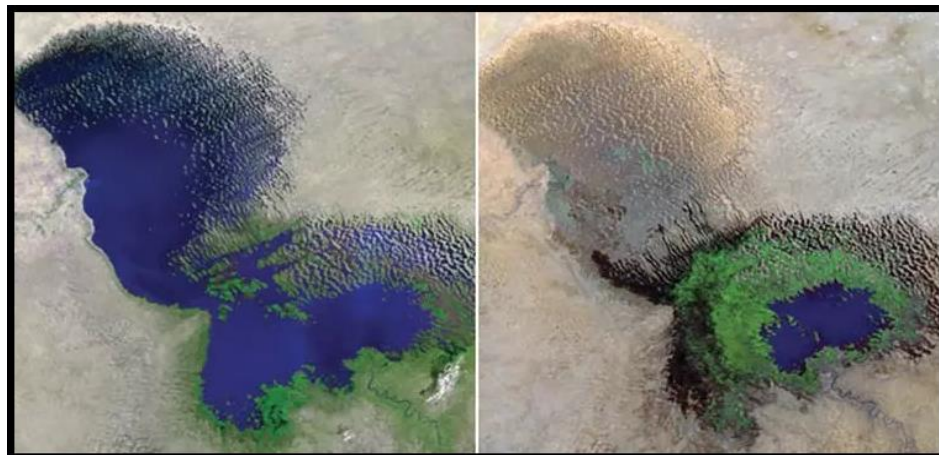
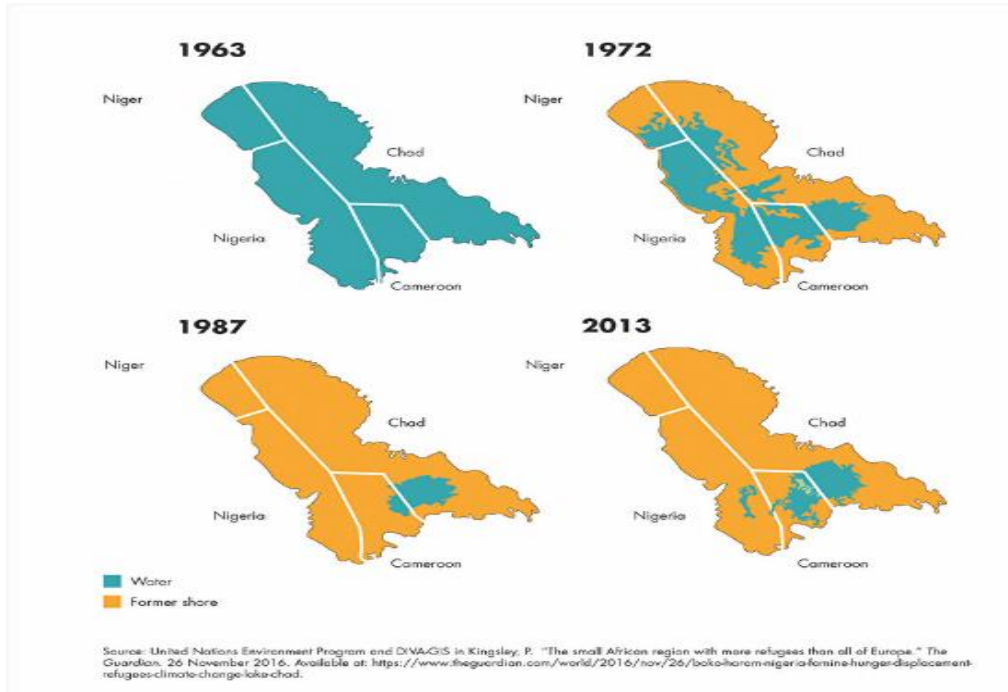
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ortalama Sıcaklık (°C)	22,5	25	28	32	34	33	30	28,5	29,5	30	26,5	23
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	32	34	37	40	41	39	35	33	35	37	35	32
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	13	16	19	24	27	27	25	24	24	23	18	14
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	8	8,5	8,5	8,5	8	8	7,5	7	8	8	8	7
Ortalama Yağış Miktarı (kg/m ²)	-	-	-	10	50	90	170	95	40	-	-	-

Kaynak: TASAM, 2023: 3.

Nadas, Batı Afrika'da toprak verimliliğini sürdürmek için geleneksel bir yöntem olarak kullanılırken, Sahraaltı'de artan nüfusun ekilebilir alanlar üzerindeki etkisi nedeniyle bu alanlar nadasa bırakılamamaktadır. Toprak verimliliği iyileştirilmeden devamlı ve yoğun ekim yapılması, birçok alanda topraktaki bitki besin maddelerinde ciddi düşüşlere yol açmaktadır. Bu durum, bölgede gübreleme amacıyla keçi veya sığır gübresinin toprağa dönüştürülmesi için kurak dönemlerde yapılan anız otlatmasını içermektedir. Nadas periyoduyla iyileştirilmesi gereken bölgelerde toprak verimliliği ve organik karbon miktarı hızla azalmaktadır. Araştırmalara göre, Afrika'da tarım alanlarının %65'i, meraların %31'i ve orman/ormanlık alanların %19'u nitelik kaybına uğramıştır. Aynı araştırmacılar, bölgedeki su, rüzgâr, fiziksel ve kimyasal bozulmadan da söz etmişlerdir (TASAM, 2023: 4).

İklim koşullarındaki değişimler, küresel ısınma ve suyun düşüncesizce kullanılması nedeniyle Çad Gölü büyük ölçüde kurumuştur. Bu göl, Cezayir, Libya, Sudan ve Orta Afrika Cumhuriyeti'nin dolaylı olarak etkilendiği Orta ve Batı Afrika'nın kalbinde bulunmaktadır ve geniş bir tatlı su havzasına sahip olarak bölge ekonomisinin temel kaynağıdır. Şari (Chari) ve Logon Nehirleri'nin sulamasıyla beslenen bu havzada, yerel halk genellikle tarım ve balıkçılıkla geçimini sağlamaktadır. Ancak yağış rejimindeki değişiklikler ve dünya yüzeyindeki artan

sıcaklık, bölgenin hidrolojik döngüsünü bozarak kuraklık sorununa yol açmıştır. 1970'lerde yılda yaklaşık 800 milimetre yağmur alan bölge, günümüzde bu miktarı 400 milimetrenin altına çekerek gölü besleyen nehirlerin debisini %75 oranında düşürmüştür. Bilimsel araştırmalara göre, Sahraaltı-Sahra kuşağında, bu tarihten sonra her on yılda 0,2 ila 0,8 dereceye kadar yükselen sıcaklık değerleri, küresel ortalamadan bir buçuk kat daha hızlı artmaktadır. Bu artış, göl suyunun buharlaşmasını yılda yaklaşık 2500 ila 3000 milimetre hızlandırma etkisine sahiptir. Bu nedenle hızla küçülen gölün yüzölçümü, 1963'ten günümüze kadar 25 bin km²'den 2 bin 500 km²'nin altına düşerek on kat (%90) küçülmüştür. Birleşmiş Milletler'in ekolojik felaket olarak tanımladığı bu durum, bölgenin üretim kapasitesini bozarak gıda güvensizliğine neden olmaktadır (Doğan, 2021).

Şekil 5. Çad Gölü'nün Yıllara Göre Değişimi (1963-2013)

Son yıllarda sıkça meydana gelen sel, fırtına, kuraklık, erozyon gibi olumsuz durumlar, havzadaki yerleşik düzenin ve tarım sistemlerinin değiştirilmesine neden olmuştur. Özellikle kuraklık etkisiyle, kırsal kesimlerde nüfusun daha önce kullanılmayan arazileri tarım amaçlı kullanmaya başlaması, su kaynakları üzerindeki baskıyı artırmıştır. 1993'te kullanılan 2 milyon 800 bin hektarlık alan %250 artarak günümüzde 7 milyon hektara ulaşmıştır. Gölün çekilmesiyle oluşan nemli araziler ve ormanların kasıtlı tahrip edilmesiyle elde edilen alanlar, bu büyümeyi açıklayan iki önemli faktördür. Artan su talebi, sulamanın kaynağı olan gölün seviyesini hızla düşürmüştür. Ormansızlaştırma ise yer altı sularının çekilmesine sebep olmuştur. 30 milyondan fazla insanın faydalandığı bu benzersiz vahada, gerçekleştirilen çeşitli ıslah faaliyetleri, suyun yanlış ve bilinçsiz kullanımı ile hızlı nüfus artışına bağlı olarak artan su talebi, gölün kurumasını hızlandıran diğer etkenlerdir. 1976 yılında çevresinde 700 bin kişinin yaşadığı havza, günümüzde yaklaşık 2,2 milyon kişiye ev sahipliği yapmaktadır. İstatistiklere göre, bu sayı 2025'te 3 milyona ulaşacak ve toplamda 49 milyon insan gölün kaynaklarından yararlanacaktır. Çöldeki mucize olarak tanımlanan Çad Gölü havzasındaki bu su kıtlığı, mevcut dinamikleri olumsuz etkileyerek bölgedeki karmaşıklığı artırmaktadır (Doğan, 2021).

2019 yılında Afrika'nın çeşitli bölgelerini etkileyen kuraklık, gıda güvenliği, su kaynakları ve ekonomik aktiviteler üzerinde olumsuz etkiler yaratmıştır. Kuraklık, özellikle kırılgan topluluklar için büyük bir tehdit oluşturabilir, çünkü bu bölgeler genellikle zaten zorlu iklim koşulları ve sınırlı kaynaklara sahiptir (Haile vd., 2019: 148).

Çölleşme, Afrika'nın 57 ülkesinden 46'sını etkileyen bir sorundur. 20. yüzyılda Sahra Çölü'nün %10 oranında büyüdüğü belirlenmiştir. Son yıllarda, Nil (%42), Nijer (%50), Senegal (%51), Volta (%67), Limpopo (%66) ve Çad Gölü (%26) gibi birçok nehir havzasının toprağı önemli ölçüde bozulmuştur. Bu durum, su kaynaklarına olan bağımlılığı artırmakta ve çölleşmenin etkisiyle tarım alanları azalmaktadır. Afrika genelinde iklim değişikliği, özellikle yarı kurak bölgelerde, suya erişilebilirlik üzerindeki mevcut su stresini daha da artıracaktır. Bu durum, tarım ve su kaynaklarına bağlı olan ekonomileri ve toplulukları olumsuz etkileyebilir. Sahraaltı Afrika bölgesi, su kıtlığına bağlı olarak aşırı kuraklık karşısında en kırılgan nüfus olma riski taşımaktadır. Bu durum, su kaynaklarının azalması ve kuraklıkla mücadelede zorluklarla birleştiğinde, bölgedeki gıda güvenliğini tehdit edebilir. Cezayir'in güneydoğu bölgesindeki uzun süreli kuraklık ve insan eliyle meydana gelen bozkır arazisinin bozulması,

bölgede yaşayan tür sayısında önemli bir düşüşe neden olmuştur. Benzer şekilde, Burkina Faso'da ağaçlık arazi, galeri ormanları, çalılık bozkırlar ve su kaynaklarındaki azalma, çevresel dengenin bozulmasına ve doğal yaşamın zorlanmasına yol açmaktadır (İklim Haber, 2019: 19).

2.2.2 Orman Tahribatı ve Toprak Erozyonu

Günümüzde, ormanlar ciddi bir yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır ve 1990 yılından bu yana bu kayıp büyük bir endişe kaynağıdır. Yaklaşık 129 milyon hektarlık bir alan, Güney Afrika'nın büyüklüğünde, ormanlık alanın kaybedilmesine işaret etmektedir. Bu kayıpların birçok nedeni bulunmaktadır ve her yıl, ormanlar tarım ve mera alanı elde etme, kentsel genişleme, hammadde sağlama ihtiyacı ve ne yazık ki orman yangınları gibi doğal afetler nedeniyle yok olmaktadır. Özellikle tarım ve mera alanı elde etmek amacıyla orman alanlarının kesilmesi, büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Artan nüfus ve tüketim ihtiyaçları, ormanlardan elde edilen kaynakların daha fazla talep görmesine yol açmaktadır. Kentsel genişleme ve altyapı projeleri gibi insan faaliyetleri de ormanların azalmasına katkıda bulunmaktadır (TEMA, 2023: 1).

Ormanların korunması, sürdürülebilir bir çevre için kritik öneme sahiptir. Gelişmekte olan ülkeler, karbon tutulması ve biyolojik çeşitliliğin korunması amacıyla ormanları koruma, ormansızlaşma ile mücadele etme ve ağaçlandırma çabalarını teşvik etme amacıyla çeşitli politikalar uygulamaktadır. Örneğin Uganda ve Etiyopya, ormansızlaşmayla mücadele, biyolojik çeşitliliği koruma ve iklim değişikliğini hafifletme hedefleri doğrultusunda etkili orman koruma ve yeniden ağaçlandırma politikaları uygulayan iki önemli gelişmekte olan ülkedir. Uganda'da oluşturulan Ulusal Orman Politikası, orman kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını teşvik ederken, toplum temelli orman yönetimi yaklaşımı da yerel halkın aktif katılımını amaçlamaktadır. Aynı şekilde, Etiyopya'nın Yeşil Menderes Stratejisi ve Milli Ağaçlandırma Girişimi, ormansızlaşmayla mücadelede ve biyolojik çeşitliliği koruma çabalarında önemli adımlar atmaktadır. Bu stratejiler, milyonlarca ağacın dikilmesini ve sürdürülebilir orman yönetimi pratiğini desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu ülkelerin politikaları, diğer gelişmekte olan ülkeler için örnek teşkil edebilir ve küresel düzeyde sürdürülebilir orman yönetimi uygulamalarına ilham kaynağı olabilir (Department, 2021: 1).

Uganda, ormanlık alanları tecavüzden koruma amacıyla etkili arazi kullanımı planlama önlemlerini hayata geçirmiş ve koruma için uygun alanları belirlemiştir. Aynı zamanda, ormansızlaşma ve orman bozulmasından kaynaklanan emisyonları azaltmak adına aktif bir

şekilde REDD+³ girişimlerine katılmaktadır. Ülke, ormansızlaşma ve orman bozulmasını engellemek amacıyla stratejiler geliştirirken, eylem planları ve gelişmiş orman yönetişimi ile bu hedeflere odaklanmaktadır. Bozulmuş ormanları restore etme ve orman örtüsünü artırma amacı güden yeniden ağaçlandırma ve ağaçlandırma programları da uygulanmaktadır. Bu çabaların bir parçası olarak, yerel topluluklar ağaç dikme faaliyetlerine dahil edilerek sürdürülebilir orman yönetimi ve biyoçeşitliliği artırma hedefleri desteklenmektedir. Uganda'nın bu önlemleri, ormansızlaşma ile mücadelede ve iklim değişikliğine karşı dayanıklılığı artırmada ilham verici bir model sunmaktadır (Abdallah, 2023: 67).

Etiyopya, ormanların korunması ve yeniden ağaçlandırılması konusundaki kararlılığını gösteren güçlü önlemler almıştır. Ülke, sera gazı emisyonlarını azaltmayı ve iklim değişikliğine dayanıklı bir kalkınma sağlamayı amaçlayan Etiyopya İklim Dirençli Yeşil Ekonomi (CRGE) Stratejisi gibi kapsamlı programları hayata geçirmiştir. Bu strateji, ormansızlaşma ile mücadele, toprak erozyonunu önleme ve biyoçeşitliliği koruma gibi hedeflere odaklanarak sürdürülebilir orman yönetimi ve çevresel sürdürülebilirlik alanlarında güçlü bir çerçeve sunmaktadır. Yerel toplulukların katılımını teşvik eden ve bozulmuş alanların restore edilmesine yönelik çabaları içeren programlar, Etiyopya'nın ormansızlaşma ve çevresel sürdürülebilirlik konularındaki liderliğini vurgulamaktadır. Bu çerçeve, ülkenin hem iklim değişikliğine karşı direncini artırmada hem de ekosistem sağlığını korumada önemli bir rol oynamaktadır (Energy, 2011).

Etiyopya, ülke genelinde milyarlarca ağaç dikmeyi amaçlayan iddialı Yeşil Miras Girişimi gibi yeniden ağaçlandırma girişimleriyle önemli ilerleme kaydetmiştir. Hükümet, sürdürülebilir orman yönetimi ve çevresel koruma için güçlü bir çerçeve oluşturarak biyoçeşitliliği koruma, toprak erozyonunu önleme ve karbon birikimine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Yerel toplulukları orman koruma ve sürdürülebilir kaynak kullanımına katılmaları için güçlendiren toplum temelli orman yönetimi programları da başarıyla uygulanmaktadır. Bu çabalar, Etiyopya'nın Afrika'da başarılı orman koruma ve yeniden ağaçlandırma girişimlerinin önde gelen bir örneği olduğunu göstermektedir (Abdallah, 2023: 68).

³ REDD+, gelişmekte olan ülkelerdeki ormansızlaşmadan ve orman bozulmasından kaynaklanan emisyonların azaltılması; ormanların koruyucu rolü, ormanların sürdürülebilir yönetimi, orman karbon stoklarının korunması ve artırılması konularını kapsamaktadır.

2.2.3 Deniz Seviyesinin Yükselmesi ve Kıyı Erozyonu

Arktik ve Grönland gibi kutup bölgelerindeki buzulların alan daralması ve kütle kaybı, temel olarak küresel ısınma ve iklim değişikliği kaynaklıdır. Bu erimenin, deniz seviyesinin yükselmesi ve okyanus dolaşımının değişmesi gibi dünya genelinde çeşitli ekolojik etkileri vardır. Yapılan araştırmalar, Kuzey Kutbu'nu kaplayan buz kalınlığının %60 azaldığını, ilkbahar ve yaz aylarında gözlemlenen deniz buzlarının 1950'lere kıyasla %10–15 oranında azaldığını, dağlardaki buzul takkelerinde gerileme yaşandığını ve karın daha geç yağıp daha erken erimesi sonucu kar örtüsünün 1960'lardan bu yana %10 azaldığını ortaya koymaktadır (Oğuz, 2009: 48-49).

Buzulların erimesinin olumsuz etkilerinden biri de okyanus dolaşımının bozulmasıdır ki bu, oldukça riskli bir durumdur. Bu konuda endişe verici gelişmeler yaşanmaktadır. Grönland'ın hemen yanında, Kuzey Atlantik'te bir bölgede soğuma eğilimi gözlemlenmektedir. Bu bölgede okyanus seviyeleri normalden çok daha soğukken, bazı bölgelerde rekor düzeyde soğukluklar kaydedilmektedir. Kutup bölgelerinin küresel ısınmadan en çok etkilendiğini düşündüğümüzde, bu kadar kuzeyde bir soğumanın meydana gelmesi, Grönland'daki buzulların erimesi nedeniyle olduğu düşünülen bir durumdur. Çünkü önde gelen iklim bilimciler, Grönland'da devasa buz kütesinin kaybolduğunu ve Atlantik okyanus döngüsünü etkilediğini göstermektedir. Olağan şartlarda, Kuzey Atlantik'te soğuk ve tuzlu su, daha yoğun olduğu için batma eğilimindedir ve güneyden gelen sıcak su ile yer değiştirir. Ancak bu durumda, Grönland'dan eriyen ve okyanusa karışan büyük miktarda tatlı su, yoğun, soğuk ve tuzlu suyun dibe batmasını engelleyebilir; bu da Atlantik Okyanus Döngüsünü bozabilir. Pasifik Okyanusu'nda ısınan ve Atlantik Okyanusu'nda soğuyan bölgelerle iklim değişikliği arasındaki ilişki konusunda henüz bilimsel bir uzlaşma olmasına rağmen, mevcut kanıtlar bu iddiayı desteklemektedir. Normal deniz döngüsünün kaybı, hava durumu desenlerinde önemli değişikliklere neden olabilir, Grönland'daki buzların erimesi sürecinin devam etmesi ise dünya genelindeki kıyı şehirlerini tehdit eden deniz seviyelerindeki yükselmelere sebep olabilir (Ilık, 2017: 81).

Küresel çapta deniz suyu seviyesi, son yıllarda, 10–25 cm arasında artmıştır. IPCC projeksiyonlarına göre, en iyimser senaryoya göre 2030 yılına kadar 18 cm, 2100 yılına kadar ise 40–65 cm arasında bir yükselme olacaktır. Geçtiğimiz yüzyılda Avrupa genelinde deniz seviyesinde görülen artış, yılda 0,8–3 mm arasında gerçekleşmiştir. 1990–2100 yılları arasındaki tahmin edilen yükselme oranı, yirminci yüzyılda meydana gelenin 2,2 ila 4,4 katı kadar daha fazladır. Alaska ve Batı Kanada'da buzulların erimesi nedeniyle gözlemlenen yıllık

0,32 mm'lik yükselme, IPCC'nin öngördüğü yıllık 0,14 mm'lik artış tahminini aşmış durumdadır (Ilık, 2017: 81).

Kuzey Yarım Küre'deki kar örtüsü ve buzulların erimesi ile buzul takkelerinin hacim kaybı ve geri çekilme eğiliminin bu yüzyıl boyunca devam etmesi öngörülmektedir. Antarktika buz kalkanının daha fazla yağış nedeniyle kütle kazanması beklendiği halde, Grönland buz kalkanının kütle kaybetmesi öngörülmektedir (Türkeş, 2008: 40). Yeryüzü ortalama sıcaklığının artışına tepki olarak meydana gelen buzul erimeleri, okyanuslardaki ısınmanın neden olduğu genleşme ile birleşerek deniz seviyesinde kaçınılmaz bir yükselmeye yol açmaktadır. Sorun, ısınmanın zaman içinde okyanusun daha derin katmanlarına nüfuz etmesiyle birlikte gerçekleşen genleşme ve buzul erimesinin, dünya ortalama sıcaklığının 2100 yılında sabitlense bile takip eden yüzyıllarda okyanus seviyesinin artmaya devam edeceği uzun vadeli bir süreç olmasıdır (Denhez, 2007: 56).

Deniz seviyesinin bir metre yükselmesi, dünya tarım alanlarının yaklaşık üçte birini tehlikeye atmaktadır. Mısır, Bangladeş, Endonezya, Çin, Hollanda, Florida'nın belirli bölgeleri gibi zaten drenaj sistemi sorunlu olan alçak kıyı bölgelerinde beklenen yükselme, tarım faaliyetlerini daha da zorlaştıracaktır. Deniz seviyesinin artışıyla birlikte nehir ve yeraltı su kaynaklarının yanı sıra tatlı su kaynaklarının da bir kısmının kaybolma riski bulunmaktadır. Yeraltı kaynaklarından aşırı su çekimi, boşluk oluşturarak deniz sularının iç kesimlere yayılmasına yol açabilecektir. Örneğin, Mısır'da tuzluluk, Nil Deltası'nın 35 kilometre iç kısımlarına kadar yayılmış durumdadır (Kadioğlu, 2007: 254).

Kıyı erozyonu, Afrika için büyük bir tehdittir ve yılda 1-2 metre geri çekilme yaşanmaktadır. Başkentlerin ve büyük kasabaların çoğu, ticaret, balıkçılık ve turizm gibi sektörlerden dolayı kıyı bölgelerinde konumlanmıştır. Bu erozyonun, iklim değişikliği ve deniz seviyesinin yükselmesi gibi etkenlerle artması öngörülmektedir (Sümer, 2021: 254).

Oğuz'un (2009: 51) ifadesine göre, İklim Değişikliği ve Su Raporu'na (IPCC, 2008) göre, ortalama nehir debisinin ve su varlığının yüksek enlemlerde ve yağış alan tropik bölgelerde artabileceği, Akdeniz Havzası, ABD'nin batısı, Güney Afrika gibi birçok kurak ve yarı kurak bölgenin su kaynaklarının azalacağı, aşırı yağış olaylarının sıklığındaki artışın yine birçok bölgede yağmur kaynaklı sel baskınları riskini de artıracığı, yaz aylarında sub-tropik bölgeler ile orta ve alçak enlemlerde aşırı kuraklığa maruz kalacak toprak miktarının da artacağı, buzullar ve kar örtülerindeki azalmaya bağlı olarak ılık ve kuru mevsimlerde su varlığının azalacağı öngörülmektedir. Dahası, mevcut su sıkıntılarına ve su kaynaklarının

paylaşımına bağlı çatışmalar ve gerginlikler, iklim değişikliğinin etkileri sonucunda daha da artacak, su savaşları daha belirgin hale gelecektir. Oğuz'un (2009: 53) ifadesine göre, iklim değişikliğinin su kaynakları üzerinde yaratacağı baskı, Türkiye, Suriye, ve Irak arasında, Hindistan'da, Mısır'da, İsrail ve Arap ülkeleri arasında devam eden su kaynaklı anlaşmazlıkları şiddetlendirebilecektir.

2.3 Gıda Güvenliği ve Su Kaynakları Sorunları

İklim değişikliği, Afrika kıtasındaki birçok ülkenin tarım üretim kapasitelerini önemli ölçüde kaybetme ihtimalini beraberinde getirebilir. İklim değişikliği ile ilgili birçok tarım modelini inceleyen uzmanlar, bu durumun olumsuz etkilerini öne çıkarmaktadır. Örneğin, iklim değişikliğiyle mücadelede bilinen bir isim olan William Cline, 2080'e kadar ekvator kuşağındaki ülkelerde tarımsal üretimin yaklaşık %60 azalabileceği konusunda bir tahminde bulunmaktadır. Cline'in tahminine göre, belirli ülkelerde beklenen tarımsal kayıplar aşağıdaki gibidir (Duran, 2022: 53):

- Sudan: %56
- Senegal: %52
- Fas: %39
- Cezayir: %36
- Mali: %36
- Güney Afrika bölgesindeki diğer ülkeler: %47

Bu rakamlar, iklim değişikliğinin tarım sektörü üzerindeki olası etkilerini vurgulamaktadır. Artan sıcaklıklar, düzensiz yağışlar, su kaynaklarının azalması ve diğer iklim değişikliği ile ilişkilendirilen faktörler, tarım üretimini olumsuz etkileyebilir ve gıda güvenliğini tehdit etmektedir.

İklim değişikliğinin etkileri sadece Afrika değil, aynı zamanda Asya ve Latin Amerika gibi diğer bölgeleri de etkilemektedir. Örneğin, Asya ve Latin Amerika'da da %43-44'e varan oranlarda tarımsal üretimde verim kaybı beklenmektedir. Özellikle belirli ülkelerde bu kayıpların örnekleri (Duran, 2022: 53):

- Irak: %41
- Pakistan: %36

- Malezya: %35
- Meksika: %35

Uluslararası kuruluşlar, 2080 yılına kadar gıda krizinin 600 milyon insanı yetersiz beslenme sorunuyla karşı karşıya getirebileceğini tahmin edilmektedir. Stern (2007: 25) ise ortalama 2 milyar insanın etkilenebileceğini savunurken, bu öngörülen etkilerin, bu ülkedeki insanların hayatta kalmak için göç etmeyi göze almalarına neden olacağı düşünülmektedir.

IPCC (2023) raporuna göre, iklim değişikliği, gıda ve suya ulaşamama sebebiyle ortaya çıkan hijyen eksikliği ve bulaşıcı hastalık riski gibi faktörlerle birleşerek insan sağlığını tehdit etmektedir. Afrika'da birçok birey, sağlıklı koşullarda yaşamak zorunda kalmakta ve sağlık hizmetlerinden yeterince faydalanamamaktadır. Su krizi, topluluklarda elde edilen suyun içilebilirlik kalitesi göz önünde bulundurulmadan kullanılmasına neden olmaktadır. Örnek olarak, Nijerya'da 2021 yılında meydana gelen sel felaketi sonrasında atık yönetimindeki başarısızlık ve kirli su tüketimi neticesinde kolera salgını başlamış ve yaklaşık 90 bin birey hastalanarak hayatını kaybetmiştir (WMO, 2022:31). Bulaşıcı hastalıklar, hijyen eksiklikleri sonucunda yayılmaya devam etmekte ve yüksek sıcaklık dalgalarının artmasıyla sıtmanın da artış göstermesi beklenmektedir. Yetersiz beslenme, hamilelerde düşük ve erken doğum risklerinin artmasına, çocukların bağışıklığının düşmesine ve hastalıklara karşı dirençsiz hale gelmelerine neden olmaktadır (Metin, 2023: 107).

Afrika'da, Sahraaltı bölgesinde yaşayan nüfusun üçte ikisi halen güvenli bir şekilde yönetilen içme suyuna erişimden yoksunken, sulama potansiyeli büyük ölçüde gelişmemiş durumda ve hidroelektrik potansiyelinin neredeyse %90'ı henüz kullanılmamıştır (Koç, 2024:218). Economist Intelligence Unit (EIU) tarafından düzenlenen Küresel Gıda Güvencesi İndeksi (GFSI), 2015 yılında dünya genelinde gıda güvencesinin arttığını belirtirken, gelişmiş batı ülkeleri ile en alt sıralardaki Sahraaltı Ülkeler arasındaki farkın daraldığına vurgu yapmaktadır. Bu olumlu gelişmeyi etkileyen ortak faktörler arasında genişletilmiş ekin depolama kapasiteleri, üretim ve tüketim aşamalarında azalan gıda kayıpları, diyet alışkanlıklarının iyileşmesi ve yüksek kaliteli protein kaynaklarına daha fazla erişim bulunmaktadır. Düşük gelirli ve düşük orta gelirli ülkelerde kaydedilen iyileşmenin temel nedeni, politik istikrarsızlığın azalması ve ülkelerin gıda güvencesi ve güvenliğine odaklanan politikalara yönelmeleridir. Özellikle Orta Doğu ve Kuzey Afrika (MENA) ülkeleri, gıda güvencesinde önemli ilerlemeler kaydeden lider ülkeler arasındadır. Ancak, tüm bu olumlu

gelişmelere rağmen, Avrupa ülkelerinin %85'inde GFSI skoru düşmüş, bu da gıda güvencesi, kalitesi ve güvenliğinde kötüleşme yaşayan tek bölge olmuştur (Koç ve Uzmay, 2015: 42).

Sahraaltı Afrika ülkeleri, düzenli olarak yaşanan gıda kıtlıkları, yaygın beslenme sorunları, olumsuz çevre koşulları nedeniyle sıkça görülen salgın hastalıklar, yüksek işsizlik ve yoğun göçle mücadele etmektedir. Bu bölge, Küresel Gıda Güvencesi İndeksi'nde (GFSI) en düşük skora sahip olan (37.8) bölge olarak öne çıkmaktadır. Hızlı nüfus artışı, tarımsal altyapının yetersiz geliştirilmesi, düşük gelir seviyeleri ve kaliteli proteinlere yeterli erişimin olmaması, gıda güvenliği ve güvencesini sağlayamamanın temel sebeplerindendir. Dünya Bankası'nın Dünya Yönetişim Göstergeleri analizine göre, Sahraaltı Afrika ülkelerindeki hükümetlerin yolsuzluğu kontrol etme ve hükümet etkinliğini iyileştirme konularında zayıf oldukları belirlenmiştir. Bu durum, gıda güvencesi ve güvenliğini olumsuz etkilemektedir (FAO, 2015b). Ancak, bu olumsuzluklara rağmen, Malavi'de uygulanan Growth and Development Strategy 2011–2016 politikası, gıda güvenliğini öncelikli bir alan olarak belirleyerek tarımda verimliliği artırmayı, gıdaya erişimi sağlamayı ve yoksulluğu azaltmayı hedefleyerek önemli ölçüde başarılı olmuştur. Sahraaltı Afrika'da gıda ve beslenme güvencesini sağlamak için FAO'nun önerdiği stratejiler arasında siyasi liderlik ve yönetim etkinliği, etkili gıda ve tarım politikalarının hazırlanması, makroekonomik ortamın iyileştirilmesi ve kapsayıcı ekonomik büyüme bulunmaktadır (Koç ve Uzmay, 2015: 43).

2.3.1 Su Kıtlığı ve Suyun Kirlenmesi

Afrika kıtasında ortalama su sınırının altında yaşayan 11 ülkede yaklaşık 300 milyon insan bulunmaktadır. Ancak yapılan tahminlere göre, 2050 yılına kadar bu rakamın 65 ülke için geçerli olacak şekilde artarak daha da yükseleceği öngörülmektedir. Bu durum, su kaynaklarının sınırlı olduğu bölgelerde su krizinin daha da derinleşeceğini göstermektedir (Duran, 2022: 54). Afrika, Orta Doğu ve Asya'da yaşanan su krizi sorunu, dünya genelinde su yönetimi, su temini ve su kullanımı konularında daha etkili stratejilere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Afrika ve Asya kıtaları, çölleşme sorunuyla da mücadele etmektedir. 2006'da Tunus'ta gerçekleşen Çölleşme Konferansı, çölleşmenin en az 250 milyon insanı etkilediğini ve 110 ülkede 1.2 milyar insanın çölleşme tehdidi altında olduğunu ortaya koymuştur. Çölleşme, verimli toprakların kaybı, su kaynaklarının azalması ve iklim değişikliği gibi faktörlerle ilişkilendirilmektedir. (Mutlu, İrdem ve Üre, 2015: 99-100).

Birleşmiş Milletler'in (BM) yeni raporuna göre, Afrika kıtasında sadece 13 ülke, su güvenliği konusunda makul seviyede başarı elde etmiştir. Ancak, kıtada 1,3 milyar nüfusun

içinde 350 milyon kişinin temiz suya erişimi bulunmamaktadır ve bu rakamın artması, yeterli yatırım yapılmaması durumunda endişe yaratmaktadır. Afrika'da 2015 yılında şehirlerde yaşayan 560 milyon kişinin, 2050'ye gelindiğinde 1,1 milyar kişiye yükselmesi beklenmektedir. Artan nüfusun, şehir altyapılarının gelişmemesi durumunda su sorununu daha da büyütmesi öngörülmektedir. Afrika şehirlerinde kuraklık ve sık sık yaşanan sel felaketleri, su sorununu daha karmaşık hale getirmektedir. Bu sorunların başlıca çözümü olarak altyapının geliştirilmesi önerilmektedir. Ancak, kanallar ve barajlar inşa etmek için milyarlarca dolar harcaması gereken Afrika ülkeleri, altyapı yetersizliği nedeniyle kullanılmış suları dönüştürmede zorlanmaktadır. Afrika'nın kaynaklarının bolluğuna rağmen kuraklık ve susuzlukla mücadele eden ülkeler, yeterli yatırımlar yapılmazsa Doğu Afrika'da olduğu gibi susuzluk nedeniyle yüz binlerce kişinin göç etme riskiyle karşı karşıya kalması kaçınılmaz olacaktır. Su güvenliği endeksinde öne çıkan Mısır, Botsvana, Gabon, Morityus, Tunus ve Güney Afrika gibi ülkeler, 100 üzerinden 70 puanla en üst sıralarda yer almaktadır. Ancak, kıtanın yüzde 29'unun, yaklaşık 353 milyon kişinin temel içme suyu hizmetine erişimi olmadığı belirtilmektedir. Raporda suya erişimin yanı sıra su altyapısı, suyun verimli kullanımı ve atık su yönetimi gibi farklı başlıklar da değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Mısır, ulaştığı 70 puanla en iyi performansı sergileyen ülkedir. Endekste en düşük sıralarda yer alan ülkeler ise Eritre, Sudan, Gine Bissau, Somali, Çad ve Nijer'dir. Bu ülkeler, su güvenliği konusunda önemli sorunlarla karşı karşıyadır (Aktaş, 2022).

Su ihtiyacının karşılanması için önerilen bir diğer çözüm, kırsal alanlarda yaygın olarak kullanılan yeraltı sularıdır. WaterAid ve İngiliz Jeolojik Araştırmaları (BGS) tarafından yapılan araştırmaya göre, yeraltı suları birçok Afrika ülkesinin en az 5 yıllık temiz su talebini karşılayabilir. Ancak, WaterAid Başkanı Tim Wainwright, bu bulguların Afrika'nın su sorununun çözüldüğü anlamına gelmediğini, hala milyonlarca kişinin temiz içme suyuna ulaşamadığını belirtmiştir. Temiz suya erişim sıkıntısı, sağlığa yönelik en büyük tehditlerden biridir. Kıtada her saat başı, hijyen eksikliği, yetersiz temizlik ve kirli sular kaynaklı hastalıklardan dolayı yaklaşık 115 kişi yaşamını yitirmektedir. Madenler ve sanayi bölgelerinden kaynaklanan atık suların arıtılmadan doğaya salınması, temiz su kaynaklarının kirlenmesine ve hastalıkların yayılmasına neden olmaktadır. Afrika'da atık suların sadece yüzde 16'sının arıtma tesislerinden geçtiği ifade edilmektedir. Afrika kıtasının doğusunda 1980'lerden bu yana yaşanan en şiddetli kuraklık dalgası, yaklaşık 13 milyon kişiyi şiddetli açlıkla karşı karşıya bırakmıştır. Birleşmiş Milletler, bölgede son yılların en kurak döneminin yaşandığını,

besi hayvanlarının ölümü, susuzluk ve gıda sorunları nedeniyle ailelerin evlerini terk ettiğini ve bu durumun salgın hastalıkların yayılmasını tetiklediğini belirtmiştir (Aktaş, 2022).

2.3.2 Tarımın Etkilenmesi ve Gıda Üretimi Sorunları

Afrika'nın ekonomik büyümesine önemli etkilerden biri, sahip olduğu tropik iklimdir. Tropik iklim, diğer kıtalarla olan gelişme farklılıklarını ve kıta içindeki ekonomik gelişimdeki farkları önemli ölçüde açıklamaktadır. Çünkü ampirik bulgular, tropik iklimin insan ve hayvan hastalıklarına neden olmasıyla birlikte ortalama yaşam süresi, insan kaynaklarının gelişimi, işgücüne katılım ve işgücü verimliliği üzerinde olumsuz etkiler yaratarak ekonomik gelişmeyi yavaşlattığını göstermektedir (Ndulu, 2007: 29). Sahraaltı Afrika'daki toprakların %93'ü tropik iklim etkisi altındadır ve bu bölgedeki nüfusun %92'si tropik iklim kuşağında yaşamaktadır. Tropik iklimin yaygınlık oranı, Afrika Kıtası genelinde %85, Latin Amerika ve Karayip ülkelerinde %73 ve OECD ülkelerinde ise sadece %3'tür. Tropik iklim, ekolojik bölgelere bağlı olarak farklılık gösterse de bazı ortak özellikleri paylaşmaktadır. Tropikal bölgelerde, deniz kıyısında sıcaklık ve güneşlenme süresi yıl boyunca genellikle çok yüksektir. Çok yüksek rakımlar dışında yağış miktarı oldukça düşük olup, gece gündüz süreleri yıl boyunca küçük farklılıklar dışında neredeyse eşittir (Doğan ve Sarı, 2014: 764).

2015 yılında, Güney Afrika'da meydana gelen kuraklık, tarımsal üretimde %15'lik bir azalmaya neden olmuştur. Gelecekteki projeksiyonlara göre, 2050'ye kadar buğday, mısır, soya ve pirinç gibi temel tarım ürünlerinde %10'dan daha fazla verim kaybı yaşanma olasılığı %6'dan %18'e çıkabileceği aktarılmıştır. 2100 yılına kadar ise sıcaklığın 1.5°C artması durumunda mısırın ortalama mahsul veriminde %6'lık bir düşüş beklenmektedir. Ancak, 2°C'lik bir ısınmada bu düşüşün %9'a ulaşması öngörülmektedir. İklim değişikliğinin etkileri, tarım sektöründe ciddi zorluklara ve mahsul kayıplarına yol açabileceğini göstermektedir (Gezgin, 2023:16).

Güney Afrika'da uzun süren şiddetli kuraklık, su kaynaklarının tamamen tükenmesine, büyük ölçüde ürün kıtlığına ve 45 milyon insanın açlıkla karşı karşıya kalmasına yol açmıştır. Doğu Afrika'da ise 2019'un son üç ayında meydana gelen toprak kaymaları ve seller, 3 milyon kişinin yaşamını olumsuz etkilerken, kuraklıkla başlayıp sele kadar uzanan şiddetli dalgalanmalar, on milyonlarca kişinin gıda arzını tehdit eden bir çekirge vebasına sebep olmuştur. Kıta genelinde, uzun kurak mevsimlerin ardından gelen ani yağışlar, sel ve toprak kaymalarına neden olarak ani iklim felaketlerinin sıkça yaşanmasına ve hayatın zorlu bir hale gelmesine sebep olmaktadır (Akkuş, 2021: 203).

Tozlaşma sürecinde ve bu süreçte rol oynayan arıların ölümlerinden başlayarak, nem oranları ve yağış rejimlerindeki değişimler, don olayları, tarım zararlılarının çeşitlenmesi ve sayısındaki artış gibi bir dizi faktör nedeniyle iklim krizinin tarım sektöründe ciddi verim kayıplarına sebep olduğu ve gıda güvenliğini tehdit ettiği bilimsel olarak kanıtlanmış durumdadır. Örneğin, iklim etkilerini inceleyen çalışmalar, küresel sıcaklıktaki her 1°C'lik artışın dünya çapında tahıl üretiminde ortalama %6'lık bir azalmaya neden olduğunu ortaya koymaktadır. İklim krizi ayrıca meyve, sebze ve hayvancılık gibi diğer üretim sektörlerini de doğrudan etkilemektedir (Karapınar, 2018: 25).

Kahve, Etiyopya'da 15 milyon çiftçinin geçim kaynağı olarak önemli bir rol oynamakta ve ülkenin ihracat gelirlerinin dörtte birini oluşturmaktadır. Ancak, iklim değişikliğinin etkisiyle Etiyopya'da kahve üretimine elverişli alanların 2100 yılına kadar %21 oranında azalması beklenmektedir. Gelecekte, mevcut kahve üretim alanının %39-59'unun iklim değişikliği nedeniyle kahve üretimi için kullanılamayacağı öngörülmektedir (İklim Haber, 2019: 14).

Batı Afrika'da, ormanlardaki karbon tutma projeleri için arazi kullanım haklarının değişmesi, kontrolün devlet ve erkeklere geçmesine neden olmuştur. Bu durum, mangrov bataklıklarında kabuklu su ürünleri toplayan kadınları olumsuz yönde etkilemiştir. Toprak haklarındaki değişiklikler, özellikle kadınların geleneksel olarak sahip oldukları kaynaklara erişimini kısıtlamış ve bu durum cinsiyet eşitsizliğini artırmıştır. Karbon tutma projelerinin sosyal ve ekonomik etkileri, özellikle kadınların güçsüzleştirilmesi bağlamında dikkate değerdir (İklim Haber, 2019: 14).

Deressa vd. (2005), Güney Afrika'nın 11 bölgesinde 1977-1998 dönemine ait verileri kullanarak iklim değişikliğinin şeker kamışı üretimi üzerindeki etkilerini panel veri regresyon analizi yöntemiyle incelemiştir. Yaptıkları çalışmada, sıcaklıkların şeker kamışı üretimini kış mevsiminde olumsuz, yaz mevsiminde ise olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Barrios vd. (2008: 289), Sahra-altı Afrika'da (SSA) toplam tarımsal üretimi etkileyen iklim değişikliğini inceleyerek, ülkedeki yağış ve sıcaklık değişikliklerinin ölçümleri ile belirlenen iklim değişikliğinin Güney Sudan'da tarımsal üretim üzerinde önemli bir etken haline geldiğini ifade etmişlerdir.

Afifi vd. (2011: 48) çalışması, mültecilerin iklim olaylarına ve eğilimlerine nasıl tepki verdiklerini anlamayı amaçlamıştır. Çalışma kapsamında, Afrika bölgesinde Uganda ve Etiyopya'da uzman görüşmeleri ve odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan

görüşmelerde, katılımcıların iklim olaylarını algılamaları açısından çeşitli önemli noktalar ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında, iklim olaylarının sıklığında ve şiddetinde artışlar, mevsimsel kaymalar ve zaman zaman gerçekleşen yağışlar bulunmaktadır. Söz konusu bölgelerde tarımsal gıda güvenliği ile birlikte, kaynak kullanımı konusundaki çatışmalar ve hatta sosyal uyumun bozulmasına kadar çeşitli sonuçlar gözlemlenmiştir. Çalışma, iklim değişikliğinin etkilerinin özellikle çiftçilik ve hayvancılıkla geçimini sağlayan bireyler üzerinde daha fazla hissedildiğini ortaya koymuştur. Bu grup, iklimsel baskılara en fazla maruz kalan ve bu değişikliklerin yaşam tarzları üzerinde doğrudan etkisi olan bir grup olarak öne çıkmıştır.

Belloumi (2014), 1961-2011 dönemine ait verileri kullanarak Doğu ve Güney Afrika'daki 11 ülkede iklim değişikliğinin tarımsal üretim üzerindeki etkilerini panel veri analiz tekniğiyle incelemiştir. Yapılan çalışmada, Güney Afrika ülkelerinde gerçekleşen yağışların tarımsal üretim üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu, yıllık ortalama sıcaklıklarda meydana gelen genel artışın ise olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Alboghdady ve El-Hendawy (2016: 471), Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki 20 ülkeden gelen panel verilerini kullanarak, 1961-2009 dönemi verilerini değerlendirerek, kışın sıcaklığındaki %1'lik artışın tarımsal üretimi %1,12 oranında azalttığını rapor etmişlerdir.

Jafino vd. (2020: 8), 92 ülkede iklim değişikliği olmadığında gelecekteki ekonomik kalkınma için yüzlerce senaryonun analizini yaparak, yoksulluğun azaltılmasına yönelik itici güçlerin ülkeler arasında farklılık gösterdiğini rapor etmişlerdir. 2030 yılına kadar iklim değişikliğinin, özellikle Afrika ve Güney Asya'da daha yüksek gıda fiyatları ve tarımsal üretimin azalmasıyla, yoksulluk üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca hızlı, kapsayıcı ve iklim odaklı kalkınmayı içeren refah senaryosunda, iklim değişikliğinin 2030'da yoksulluğu 3 ila 16 milyon arasında artırabileceği öngörülmektedir.

Tablo 4. İklim Değişikliğinin Temel Besin Ürünlerine Etkisi

İklim Değişikliğinin Bazı Önemli Mahsullerin Verimliliğine Gözlenen ve Beklenen Etkileri							Lejant	Etki Türü
Bölge								
	Mısır		Pirinç		Buğday			
	Gözlem	Projeksiyon	Gözlem	Projeksiyon	Gözlem	Projeksiyon		
Afrika								
Asya								
Avrupa								
Avustralasya								
Kuzey Amerika								
Orta ve Güney Amerika								
Küresel								

Lejant	Etki Türü
	Negatif
	Pozitif
	Ham Negatif Ham Pozitif
	Yeterli Veri Yok

Kaynak: (Tarım-İş, 2022).

2.3.3 Afrika'daki Gıda Güvencesizlik Sorunları

2050 yılına kadar Doğu Afrika'da 30°C veya üzeri yüksek sıcaklık stresinin daha yaygın hale gelmesi muhtemel görünmektedir. Bu durum, özellikle mısır gibi sıcaklık duyarlı mahsuller için önemli bir endişe kaynağıdır. Çünkü bu tür mahsuller, birkaç günlük yüksek sıcaklıklara bile duyarlı olabilir ve sıcaklık artışları, verimliliği ve mahsul verimini olumsuz yönde etkileyebilir. Mısır gibi sıcaklık duyarlı mahsullerde sadece bir veya iki derecelik bir artış, büyüme süreçleri üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir. Yüksek sıcaklıklar, çiçeklenme ve dölleme dönemlerinde olumsuz etkiler yaratarak mahsul verimini düşürebilir. Bu durum, tarımın temelini oluşturan mahsul üretimini azaltabilir, dolayısıyla gıda güvenliğini tehdit edebilir (Case, 2006: 56).

Mısır, Burundi, Etiyopya, Kenya, Tanzanya ve Uganda gibi Doğu Afrika ülkelerinde kişi başına düşen günlük kaloringin önemli bir bölümünü oluşturması, bu ülkelerdeki gıda güvenliğini etkileyebilir. Aşağıda belirtilen ülkelerde mısırın kişi başına günlük kalori tüketimindeki paylar şu şekildedir (Lobell vd., 2008: 608):

- Burundi: Yüzde 13,1
- Etiyopya: Yüzde 19,5
- Kenya: Yüzde 33,3
- Tanzanya: Yüzde 25,7

- Uganda: Yüzde 9,3

Bu oranlar, bu ülkelerde mısırın önemli bir temel gıda kaynağı olduğunu ve gıda güvenliği açısından kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Mısır, bu bölgelerde yaygın olarak yetiştirilen, tüketilen ve ticareti yapılan bir tahıl ürünüdür. Mısırın bu kadar önemli bir besin kaynağı olması, mahsul verimliliği üzerindeki olumsuz etkilerin, iklim değişikliği gibi faktörlerin ve tarımın diğer zorluklarının bu ülkelerde gıda güvenliğini ciddi şekilde etkileme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Doğu Afrika'da yağmurla beslenen tarımsal ürünler için güvenilir mahsul yetiştirme günlerinde öngörülen düşüş, bu ülkelerde yağmurlu tarımın verimliliğini azaltabilme potansiyeline sahiptir. Yağmurla beslenen tarım, özellikle bu bölgede temel bir tarım pratik biçimidir ve güvenilir yağış rejimleri, mahsul yetiştirme süreçleri ve verimlilik üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır (Ngaira, 2007: 241).

Doğu Afrika'da tarıma bağlı olan bölge nüfusunun büyük bir kısmının geçimini tarımdan sağlaması göz önüne alındığında, iklim değişikliği etkileri sadece gıda arzını değil, aynı zamanda doğrudan geçimlik/yagmurla beslenen tarım durumunu ve gelirdeki değişiklikler yoluyla dolaylı olarak gıdaya erişimi de etkileyecektir. Bu etkilerin ayrıca mevcut diğer çevresel, sosyal, politik ve ekonomik stresler tarafından şiddetlenmesi de muhtemel görünmektedir (Parker vd., 2019: 223).

Sahraaltı Afrika'da onlarca yıllık düşüşün ardından gıda güvensizliği ve yetersiz beslenme sorunlarının arttığı gözlemlenmektedir. Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre, özellikle kuraklık eğilimli olan Sahraaltı Afrika ülkelerinde, yetersiz beslenen insan sayısı 2012 yılından bu yana %45,6 oranında artmıştır. 2019 yılında Sahraaltı Afrika'da gıda güvenliği durumunun kötüleşmesi, artan nüfus yer değiştirmesi ve yerinden edilmiş kişilerin artan gıda güvensizliğine maruz kalmasına yol açmıştır. Özellikle mülteci popülasyonları, genellikle yavaş ve ani başlayan tehlikelere maruz kaldıkları ve bu tehlikelerden etkilendikleri için iklim sıcak noktalarında bulunmaktadır. Bu durum, bölgedeki çeşitli faktörlerin birleşimiyle ilişkilendirilebilir. İklim değişikliği, kuraklık, su kaynaklarının azalması ve sürdürülebilir olmayan tarım uygulamaları gibi faktörler gıda güvenliğini olumsuz etkileyebilir. Aynı zamanda çatışmalar, iç göçler ve sığınmacı hareketleri de bu durumu daha da karmaşık hale getirebilir. İklim değişikliği gibi faktörler, bölgede ekonomik ve sosyal zorlukları derinleştirebilir, tarım verimliliğini etkileyebilir ve toplulukları gıda güvensizliğiyle karşı karşıya bırakabilir (Mohamed, 2020: 45).

2.4 Toplumsal ve Ekonomik Etkiler

Afrika'daki iklim değışikliğı kaynaklı göçler, kıtadaki sosyo-ekonomik, politik ve kültürel yapıları, kalkınmayı, bireylerin sağlığını, bölgesel ve uluslararası güvenliği doğrudan ya da dolaylı bir biçimde etkilemektedir. Toprak verimsizliğı, su kaynaklarının kıtlığı gibi sebeplerle evlerini terk eden bireyler, daha iyi bir yaşam umuduyla ülke içinde veya dışında büyük şehirlere veya verimli topraklara sahip diğer bölgelere yönelmektedir. Bu durum, sadece bireylerin yaşam kalitesini etkilemekle kalmayıp, aynı zamanda bölgesel ve uluslararası düzeyde güvenlik ve ekonomik dengeyi de etkilemektedir (Çomak ve Çınar, 2022: 13).

Tarım, hayvancılık veya balıkçılıkla geçinen ve başka bir mesleğı olmayan göçmen kesimi, yeni yerleştikleri bölgelerde çeşitli adaptasyon zorluklarıyla karşılaşmaktadır. Büyük şehirlerde iş bulma sürecinde zorlanan, işsiz kalan veya çalışma koşullarına uyum sağlayamayan bireyler yüzünden, göç merkezlerinde toplumsal gerilimler ve güvenlik sorunları ortaya çıkmaktadır. Bu tür sorunların ortaya çıkması, özellikle uluslararası göç vakalarında yabancı düşmanlığına dönüşebilmektedir. Örneğın, 2008 yılında Güney Afrika Cumhuriyeti'nde Nijerya ve Zimbabve'den gelen göçmenlere yönelik ırkçı saldırılar yaşanmıştır. Zorunlu göçmenlerin karşılaştığı zorluklara dair bir başka örnek, Nijer'in Abalak kentinden kuraklık nedeniyle iş bulma umuduyla Libya ve Nijerya'ya yönelen bireylerdir. Bu göçmenler, yaşamları boyunca hayvancılık dışında başka bir meslek edinmemiş olmaları ve düşük eğitim seviyeleri nedeniyle iş bulma konusunda zorluklar yaşamışlardır (Çomak ve Çınar, 2022: 13).

2.4.1 İşsizlik ve Gelir Eşitsizliğı

Göç veren bir ülke üzerinde yapılan analizde, büyük ölçüde işgücü kaybı yaşayan, üretim sistemini sekteye uğratan ve iç pazarını olumsuz etkileyen bir ekonominin daha da zayıflayabileceğı gözlemlenmektedir. Artan yoksulluk seviyeleri ile birlikte, çeşitli yapısal sorunlarla mücadele eden toplumlar, gelecekte daha fazla göç verme eğiliminde olabilirler. Örneğın, Sahraaltı Afrika'da kuraklık ve sınırlı iş fırsatları nedeniyle yoğun göç yaşayan ülkelerden biri olan Nijer, ekonomik, toplumsal ve politik zorluklarla başa çıkmakta güçlük çekiyor ve üretim tabanlı bir ekonomiye geçişte zorluklarla karşılaşılıyor. Bu durum, ülkedeki mevcut kaotik durumu daha da derinleştirebilir (Lampert ve Mohan, 2014: 11).

Afrika'da genç işsizliğı, bölgesel farklılıklar, yoksulluk, hastalık ve göç gibi potansiyel olumsuz sonuçlarla kısmen yüksek bir seviyede bulunmaktadır. Bu durum, yavaş ekonomik büyüme ve sermaye yoğun ürün sistemlerinin gençlere sınırlı istihdam fırsatları sunmasından

kaynaklanmaktadır. Ayrıca, eğitim sistemindeki sorunlar, iş piyasasına uyum sağlamayı zorlaştırarak genç işsizliği derinleştirebilmektedir (Gyimah Brempong ve Kimenyi, 2013: 17).

Dünya genelinde gelir eşitsizliğinin bölgesel olarak incelendiği bir çalışma, 1980-2000 ve 2000-2010 dönemlerinde farklı eğilimlere işaret etmektedir. 1980'ler ve 1990'lar boyunca çoğu ülkede gelir eşitsizliğinin arttığı gözlemlenirken, 2000 sonrasında eşitsizlik trendlerinde çeşitlenmeler ve ikilemler olduğu belirtilmektedir. 1980 ve 1990'ların büyük bir kısmında dünya genelinde gelir eşitsizliğinin arttığına dair verilere rağmen, 2000-2010 döneminde Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da eşitsizlik trendinde hem artışlar hem de azalışlar yaşandığı ifade edilmektedir. Latin Amerika, Sahraaltı Afrika ve Güneydoğu Asya ülkelerinde ise gelir eşitsizliğinde belirgin bir azalış gözlemlenmektedir. OECD ülkelerinin büyük çoğunluğu, Asya ve Avrupa geçiş ekonomileri ile Güney Asya ve MENA (Orta Doğu ve Kuzey Afrika) ülkelerinde gelir eşitsizliğinin yükselme trendinin devam ettiğine dair veriler bulunmaktadır. Bu çeşitlilik, gelir dağılımındaki değişimlerin karmaşıklığını yansıtmakta olup, farklı bölgelerdeki ekonomik, sosyal ve politik faktörlerin etkisiyle açıklanabilir. Bu bağlamda, gelir eşitsizliği üzerine politika geliştirme süreçlerinde bölgesel farklılıkların dikkate alınması önemli bir husustur (UNCTAD, 2012: 1-2).

Fosu'nun (2009: 740) çalışması, 1977-2004 yılları arasında 86 ülkenin dengesiz panel verilerini kullanarak, eşitsizliğin Sahraaltı Afrika'daki yoksulluk değişim oranları üzerindeki etkilerini ve bu etkilerin Sahraaltı'ndaki ülkeler ile diğer ülkeler arasındaki farkları incelemektedir. Çalışmada, yoksulluğun üç farklı ölçüsü için GSYİH büyümesinin yoksulluğun azaltılması üzerindeki etkisi, başlangıçtaki eşitsizliğin azalan bir fonksiyonu olarak değerlendirilmektedir. Fosu'nun bulgularına göre, eşitsizliğin yoksulluk üzerindeki etkileri Sahraaltı ve dışında kalan ülkelerde benzer yöndedir. Ancak, her iki bölgede de eşitsizliğe bağlı olarak yoksulluğun gelir artışına duyarlılığında önemli farklılıklar gözlemlenmektedir. Sahraaltı'ndaki gelir-büyüme esnekliği, diğer ülkelerle kıyaslandığında belirgin şekilde daha düşüktür. Bu durum, Sahraaltı için büyüme ile yoksulluğu azaltma arasındaki ilişkinin nispeten daha zayıf olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 5. Temel Ekonomik Göstergeler (Güney Afrika)

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlarla - milyar \$)	420,01	405,11	380,91	401,47	417,95	432,5	445,46	459,02
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlarla -%)	4,7	1,9	0,9	1,8	1,6	1,4	1,4	1,4
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlarla - \$)	6.984	6.684	6.191	6.427	6.590	6.717	6.815	6.917
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	4,6	6,9	5,8	4,8	4,5	4,5	4,5	4,5
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	3,7	-0,5	-2,5	-2,8	-2,4	-2,3	-2,1	-2,1
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	34,3	33,5	32,8	32,8	32,9	33,2	33,5	33,8
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	68,8	71,1	73,7	75,8	78,8	81,6	84,2	86,7

Kaynak: IMF (2023 Ekim)

*Tahmini veriler

2021'den 2028'e kadar olan dönemde GSYİH (Gayri Safi Yurt İçi Hasıla) değerleri cari fiyatlarla milyar dolar cinsinden değişkenlik göstermiştir. 2021'de 420,01 milyar dolar olarak başlayan GSYİH, 2022'de 405,11 milyar dolara düşmüş, ardından 2023'te 380,91 milyar dolar seviyesine gerilemiştir. 2024 yılında bir toparlanma yaşanacağı GSYİH değeri 401,47 milyar dolara yükseleceği tahmin edilmektedir. Sabit fiyatlarla GSYİH büyüme oranları, 2021 yılında %4,7'lik bir büyüme oranıyla başlayan ekonomi, 2022'de %1,9'a gerilemiştir. Ancak, 2023'te dikkate değer bir toparlanma göstererek %6,984 büyüme oranına ulaşmıştır. 2021'de %34,3 olarak kaydedilen işsizlik oranı, 2022'de %33,5'e gerilemiş ve 2023'te %32,8'e düşmüştür. Bu dönemde işsizlik oranları genel eğilim olarak azalma göstermiş olsa da, 2024 yılında %32,8'e tekrar yükseleceği öngörülmüştür (Güney Afrika Cumhuriyeti Ülke Profili, 2023).

2.4.2 Göçmen Topluluklarının Yerleşik Topluma Etkileri

Göçmen grupların kent mekânı içindeki dağılımları ve kentin sunduğu potansiyel kaynaklara erişimleri, sosyal, kültürel ve ekonomik sermayelerin paylaşım biçimlerini etkileyerek çeşitli farklılaşmalara neden olmaktadır. Kent mekânı, farklı sınıf, etnisite, cinsiyet ve hukuki statüye sahip göçmenlerin sermaye alanları içindeki konumları ve devingenlik kanallarını kullanımları açısından çeşitli ilişki ağlarına ve sosyal grup oluşumlarına zemin oluşturan bir toplumsal uzam olarak ön plana çıkmaktadır. Kentsel sistem içindeki çeşitlenme, farklı düzeylerde sosyal, kültürel ve ekonomik sermayeleri paylaşan göçmen grupları arasında

toplumsal bir katmanlaşma ortaya çıkarmaktadır. Bu katmanlaşma, göçmen gruplarının sosyal sermayeyi nasıl kullandıkları, hayatta kalma stratejileri ve gündelik yaşam pratikleriyle birlikte incelendiğinde daha belirgin hale gelir. Sosyal sermayenin kullanımı içinde göçmen gruplarının ürettikleri hayatta kalma stratejileri ve gündelik yaşam pratikleri, kentin sunduğu imkânları nasıl değerlendirdiklerini ve bu kaynaklara nasıl erişim sağladıklarını yansıtmaktadır. Bu bağlamda, kent mekânı içindeki göçmen gruplarının sosyal, kültürel ve ekonomik sermayelerinin paylaşım biçimleri, toplumsal katmanlaşmanın şekillenmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Bu süreç, kentsel çeşitlenmeyi anlamak ve göçmenlerin kent yaşamındaki deneyimlerini daha iyi değerlendirmek için önemli bir çerçeve sunmaktadır (Bodur, 2020: 58).

Sahraaltı Afrika ülkelerinde genellikle ataerkil bir toplumsal yapının hüküm sürdüğü göz önüne alındığında, kadınlar genellikle ana ve ev hanımı rollerine odaklanırken, erkekler evin temel dayanağı olarak kabul edilmektedir. Magidimisha vd. (2017) tarafından yapılan çalışmada, kadınların göçe katılımının sosyal rollerine, özerkliklerine, karar verme kapasitelerine, kaynaklara erişimlerine ve menşe ile varış ülkelerindeki cinsiyet katmanlaşmasına bağlı olduğu vurgulanmıştır. Ancak, bu genellemeye rağmen, kadınlar kendi başlarına göç edebilmektedir. Raveinstein'in (1889: 242) göç yasalarını incelediği çalışmasında, doğdukları ülkede kadınların genellikle erkeklerden daha hareketli olduğunu, ancak erkeklerin doğdukları ülkenin dışına daha sık göç ettiğini belirtmiştir. Bu durum, Sahraaltı Afrika bağlamında da gözlemlenebilir. Çok sayıda feminist, kadınların Sahraaltı Afrika'da karşılaştıkları ataerkil yapının ve cinsiyet temelli ayrımcılığın bir yansıması olarak değerlendirilen göç paternini eleştirmektedir. Birçok bilim insanı, kırsal kesimdeki kadınların istihdam fırsatları, sosyal ve üretken kaynaklara erişim, eğitim, sağlık durumu ve aile kararları açısından ayrımcılığa maruz kaldıklarını ileri sürmüşlerdir (Adeyinka, 2001: 229). Ancak, Sahraaltı Afrika bağlamında, bu durum sadece bir kültürel norm olarak değil, aynı zamanda bölgedeki genel ataerkil yapı ve dini normlardan kaynaklanan bir realite olarak da değerlendirilebilir. Afrikalılar, genellikle ataerkil yapıları ve dindarlıklarıyla tanınan bir toplum olarak bilinirler. Afrika kıtasındaki ana dinler (Hristiyanlık, İslam ve Afrika Geleneksel dinleri), genellikle erkekleri ailelerin reisi olarak tanır ve onlara hem ailevi hem de toplumsal düzeyde karar alma yetkisi vermektedir.

Suter'ın (2013: 66) Beyoğlu, Aksaray, Şişli, Tarlabası ve Osmanbey'de gerçekleştirdiği etnografik çalışma, Sahraaltı Afrikalı göçmenlerin ve yerel halkın günlük toplumsal ilişkilerini ele alarak, ırk, etnik köken ve cinsiyet söylemlerinin bu ilişkileri nasıl belirlediğini ve şekillendirdiğini vurgulamaktadır. Bu çalışma aynı zamanda göçmenlerin dini farklılıkları ile

yasal ve toplumsal konumlarının, bu ayrımın üzerinde nasıl olumsuz etkiler bıraktığını ortaya koymaktadır. Sahraaltı Afrikalı göçmenlerle Türk halkı arasındaki karşılaşmaların genellikle Afrika'nın fakirlik, savaş ve hastalık gibi tek taraflı imgeler üzerinden şekillendiği belirtilmektedir. Bu stereotipler, göçmenlerin toplum içinde algılanmasını etkileyerek ayrımcılığa ve önyargılara yol açabilmektedir. Aynı zamanda, Afrikalı göçmenlerin transit olarak varsayılması, devlet kurumlarında işleyen süreçlere olumsuz bir etki yaparak göçmenlerin hakları ve sosyal entegrasyon süreçlerini zorlaştırabilmektedir. Suter'e (2013: 69) göre, göçmenlerin karşılaştığı hukuki, sosyal, ekonomik ve politik kısıtlamalar, onları ölçüde marjinalleştirerek Türk toplumuna tam katılım sağlamalarını ve sosyal açıdan etkileşime girmelerini engelleyebilmektedir. Bu durum, göçmenlerin yerel toplumla uyum sağlama süreçlerini ve sosyal ilişkilerini olumsuz etkileyen önemli bir faktördür.

Şaul'un (2015: 109) analizine göre, Sahraaltı Afrika ülkelerinden Türkiye'ye yönelen göçün başlangıcı 90'lı yılların sonlarına dayanmaktadır. Bu göç hareketinin temelinde artan eğitim ve diplomasi ilişkileri, Türkiye'nin bölgesel iktisadi konumundaki değişimler ve Sahraaltı Afrikalı göçmenlerin karşılaştığı yapısal etmenler bulunmaktadır (Şaul, 2015: 109). Sahraaltı Afrikalı göçmenlerin Türkiye'ye yönelmelerinin arkasındaki yapısal etmenler arasında iç savaşlar, siyasi istikrarsızlık, ekonomik geri kalmışlık ve yoksulluk gibi faktörler yer almaktadır. Bu zorlayıcı etmenler, bireyleri ekonomik durumlarını iyileştirme ve yaşam standartlarını artırma motivasyonu ile Türkiye'ye yönlendirebilmektedir. Önemli bir nokta da Afrikalı göçmenlerin heterojen bir grup oluşturmalarıdır. Bu heterojenlik sadece etnik, dini, cinsiyet ve ulusal açıdan değil, aynı zamanda eğitim seviyeleri ve sınıfsal konumları açısından da farklılık gösteren bir yapıya işaret etmektedir. Bu durum, göçmenlerin Türkiye'ye gelme nedenlerinin ve hedeflerinin çeşitliliğini vurgulamaktadır.

Sahraaltı Afrikalı göçmenlerin kendi ülkelerinde elde edebileceklerinden daha yüksek maaşlı iş bulacaklarına inandıkları ve bu nedenle başka ülkelere göç ettikleri göz önüne alındığında, ev sahibi ülkede yaşamlarının daha iyi ve tatmin edici olacağı varsayımı oldukça yaygındır. Birçok araştırma, göçmenlerin gelir seviyesinin yaşam memnuniyeti ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir ve bu durum, genellikle yüksek gelir düzeyinin yaşam memnuniyetini artırdığı genellemesine yol açmaktadır. Göçmenlerin yaşam memnuniyetine ilişkin araştırmalarda gelir seviyesinin neden öne çıktığını anlamak için birkaç faktör etkili olabilir. İlk olarak, daha yüksek gelir düzeyi genellikle temel ihtiyaçların karşılanmasına, daha iyi sağlık hizmetlerine ve eğitim olanaklarına erişim sağlar, bu da yaşam kalitesini artırabilir. Ekonomik güvence, sosyal statü ve genel refahın bir göstergesi olarak görülen gelir, bireylerin

kendilerini değerli hissetmelerine katkıda bulunabilir. Ancak, gelir seviyesinin yaşam memnuniyetini belirleyen tek faktör olmadığını belirtmek önemlidir. Diğer etmenler arasında sosyal ilişkiler, kültürel uyum, adalet ve güvenlik gibi faktörler de yer almaktadır. Bu nedenle, göçmenlerin yaşam memnuniyetini anlamak için gelir düzeyi dışındaki faktörlere de odaklanmak gereklidir. Yüksek gelir düzeyi sağlamak, ancak sosyal bağlantılar kurmak, topluma uyum sağlamak ve kişisel gelişim açısından tatmin sağlamak da yaşam memnuniyetini etkileyebilir (Bodur, 2020: 36).

2.4.3 Sağlık Sorunları ve Eğitim Eksiklikleri

İklimsel göçlerin etkilerinden bir diğeri, salgın hastalıkların daha geniş bir coğrafyaya yayılma potansiyelidir. Hava, su ve toprak değerlerindeki değişimler ve gıda krizine bağlı olarak hastalanan bireyler, başka yerlere gittiklerinde o bölgelerdeki toplumların sağlığı için bir tehdit oluşturabilir. Özellikle Afrika'da zaten mevcut olan sağlık sorunları, büyük nüfus hareketleriyle daha karmaşık bir hal alabilmektedir (Çomak ve Çınar, 2022: 14). Sıtma, Doğu Afrika'da insan sağlığına yönelik en büyük tehditlerden biridir. İklim değişikliğinin etkisiyle birlikte sıcaklık artışı ve yağış rejimindeki değişiklikler, sivrisineklerin yayılma alanlarını ve üreme koşullarını etkileyebilir. Sivrisinekler, sıtma taşıyan parazitleri insanlara bulaştırır ve iklim değişikliği, sıtmanın yayılma hızını artırabilir. Bu hastalığın yaygınlığı, sağlık sistemleri üzerinde önemli bir yük oluşturmakta ve hane halkının sağlık harcamalarını etkilemektedir. Kenya'da, sıtma hastalığı hane halkının sağlık harcamalarının yüzde 50'sini oluşturarak ekonomik bir yük oluşturmaktadır (Çomak ve Çınar, 2022: 14).

Bu, ailelerin sağlık hizmetlerine erişimini kısıtlayabilir ve genel yaşam kalitesini düşürebilir. Tanzania'da ise sıtma, bildirilen ölümlerin yüzde 16'sını oluşturarak ülkede en fazla can kaybına neden olan hastalıklardan biridir. Bu durum, sıtmanın Tanzania'da önemli bir halk sağlığı sorunu olarak varlığını sürdürdüğünü göstermektedir. Etiyopya'da, 1958-1998 yılları arasında altı sıtma salgını meydana gelmiştir ve 2003-2004 yılları arasında üç federal bölgede yaşanan sıtma salgınlarının 15 milyon insanı etkilediği tahmin edilmektedir. Bu tür salgınlar, toplumların sağlık altyapısını zorlamakta ve ekonomik kayıplara neden olmaktadır (Ramin ve McMichael, 2009: 55). İki aylık ve üç yıllık iklim değişiklikleri üzerine dayanan bir model kullanılarak yapılan çalışmalar, 15 farklı bölgeden gelen iklim verilerini içermektedir. Çalışmalar, 1995 yılı seviyelerine göre 2070-2099 yılları arasında sıtmaya maruz kalan insan sayısında artış olacağını öngörmektedir (Parham ve Michael, 2010: 622).

Gıda ve su kaynaklı kolera, yetersiz beslenme, schistosomiasis, ve leishmaniasis gibi ölümcül hastalıkların varlığına dikkat çekilmektedir. Özellikle kolera, Gana, Senegal, Zanzibar, Tanzania ve Zimbabve gibi ülkelerde binlerce ölüm vakasına neden olmuştur. Yetersiz beslenme hastalıkları ise Somali, Mali ve Kenya gibi ülkelerde en çok görülmektedir. Mali'de sadece, yaklaşık 250.000 çocuğun açlıkla mücadele ettiği ve 100.000 çocuğun anemi tehdidi altında olduğu Famine Early Warning System Network tarafından belirtilmiştir (Çomak ve Çınar, 2022: 19).

Afrika'da yaygın olarak görülen bu hastalıkların yanı sıra, her geçen gün yeni sağlık sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Bu hastalıklar, göç eğilimlerini artırırken, hasta bireylerin yer değiştirmesiyle daha geniş bir coğrafyaya yayılabilmektedir. Uluslararası örgütler ve bölge hükümetleri, bu sağlık sorunlarına karşı çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. Ancak genel görüş, iklimsel değişikliklerin devam edeceği, sosyo-ekonomik ve politik yapıların kısa dönemde geliştirilemeyeceği yönündedir. Bu durum, Afrika'daki sağlık sorunlarının artarak devam edeceğini öngörmektedir (Çomak ve Çınar, 2022: 20).

2.5 Çatışma ve Güvenlik Boyutları

İklim değişikliği, devletlerin ve toplumların istikrarını giderek daha fazla tehdit eden bir durum olmuştur. Mevcut risk ve tehditlerle etkileşime girerek siyasi sorunları artırma potansiyeline sahiptir ve çatışma ihtimalini yükseltebilir. Nijer, Nijerya, Çad ve Kamerun, eğitim, sağlık, siyaset, ekonomi, güvenlik ve toplumsal yapılanma (etnik aidyetler) gibi birçok alanda zayıflıklarla mücadele etmektedir. Dolayısıyla, bu sistemlerde iklim sorunlarıyla mücadele etmek; sebebiyet verdiği olumsuzlukları en aza indirmek oldukça güçtür ve iş birliği gerektirmektedir. Özetle, iklim değişikliği ile Çad Gölü havzasının ve Sahraaltı'nın güvenliği arasında karmaşık bir etkileşim söz konusudur (Doğan, 2021).

Son yıllarda, radikal grupların ve terör örgütlerinin odak noktası haline gelen kuşak, bölgesel ve küresel güçlerin askeri müdahalelere girdiği bir bölge olmuştur. İslamcı olarak tanımlanan ideolojilerin yanı sıra mevcut sosyo-ekonomik sorunlardan kaynaklanan bu oluşumlar, bölgesel ve küresel güvenliği ciddi şekilde tehdit etmektedir. Özellikle 2002 yılında Nijerya'nın kuzeydoğusunda, hükümet yolsuzlukları ve toplumsal eşitsizliklere karşı mücadele etme söylemiyle ortaya çıkan ve daha sonra komşu ülkelere (Kamerun, Çad ve Nijer'e) yayılan Boko Haram terör örgütü, 2014'ten sonra aktif şiddet eylemleri gerçekleştirmektedir (The UN Refugee Agency, 2020: 1). Güvenlik güçleri ve hükümet yanlısı gruplarla çatışan örgüt, çiftçi, çoban, balıkçı ve avcı gibi mesleklerden oluşan sivilleri de hedef almaktadır. Kuraklıktan

kaynaklanan verimli toprak azalması, meraların tarım amaçlı kullanılması, düzensiz veya az seviyedeki yağışlar ve su kıtlığı gibi faktörler de çatışmaları giderek artırmıştır (Skah ve Lyammouri, 2020: 22).

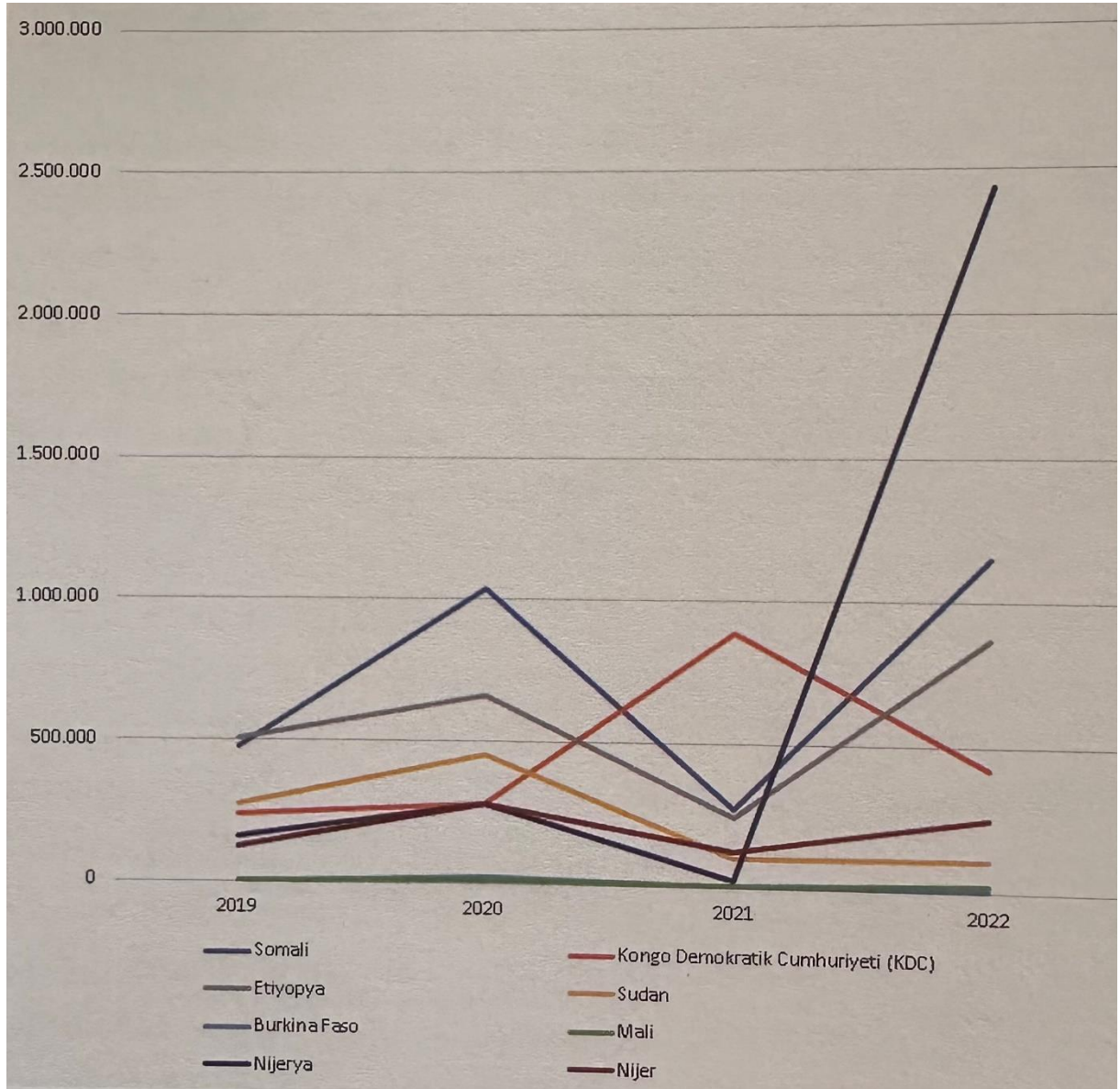
Nüfus, terörist/silahlı gruplarca; doğal kaynaklara, tarım arazilerine ve gıdaya erişimde büyük oranda kısıtlanmaktadır. Bu gruplar, özellikle ekilebilir alanları ve meraları ele geçirerek çiftçilerin kaçmasına neden olup gıda üretimini durdurmaktadır. Son zamanlarda suya erişebilmek için göl çevresinde yoğunlaşan nüfus, bu sefer de terörist eylemler sebebiyle üretim yapamamaktadır. Ekilen yerler, ya milisler tarafından ele geçirilmekte ya da ürünler tahrip edilmektedir. Diğer yandan, halklar arasında da, mülkiyet ve ekonomik rekabetten kaynaklanan sıklıkla anlaşmazlıklar çıkmaktadır (Doğan, 2021).

Eskiden iklim ve hava koşullarına bağlı olarak belirlenen tarım stratejileri, bu koşullar altında daha az uygulanabilir olduğu için gıda güvenliği de tehlikeye girmektedir. Düşük verimle elde edilen ürünler, yüksek nüfuslu bu bölgenin kendi ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır ve milyonlarca insan yoksullaşmaktadır, yardıma muhtaç hale gelmektedir. Bu bağlamda, iklim değişikliğinin bu bölgede en önemli soruna yol açtığı ifade edilebilir: Gıda güvensizliği. Göldeki balık avı %60 oranında düşerken, biyolojik çeşitlilik de azalmaktadır. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)'ne göre, havzada 7 milyonun üzerinde kişi gıda güvensizliği yaşarken, yaklaşık 11 milyonu yardıma ihtiyaç duymaktadır (The UN Refugee Agency, 2020: 2). Bu durum, insanları ülke içinde yer değiştirmeye veya yasa dışı göçe zorlamaktadır. Yani özetle, iklim değişikliğinin çatışmaları tetiklediği; çatışmaların da bu sorunla mücadeleyi ve alternatif yönelimleri baltaladığı bir döngü söz konusudur. Bu döngüden en çok etkilenen kesim ise çoğunluğunu çocuk, kadın ve yaşlıların oluşturduğu sivillerdir. Yıllardır silahlı çatışmalar ve şiddetle karşı karşıya kalan Sahraaltı ve Çad Gölü havzasında insani durum oldukça vahimdir. BM Mülteci Ajansı'na göre bölgede yaklaşık 3,8 milyon kişi ulusal sınırları içinde yer değiştirmiş ve 270 bini komşu ülkelere sığınmıştır (Vivekananda, 2019).

Terör örgütleri, ideolojilerinin dışında işsiz kalan, geçinemeyen, haksız muamele gören, göçe zorlanan veya yerinden edilen bireylerin katılma eğilimi gösterdikleri oluşumlar haline gelmiştir. Çad Gölü havzasında yayılan ve kapasitesini artıran örgütlerle mücadele için bölge ülkeleri askeri harcamalarını artırırken diğer hizmetlerde yetersiz kalmaktadır. İklim değişikliği, siyasi ve ekonomik koşulları olumsuz etkilediği için çatışmaları önleme çabalarını zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan, havza ülkeleri, sağlık, eğitim, ulaşım gibi temel kamu

hizmetlerinin işlevsiz ve erişilemez olması; sınırlı altyapı ve düşük sosyo-ekonomik kalkınma düzeyiyle küresel ortalamanın oldukça gerisindedir.

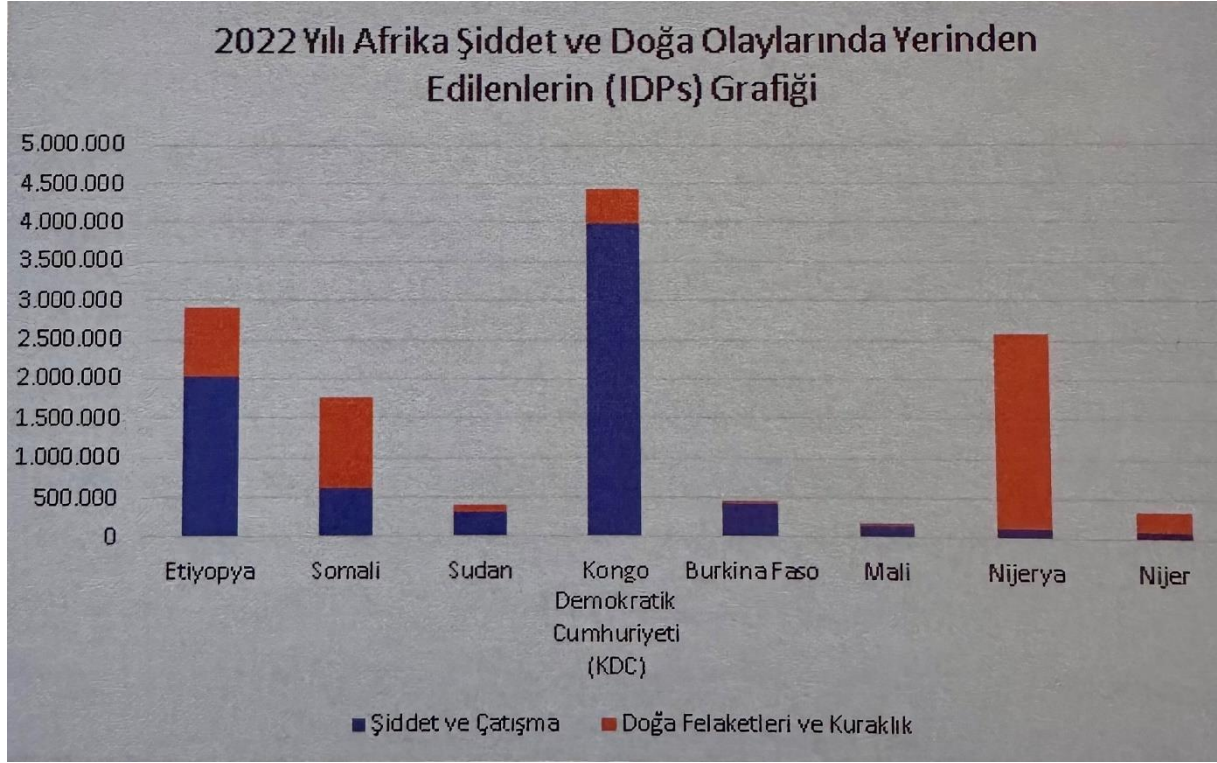
Az gelişmişlik, iklim değişikliğinin sebep olduğu sosyal gerilimleri ve çatışma ihtimalini artıran dolaylı bir faktördür. Bu ülkeler, yönetici seçkinlerin yolsuzlukları, otoriter rejimler, bölücü reformlar ve eşitsizliklerle bilinen benzer profillere sahiptir. Güçlü yönetim sistemlerinin eksikliği, idari boşluğu derinleştirmekte; Çad Gölü çevresindeki hükümetlerin bölgenin karşı karşıya olduğu farklı riskleri etkili bir şekilde ele alamamasına yol açmaktadır. Bu ülkeler, ortak bir çözüm bulmak yerine, sorunu siyaseten ihmal ederek istikrarsızlığı pekiştirmişlerdir. Sonuç olarak, yoksulluk, yer değiştirme, çatışma ve siyasi istikrarsızlıklar arasında bir kısır döngü oluşmuştur (Doğan, 2021).

Grafik 2. 2019-2022 Afrika’da Şiddet Kaynaklı Ülke İçinde Yerinden Edilenler

Kaynak: (Karakoyunlu, 2022: 92).

2021'de 8.8 milyon kişi, 2022'de ise 7 milyon kişi, bu ülkelerde çatışma ve şiddet nedeniyle ülke içinde yerinden edilmiştir. Nijerya, Nijer, Mali ve Burkina Faso'da ise toplamda 4.5 milyon kişi ülke içinde yerlerinden edilmiştir.

Grafik 3. 2022 yılında Afrika’da Şiddet ve Doğa Olaylarından Dolayı Yerinden Edilenlerin Grafiği

Kaynak: (Karakoyunlu, 2022: 92).

Yukarıdaki grafikte, 2019-2022 yılları arasında sekiz farklı Afrika ülkesinde çatışma ve şiddet nedeniyle ülke içinde yerinden edilenlerin sayısı görülmektedir. Grafikte, Etiyopya ve Kongo Demokratik Cumhuriyeti (KDC) dışındaki ülkelerin hemen hemen birbirine yakın göçmen sayısına sahip olduğu gözlemlenirken; özellikle KDC ve Etiyopya'da çizginin yüksek seyrettiği dikkat çekmektedir. Bu durumun temel nedeni, bu ülkelerde devam eden çatışma ve güvensizlik ortamıdır. KDC, doğusunda M23⁴ ve diğer birçok silahlı grup tarafından tehdit edilmekte ve bu durum ülke içinde yerinden edilmiş insanların sayısını artırmaktadır. Etiyopya ise 2020 yılından bu yana kuzeyinde Tigray bölgesinde çatışma ve şiddet olaylarına maruz

⁴ 23 Mart Hareketi veya kısaca M23 (Fransızca: Mouvement du 23-Mars), Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nin doğu bölgelerinde, ağırlıklı olarak Kuzey Kivu eyaletinde faaliyet gösteren isyancı askerî gruptur.

kalmaktadır. Kasım 2020 ile Kasım 2022 tarihleri arasındaki savaşın en yüksek yerinden etme olaylarını 2021 yılında görmüştür (Karakoyunlu, 2022: 92).

2019-2022 yılları arasında Afrika kıtasında, yukarıdaki sekiz ülkede iklim değişikliği veya doğal afetler nedeniyle ülke içinde yerinden edilen insanların toplam sayısı 11.7 milyondur. Bu yerinden edilenlerin 8.7 milyonu sel nedeniyle, 2.3 milyon kişi kuraklık, 599 bin kişi volkanik hareketler ve geri kalanı da fırtına ve diğer nedenlerden dolayı göç etmişlerdir. Nijerya, Burkina Faso, Nijer ve Mali'de yağışlar veya toprak kayması gibi doğal afetler nedeniyle 2019-2022 yılları arasında toplamda 3.7 milyon kişi ülke içinde yerlerinden edilmiştir (Karakoyunlu, 2022: 93). Bu veriler, Afrika kıtasındaki iklim değişikliği ve doğal afetlerin, özellikle sel, kuraklık, volkanik hareketler ve diğer meteorolojik olaylar nedeniyle insanların evlerini terk etmelerine ve ülke içinde göç etmelerine neden olduğunu göstermektedir. Bu durum, iklim değişikliğinin ve doğal afetlerin etkilerinin insanların yerleşim yerlerini ve yaşam koşullarını ciddi şekilde etkilediğini ve bu etkilerin de göç hareketliliğiyle sonuçlandığını ortaya koymaktadır.

2022 yılına özel olarak bakıldığında, sekiz ülkede toplam 7.8 milyon kişi göç etmiş, bu da 2022'de bu ülkelerdeki göç eden nüfusun oranının %9'a yükseldiğini göstermektedir. Benzer şekilde, kuraklık kaynaklı nüfus hareketleri 2021'de tüm göç hareketlerinin %1'inden azını temsil ederken, 2022'de %7'ye yükselmiştir. Göç edenlerin çoğu Oromya, Amhara ve Tigray bölgelerinden gelmiş ve hedef ülkeleri çoğunlukla (%50'si) Yemen olmuştur. Bunun dışında, Suudi Arabistan ve Cibuti de hedef ülkeler arasında bulunmaktadır. Göçün temel nedenlerini, yüzde 88 ile ekonomik nedenler oluştururken, yüzde 11 ile çatışma ve şiddet ikinci sırada yer almaktadır. 2022 yılında Somali'ye toplamda 40 bin 836 göçmen kaydedilmiştir. Doğu Rotası'nda Arap Yarımadası'na geçişlerin dışında tersine bir göç hareketi de mevcuttur. Buna göre, 2022 yılında Suudi Arabistan'dan dönen 174 bin 325 göçmen kaydedilmiştir. Bunun 93 bin 527'si Etiyopyalı ve yaklaşık 15 bini ise Somalilidir (Karakoyunlu, 2022: 93).

Afrika Boynuzu dışında, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde (KDC) yaşanan çatışmalar nedeniyle çok sayıda insanın yerinden edildiği gözlemlenmektedir. Ülkenin madenler açısından zengin kuzeydoğu bölgesinde özellikle Ituri ve Kivu eyaletlerinde yaşanan çatışmalar sonucunda, birçok KDC vatandaşı Uganda'ya kaçmıştır. 12 Eylül 2022 itibarıyla yaklaşık 58,000 Kongolu (KDC) Uganda'ya sığınmıştır. Sığınanların büyük bir kısmı (43,000) transit merkezlerde kalmış, 10,000 ila 15,000 kişi ise Uganda sınırına yerleştirilmiştir. Sadece Temmuz ve Ağustos aylarında UNHCR, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden sırasıyla 7.566

ve 1.798 yeni gelen olduğunu kaydetmiştir. Bu veriler, KDC'deki çatışmaların etkisiyle kaçanların sayısının ve sığınanların ihtiyaçlarının hala devam ettiğini göstermektedir (Karakoyunlu, 2022: 93).

Tanzanya, 31 Ağustos 2022 itibariyle UNHCR tarafından kayıtlı 246,780 mülteci ve sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır. Bu kişilerin %83,6'sı kamplarda ikamet etmekte olup, geri kalanı ise yerleşim yerlerinde, köylerde ve kentsel alanlarda yaşamaktadır. Mülteci ve sığınmacıların büyük bir çoğunluğu, %64.1'lik oranla Burundi'den gelmektedir; %35.7'si ise Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden gelmektedir. Tanzanya'nın bu mülteci ve sığınmacılara ev sahipliği yapması, bölgesel çatışmalar ve insan hakları ihlalleri gibi nedenlerle ülkelerini terk eden insanlara destek sağlama çabalarının bir yansımasıdır (Karakoyunlu, 2022: 94).

2.5.1 Kaynak Kıtlığına Bağlı Çatışmalar

Avrupa Birliği (AB) ülkeleri, 2003 Avrupa Güvenlik Stratejisi belgesinde doğal kaynaklar için rekabeti global bir sorun olarak tanımlamışlardır. Birleşmiş Milletler (BM) eski Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından atanan Tehditler, Zorluklar ve Değişim Yüksek Düzey Paneli tarafından 2004 yılında hazırlanan raporda, doğal kaynakların kıtlığının sivil çatışmalara, devletler arasındaki huzursuzluğa ve uluslararası alandaki artan şiddete yol açabileceği ifade edilmiştir. BM Çevre Programı (UNEP) Çevre, Çatışma ve Barış İnşası Uzman Danışma Grubu, 2009 yılında yaptığı açıklamada, küresel nüfusun ve kaynaklara olan talebin artmaya devam etmesi sebebiyle, önümüzdeki yıllarda doğal kaynaklarla ilgili çatışmaların artma potansiyeli bulunduğunu vurgulamıştır. Bu çerçevede, kaynak kıtlığı 21. yüzyılın en önemli güvenlik risklerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Özkeçeci-Taner, 2019: 1).

Afrika'nın karşı karşıya olduğu iklim değişikliği, kıtanın kaderine yönelik artan tehditleriyle birleştiğinde, özellikle Afrika Boynuzu'nda meydana gelen şiddetli kuraklık, geniş çaplı bir kıtlığa yol açmaktadır. Bu olumsuz durum, bölgedeki insani yardım çabalarını etkilemekte ve özellikle Somali Eş-Şebab Hareketi liderliğindeki terörist grupların faaliyetlerini daha da şiddetlendirmektedir. Dünya Gıda Programı (WFP) raporuna göre, Afrika Boynuzu ülkelerinde (Cibuti, Etiyopya, Kenya ve Somali) yaşanan dört ardışık yağışsız mevsimin etkisiyle, 22 milyon insan şiddetli açlık kriziyle karşı karşıya bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler yetkilileri, Kuraklık ya da sel, bir sonraki felakete hazırlıklı olunmalıdır şeklinde bir çağrıda bulunmuşlardır. Amerikan Girişimcilik Enstitüsü'nün (American Enterprise Institute) Kritik Tehditler projesi analisti Liyam Kaar, Şarku'l Avsat'a verdiği demeçte, İklim

değişikliğinin, kıtanın çeşitli bölgelerinde DEAŞ ve El Kaide'nin istismar ettiği istikrarsızlaştırıcı koşulları daha da şiddetlendirdiğini belirtmiştir. Bu bağlamda, Afrika araştırmacısı ve Pharos Stratejik Araştırmalar Merkezi Genel Koordinatörü Nermin Tefvik, iklim değişikliklerinin ve çölleşmenin neden olduğu kuraklıkla ilgili etkilerin, kıtanın genelinde gıda güvenliği üzerinde olumsuz bir etkiye yol açtığını vurgulayarak, bu durumun kitlesel göç dalgalarına neden olarak yiyecek ve su arayışında olan büyük nüfus gruplarını etkilediğini belirtmektedir (indyturk.com, 2022).

Şarku'l Avsat'a yaptığı açıklamalarda Tefvik, kitlesel göç dalgalarının göçmen gruplar ile yerel halk arasında huzursuzluk ve çatışmaların artmasına, yoksulluk ve işsizlik oranlarının yükselmesine ve terörist grupların Afrika ülkeleri arasında hareket kolaylığına yol açtığını ifade ederek, terör örgütlerinin güvenlik güçlerinin zayıflıklarından faydalanarak daha fazla üye çekmeye çalıştığını belirtmektedir. Terör örgütleri iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini artırmaktadır. Örneğin, terör gruplarının vatandaşların tarım alanlarına yönelik talan ve yağma amacıyla düzenledikleri saldırılar, zaten kaynak kıtlığı ve kuraklıkla mücadele eden vatandaşların zorluklarını daha da artırmaktadır. Son yılların en ciddi insani felaketiyle karşı karşıya olan Somali, insani yardım uzmanlarının önümüzdeki haftalarda kıtlığı resmi olarak ilan edip etmeyeceğini görmek için bekliyor. Ülke, iç savaşın şiddetlendirdiği kuraklığın bir sonucu olarak 1992 ve 2011 yıllarında iki büyük kıtlık yaşamıştır (indyturk.com, 2022).

Şarku'l Avsat'ın Dünya Bankası'ndan aktardığı 27 Ekim (yıl ?) tarihli raporda, Afrika kıtasının iklim değişikliğinden diğer kıtalara nazaran daha fazla etkileneyeceği ve 2050 yılına kadar 86 milyon kadar Afrikalının göç etmesinin beklendiği belirtilmektedir. Ayrıca raporda, Batı Afrika ve Viktorya Gölü havzasındaki ülkeler için 2030 gibi erken bir tarihte daha fazla iklim kaynaklı göçün ortaya çıkabileceği işaret edilmektedir. Rapor, iklim ve kalkınma ile ilgili somut adımlar atılmadığı sürece Batı Afrika'da, 2050 yılına kadar 32 milyon kadar insanın kendi topraklarından çıkmak zorunda kalacağını belirtmektedir (indyturk.com, 2022).

2.5.2 Göçmenlerin Güvenliği

İklim değişikliği etkileri, ulusal güvenlik zorluklarını derinleştirme ve uluslararası çatışma riskini artırma potansiyeline sahiptir. Bu çatışmalar, genellikle sınırlı doğal kaynaklar, verimli topraklar ve su kullanımı etrafında ortaya çıkar. Birçok Afrika bölgesinde, tutarlı ve güvenilir su kaynaklarına erişim büyük bir stratejik öneme sahiptir (Taşçı, 2019: 29). Ancak yağışın zamanlaması ve yoğunluğundaki değişiklikler, su kaynaklarının mevcudiyetini tehdit etmekte ve bu sınırlı kaynaklar üzerinde çatışmalara yol açmaktadır (IPCC, 2014).

Çölleşme ve iklim değışikliğı, doğrudan çatışma ve sivil iç kargaşaya yol açmasa da genel çatışma potansiyelini artırdığına dair yaygın bir uzlaşma bulunmaktadır. El Nino-Güney Salımı'nın (ENSO) hava modellerini etkilemesinin, 1950'den bu yana meydana gelen sivil çatışmaların %21'inde etkili olduğu öne sürülmüştür. Hava sıcaklığı veya yağış miktarındaki her bir standart sapma artışının, kişilerarası şiddeti %4, gruplar arası şiddeti ise %14 oranında artırdığı bulunmuştur. Örneğin, 1990-2011 döneminde Sahraaltı Afrika ülkelerindeki kuraklık artışının ayaklanma olasılığını %8,3 oranında artırdığına dair çalışmalar bulunmaktadır. Bunun yanında, kuraklığın Suriye'deki çatışmanın önemli bir itici gücü olduğu belirtilmiştir. Son dönemlerin en uzun ve şiddetli kuraklık döneminin tarımsal ürün verimliliğini düşürdüğü ve yüzbinlerce insanın göç etmesine neden olduğu bu çatışmanın, iklim değışikliğı ile ilişkisi vurgulanmıştır. Bununla birlikte, gelecekte AB'ye yönelik sığınma başvurularının, iklim senaryolarına bağlı olarak %28 ile %188 arasında artabileceğini öngören bir çalışma da bulunmaktadır. Bu durum, iklim değışikliğinin sığınma ve göç üzerindeki potansiyel etkilerini vurgulamaktadır (İklim Haber, 2019: 18).

2.5.3 Afrika'da İklim Değışikliğinin Barış ve Güvenlik Üzerindeki Etkileri

Değışen iklim koşullarıyla birlikte, çeşitli kıta ve bölgelerden çeşitli göç olaylarına şahit olunmuştur. Önemli göç olayları arasında, Pasifik adalarındaki toplulukların iç kesimlere taşınması, Asya ülkelerindeki fırtınalar nedeniyle, okyanus asitlenmesine bağlı olarak tükenen balık kaynakları sebebiyle kıyı balıkçılarının Batı Afrika köylerinden şehirlere göç etmesi, Orta Asya'da iklimin kırsal geçim kaynaklarına etkisine bağlı iç göçler ve Doğu Afrika'da çölleşmeye bağlı olarak oluşan göçebe nüfus bulunmaktadır (IOM, 2019, 1). Bu önemli seviyedeki iklimsel değışimler, insanların yerleşik hayatlarına devam etmelerini engelleyerek çeşitli güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmektedir.

Diğer yandan, iklim mültecilerinin yer değışimi konusunda bazı sınırlılıklarla karşılaştığı gözlemlenmektedir. Bazı mülteciler başka ülkelere gidebilirken, daha büyük bir grup bu fırsata erişememektedir. Bu durum, iklim mültecilerine sağlanması gereken korumanın net bir şekilde belirlenmesini zorunlu kılmaktadır (Ekşi, 2016: 19). İklim değışikliğı-hareketlilik bağlamında değerlendirildiğinde, çevresel bozulma ve nüfus hareketinin birbirleriyle paralellliğini anlamak görüldüğü kadar basit olmasa da mültecilerin hareketliliğinde çevresel, ekonomik, sosyal ve politik faktörlerin bir araya geldiği söylenebilir.

Mültecinin kendi ülkesi bakımından değerlendirildiğinde, mültecilerin durumu ekonomik, hukuki, siyasi, kültürel gibi çeşitli sorunların kökenini oluşturuyor. Sahraaltı Afrika,

Doğu Asya, Pasifik, Suriye ve Lübnan gibi bölgeler ve ülkeler özellikle çatışma ve şiddet sebepleriyle nüfuslarının önemli bir bölümünün ayrılma sürecini yaşamış ve bu ayrılmaların giderek arttığı gözlemlenmiştir. Örneğin, Sahraaltı Afrika, 2021 yılı içinde bölgedeki yerinden edilmelerin %80'ini şiddet ve çatışmalar nedeniyle yaşamıştır (IDMC, 2022, 26). Christian Aid (2007: 22) tarafından yayınlanan bir rapora göre, 2050 yılına kadar iklim mültecisi sayısının 1 milyar kişiye ulaşması öngörülmektedir.

Güvenlik, iklim değişikliğinin doğrudan etkilediği konular arasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu çerçevede, askeri politikaları içeren tedbirlerin yanı sıra çevreyi de kapsayan geniş kapsamlı politikaların hayata geçirilmesi savunulmaktadır. Bu şekilde, iklim değişikliği güvenlik bağlamında ele alınabilir. Aksi takdirde sınır bölgelerinde ortaya çıkabilecek anlaşmazlıklar, çatışmalar ve kaynak kıtlığı gibi faktörler, kitlesel göçlere, insani krizlere ve çeşitli gerilimlere yol açabilir. Bu bağlamda, iklim değişikliği sorununun belirli bir bölge yerine insanların ortak bir sorunu haline gelmesi, geniş kapsamlı bir tehdit potansiyelini ortaya koymaktadır (Yılmaz ve Navruz, 2019: 265).

BM Çevre Programı kapsamında iklim değişikliği ve güvenlik konulu ilk çalışma, iklim değişikliği özel temsilcisi Jan Egeland'ın 2008 yılında Sahraaltı bölgesini ziyaret etmesiyle başlamıştır. Yapılan çalışmada, bölgenin aşırı iklim koşulları nedeniyle savunmasız nüfus açısından önemli bir tehdit altında olduğuna karar verilmiştir. 2009 yılında, BM Çevre Programı öncülüğünde iklim değişikliğinin göç, çatışma ve geçim kaynakları üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla IOM, OCHA ve UNU ile işbirliği yapılarak, Sahraaltı bölgesine odaklanan bir rapor oluşturulmuş ve iklim değişikliğinin etkilerinin en şiddetli olduğu 19 sıcak nokta belirlenmiştir. Bu noktalarda iklim değişikliği, göçü teşvik eden bir faktör haline gelmiştir. 2015 yılında G7 ülkelerinin atadığı uzmanlar tarafından hazırlanan bir rapora göre; iklim değişikliğinin ortaya çıkmasında iklim kırılganlığıyla ilgili yedi temel risk (yerel kaynaklarda rekabet, geçim güvencesizliği ve göç, aşırı hava olayları ve afetler, değişen gıda fiyatları ve tedarik sorunu, su yönetimi, deniz seviyesinde yükselme ve kıyılarda bozulma ile iklim politikalarının istenmeyen etkilerinden oluşan riskler) vurgulanarak, bu risklere karşı çeşitli politika önerileri sunulmuştur. Bu öneriler, iklim değişikliğinin etkilerini önleme veya minimize etmeyi hedefleyen uyum programları, kalkınma ve insani yardım programları ile sürdürülebilir barış için çatışma ve gerginliklerin azaltılmasını önleme amaçlarına yöneliktir (Rüttinger vd., 2015: 12).

2021 yılına ait verilere göre; dünya genelinde afetler, çatışmalar ve şiddet kaynaklı yerinden edilmelerin yoğun bir şekilde yaşandığı gözlemlenmektedir. İstatistiklere göre; aynı yıl içinde dünya çapında 141 ülkede, toplamda 38 milyon insan yer değiştirmiştir (IDMC, 2022:12). BM, IOM, dünya genelinde 281 milyon uluslararası göçmen bulunduğunu ve yerinden edilen kişilerin sayısının 117 milyona ulaştığını duyurmuştur (Arslan, 2024). Çatışma ve şiddet kaynaklı yer değiştirmelerde Sahraaltı Afrika ülkeleri ilk sırada yer alırken, afetlerin etkilediği bölgeler arasında Doğu Asya ve Pasifik ülkeleri 13 milyon kişi ile başı çekmektedir (IDMC, 2022:12).

Sonuç olarak, Afrika’da iklim mülteciliğine neden olan birçok etmen bulunmaktadır. Bu etmenlerin göç ve iklim üzerindeki etkilerinin azaltılmasına yönelik çeşitli politikalar geliştirilmektedir. Ancak, önümüzdeki yıllarda bu sebeplerin kıta üzerindeki etkilerinin artarak devam edeceği ve milyonlarca insanın doğrudan iklim veya iklimle ilişkili nedenler yüzünden yaşadığı yerleri terk etmek zorunda kalması riski bulunmaktadır. Bu durum, sadece Afrika için değil, küresel çapta da büyük bir insani kriz potansiyeli taşımaktadır ve acil eylem gerektirmektedir. Bu nedenle, iklim değişikliğiyle mücadelede uluslararası iş birliği ve sürdürülebilir kalkınma politikalarının hayata geçirilmesi hayati önem taşımaktadır.

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu çalışma, Sahraaltı Afrika'dan Avrupa'ya gerçekleşen iklim kaynaklı zorunlu göçün dinamiklerini anlamak ve bu göçün nüfus projeksiyonu ile olan ilişkisini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın deseni, durum çalışması olarak belirlenmiş, belirli bir bağlamda derinlemesine veri toplama ve analiz yapma imkânı sağlanmıştır. Araştırmanın ana evrenini Sahraaltı Afrika'dan Avrupa'ya göç eden iklim mültecileri, örnekleme ise 20 göçmen ve bu alanda uzmanlaşmış 13 kişi oluşturmaktadır. Uzmanlar; akademisyenler, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve bürokratlardan oluşmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, göçmenlerin kişisel deneyimlerini ve uzmanların analitik gözlemlerini bir araya getirerek derinlemesine bir analiz yapılmıştır.

Araştırmanın varsayımı, iklim değişikliği nedeniyle zorunlu göç eden bireylerin, doğrudan iklim kaynaklı olumsuzluklarla karşı karşıya kaldıkları ve bu durumun göç etmelerinin sebeplerinden biri olduğudur. Bu varsayım, yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen bulgularla büyük ölçüde doğrulanmıştır. Göçmenlerin çoğu, tarımsal faaliyetlerin durma noktasına gelmesi, su kıtlığı, ekosistem bozulmaları ve artan hava olayları nedeniyle yaşadıkları bölgeleri terk etmek zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir. Uzman görüşleri de bu durumu desteklemiş ve göçün iklim değişikliğine bağlı olarak gerçekleştiği yönünde bulgular ortaya koymuştur.

Veri toplama sürecinde, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak göçmenler ve uzmanlardan derinlemesine bilgiler elde edilmiştir. Görüşme formlarının hazırlanmasında alanında uzman akademisyenlerin katkıları alınmış ve pilot görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler Mayıs-Ağustos 2024 tarihleri arasında yüz yüze ve çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Toplamda 20 göçmen ve 13 uzmanla yapılan bu görüşmeler, iklim göçünün sosyo-ekonomik ve çevresel etkilerini analiz etmeyi sağlamıştır.

Görüşmelerden elde edilen veriler Maxqda programı ile analiz edilmiş, göçmenler ve uzmanlar açısından ayrı ayrı betimsel analize tabi tutulmuştur. Daha sonra bu iki grup verisi birleştirilerek genel bir değerlendirme yapılmıştır. Bu analizde göçmenlerin kişisel deneyimleri ve uzmanların gözlemleri arasındaki farklılıklar incelenmiş, iklim değişikliğinin göç hareketleri üzerindeki etkisi kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Araştırmanın bulguları, araştırma varsayımının geçerliliğini destekler nitelikte olup, iklim değişikliğinin Sahraaltı Afrika'dan kaynaklanan göçlerde belirleyici bir faktör olduğunu ortaya koymuştur.

3.1 Yöntem

İklim krizi ve göç arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlayan bu çalışmada, yöntem olarak nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Creswell'e (2017: 22) göre nitel yöntem, belirli bir amaca yönelik örneklem seçimi, açık uçlu sorularla veri toplama, dokümanları analiz etme, verilerin nicelleştirilmesi ve bulguların yorumlanması gibi unsurlardan oluşmaktadır.

Nitel araştırma, incelenen problemin doğal ortamındaki durumunu anlamayı hedefleyen ve olgu ile olayları gerçekçi biçimde ele alarak sorgulayıcı ve yorumlayıcı bir süreç sunan bir yöntemdir. Bu yöntem, olay ve olguları kendi bağlamında anlamaya, yorumlamaya ve analiz etmeye çalışan araştırmacının öznel bir yaklaşımını ifade eder. Problemin çözümü için ise doküman analizi, görüşme, gözlem ve söylev analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılır. Ayrıca, nitel araştırmalar olay ve olguları kendi bağlamında doğal süreçleriyle anlamaya çalışarak derinlemesine bir anlayış sağlar. Bu tür araştırmalar durum çalışması, fenomenoloji, kuram oluşturma, etnografi ve anlatı araştırmaları gibi çeşitli desenleri kapsar (Baltacı, 2019: 369-370).

Bu çalışmada, tez konusu olayları derinlemesine analiz etmek ve geniş bir anlayış elde etmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni seçilmiştir. Durum çalışması, araştırmacının belirli bir durumu, programı, olayı, süreci veya bireyi detaylı bir şekilde incelediği bir yöntemdir. Durumlar zaman ve eylemle sınırlıdır, bu nedenle araştırmacılar uzun bir süre boyunca çeşitli veri toplama yöntemleri kullanarak ayrıntılı bilgi toplarlar (Creswell, 2017: 14). Durum çalışmasında analiz birden fazla durumu veya çoklu durum çalışmasını kapsamaktadır. Bu çalışmada, Sahra Altı Afrika bölgesindeki göçlerin iklim krizi ile ilişkisi göçmenler, akademisyenler ve sivil toplum kuruluşlarının bakış açılarıyla birlikte incelenmiştir.

Tez çalışmasında nitel araştırma veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda veriler, araştırmacı ile seçilen bireyler arasındaki etkileşim sonucu ortaya çıkan sözlü veya yazılı ifadelerden elde edilir (Polkinghorne, 2005: 138). Nitel araştırmalarda yalnızca veri toplamak yeterli değildir; araştırmacı, ham verileri yeni bilgiye dönüştürme sürecinde aktif bir rol üstlenmeli ve zorlu analitik süreçlere katılmalıdır (Thorne, 2000: 68). Nitel araştırmalar, üç farklı türde veri toplamaktadır: çevresel veri, süreçsel veri ve algısal veri (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 40).

Çevresel veri, çevredeki çeşitli unsurları anlamak amacıyla elde edilen bilgilerdir. Süreçle ilgili veri, araştırma süresince meydana gelen olayların katılımcılar üzerindeki etkilerini

anlamak amacıyla toplanır. Algılara dair veriler ise, seçilen katılımcıların araştırma konusuyla ilgili düşünce ve algılarını anlamayı hedefleyen verilerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 40). Nitel araştırmada veri toplama sürecine geçmeden önce, araştırma problemi hakkında kapsamlı bir literatür incelemesi yapılmalıdır. Veri toplama sürecine başlarken, önce çalışmanın yapılacağı mekân ya da kişiler belirlenmelidir (Creswell, 2017: 148).

Görüşme, kişilerin deneyimlerinden kaynaklanan algılarını, duygularını ve değerlerini anlamak ve keşfetmek için etkili bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Araştırmalarda bu tekniğin tercih edilmesinin temel nedeni, ele alınan konuyla ilgili farklı bakış açılarını derinlemesine keşfetme arzusudur (Karahan vd., 2022:84). Bu veri toplama tekniği, “yapılandırılmış”, “yarı yapılandırılmış” ve “yapılandırılmamış” olarak sınıflandırılmaktadır.

Yapılandırılmış görüşmede, katılımcıya önceden belirlenmiş standart sorular yöneltilir. Görüşme formunda açık uçlu sorulara fazla yer verilmediğinden, esneklik ve farklılıklar minimum düzeyde tutulur. Yapılandırılmamış görüşme ise, açık uçlu soruların sorulduğu ve derinlemesine bilgi toplama amacı güden bir yöntemdir (Punch 2005: 167).

Yarı yapılandırılmış görüşmede, görüşmeyi gerçekleştirecek kişi, görüşme öncesinde sorulacak soruları içeren bir protokol hazırlar. Ancak, görüşme sırasında sürecin akışına göre ek sorular sorarak görüşmenin yönünü değiştirebilir. Böylece görüşülen kişinin cevaplarını derinleştirmesi teşvik edilebilir. Bu teknik hem standartlık hem de esneklik sunarak araştırmalarda pratiklik sağlamaktadır (Türnüklü, 2000: 547).

Araştırmada toplanan görüşme verileri betimsel analiz yöntemiyle analiz edilerek yorumlanmıştır. Betimsel analiz yönteminin uygulanabilmesi için, araştırmanın kavramsal çerçevesine uygun olarak önceden belirlenmiş temaların bulunması gerekmektedir. Elde edilen görüşme verilerinin bu temalar altında organize edilmesi, analizin ilk adımıdır. Sonraki aşamada, organize edilen verilerin detaylı bir şekilde incelenmesi ve anlaşılması önemlidir. Son olarak, bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması süreci yer alır (Sığı, 2018: 276-277).

Sonuç olarak, bu araştırmanın nitel araştırma yöntemiyle yapılmasının nedeni, araştırma sorularının derinlemesine ve çok boyutlu bir şekilde ele alınmasını gerektiren bir konuyu incelemesidir. İklim değişikliğine bağlı olarak Sahraaltı Afrika'dan Avrupa'ya gerçekleşen göç hareketleri, sosyal, ekonomik ve çevresel faktörlerin iç içe geçtiği karmaşık bir olgudur. Bu tür sosyal olguların öznel deneyimlere dayalı olarak anlaşılması, sayısal verilerle açıklanamayacak derinlikte kavramlar içerdiği için nitel araştırma yönteminin tercih edilmesi uygundur. Nitel

araştırmalar, insanların deneyimlerini, algılarını ve duygu durumlarını anlamaya odaklanır, bu da göçmenlerin yaşadıkları zorlukların ve uzmanların bu sürece dair gözlemlerinin derinlemesine incelenmesini sağlar.

Araştırmada durum çalışması deseni tercih edilmiştir çünkü bu desen, belirli bir bağlamdaki spesifik bir olayın, durumun ya da sürecin derinlemesine incelenmesini sağlar. Bu çalışmada, iklim mülteciliği ile Sahraaltı Afrika'dan Avrupa'ya olan göç hareketi arasındaki ilişki, belirli bir coğrafı ve sosyal bağlamda ele alınmaktadır. Durum çalışması deseni, araştırmanın göçmenlerin bireysel deneyimlerine ve uzmanların bu süreçteki gözlemlerine odaklanarak, bu göç hareketinin ayrıntılı bir şekilde anlaşılmasına olanak tanır. Durum çalışması, sınırlı bir vaka üzerinde yoğunlaşarak karmaşık sosyal olguları daha iyi analiz etme fırsatı sunar.

Araştırmanın veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme yönteminin tercih edilmesinin temel nedeni, araştırma sorularına hem göçmenlerin hem de uzmanların özgün bakış açılarını esneklikle yansıtabilmektir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, araştırmacıya belirli sorulara bağlı kalarak yönlendirme yapma imkanı verirken, aynı zamanda katılımcıların kendi düşüncelerini serbestçe ifade edebilecekleri bir alan sunar. Göçmenlerin kişisel deneyimleri ve uzmanların analitik gözlemleri gibi farklı perspektiflerin ortaya çıkabilmesi için bu esneklik gereklidir. Ayrıca, yarı yapılandırılmış görüşmeler, beklenmedik veya önemli detayların keşfedilmesine de olanak tanıyarak araştırmanın derinliğini artırır.

Verilerin betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmesinin nedeni ise, görüşmelerden elde edilen bulguların sistematik bir şekilde organize edilerek anlamlı hale getirilmesidir. Betimsel analiz, nitel verilerin temalar halinde sınıflandırılmasını ve bu temalar üzerinden sonuçların çıkarılmasını sağlar. Bu yöntem, araştırmada göçmenlerin iklim değişikliğiyle ilgili bireysel deneyimlerini ve uzmanların bu sürece dair gözlemlerini belirli başlıklar altında toplayarak, genel eğilimleri ve önemli bulguları açıklığa kavuşturur. Böylece, karmaşık sosyal olguların detaylı bir analizi yapılabilir ve araştırma sorularına net yanıtlar üretilebilir.

3.1.1 Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Önemi

Bu çalışmanın temel amacı, iklim değişikliğinin göç üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde analiz etmektir. Özellikle Sahraaltı Afrika bölgesinden kaynaklanan iklim mülteciliği olgusunu ve bu göçlerin Afrika'daki nüfus projeksiyonu üzerindeki etkilerini incelemek, çalışmanın odak noktasıdır. Araştırma, iklim değişikliğine bağlı olarak ortaya çıkan sosyo-ekonomik, çevresel ve demografik faktörlerin göç hareketlerine nasıl etki ettiğini ortaya

koymayı hedeflemektedir. Bu bağlamda araştırma, iklim mülteciliğinin nedenleri, göç üzerindeki etkileri ve bölgedeki toplumsal yapılar üzerindeki sonuçları derinlemesine incelenmektedir.

Araştırma, Sahraaltı Afrika bölgesindeki Tanzanya, Sierra Leone, Senegal, Etiyopya, Gana, Nijer, Kenya ve Somali gibi ülkelerden iklim nedeniyle göç eden bireyleri kapsamaktadır. Ayrıca bu göç hareketlerinin bölgedeki nüfus dinamiklerine olan etkisi incelenmektedir. Çalışma, hem göçmenlerin bireysel deneyimlerini hem de uzmanların gözlemlerini içeren kapsamlı bir veri toplama sürecine dayanmaktadır. Toplamda 20 göçmen ve 13 uzmanla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler, iklim göçünün çok boyutlu bir analizini sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

İklim mülteciliği, dünya genelinde giderek daha önemli hale gelen bir konu olmakla birlikte, bu alandaki çalışmalar sınırlıdır. Araştırma, iklim değişikliği nedeniyle göç eden bireylerin karşılaştığı zorlukları anlamayı ve bu sürecin nüfus projeksiyonu üzerindeki etkilerini ortaya koyarak literatürdeki boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, çalışmanın bulguları, iklim göçü ile ilgili politikaların yeniden değerlendirilmesi ve daha sürdürülebilir çözümler geliştirilmesine katkı sunacak veriler sağlamaktadır.

3.1.2 Araştırma Problemi

Araştırmanın problemi, iklim nedeniyle ülkelerinden başka yerlerde yerleşim gösteren ve Sahraaltı Afrika bölgesindeki Tanzanya, Sierra Leone, Senegal, Etiyopya, Gana, Nijer, Kenya ve Somali ülkelerinden tüm dünyaya düzensiz göçlerle gitmiş kişilerin Afrika'daki nüfus projeksiyonuna etkileri ve nedenlerinin ortaya koyulmasıdır.

Bu bağlamda araştırma soruları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Sosyo-ekonomik hayat, iklim ve hayat şartları göçü etkiliyor mu?
- İklim mülteciliğinin bölgeye etkileri nedir?
- İklim mülteciliğinin nüfus üzerinde etkisi nedir?
- İklim değişikliğine bağlı göçler, Sahraaltı Afrika'daki demografik yapıyı nasıl dönüştürüyor?
- İklim göçmenlerinin yerleştikleri ülkelerdeki sosyo-ekonomik entegrasyon süreci nasıl gerçekleşiyor?

- İklim değişikliğinin yerel tarımsal üretim üzerindeki etkileri ve bunun göçle olan bağlantısı nedir?
- İklim mülteciliğinin, yerel güvenlik sorunlarıyla ilişkisi var mı?
- İklim göçüne yönelik mevcut politikalar ne kadar etkili? İyileştirme önerileri nelerdir?
- İklim değişikliğinin tarımsal faaliyetler üzerindeki doğrudan etkileri nelerdir ve bu durum göç kararlarını nasıl etkiliyor?
- İklim mültecilerinin nüfus yapısı üzerindeki etkileri nelerdir?

3.1.3 Araştırmanın Varsayımı

İklim değişikliği, özellikle tarıma dayalı ekonomilere sahip bölgelerde ciddi etkiler yaratmakta ve tarımsal verim düşüklüğüne yol açarak kitlesel göç hareketlerini tetiklemektedir. Bilben (2019:351) bu sürecin, iklim değişikliğinin uzun vadeli etkileriyle toplulukları savunmasız hale getirdiğini ve ekonomik, lojistik engellerin göç kararlarını zorlaştırdığını ifade etmektedir. Tarım ve hayvancılığa dayanan ekonomilerde iklim değişikliğinin yarattığı kuraklık ve su kıtlığı, ekonomik faaliyetleri sekteye uğratarak gıda yetersizliğine neden olmakta, bu da göç eğilimlerini artırmaktadır (Yılmaz ve Navruz, 2019:5).

Çelik Efşan ve Yılmaz (2023:373-374), Afrika gibi çölleşme eğilimli bölgelerde su ve bitki örtüsündeki azalmanın tarımsal üretimi doğrudan etkilediğini vurgulamaktadır. Bu durum, Afrika'daki geçim kaynaklarını tehlikeye atmakta ve insanları göç etmeye zorlamaktadır (Duygu, 2019:1). Sonuç olarak, iklim değişikliği ve kuraklık, hem göçü teşvik eden hem de ekonomik yetersizlikler nedeniyle göçü zorlaştıran iki yönlü bir etkiye sahiptir.

Bu tez çalışması, Sahraaltı Afrika bölgesinden iklim değişikliği nedeniyle gerçekleşen göçlerin, büyük oranda iklim kaynaklı çevresel ve ekonomik olumsuzluklar (kuraklık, su kıtlığı, tarımsal üretimin azalması, gıda güvencesizliği ve doğal afetler) sonucunda ortaya çıktığı varsayılmaktadır. Bu göçler, iklim değişikliğinin doğrudan etkileriyle yerel halkın yaşam koşullarını sürdürülemez hale getirmesi nedeniyle zorunlu hale gelmiştir. Bu bağlamda, iklim değişikliğinin, özellikle geçim kaynaklarına erişimin zorlaşması ve ekosistem bozulmaları aracılığıyla göç dinamiklerini belirlediği öngörülmektedir.

3.1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın verileri, Sahraaltı Afrika'da iklim kaynaklı göçlerin en yoğun olarak yaşandığı beş ülke olan Tanzanya, Sierra Leone, Senegal, Etiyopya, ve Somali ile sınırlandırılmıştır. Ancak araştırma

içerisinde kişilere ulaşmadaki zorluk neticesinde araştırma ülkelerine Gana, Nijer, Kenya'da eklenmiştir. Bu ülkelerdeki kurumsal sistemlerin yeterince gelişmemiş olması ve iklim göçü ile ilgili veri eksiklikleri, araştırmanın önemli sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, bu alanda daha önce kapsamlı bir çalışmanın yapılmamış olması ve nitel bir araştırma yönteminin seçilmesi, konunun anlaşılması açısından önemli bir fırsat sunmaktadır.

3.1.5 Araştırmanın Yöntemi ve Teknikleri

Bu araştırma nitel yöntemle yürütülecektir, çalışmanın bu yöntemle yürütülmesinin temel nedeni iklim değişikliği ve Sahraaltı Afrika'dan Avrupa'ya göç gibi sosyal, ekonomik ve çevresel faktörlerin iç içe geçtiği karmaşık bir olgunun derinlemesine incelenmesi gerekliliğidir. Araştırmada durum çalışması deseni kullanılarak, belirli bir bağlamdaki spesifik bir olayın derinlemesine incelenmesi sağlanmış ve bu süreçte göçmenlerin kişisel deneyimleri ile uzmanların gözlemlerine odaklanılarak, göç hareketinin ayrıntılı bir şekilde anlaşılmasına çalışılmıştır.

Araştırmada veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilmiştir; çünkü bu yöntem, katılımcıların hem kişisel deneyimlerini hem de uzman gözlemlerini serbestçe ifade edebilecekleri bir esneklik sağlayacaktır. Ayrıca, bu teknik beklenmedik detayların ortaya çıkmasını ve araştırmanın derinleşmesini sağlamaktadır. Çalışmanın son aşamada veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analiz, nitel verilerin sistematik bir şekilde organize edilmesine ve temalar altında toplanmasına olanak tanıyarak, genel eğilimlerin ve önemli bulguların netleştirilmesine yardımcı olmaktadır. Böylece, araştırma sorularına yönelik detaylı ve anlamlı sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırmada, Sahraaltı Afrika bölgelerinden gerçekleşen iklim göçünü anlamak amacıyla yorumlayıcı yaklaşıma dayalı nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda, Tanzania, Sierra Leone, Senegal, Etiyopya, Gana, Nijer, Kenya ve Somali'den göç etmiş 20 göçmen ve ana çalışma konusu Sahraaltı Afrika olan 13 uzman, toplamda 33 kişi ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Uzman görüşmeciler belirlenen alanda uzun yıllar sahada aktif görev yapan STK gönüllü ve/veya başkanları, büyükelçi, gazeteciler ve akademisyenlerden belirlenmiştir. Göçmenler belirlenen ülkelerden göç etmiş Avrupa ve Türkiye'de yaşamış ve/veya en az bir kere hedef ülkede bulunmuş kişilerden seçilmişlerdir. Olayın net anlaşılması adına da görüşmeciler eğitimli kişilerden seçilmiştir. Görüşmeler hem çevrimiçi hem de yüz yüze yapılmış ve her biri yaklaşık 40-60 dakika sürmüştür. Görüşmeler, deşifre edildikten sonra, literatürdeki bilgiler ve uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulan

kodlama cetveli ile Maxqda programında satır satır kodlama metoduyla analiz edilmiştir. Bu çalışmada, göçmenler ve uzmanlarla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, iklim mülteciliği temaları altında alt temalara ayrılmış ve bu veriler detaylı bir şekilde incelenerek sonuçlar yorumlanmıştır.

3.1.5.1 Çalışma Grubu

Nitel araştırma yöntemi kapsamında yer alan yarı yapılandırılmış mülakatlar iki farklı kurguyla tasarlanmıştır. Bu iki kurgu, ana araştırma kapsamı olan ve belirlenen ülkelerden göç etmiş kişiler ve Sahraaltı Afrika bölgesinde belirlenen ülkelerde aktif olarak uzun yıllardır saha çalışması yapan uzmanlara yönelik hazırlanmıştır. Tüm görüşmecilere kartopu yöntemi ile ulaşılmıştır.

Bu bağlamda, ilk kurguda toplam 20 göçmene ulaşılmış, ikinci kurguda ise toplam 13 uzmana ulaşarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Nitel araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış mülakatların gerçekleştirildiği katılımcılar kodlanarak listelenmiş; göçmen katılımcılardan K1, K2, K3,... diye bahsedilirken, uzman katılımcılardan U1, U2, U3,... olarak bahsedilmiştir.

Tablo 6. Görüşmeci Kod Listesi

Uzman	Görevi	Göçmen	Göçmen Ülke / Görevi
U1	STK Gönüllüsü	K1	Senegal Şehir / Edebiyat Öğretmeni - Son Ütücü - Erkek - 48 Yaş
U2	STK Gönüllüsü	K2	Senegal Kırsal / Son Ütücü - Erkek - 37 Yaş
U3	STK Gönüllüsü	K3	Senegal / Akademisyen - Erkek - 36 Yaş
U4	Büyükelçi (Tanzanya)	K4	Gana / Siyaset Bilimi Uzmanı - Erkek - 28 Yaş
U5	STK Gönüllüsü	K5	Gana / Akademisyen - Erkek - 27 Yaş
U6	Akademisyen - Elçi	K6	Kenya / Mekatronik Mühendisi - Erkek - 25 Yaş
U7	STK Gönüllüsü	K7	Kenya / Gazeteci - 27 Yaş
U8	Akademisyen / Somali Eğitim Ateşesi	K8	Nijer / Uçak Mühendisi - Erkek - 26 Yaş
U9	Gazeteci	K9	Nijer / Mühendis - Erkek - 31 Yaş
U10	STK Gönüllüsü	K10	Sierra Leone / Elektrik Elektronik Mühendisi - Erkek - 24 Yaş
U11	Akademisyen / Araştırmacı	K11	Sierra Leone / Doğal Gaz Mühendisi - Erkek - 25 Yaş
U12	Gazeteci	K12	Sierra Leone / Mühendis - Erkek - 28 Yaş
U13	STK Gönüllüsü	K13	Somali Göç İdaresi Başkanı / Mühendis - Erkek - 29 Yaş
		K14	Somali / Türkçe Öğretmeni - Kadın - 26 Yaş
		K15	Somali / Akademisyen - Erkek - 31 Yaş
		K16	Etiyopya / Son Ütücü - Erkek - 40 Yaş
		K17	Etiyopya / Akademisyen - Erkek - 28 Yaş
		K18	Gazeteci / Tanzanya - Erkek - 26 Yaş
		K19	Doktor / Tanzanya - Erkek - 35 Yaş
		K20	Gazeteci / Tanzanya - Erkek - 31 Yaş

3.1.5.2 Evren ve Örneklem

Araştırma evreni, Sahraaltı Afrika ülkelerini kapsamaktadır. Bu evrenden seçilen örneklem, Tanzanya, Sierra Leone, Senegal, Etiyopya, Gana, Kenya, Nijer ve Somali'den oluşmaktadır. Araştırmada, iklimin göçler üzerindeki etkisi ve bu göçlerin mevcut ve

gelecekteki nüfus yapısına olan etkileri derinlemesine incelenecek ve bu bağlamda değerlendirmeler yapılacaktır.

3.1.5.3 Veri Toplama Aracı

Çalışmanın temel veri kaynaklarını oluşturan araştırma yöntemleri için, yarı yapılandırılmış mülakat formundan yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış mülakat formu için belirtilmiş olan iki farklı kurgu için iki farklı mülakat formu hazırlanmıştır. Göçmenlerle gerçekleştirilen mülakatlarda sorulan sorular, uzmanlara yönelik sorulan sorulardan farklılık göstermektedir.

Göçmenlere yönelik sorulan sorular, göç sebepleri, ülkelerindeki sosyo-ekonomik durum, iklim şartların göç süreçlerini etkileyip etkilemediği, iklim mülteciliğinin etkileri, göç sonrası süreçler, ülke karşılaştırmaları üzerine olurken; uzmanlara yönelik sorular, ülkelerin göç politikaları, göç sebepleri, iklim şartların göç süreçlerini etkileyip etkilemediği, iklim değişiklikleri ve ülkelere etkisi, iklim kaynaklı problemlere yönelik politika çalışmalarının değerlendirilmesi ve/veya bu alandaki politikalar üzerine olmuştur.

3.1.5.4 Veri Toplama Süreci

Tez çalışmasında nitel araştırma veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Afrikalı görüşmecilerin dil bariyeri olduğu için görüşmeler Türkçe-İngilizce olarak yapılmıştır. Görüşmecilerle dijital ortamda görüşülerek iletişim kurulmuş ve beraberinde yine dijital ortamda kayıt altına alınmıştır. Uzmanlarla ise, şu anda kaynak ülkede bulunan kişilerle dijital ortamda görüşülmüş, Türkiye’de bulunanlarla ise yüz yüze görüşme tercih edilmiştir. Tüm görüşmeler dijital ortamda kayıt altına alınarak, not tutulmuştur. Tüm görüşmecilerle de onam formu imzalanmıştır.

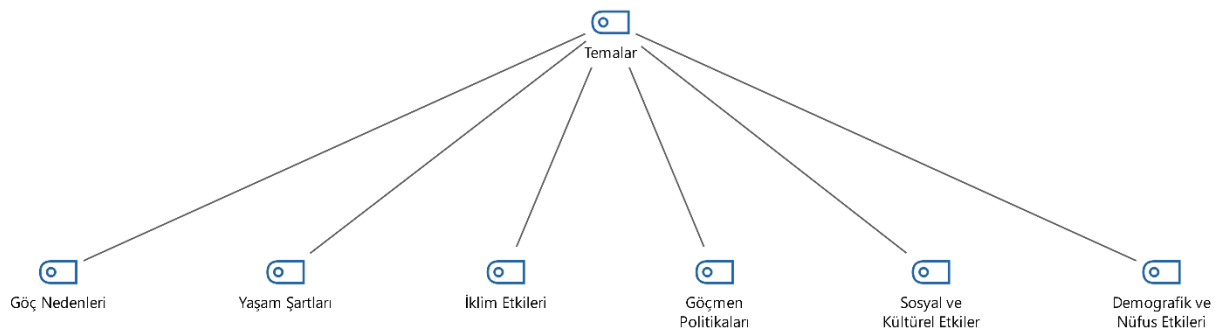
3.1.5.5 Veri Analizi

Bu çalışmada, tez konusu olayları derinlemesine analiz etmek ve geniş bir anlayış elde etmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni seçilmiştir. Durum çalışması, araştırmacının belirli bir durumu, programı, olayı, süreci veya bireyi detaylı bir şekilde incelediği bir yöntemdir. Durum çalışmasında analiz birden fazla durumu veya çoklu durum çalışmasını kapsamaktadır.

Bu çalışmada, Sahra Altı Afrika bölgesindeki göçlerin iklim krizi ile ilişkisi göçmenler, büyükelçi, akademisyenler ve sivil toplum kuruluşları gönüllü ve/veya başkanlarının bakış açılarıyla birlikte incelenmiştir. Araştırmada toplanan görüşme verileri MAXQDA programı kullanılarak, betimsel analiz yöntemiyle yorumlanmıştır. Betimsel analizin tercih edilme nedenleri şunlardır: Verilerin sistematik biçimde düzenlenmesine olanak sağlaması, eğilimlerin tespit edilebilmesi, verilerin anlamlı hale getirilmesine imkan tanınmasıdır (Creswell, 2013).

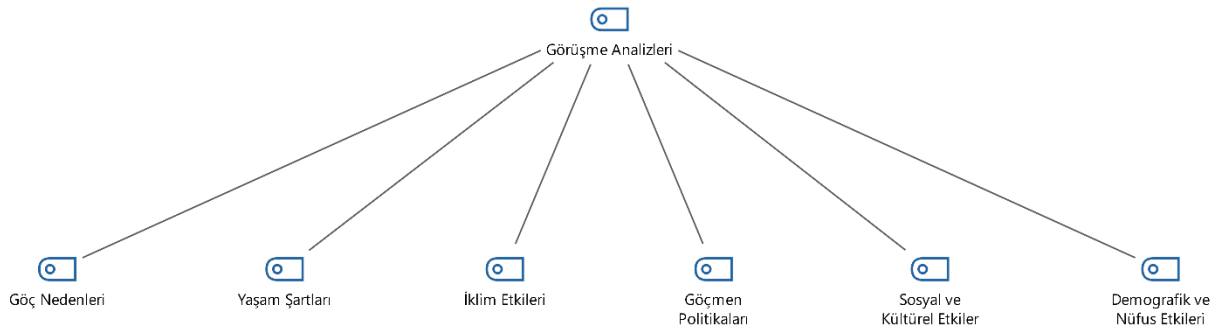
3.2 Araştırmanın Bulguları

Yarı yapılandırılmış görüşmeler MAXQDA programında analiz edildiğinde 6 tema ortaya çıkmaktadır.

Şekil 6. Görüşme Analizi Temaları

Bu temalar şu şekildedir: *Göç Nedenleri*, *Yaşam Şartları*, *İklim Etkileri*, *Göçmen Politikaları*, *Sosyal ve Kültürel Etkiler*, *Demografik ve Nüfus Etkileri*.

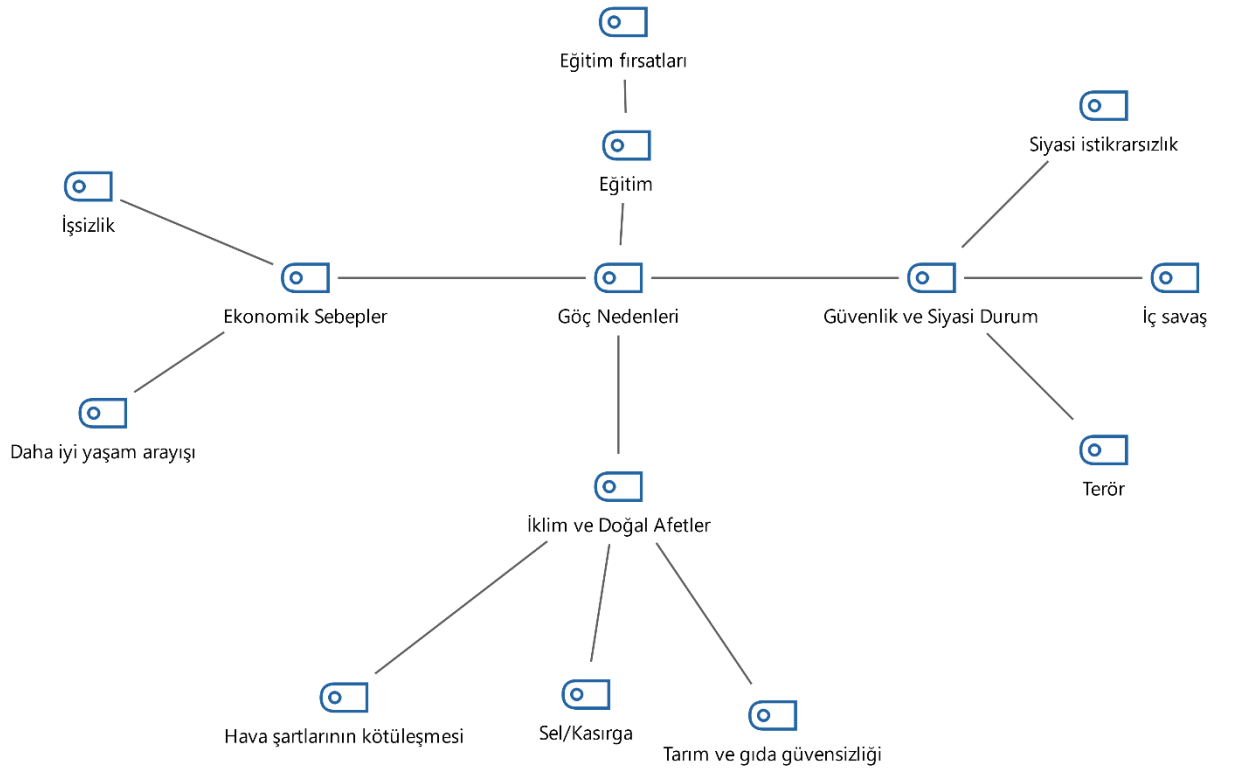

Şekil 7. Görüşme Analizleri

Araştırmaya katılan kişilerin konuşmaları incelendiğinde, İklim Mülteciliği ve Nüfus Projeksiyonuna dair, *Göç Nedenleri*, *Yaşam Şartları*, *İklim Etkileri*, *Göçmen Politikaları*, *Sosyal ve Kültürel Etkiler*, *Demografik ve Nüfus Etkileri* temalarından bahsettikleri söylenebilir.

3.2.1 Göç Nedenleri Ana Temasına İlişkin Bulgular

Göçmenlerin Göç Nedenleri arasında İklim ve Doğal Afetler, Güvenlik ve Siyasi Durum, Eğitim ve Ekonomik Sebepler yer almaktadır. İklim ve Doğal Afetler temasının alt teması Sel/kasırğa, Tarım ve gıda güvensizliği ve hava şartlarının kötüleşmesidir.

Şekil 8. Göç Nedenlerine İlişkin Bulgular

Güvenlik ve Siyasi Durum teması üç alt temayı kapsamaktadır: *Siyasi İstikrarsızlık*, *Terör* ve *İç Savaş*. Eğitim teması, *Eğitim Fırsatları* alt temasıyla ele alınmaktadır. Son olarak, Ekonomik Sebepler arasında *Daha İyi Yaşam* ve *İşsizlik* öne çıkmaktadır.

3.2.1.1 İklim ve Doğal Afetlere İlişkin Bulgular

Göç nedenlerine ilişkin bulgular arasında yer alan iklim ve doğal afetler, üç temel tema altında incelenmektedir. Bu temalar sırasıyla, kötüleşen hava koşulları, sel/kasırğa gibi aşırı hava olayları ve tarım ile gıda güvensizliğidir. Söz konusu temalara ilişkin bulgular, detaylı bir şekilde ele alınmış ve analiz edilmiştir.

3.2.1.1.1 Hava Şartlarının Kötüleşmesine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan göçmenler ve uzmanların, göç nedenleri arasında iklim ve doğal afetler başlığı altında yer alan hava koşullarının kötüleşmesine ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Türkiye’ye gelme sebebim, Somali’de kuraklık sorununun ortaya çıkmasının ardından karar verdim” K-7

“Önce Avrupa’ya sonra Türkiye’ye geldim. Kuraklık ve orada yaşam şartlarının kötü olması nedeniyle ayrılmayı tercih ettim. Lüks hayatı geçtim zor şartlarımız var bizim” K-9

“Son yıllarda hava sıcaklıkları 1-2 derece arttı. Bu da o bölge için oldukça yüksek. Daha da öngörülemeyen sonuçlar bekleniyor. İklim değiştikçe sıcaklıklar da değişiyor çünkü. Tanzanya, Zimbabve, Mozambik, Etiyopya gibi ülkelere yoğunlaşacaklar. Bu ülkelerin de göç politikaları oldukça zor. Sonrasında çatışma kaçınılmaz olacak. Avrupa’ya gitmek için şartları oluşturmak çok zor. Giderlerse dönme niyetleri de yok. Ama Türkiye bir nebze daha kolay, çünkü geri dönebiliyorlar. Ama ileride göç hareketliliğine daha da çok katılacaklar,” U-10

Araştırmaya katılan kişiler Sahra altı Bölgesindeki kötüleşen hava koşullarının kişileri göçe zorladığını ifade etmişlerdir. Bölgede yaşanan kuraklık ve kötüleşen hava koşullarının hayatlarını ne kadar zorlaştırdığını vurgulamışlardır. Avrupa üzerinden Türkiye’ye gelme sürecini anlatırken, yaşadığı bölgedeki yaşam şartlarının kötüleşmesinden dolayı ayrılmayı tercih ettiğini dile getirmiştir.

K-7 ve K-9’un açıklamaları, Somali gibi ülkelerde kuraklık sorununun doğrudan yaşam koşullarını nasıl etkilediğini ve bu durumun göç kararlarını nasıl tetiklediğini göstermektedir. Her iki kişi de kuraklık sebebiyle yaşadıkları zorlukları vurgulamış ve bu koşulların Avrupa ve Türkiye gibi görece daha iyi yaşam şartlarına sahip yerlere gitmeye zorladığını belirtmiştir. Özellikle K-9, lüks bir yaşamı geçtim, asgari şartları dahi karşılayamayacak durumda olduğunu ifade ederek, göçün zorunlu bir hayatta kalma stratejisi haline geldiğini vurgulamaktadır.

U-10’un açıklaması ise daha genel bir perspektiften iklim değişikliğinin uzun vadede yaratabileceği göç dalgalarını ve bu göç hareketlerinin özellikle Afrika’daki ülkeler üzerinde yaratacağı etkileri ele almaktadır. U-10, sıcaklık artışlarının bölgedeki yaşam şartlarını daha da zorlaştıracaklarını ve bu durumun kaçınılmaz olarak sosyal, ekonomik ve politik çatışmaları

beraberinde getireceğini öngörmektedir. Ayrıca, bu bağlamda Avrupa'ya göç etmenin zorlaştığını, Türkiye'nin ise bir geçiş bölgesi olarak daha erişilebilir hale geldiğini, ancak gelecekte göç hareketliliğinin daha da artacağını söylemektedir.

3.2.1.1.2 Sel/Kasırgaya İlişkin Bulgular

Uzmanlarla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde, göç nedenleri temasının alt teması olarak iklim ve doğal afetler başlığı altında yer alan sel/kasırgaya ilişkin açıklamalar şu şekildedir:

“İklim göçleri olarak sadece son dönemlerde küresel olarak yaşanan sel sıkıntılarından doğal afetlerden kaynaklı desteğe ihtiyacı olan çok fazla Afrika ülkesi var. Özellikle iç kısımlarda çöl sahasında. Normalde bile yardıma ihtiyaçları varken sellerden dolayı verimli araziler de gitmiş durumda. Uzun süreli projelere yönelmeye çalışıyoruz. Mesela tohum projemiz var. Türkiye’den veya farklı bölgelerden tohumlar götürüp, ekilip uzun süreli yaşamalarını sağlamak ve düzenli gelirlerinin olması amacımız. Son bir senedir bölgeden kötü haberler geliyor. Son bir senedir doğal afetler daha çok yaşanıyor. Mesela belli sezonlarda yağmur olur. Ama şu an senenin yarısında sel oluyor diğer yarısında da bu tahribatı toparlamaya çalışıyorlar.”U-3

“Son 1 yıldır şahit oluyorum. İşimiz zaten mültecilerle ama hep savaş ve çatışmadan kaçanlardı. Ama son 1 yıldır Afrika’nın kuzeydoğusunda ciddi bir iklim krizi yaşanıyor. Bundaki göç hareketliliğine de şahit oluyoruz. İnsanların evleri sular altında kalmış ve yer değişikliği yapmışlar,”U-5

“Malavi’de mesela selin neden olduğu göç hareketi var. Başka yerlerde çadırlarda yaşıyorlar ama kadınlar çocuklar orada kalıyor. Erkekler Güney Afrika’ya çalışmaya gidiyorlar. Çalışmaya zaten Güney Afrika’ya gidiyorlar en yakın yer olarak. 2 yıl önce Malavi, Mozambik, Zambiya, Zimbabve tarihinin en büyük kasırgasını yaşadı. Fredi kasırgası. İnsanlar binlerce kişi-yer değiştirmek zorunda kaldı,” U-5

“Kasırga her şeyi talan etti. Ekin azaldı. Azalan kuraklıkla da yok oldu tarım. İnsanlar şimdi başka ülkelere gitmenin yolunu arıyorlar. Birbirlerine giderlerdi. Şimdi her şeyi o bölge etkilediği için ciddi bir göç hareketliliği var. Mesela Malavi’deki der ki Mozambik’e giderim her sene ama şimdi ne yapacağımı bilmiyorum.” U-5

“Bu yılki kuraklığı Ernino sıcaklığı oluşturdu. Kasırga yaşandı, Tanzania’daki sel, Kenya’daki kuraklık, 230 bin kişi göç etti. Malavi kuzeyinde tarım yapılamıyor. Aşırı yağmurlar seli getirdi. Güneyinde de kuraklık var. Direkt hayatlar etkileniyor.”U-5

U-3, özellikle Afrika kıtasında, küresel iklim değişikliklerinin yol açtığı sel felaketleri ve diğer doğal afetlerin tarımsal üretim ve insan yaşamı üzerinde ciddi etkiler yarattığını vurgulamaktadır. İklim değişikliği, özellikle ekonomik açıdan dezavantajlı durumda olan iç bölgelerdeki çöl alanlarında yaşayan toplulukların tarımsal faaliyetlerini sekteye uğratarak, bu toplulukları daha da kırılgan hale getirmektedir. U-3, sel felaketlerinin yarattığı yıkımın azaltılması adına uzun vadeli projelerin geliştirilmesi gerektiğinin altını çizmektedir ve bu bağlamda tohum projelerinin önemine işaret etmektedir. Ancak, son bir yıl içerisinde bu tür doğal afetlerin hem şiddetinin hem de sıklığının artması, bölgedeki toplulukların durumunu daha da zorlaştırmıştır. Seller, artık yalnızca geçici bir doğal afet olmaktan çıkmış; her yıl tekrarlanan, kalıcı bir sorun haline gelmiş ve bu durum zorunlu göç hareketlerini kaçınılmaz kılmıştır.

U-5, son bir yıldır Afrika'nın kuzeydoğusunda yaşanan iklim krizinin, büyük bir göç hareketine neden olduğunu belirtmektedir. Savaş ve çatışma gibi geleneksel nedenlerden kaynaklanan göçlerin yerini, iklim değişikliklerine bağlı olarak evlerini terk eden insanların sayısındaki artış almıştır. Özellikle Malavi’de, sellerin sebep olduğu göçler, kadın ve çocukların yerel bölgelerdeki çadır kamplarda yaşamalarına, erkeklerin ise Güney Afrika’ya çalışmaya gitmelerine yol açmıştır. Fredi Kasırgası gibi büyük çaplı doğal afetler, bölgeyi yıkıcı bir biçimde etkilemiş ve binlerce insanı yerinden etmiştir. U-5, bu kasırgaların tarımsal üretimi yok ettiğini, kuraklıkla birleşerek tarımsal faaliyetleri tamamen durma noktasına getirdiğini ve bu durumun insanların başka ülkelere göç etmek zorunda kalmalarına neden olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum, daha önce yerel düzeyde göç eden bireyler için dahi büyük bir belirsizlik yaratmış; zira sel ve kasırga gibi doğal afetler geniş çapta yıkıma neden olmuştur. Ayrıca, bu yıl gözlemlenen Ernino sıcaklıklarının da göçü tetiklediği ve insanların tarımsal üretim yapamamalarına sebep olduğu belirtilmiştir.

Her iki uzmanın açıklamaları, iklim değişikliği ve doğal afetlerin göç üzerindeki etkilerini net bir biçimde ortaya koymaktadır. Sel ve kasırga gibi aşırı hava olayları, bu insanların yaşamlarını ve geçim kaynaklarını doğrudan etkileyen başlıca faktörler olarak öne çıkmaktadır. U-3’ün vurguladığı gibi, iklim değişikliğinin yıkıcı etkileri özellikle tarımsal üretim üzerinde yoğunlaşmakta ve bu durum, insanların geçim kaynaklarını kaybetmelerine yol

açmaktadır. Benzer şekilde, U-5'in açıklamaları da bu durumu desteklemekte; kasırga ve kuraklık gibi olayların birleşik etkisi tarımın tamamen ortadan kalkmasına neden olmuş ve bu durum geniş çaplı göç hareketlerini tetiklemiştir.

İklimsel felaketlerin yalnızca belirli bir bölgeyi değil, daha geniş bir coğrafyayı etkilediği gerçeği, insanların göç rotalarını ve seçeneklerini de sınırlamış durumdadır. Daha önce birbirine yakın bölgelere göç eden insanlar, bu bölgelerin de iklim değişikliğinden etkilenmesi nedeniyle daha geniş çaplı ve belirsiz bir göç süreci içerisine girmişlerdir. İklim değişikliğine dayalı bu göç hareketleri, sadece bireysel yaşamları değil, aynı zamanda bölgesel ve küresel düzeyde ekonomik ve sosyal istikrarı tehdit etmektedir.

Sonuç olarak, uzmanların görüşleri, iklim değişikliğinin tarımsal üretim, ekonomik geçim kaynakları ve sosyal yaşam üzerindeki derin etkilerini, aynı zamanda bu etkilerin göç hareketlerindeki belirleyici rolünü güçlü bir biçimde vurgulamaktadır. Tarım arazilerinin tahrip olması, geçim kaynaklarının kaybı ve sürekli tekrar eden aşırı hava olayları, iklim göçlerinin sebepleri arasında yer almaktadır.

3.2.1.1.3 Tarım ve Gıda Güvensizliğine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan uzmanlarla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde, göç nedenleri temasının alt teması olarak iklim ve doğal afetler başlığı altında yer alan tarım ve gıda güvensizliğine ilişkin açıklamalar şu şekildedir:

*"İlk olarak tarım ve gıda güvensizliğinden bahsedebiliriz. Çünkü zaman içerisinde bu daha da artıyor ve neresi olursa olsun bunun fazlalığını görebiliyoruz. Daha sonra sosyal ve siyasi istikrarsızlık bulunuyor. Bazı ülkelerde sıklıkla askeri darbe ile karşılaşıyorlar. Bugün akşam bile ne olacağı bilinmiyor. Bir diğeri de tabi ki aşırı hava olayları. Ya sel oluyor ya aşırı kuraklık. Yaşanan tüm olayları da bu beraberinde getiriyor."*U-10

*"2016 yılında Afrika'nın çoğu yerinde bir kuraklık başladı. Bu kuraklığın sebebi iklim sorunlarından kaynaklanıyordu. Özellikle hayvanlar çok telef oldu o süreçte. Bu tarz krizlerde sahada en çok dikkatimi çeken şey, devletle ilişkili olduğuydu. Bu tarz krizlerin önlenmesinde devletlerin hazırlıklı olması, önlem alabilmesi çok büyüktür, halk etkilenmesin diye ama devlet etkili değilse küresel ısınma kaynaklı krizler tarımsal üretimde düşüşe, açlık ve gıda krizleri, hayvan teleflerine neden oluyor. Önlenmesi zor bir insani krize dönüşüyor."*U-11

*"Güvenlik, işsizlik, iklim. Zaten olayların temeli yaşanan iklim değişiklikleri. Mesela Tanzanya güvenli değil. Tanzanya'da mesela muson yağmurları olduğunda göçle gelenler oluyor. Anakaradan çalışmak için de göçenler de oluyor. Ama mevsimlik de geçici de gelişler oluyor. Kuraklık oluyor mesela. İş arayışına geçip göç ediyorlar. Çok hayvan telef oluyor o gibi durumlarda."*U-13

U-10, tarım ve gıda güvensizliğinin yalnızca tarımsal sorunlardan kaynaklanmadığını, bu durumun aynı zamanda sosyal ve siyasi istikrarsızlıklarla iç içe geçtiğini vurgulamaktadır. Askeri darbeler, politik belirsizlikler ve aşırı hava olayları, birbirini tetikleyen bir zincir oluşturmakta ve bu etkenler arasındaki ilişkiyi daha da karmaşık hale getirmektedir. Özellikle iklim değişikliğine bağlı sel ve kuraklık gibi aşırı hava olayları, sosyal ve siyasi sorunları derinleştirerek, göç hareketlerinin temel sebeplerinden biri haline gelmiştir. Bu durum, tarım ve gıda güvensizliğinin yalnızca ekonomik bir sorun olmadığını; aynı zamanda toplumun tüm katmanlarını etkileyen, çok boyutlu bir kriz olarak ortaya çıktığını göstermektedir.

U-11, Afrika'da kuraklığın tarımsal üretimde ciddi düşüşlere, hayvanların telef olmasına ve bunun sonucunda ortaya çıkan gıda krizine dikkat çekmektedir. Uzman, devletlerin bu krizleri yönetme ve gerekli önlemleri alma konusundaki yetersizliklerinin, krizin daha da derinleşmesine yol açtığını vurgulamaktadır. Kriz yönetimi eksikliğinin, hem devletin vatandaşlarını koruma kapasitesini sınırladığı hem de küresel ısınmanın etkilerini daha yıkıcı hale getirdiği belirtilmektedir. İklim değişikliğinin yarattığı bu insani kriz, göç hareketlerinin temel itici güçlerinden biri haline gelmiştir.

U-13, Tanzanya gibi ülkelerde iklim değişikliğine bağlı ekonomik ve sosyal zorlukların göç hareketlerini nasıl tetiklediğini vurgulamaktadır. Uzman, özellikle muson yağmurları ve kuraklık gibi iklim olaylarının, güvenlik sorunları ve işsizlikle birleşerek mevsimlik ve geçici göçleri artırdığını belirtmektedir. Kısacası ekonomik olarak hayatta kalma mücadelesi veren bireyler, hayvanlarını kaybettiklerinde veya iş bulamadıklarında göç etmek zorunda kalmaktadır. Bu durum, iklim değişikliğinin ekonomik koşullarla yakından ilişkili olduğunu ve göç hareketlerinin temel nedenlerinden biri haline geldiğini ortaya koymaktadır.

Bu üç açıklamada dikkat çeken ortak noktalar, iklim değişikliğinin hem ekonomik hem de sosyal boyutlarda derin etkiler yarattığı gerçeğidir. Tarım ve gıda güvensizliği, iklim değişikliğinin önemli bir sonucu olarak öne çıkmakta ve bu güvensizlik, insanların temel ihtiyaçlarını karşılayamaması nedeniyle doğrudan göç hareketlerini tetiklemektedir. Özellikle kuraklık, aşırı yağışlar ve tarımsal üretimdeki düşüş, hem hayvancılık faaliyetlerini hem de gıda

arzını ciddi şekilde etkileyerek, bireyleri ve toplulukları kendi ülkelerinde yaşamlarını sürdüremeyecek bir duruma getirmektedir.

Diğer bir ortak nokta ise devletlerin kriz yönetimindeki yetersizliğidir. Hem U-11 hem de U-13, devletlerin iklim krizlerine karşı hazırlıksız olmasının, bu krizlerin sosyal ve ekonomik yıkıcılığını artırdığını ifade etmektedir. Devletler, bu krizlerle etkin bir şekilde başa çıkamadığında, göç kaçınılmaz bir çözüm haline gelmektedir.

Ayrıca, sosyal ve siyasi istikrarsızlıklar da iklim krizleriyle iç içe geçmiş durumdadır. U-10'un belirttiği üzere, bazı ülkelerde yaşanan askeri darbeler, iklim değişikliğinin yol açtığı ekonomik sıkıntılarla birleşerek toplumsal çatışmaları artırmaktadır. Bu durum, insanları yalnızca ekonomik sebeplerden değil, aynı zamanda güvenlik kaygıları nedeniyle de göçe zorlayabilmektedir.

Sonuç olarak, iklim değişikliği yalnızca çevresel bir sorun olarak değil, aynı zamanda sosyal, ekonomik ve siyasi krizleri derinleştiren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da göç hareketlerinin temel sebeplerinden biri haline gelmektedir.

3.2.1.2 Güvenlik ve Siyasi Duruma İlişkin Bulgular

Göç nedenlerine ilişkin bulgular arasında yer alan güvenlik ve siyasi durum, üç temel tema altında incelenmektedir. Bu temalar sırasıyla siyasi istikrarsızlık, iç savaş ve terördür. Bu temalara ilişkin bulgular, detaylı bir şekilde ele alınmış ve analiz edilmiştir.

3.2.1.2.1 Siyasi İstikrarsızlığa İlişkin Bulgular

Uzmanlarla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde, göç nedenleri temasının alt teması olarak güvenlik ve siyasi durum başlığı altında yer alan siyasi istikrarsızlığa ilişkin açıklamalar şu şekildedir:

"Somali, Etiyopya gibi ülkelerde terör nedeniyle gerçekleşen göçler ilgi alanımızda. Sosyal yapının dejenere olması da keza öyle. Terör evet göç olaylarını etkiliyor ama halkın da isteği artık gündemimizde. Sosyal medya ya da medya çağında yaşıyoruz, kayıtsız kalamıyorlar artık. Etkileniyorlar. Bireyselci bir yaklaşımla hayatlarını devam ettirme gayretindeler."U-1

"Darbelere kaynaklı istikrarsızlıklar, insanlarda umudu yok ediyor. Bu da bireyselci hareketleri tetikliyor."U-1

"Mali'deki askeri darbe mesela 3 kere olmuş. Kendi halkı bile askere karşı geldiği için onda da göç oluşuyor."U-3

"Göçlerin temel nedeni, işsizlik, güven ortamının olmayışı, istikrarsızlık, genç nüfusun fazla olması, genç nüfusun kendilerini tamamlayamaması diyebiliriz. Erkek ağırlıklı göç var. Ama savaştan dolayı 6,5 milyon insan göç etti."U-6

*"Nijerya dünyanın her yerine göçmen veren ülkelerden biri, Sudan'da çatışmalar çok. 1 yıl gibi bir süre içinde hayatları alt üst oldu, güvenlik kaynaklı gidişler fazla."
"Somali'de güvenlik, Nijerya'da güvenlik ve ekonomik, Çad'da güvenlik, iklim kaynaklı."U-7*

"Güvenlik birinci sırada. İşsizlik iki. Ama iklim de var. Zaten olayların temeli yaşanan iklim değişiklikleri."U-9

"Göçün çok farklı sebepleri var, dini unsurlar, siyasi, kuraklık, etnik, gelecek beklentileri, sosyo-ekonomik göstergeler, istikrar gibi sebepler sayabiliriz. Mesela çatışma olan bölgelerde ilk olarak güvenlik diyebiliriz."U-11

U-1, Somali ve Etiyopya gibi ülkelerde terör ve siyasi istikrarsızlıkların göç hareketlerinin temel nedenlerinden biri olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte, sosyal medyanın da bu süreçte önemli bir rol oynadığını, bireylerin bu kanallar aracılığıyla bilgi edindiklerini ve bireysel çıkarlar doğrultusunda hareket ettiklerini belirtmektedir. Ona göre, istikrarsızlık ve darbeler, halkta umutsuzluk yaratmakta ve bu da bireysel göç hareketlerini tetiklemektedir. Bu bağlamda, bireylerin göç etmeleri yalnızca güvenlik kaygısından değil, aynı zamanda daha iyi bir yaşam beklentisinden de kaynaklanmaktadır.

U-3, özellikle Mali'de gerçekleşen askeri darbelerin toplumsal huzursuzluğu artırdığına ve halkın askeri müdahaleye karşı geldiğinde göç etmek zorunda kaldığına dikkat çekmektedir. Dolayısıyla siyasi istikrarsızlık, bireyleri zorunlu göçe sevk eden önemli bir etken olarak ön plana çıkmaktadır.

U-6, göçlerin temel nedenlerini işsizlik, güvenlik eksikliği ve siyasi istikrarsızlık olarak sıralamaktadır. Ona göre, özellikle genç nüfusun kendini gerçekleştirme imkânı bulamaması ve erkek ağırlıklı bir göç hareketinin yaşanması, bu istikrarsızlıkların bireyler üzerindeki doğrudan

etkisini göstermektedir. Ayrıca, savaşın büyük çaplı göçleri kaçınılmaz kıldığı vurgulamaktadır.

U-7, güvenlik sorunlarının göç üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Nijerya, Sudan ve Çad gibi ülkelerde güvenlik eksikliği, göçün en önemli nedenlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Ona göre, bu bölgelerde güvenlik sorunları o kadar etkili hale gelmiştir ki, insanlar yalnızca ekonomik sebeplerle değil, doğrudan hayatlarını tehdit eden nedenlerle göç etmek zorunda kalmaktadırlar.

U-9, güvenliğin göç hareketlerinin birincil nedeni olduğunu vurgularken, işsizlik ve iklim değişikliklerinin de bu süreçte önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Uzman, iklim değişikliklerinin, güvenlik sorunlarına ek olarak göçün bir diğer önemli nedeni olarak ortaya çıktığını ifade etmektedir.

U-11, göçün çok çeşitli sebepleri olduğuna dikkat çekmektedir. Dini, siyasi, etnik ve sosyo-ekonomik nedenlerin yanı sıra, çatışma bölgelerinde güvenliğin göçü tetikleyen en önemli faktör olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda, çatışma ve güvenlik eksikliği, göçün zorunlu bir sonuç haline gelmesine neden olmaktadır.

Bu açıklamalardaki ortak noktalar, güvenlik eksikliğinin göç hareketlerinin en önemli itici gücü olduğu yönündedir. İstikrarsızlık, terör, çatışmalar ve askeri darbeler gibi olaylar, insanların yaşadıkları bölgeleri terk etme zorunluluğunu doğurmaktadır. Siyasi istikrarsızlık ve darbeler, halkın güvensizlik ve umutsuzluk içinde yaşamasına neden olarak göç etmelerine yol açmaktadır. Aynı zamanda, bu siyasi ve güvenlik sorunları ekonomik sorunlarla birleştiğinde göç, kaçınılmaz bir hal almaktadır.

Bir diğer ortak nokta ise, iklim değişikliğinin bu göç hareketlerini daha da tetikleyen bir faktör olarak öne çıkmasıdır. İklim değişiklikleri, özellikle kuraklık ve sel gibi aşırı hava olayları, zaten güvensiz olan bölgelerde yaşamı daha da zorlaştırarak göç dalgalarını artırmaktadır. İklim, güvenlik sorunlarıyla iç içe geçmekte ve bu durum, göç eden insanların hem ekonomik hem de sosyal açıdan daha zor bir durumda olduğunu göstermektedir.

Son olarak, bireysellik ve sosyal medya gibi modern dinamiklerin de göç kararları üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bireylerin kendi çıkarlarını ön planda tutarak daha iyi bir yaşam arayışı içinde hareket etmeleri, sosyal medyanın bilgilendirici ve mobilize edici etkisiyle birleşerek göç hareketlerine katkıda bulunmaktadır.

3.2.1.2.2 İç Savaşa İlişkin Bulgular

Uzman ve göçmenlerin, göç nedenleri arasında güvenlik ve siyasi durum başlığı altında yer alan iç savaş konusuna ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“İlk başta, ülkede iç savaştan dolayı göç ettiler. Mesela Afrika diasporasında en fazla Somaliler var. Bu da şundan dolayı 1990'lı yıllarda ülkede rejimin yıkılışıyla birlikte ülke paramparça oldu, insanlar birbirleriyle savaşılmaya başladılar ve bundan dolayı göç etmeye başladılar. Amerika, İngiltere, Avrupa birçok ülkeye gitmeyi tercih ettiler en çok da Kenya ve Etiyopya'ya gitmeyi tercih ettiler çünkü onlar bizim komşularımız diye. Kenya üzerinden Avrupa ya da Amerika'ya gitmeyi tercih ettiler” K-4

“Somali'den göç edilmesi genellikle açlıktan, savaştan zorunlu olarak göç ediliyor. İnsanların böyle durumlarda başka ülkelere gitmesinin sorun olacağını düşünmüyorum. Herkes gidebilir. Ama asıl olması gereken bir süre sonra ülkelere dönüp faydalı olmaları gerektiğini düşünüyorum. Gelecek 10 sene içinde de Somali'nin düzelebileceğini düşünüyorum” K-4

“Buraya gelmeden önce internet üzerinden diyanet sitesi buldum. Okumak bizde pahalı. Lise bittikten sonra üniversiteye devam edemiyoruz, evde kalıyoruz. Ben de siteyi görünce değerlendirmek istedim bu fırsatı. Ailemle konuştum, başvurdum. Bir arkadaşım okuyordu. O tavsiye etti. Çevremde başka göç eden çok insan var. Bütün dünyada biliyorsunuz göç yapan kıta Afrika. Farklı kıtalardan oluyor ama çoğu Afrika'dan. Bunun sebebi, kötü yönetim, sivil savaşlar, iç savaşlar, kabile savaşları, batıdaki yaşanan savaşlar (etkileniyoruz bunlardan)” K-6

“Göçlerin temel nedeni, işsizlik, güven ortamının olmayışı, istikrarsızlık, genç nüfusun fazla olması, genç nüfusun kendilerini tamamlayamaması diyebiliriz. Erkek ağırlıklı göç var. Ama savaştan dolayı 6,5 milyon insan göç etti. Mesela Batı Sudan'dan herhangi bir sınıra gitmek çok zor. 700-800 km. Güvenlik sıkıntısı da var,” U-6

“Sudan yağışın olduğu bir yer olduğu için zaten seller çok olur. Halk geleneksel olarak bir yerden bir yere göç etmek zorunda kalırlar. Bu onların günceli. Sudan'da iç savaş var. 6,5 milyon insan göç etti iç ve dış olmak üzere. Türkiye'yi genelde Afrika ülkeleri eğitim için tercih ediyor. Önce Mısır-Çad-Etiyopya'ya gidiyorlar,” U6

K-4, Somali'deki iç savaşın göçün temel nedeni olduğunu vurgulamaktadır. Katılımcıya göre, 1990'lı yıllarda rejimin çökmesiyle ülkede büyük bir kaos başlamış ve bu durum, halkın geniş çapta göç etmesine neden olmuştur. K-4 ayrıca, Kenya ve Etiyopya gibi komşu ülkelere yapılan göçlerin coğrafi yakınlık nedeniyle tercih edildiğini, ancak bu ülkelerin daha sonra Avrupa ve Amerika gibi Batılı ülkelere geçiş için bir ara durak olarak kullanıldığını ifade etmektedir. Göçün, açlık ve savaş gibi zorlayıcı sebeplerden kaynaklanan zorunlu bir hareket olduğunu belirten katılımcı, insanların bir süre sonra ülkelerine geri dönüp ülkeye katkıda bulunmaları gerektiğini düşünmektedir.

K-6, Afrika'daki göçlerin temel nedenlerini kötü yönetim, sivil savaşlar ve kabile çatışmaları olarak sıralamaktadır. Ayrıca, Afrika'dan yapılan göçlerin yaygın olduğunu ve bu durumun kıtadaki yönetsel ve siyasi istikrarsızlıklardan kaynaklandığını belirtmektedir.

U-6, Sudan gibi ülkelerde işsizlik, güvensizlik ve siyasi istikrarsızlığın göçün ana nedenleri arasında yer aldığını vurgulamaktadır. Özellikle genç nüfusun kendini gerçekleştirememesi sorunu ve işsizlik, göçü tetikleyen başlıca faktörler olarak öne çıkmaktadır. Uzman, Sudan'da, hem iç savaş hem de iklimsel sorunlar (örneğin seller) nedeniyle halkın göç etmek zorunda kaldığına dikkat çekmektedir. Ayrıca, Türkiye'nin eğitim fırsatları açısından Afrika ülkeleri tarafından tercih edilen bir destinasyon olduğu belirtilmektedir.

Siyasi istikrarsızlık, iç savaşlar ve güvenlik eksikliğinin göçün en temel itici güçleri arasında yer aldığını göstermektedir. Sudan, Somali ve genel olarak Afrika kıtasındaki iç savaşlar ve zayıf devlet yapıları, bu bölgelerdeki insanların zorunlu göç etmelerine neden olmaktadır. K-4, K-6 ve U-6'nın açıklamalarında, devletlerin işleyişindeki eksiklikler ve bu ülkelerdeki şiddet olaylarının büyük göç dalgalarına yol açtığı vurgulanmaktadır.

Açıklamalardaki bir diğer önemli ortak nokta ise, ekonomik sebeplerin göç üzerindeki etkisidir. U-6 ve K-6, işsizlik, genç nüfusun fırsat eksikliği ve ekonomik güvensizlik gibi etkenlerin göçü tetikleyen önemli unsurlar olduğunu ifade etmektedirler. Özellikle genç erkeklerin iş bulma ve daha iyi bir yaşam kurma arayışıyla göç ettikleri belirtilmektedir.

Doğal afetler ve iklimsel faktörler de göçü tetikleyen başlıca unsurlar arasında yer almaktadır. Sudan gibi ülkelerde yaşanan sel felaketleri ve diğer doğal afetler, halkın bu sorunlarla başa çıkamaması nedeniyle, göçü geleneksel bir çözüm yolu olarak benimsemelerine neden olmaktadır.

Eğitim amaçlı göçler de önemli bir tema olarak öne çıkmaktadır. Hem U-6 hem de K-6, Türkiye'nin Afrika ülkelerinden gelen göçmenler için eğitim fırsatları sunan bir destinasyon olarak tercih edildiğini belirtmektedir.

Sonuç olarak, bu açıklamalarda güvenlik eksikliği, işsizlik, eğitim fırsatlarının yetersizliği ve doğal afetler gibi çok boyutlu sebeplerin Afrika'dan göç hareketlerini nasıl şekillendirdiği açıkça görülmektedir. Bu göçler, yalnızca zorunlu nedenlerle değil, aynı zamanda ekonomik ve eğitim fırsatları arayışıyla da gerçekleşmektedir.

3.2.1.2.3 Teröre İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların, göç nedenleri arasında güvenlik ve siyasi durum başlığı altında yer alan terör konusuna ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Somali, yaklaşık 35 yıldır iç savaş ile karşı karşıya olan bir ülke. Terör, açlık en büyük meseleleri. 1990'lı yıllarda merkezi hükümetin yıkılması ile bir iç savaş patlak vermiş halen devam ediyor. 15 yıldır da terör sorunu ortaya çıktı” K-7

“Nijer savaşlarıyla bilinse de tarihe baktığımızda çok darbe yok geçmişte. Ama yakın zamanda Fransa'ya karşı darbe yapıldı. Önümüzde engel olan bir ülkeydi. Sınırlarımızdaki teröristlere karşı yapılıyor. İç savaştan kastımız da kan davaları çok yok ama kabileler arasında gerilmeler yaşanıyor” K-8

“Son zamanlarda araştırdığımız terör nedeniyle göçlere aslında iklim nedeniyle göçler de eklendi. Çünkü seller ve kuraklık Afrika kıtasının geneline yayılmaya başladı. Bizim amacımız bunları duyurmak ve yazmak,” U-12

K-7, Somali'nin uzun süredir iç savaş ve terör sorunlarıyla mücadele ettiğini belirtmektedir. Katılımcıya göre, 1990'larda merkezi hükümetin çökmesiyle başlayan iç savaş, halkı çaresiz bir duruma sokmuş ve son 15 yıldır devam eden terör tehdidi, ülkedeki istikrarsızlığı daha da derinleştirmiştir. K-7, Somali'nin büyük zorluklarla karşı karşıya olduğunu, açlık ve terörün insanların yaşamlarını sürdürülemez hale getirdiğini vurgulamaktadır. Bu da göçün başlıca nedenlerinden biri olarak ortaya çıkmaktadır.

K-8, Nijer'deki siyasi istikrarsızlık ve terör tehdidine odaklanmaktadır. Katılımcıya göre, Nijer tarihte birçok savaş yaşamış olsa da, büyük çaplı darbeler yaşanmamıştır. Ancak, yakın zamanda Fransa'ya karşı gerçekleşen darbe, ülkenin siyasi istikrarını sarsmış ve sınır bölgelerinde terörist gruplara karşı verilen mücadele, toplumsal gerginlikleri daha da

artırmıştır. K-8, bu mücadelelerin doğrudan kabileler arası çatışmalara değil, daha çok dış tehditlere odaklandığını belirtmekle birlikte, kabileler arasında gerilimlerin de yaşandığını vurgulamaktadır.

U-12, göçlerin yalnızca terör nedeniyle değil, aynı zamanda iklim değişikliği sebebiyle de arttığını vurgulamaktadır. Uzmanın belirttiğine göre, Afrika genelinde sel ve kuraklık gibi aşırı hava olayları giderek daha yaygın hale gelmekte ve bu durum, insanları göç etmeye zorlamaktadır. U-12, bu sorunlara yönelik farkındalığın artırılması ve bunların yazılı olarak duyurulmasının önemine dikkat çekmektedir. İklim krizi, Afrika'daki geleneksel göç sebeplerine eklenen yeni bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

Görüşmecilerin açıklamalarında dikkat çeken en belirgin ortak nokta, göçün temel sebepleri olarak iç savaş, terör ve iklim değişikliğinin birbirine paralel ilerlemesidir. Hem Somali (K-7) hem de Nijer (K-8) gibi ülkelerde, iç savaş ve terörün doğrudan insanların güvenliğini tehdit etmesi, büyük göç hareketlerine yol açmaktadır. Siyasi istikrarsızlık, merkezi hükümetlerin çökmesi veya darbelerle sarsılması sonucunda toplumların parçalanması, halkın yaşadığı bölgeleri terk etmesini kaçınılmaz hale getirmektedir.

Görüşmedeki bir diğer önemli ortak nokta, iklim değişikliğinin bu çatışmaların yanı sıra göçü daha da zorlayan bir faktör olarak öne çıkmasıdır. U-12, Afrika kıtasında yaygınlaşan sel ve kuraklık gibi aşırı hava olaylarının göçü tetiklediğini belirtmektedir. Geleneksel olarak çatışma ve terörün başlıca göç sebepleri olduğu kıtada, artık iklimsel krizler de göç hareketlerini büyük ölçüde artırmaktadır. Kuraklık ve seller, insanların ekonomik ve tarımsal geçim kaynaklarını yok ettiği için göç etmek zorunda kaldıkları yeni bir kriz türü oluşturmaktadır.

Ayrıca, siyasi ve sosyal istikrarsızlıkların Afrika genelinde kabileler arası gerilimleri artırdığı ve bu durumun göç hareketlerini beslediği görülmektedir. K-8, Nijer'deki kabileler arası gerilimlerin doğrudan bir iç savaşa dönüşmese de, halkın kendini güvensiz hissetmesine neden olduğunu ve göç etmeye zorladığını ifade etmektedir. Siyasi darbe ve terör tehdidi, bu tür sosyal gerginliklerle birleştğinde göç kaçınılmaz hale gelmektedir.

Sonuç olarak, bu açıklamalarda savaş, terör, siyasi istikrarsızlık ve iklim değişikliği gibi çok boyutlu sorunların göç hareketlerini nasıl tetiklediği ve bu durumun Afrika'nın büyük bir kısmında yaygın bir olgu haline geldiği açıkça ortaya konulmaktadır.

3.2.1.3 Eğitime İlişkin Bulgular

Uzmanların ve göçmenlerin, göç nedenleri arasında eğitim durumu başlığı altında yer alan eğitim fırsatlarına ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Eğitim sistemimiz de teorik harika bizde. Ama uygulamaya geldiğimizde imkanlarımız yok. İmkanları daha iyi bir yere gitmek, bildiklerimizi uygulama anlamında da bize fırsat sunuyor” K-8

“Türkiye’ye gelmeye karar vermedim, çok büyük fırsat ve şans oldu. Ülkemde sınavlar vardı, birkaç ülkeye sonuçlar gönderildi, İstanbul Üniversitesi’nden (O zaman Cerrahpaşa olarak ayrılmamıştı) ilk cevap geldiği için Türkiye’ye geldim. Türkiye’yi de sadece İstanbul olarak biliyordum. Ben memleketimde okumak istiyordum ama orada tıp fakültesi küçük olduğu için göç ettim” K-12

“2015’te lise için geldim. Uluslararası FSM Anadolu Hatip Lisesi’nde okudum. Açıkçası imkân olarak düşünüyorum bunu (göç etmeyi). Küçükken Diyanet’ten gelmişlerdi, büyüklere. Diyanet bursuyla okudum. Bir süre geldikten sonra dediler ki sizin için başvuralım, bizim büyükler dedi bunu. Sonra başvurduk, mülakata girdik, kazandım. Başkentte yaşıyordum” K-14

“Liseden beri Türkiye’deyim. Tanzanyalıyım. Türkiye’de babamın arkadaşları vardı. Bizim oralarda biraz dışarıda eğitim alma refleksi var. Bu yüzden babam gidiyorsun dedi, gittim” K-17

“Batıya giden öğrenciler, bulundukları bölgelerde kalma eğilimindeler, tekrardan ülkelerine dönmüyorlar. İngiltere, İspanya, Amerika gibi ülkelerde daha çok kalıyorlar,” U-1

“Sürekli darbe geçmişi olan ülkeler buralar. Darbelerden kaynaklı istikrarsızlıklar, insanlarda umudu yok ediyor. Bu da bireyselci hareketleri tetikliyor,” U-1

“Maddi yetersizliklerden dolayı, iyi bir eğitim, iyi bir gelecek için göç ediyorlar. Türkiye’nin Müslüman bir ülke olması burayı tercih edilebilir kılıyor,” U-2

“Avrupa’yı tercih etmeleri kendi ülkelerinde bulunan sömürge ülkelerine yöneliyorlar. Sosyal medyayla dünyanın her yerine hızlıca ulaşabiliyor olmaları daha iyi bir hayat yaşama isteği göç süreçlerini artırıyor,” U-2

“Çocukların okuması için medrese, eğitim projeleri yapılıyor. Eğitim orada özellikle kırsalda yaygın değil,” U-3

K-8, teorik eğitim sisteminin güçlü olmasına rağmen, pratik anlamda imkânların yetersiz kaldığını vurgulamaktadır. Bu durum, eğitim almak isteyen bireyleri daha iyi imkânlar sunan ülkelere göç etmeye zorlamaktadır. K-8, uygulamalı eğitim fırsatlarına erişebilmek için başka ülkelere gitmenin bir gereklilik olduğunu belirtmektedir.

K-12, Türkiye'ye gelişinin kendi isteğinden ziyade bir şans eseri gerçekleştiğini ifade etmektedir. Ülkesinde yeterli eğitim olanaklarının bulunmaması, özellikle küçük tıp fakültelerinin sınırlı imkânları, onu göç etmeye zorlamıştır. Türkiye, bu katılımcı için daha geniş eğitim fırsatları sunmuş ve İstanbul Üniversitesi'ne kabul edilmesi, bu göç sürecini hızlandırdığını belirtmektedir.

K-14, lise eğitimi için Türkiye'ye göç etmenin bir fırsat olduğunu düşünmektedir. Diyanet bursuyla Türkiye'ye gelmiş olup, bu burs imkânının ailesinin desteği ve yönlendirmesiyle gerçekleştiğini ifade etmektedir. Özellikle Türkiye'ye gelme sürecinin, daha iyi bir eğitim alma adına önemli bir fırsat sunduğunu vurgulanmaktadır.

K-17, Tanzanya'da dışarıda eğitim alma alışkanlığının bir sonucu olarak Türkiye'ye geldiğini belirtmektedir. Ailesinin, özellikle babasının tavsiyesi üzerine eğitim için Türkiye'yi tercih etmiştir. Türkiye, bu birey için aile bağlantıları ve yurt dışında eğitim alma eğilimlerinin kesiştiği bir ülke haline gelmiştir.

U-1, Batı'ya giden öğrencilerin genellikle ülkelerine geri dönmediklerini vurgulamaktadır. İngiltere, İspanya ve Amerika gibi ülkeler, öğrencilere cazip yaşam fırsatları sunmakta ve bu durum göçmenlerin ülkelerine geri dönme eğilimini azaltmaktadır. Ayrıca, darbeler ve siyasi istikrarsızlıklar, bireylerin kendi çıkarlarını ön plana çıkarmasına neden olmakta ve bu bağlamda göç, bireysel bir çözüm olarak ortaya çıkmaktadır.

U-2, maddi yetersizliklerin ve daha iyi bir gelecek arayışının, eğitim amacıyla göç etmenin en büyük nedenlerinden biri olduğunu belirtmektedir. Uzmana göre, Türkiye'nin Müslüman bir ülke olması, özellikle İslam ülkelerinden gelen öğrenciler için Türkiye'yi tercih edilir hale getirmektedir. Diğer yandan, Avrupa'ya göç edenlerin genellikle kendi ülkelerinde bulunan eski sömürge güçlerine yöneldiklerini vurgulamaktadır. Uzman, sosyal medyanın etkisiyle daha iyi bir yaşam sürme arzusunun bu göç süreçlerini hızlandırdığını ifade etmektedir.

U-3, kırsal bölgelerde eğitim imkânlarının yetersiz olduğunu ve bu bölgelerde medrese ile eğitim projeleri aracılığıyla çocukların eğitim ihtiyaçlarının karşılanmaya çalışıldığını belirtmektedir. Özellikle kırsal bölgelerdeki bu yetersizlikler, eğitim amacıyla göç eden bireylerin motivasyonlarından biri olarak öne çıkmaktadır.

Görüşmecilerin açıklamalarına göre, eğitim arayışı nedeniyle gerçekleşen göçler oldukça yaygındır. Bireyler, kendi ülkelerinde yeterli eğitim imkânlarına sahip olamadıkları için başka ülkelere göç etmek zorunda kalmaktadır. Eğitimdeki yetersizlikler, ister teorik bilgilerin uygulama eksikliği (K-8) olsun, ister maddi yetersizlikler (K-12, K-14), bireylerin daha iyi eğitim fırsatları arayışına yönelmesine ve göç etmelerine neden olmaktadır. Ayrıca, kırsal bölgelerdeki eğitim imkânlarının yetersizliği (U-3), eğitim arayışı nedeniyle göç eden bireylerin bir diğer önemli nedenidir. Kırsal bölgelerde medrese gibi eğitim projeleri yapılsa da, bu imkânların yetersizliği bireyleri daha gelişmiş bölgelere veya ülkelere göç etmeye zorlamaktadır. Bunun yanında, Türkiye'nin Müslüman bir ülke olması, özellikle İslam ülkelerinden gelen öğrenciler için çekici bir eğitim destinasyonu haline gelmiştir. Diyanet bursları ve Türkiye'deki dini eğitim olanakları, göç edenler için önemli bir motivasyon faktörü olarak öne çıkmaktadır (K-14, U-2).

Batı ülkelerine göç eden bireylerin geri dönmeme eğilimi de bir diğer ortak nokta olarak dikkat çekmektedir (U-1). Özellikle İngiltere, İspanya ve Amerika gibi gelişmiş ülkelerde eğitim gören bireyler, bu ülkelerde kalmayı tercih etmekte ve kendi ülkelerine geri dönmemektedir. Bu durum, siyasi istikrarsızlık ve bireysel çıkarların ön planda olduğu bir göç motivasyonu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak, eğitim göçü, kişisel gelişim arayışı, maddi yetersizlikler ve siyasi istikrarsızlık gibi çok boyutlu faktörlerle şekillenmektedir. Göç eden bireyler, hem daha iyi eğitim almak hem de daha istikrarlı ve fırsatlarla dolu bir hayat sürmek amacıyla göç etmeyi bir çözüm yolu olarak görmektedirler.

3.2.1.4 Ekonomiye İlişkin Bulgular

Göç nedenlerinden biri olan ekonomik sebepler teması, iki temel başlık altında incelenmektedir. Bu başlıklar, daha iyi yaşam koşulları arayışı ve işsizliktir. Söz konusu temalara ilişkin bulgular, detaylı bir biçimde ele alınmış ve analiz edilmiştir.

3.2.1.4.1 Daha İyi Yaşam Arayışına İlişkin Bulgular

Uzmanların ve göçmenlerin, göç nedenleri arasında ekonomik sebepler başlığı altında yer alan daha iyi yaşam arayışına ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Gençlerimize baktığımızda göç etmeye çalışıyorlar, Avrupa’ya Amerika’ya. Yaşamak istedikleri hayat yok bizim orada. Bazıları lüks yaşamak istiyor, yüksek imkân istiyor. Parasal olarak gelişmek istiyor. Çünkü gelir çok yüksek değil, ekonomik zayıflık var” K-3

“Biz üçüncü dünya ülkelerinde yaşayan insanlar olarak bazı sorunlarla karşı karşıya kalıyoruz. Bu sorunlar; ailelerin gücü olmaması, size bakamaması, çevrenin gelişmemesi, eğitim alamamak, kız çocuklarının okutulmaması ya da ileri derecede okutulmaması olarak sayabiliriz. Bu da bizi göç etmeye zorluyor” K-18

“Durumum iyiydi. İş babamındı. Abim söyledi Türkiye’yi. Ben de geldim. Bir tane kız kardeşim var. Arada gidip geliyor. Senegal’de yaşam kötü. İş problemi çok fazla. 26 yaşındayken geldim. Son ütücü olarak çalışıyorum. 11 senedir aynı işteyim. Geri dönmeyi düşünmüyorum. Burası gayet iyi. Abim Avrupa’da. İş için gitti o da,” K-19

“Maddi yetersizliklerden dolayı, iyi bir eğitim, iyi bir gelecek için göç ediyorlar. Türkiye’nin Müslüman bir ülke olması burayı tercih edilebilir kılıyor. Avrupa’yı tercih etmeleri kendi ülkelerinde bulunan sömürge ülkelere yöneliyorlar,” U-2

“Göçlerin temel nedeni, işsizlik, güven ortamının olmayışı, istikrarsızlık, genç nüfusun fazla olması, genç nüfusun kendilerini tamamlayamaması diyebiliriz,” U-6

“Anakaradan çalışmak için de göçenler oluyor. Ama mevsimlik de geçici de gelişler oluyor. Kuraklık oluyor mesela. İş arayışına geçip göç ediyorlar,” U-9

“Sosyo-ekonomik göstergelerin, iyi gelecek beklentisinin de genç nüfusu etkilediğini ve bundan göç ettiklerini görüyoruz,” U-11

“Sosyal yapı dejenere olmuş durumda. Sosyal medya çağında yaşıyoruz, insanlar kayıtsız kalamıyorlar artık. Etkileniyorlar. Başka ülkelerdeki hayatları görüp özeniyorlar,” U-12

K-3, ekonomik zayıflık nedeniyle gençlerin daha iyi yaşam imkânları arayışıyla göç ettiğini ifade etmektedir. Gençler, mevcut gelir düzeyinin kendilerine tatmin edici bir yaşam sunmaması sebebiyle, lüks ve daha yüksek yaşam standartları arayışına yönelmektedir. Avrupa ve Amerika gibi ülkeler, bu tür imkânları sunan cazip destinasyonlar olarak öne çıkmaktadır.

K-18, daha iyi yaşam şartlarına ulaşamamanın göç üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Üçüncü dünya ülkelerinde temel ihtiyaçları karşılayacak maddi ve sosyal destek eksikliği, eğitim imkânlarının yetersizliği ve ailelerin ekonomik sıkıntıları, bireyleri daha iyi yaşam koşulları aramaya zorlamaktadır.

K-19, iş bulma ve daha iyi ekonomik şartlarda yaşama arzusuyla Türkiye'ye göç ettiğini ifade etmektedir. Senegal'de yaşanan işsizlik sorunlarının ciddi boyutta olduğunu belirten K-19, bu nedenle Türkiye'de çalışarak hayatını sürdürdüğünü dile getirmektedir. Türkiye'deki yaşamını olumlu bulduğunu ve geri dönmeyi düşünmediğini eklemektedir. Ayrıca, abisinin de iş bulmak amacıyla Avrupa'ya göç ettiğini belirterek, aile bazlı daha iyi bir yaşam arayışının söz konusu olduğunu ortaya koymaktadır.

U-2, maddi yetersizliklerin insanları daha iyi bir eğitim ve gelecek arayışına ittiğini vurgulamaktadır. Türkiye'nin Müslüman bir ülke olmasının da bu göç kararında etkili olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, Avrupa'yı tercih edenlerin eski sömürge bağlarına dayalı bir göç eğiliminde olduklarını belirtmektedir. Daha iyi yaşam ve eğitim olanakları, bu göçlerin temel nedenleri olarak öne çıkmaktadır.

U-6, işsizlik, güvenlik eksikliği ve istikrarsızlık gibi faktörlerin bireylerin kendi potansiyellerini gerçekleştirememesine yol açtığını ve bu sebeple göç ettiklerini belirtmektedir. Uzman, genç nüfusun daha iyi bir gelecek arayışıyla, daha güvenli ve istikrarlı ülkelerde yaşam sürme isteği içerisinde olduğunu ifade etmektedir.

U-9, mevsimlik ve geçici iş bulma amacıyla göç eden bireyleri anlatmaktadır. Kuraklık gibi doğal afetlerin, iş arayışıyla birleştiğinde göçü tetikleyen önemli bir etken haline geldiği belirtilmektedir. Bireyler, daha iyi bir yaşam elde etmek amacıyla mevsimlik ve geçici işlerde çalışmak için göç etmektedirler.

U-11, sosyo-ekonomik göstergelerin ve daha iyi bir gelecek arayışının göç üzerinde etkili olduğunu ifade etmektedir. Genç nüfusun ekonomik fırsatlar ve gelecek beklentileri, onların daha iyi yaşam koşullarına ulaşma umuduyla göç etmelerine yol açmaktadır.

U-12, sosyal medyanın göç üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. İnsanlar, sosyal medya aracılığıyla diğer ülkelerdeki yaşam standartlarını görüp bu hayatlara özenmekte ve daha iyi bir yaşam isteği, onları göç etmeye teşvik etmektedir.

Görüşmecilerin açıklamalarında ortak olan temel konu, daha iyi yaşam koşullarına ulaşma arayışının göçün en büyük itici gücü olduğudur. Göçmenler, ülkelerinde karşılaştıkları ekonomik sorunlar, işsizlik, eğitim fırsatlarının yetersizliği ve sosyal gelişmişlik eksikliği gibi sebeplerle daha iyi bir yaşam aramaktadırlar (Temiz, 2004). Özellikle genç nüfus, bu süreçte ön planda yer almakta, zira işsizlik ve ekonomik problemler onları ülkelerinde bir gelecek görememeye itmektedir.

Ekonomik faktörler, en çok vurgulanan göç nedenidir. Gelir düzeyinin düşüklüğü, iş imkânlarının sınırlı olması ve güvenli, istikrarlı bir hayatın sağlanamaması, bireyleri daha fazla gelir elde edebilecekleri ülkelere yöneltmektedir. K-3, K-19, U-2, U-6, U-9 ve U-11, göçün temelinde işsizlik ve ekonomik zorlukların yattığını net bir şekilde ifade etmektedir.

Bir diğer önemli faktör ise eğitim ve sosyal gelişim eksikliğidir. K-18 ve U-2, daha iyi bir eğitim arayışı ve sosyal gelişim imkânlarının eksikliğinin göç hareketlerini tetiklediğini belirtmektedir. Bu durum, özellikle üçüncü dünya ülkelerinden göç edenler arasında yaygın bir motivasyon kaynağıdır.

Ayrıca sosyal medya ve küreselleşmenin etkisi, göç kararlarını hızlandıran bir diğer faktör olarak öne çıkmaktadır. U-12, sosyal medya aracılığıyla insanların başka ülkelerdeki yaşam koşullarını görerek daha iyi bir yaşam arzusuna kapıldıklarını ifade etmektedir. Sosyal medya, bireylerin göç etmeye yönelik motivasyonlarını artırmakta ve farklı ülkelerdeki daha iyi imkânlarla ulaşma isteklerini pekiştirmektedir.

Sonuç olarak, bireyler daha iyi yaşam şartlarına ulaşma amacıyla göç etmektedirler. İşsizlik, ekonomik yetersizlik, eğitim eksikliği, sosyal medyanın etkisi ve daha iyi bir gelecek beklentisi bu göç hareketlerinin arkasındaki en güçlü nedenlerdir. Bireyler, ekonomik güvenlik, daha iyi yaşam standartları ve eğitim olanaklarına erişmek amacıyla ülkelerini terk etmektedirler.

3.2.1.4.2 İşsizliğe İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların, göç nedenleri arasında ekonomik sebepler başlığı altında yer alan işsizlik konusuna ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Göçün en büyük sebebi işsizlik. Güney Afrika Cumhuriyeti’ne gidiyorlar. Okula gitmeyen herkes orada. İnsanlar çalışmak istiyorlar ama iş bulamıyorlar,” K-10

“Ekonomisi çok kötü bir ülke. Eğitim neredeyse yok ve çok pahalı. Biz daha şanslıydık eskiye göre. Bazı insanlar tarım yapıyor ama gelişmiş yöntemleri bilmiyorlar. Zaten geçimlerini tekstil, tarım ve inşaatlarda geçirerek karşıyorlar. Göçün en büyük sebebi işsizlik. Okula gitmeyen herkes orada. İnsanlar çalışmak istiyorlar ama iş bulamıyorlar,” K-11

“Senegal’in durumunu biliyorsun. Annem orada, karım orada. Ekmek için geldim buraya. 2011’de geldim buraya. Gidip geliyorum ama şimdi oturum iznimi iptal ettiler. Çok zor durumdayım. Para kazanıyoruz ama çok değil. Orada aile bakıyoruz anladın mı? 11 yaşında ve 8 aylık iki çocuğum var. 48 yaşındayım,” K-13

“Önce Senegal’den Fransa’ya gittim. 6 ay kaldım orada. Türkiye’de bir arkadaşım vardı. Dedi burada ezan okunuyor. Biliyorsun Fransa Müslüman değil. Ben de dedim Türkiye’ye bir bakayım. Geldim 2011 Türkiye çok iyi durumdaydı. Para kazanıyordum. Aileme iyi bakıyordum. Ama şimdi zor bakıyorum. Her şey pahalı Türkiye’de. Mecbur gönderiyorum. Bize bağlı yoksa bir şey yiyemeyecekler. 200-250 Euro anca gönderebiliyorum. Bizimkilere yetiyor. Şehirde yaşıyorlar,” K-13

“Birincisi enerji problemi. İkincisi istihdam. Aslında istihdam belki de birinci sırada geliyordur ama bunun sebebi de enerji potansiyeli doğru olarak kullanılmaması “Kıtlık üçüncü olarak diyebilirim. Savaşlardan kaynaklı kıtlık,” U-1

“Göçlerin temel nedeni, işsizlik, güven ortamının olmayışı, istikrarsızlık, genç nüfusun fazla olması, genç nüfusun kendilerini tamamlayamaması diyebiliriz. Erkek ağırlıklı göç var,” U-6

“Afrika’da birinci sırada güvenlik, ikinci sırada ekonomi kaynaklı göç var,” U-7

“Anakaradan çalışmak için de göçenler de oluyor. Ama mevsimlik de geçici de gelişler oluyor,” U-13

K-10 ve K-11'in açıklamaları, işsizlik sorununun özellikle genç nüfus için göçün en büyük nedeni olduğunu vurgulamaktadır. Bu ülkelerde insanlar çalışmak istemekte, ancak yeterli iş fırsatlarına ulaşamamaktadır. Güney Afrika Cumhuriyeti gibi komşu ülkelere çalışmak için giden gençler, kendi ülkelerinde eğitim veya iş bulma şansı bulamadıkları için bu yolu tercih etmektedirler. K-11 ayrıca, ekonomik sıkıntıların yanı sıra eğitim sisteminin yetersizliğine de dikkat çekmektedir. İnsanlar geçimlerini tarım, tekstil ve inşaat gibi sektörlerde sağlamaya çalışsalar da gelişmiş tekniklerden yoksun oldukları için bu alanlarda da verimli olamamaktadırlar.

K-13, Senegal'deki ekonomik zorluklar ve işsizlik nedeniyle göç etmek zorunda kaldığını ifade etmektedir. Kendi ülkesinde ailesine bakmakta zorlandığı için başka ülkelere göç ettiğini belirtmekte, Türkiye'de bir süre iyi bir gelir elde ettiğini, ancak zamanla Türkiye'deki ekonomik şartların da kötüleşmesiyle ailesine bakmakta daha fazla zorlandığını dile getirmektedir. K-13'ün durumu, işsizlik ve düşük gelir nedeniyle daha iyi ekonomik şartlar arayışında olan bireylerin göç etme kararının arkasındaki temel motivasyonu açıkça yansıtmaktadır.

U-1, işsizliğin temel bir göç sebebi olduğunu vurgularken, bunun arkasındaki nedenlerden birinin de enerji potansiyelinin doğru kullanılmaması olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, kıtlık ve savaşlar gibi diğer ekonomik faktörlerin de işsizliği tetiklediğini ifade etmektedir. Bu durum, işsizliğin yalnızca bireysel veya yerel bir sorun değil, aynı zamanda altyapı ve kaynak yönetimi gibi daha geniş ölçekli sorunlarla bağlantılı olduğunu göstermektedir.

U-6, işsizliğin yanı sıra güvenlik ve istikrarsızlığın da göçü tetikleyen faktörler olduğunu belirtmektedir. Genç nüfusun kendini gerçekleştirememesi, iş bulamaması ve güvensiz bir ortamda yaşaması, bu bireylerin göç etmeye yönelmesine yol açmaktadır. Bu açıklama, işsizliğin yalnızca ekonomik bir sorun değil, aynı zamanda sosyal ve psikolojik etkileri de olan çok boyutlu bir mesele olduğunu ortaya koymaktadır.

U-7 ve U-13'ün açıklamaları, Afrika'da işsizlik ve ekonomik sıkıntıların göçü tetikleyen ana nedenlerden biri olduğunu vurgulamaktadır. U-7, ekonomik göçün güvenlik sorunlarının ardından en büyük neden olduğunu belirtirken, U-13 ise mevsimlik ve geçici işlerde çalışmak amacıyla göç edenlerin durumunu ele almaktadır. Bu durum, göçün sadece kalıcı yer değiştirme şeklinde değil, geçici iş fırsatları arayışıyla da gerçekleşebileceğini göstermektedir.

Uzmanlar ve göçmenlerin işsizlik konusundaki görüşlerinin ortak noktası, işsizliğin göç üzerindeki en büyük itici güçlerden biri olduğudur. Özellikle genç nüfusun iş bulamaması, ekonomik fırsatların sınırlı olması ve eğitim sisteminin yetersizliği, bireylerin göç etmeye zorlanmalarına neden olmaktadır. İşsizlik, bu göçmenlerin temel motivasyonu olup, daha iyi ekonomik fırsatlar ve istikrarlı bir yaşam arayışı, göç kararlarının arkasındaki en önemli faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Bir diğer önemli ortak nokta, ekonomik istikrarsızlık ve gelir eşitsizliğidir. Kendi ülkelerinde yeterli iş fırsatı bulamayan bireyler, Güney Afrika Cumhuriyeti, Fransa ve Türkiye gibi ülkelerde daha iyi ekonomik koşullar aramaktadır. Ancak, K-13'ün belirttiği gibi, bu ülkelerde de ekonomik koşullar değiştiğinde göçmenler bu fırsatları sürdürebilmekte zorlanabilmektedir. Ayrıca, mevsimlik ve geçici iş arayışı da işsizliğin bir sonucu olarak öne çıkmaktadır. U-13'ün belirttiği üzere, mevsimlik ve geçici işlerde çalışmak amacıyla gerçekleştirilen göçler, bireylerin sürekli olarak iş arayışı içinde olduklarını ve istikrarlı bir gelir elde etmekte zorlandıklarını göstermektedir.

Eğitim eksikliği de işsizliği tetikleyen bir diğer önemli faktördür. K-11'in vurguladığı gibi, eğitim olanaklarının sınırlı ve pahalı olması, bireyleri iş bulma konusunda dezavantajlı hale getirmektedir. Bu durum, göç kararlarını hızlandıran önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak, bireyler işsizlikten kaçarak daha iyi ekonomik fırsatlar aramak amacıyla göç etmektedir. İşsizlik, yetersiz ekonomik koşullar, eğitim eksikliği ve istikrarsızlık, göçün temel nedenleri arasında en çok vurgulanan unsurlar olarak ön plana çıkmaktadır.

3.2.2 Yaşam Şartları Ana Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 9. Yaşam Şartları

Yaşam Şartları temasında iki ana alt tema bulunmaktadır: Göç Edilen Ülkedeki Durum ve Memleketteki Durum. Göç Edilen Ülkedeki Durum temasında, Sosyal Hayat, Sağlık, İklim Durumu, Ekonomik Koşullar ve Eğitim Koşulları alt temaları yer almaktadır. Memleketteki Durum temasının altında ise Su ve Gıda Temini Sorunları, Tarım ve Hayvancılık Koşulları ve Ekonomik Şartlar alt başlıkları bulunmaktadır.

3.2.2.1 Göç Edilen Ülkedeki Duruma İlişkin Bulgular

Göç Edilen Ülkedeki Durum teması altında, Sosyal Hayat, Sağlık, İklim Durumu, Ekonomik Koşullar ve Eğitim Koşulları alt temaları yer almaktadır. Bu alt temalara ilişkin bulgular detaylı bir şekilde ele alınmış ve analiz edilmiştir.

3.2.2.1.1 Sosyal Hayata İlişkin Bulgular

Uzmanlar ve göçmenler göç edilen ülkedeki durum başlığı altında yer alan sosyal hayata ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Senegal’den Türkiye’ye geldim yüksek lisans için, sonra doktora, sonra gazete derken kaldım burada. Şartlarım gayet iyi, bu yüzden dönmek istemiyorum. Avrupa’da da kaldım ama Türkiye daha yaşanılır geliyor bana. Ailem orada, aylık olarak onlara da para gönderiyorum” K-5

“Toplum olarak da içimize kabul ediyoruz. Sağlık sorunu yaşamıyorlar gittikleri ülkede. Bu kendi ülkelerinde oldukça lüks bir ihtiyaç,” U-10

K-5, Türkiye’deki sosyal hayatın göçmenler açısından olumlu yönlerini ortaya koymaktadır. K-5, Senegal’den eğitim amacıyla Türkiye’ye göç etmiş ve burada yaşamaya devam etmiştir. Hem yüksek lisans hem de doktora eğitimini Türkiye’de tamamladıktan sonra iş bulmuş ve yaşamını Türkiye’de kurmuştur. Avrupa’da da bir süre kaldığını belirten K-5, Türkiye’nin sosyal hayat açısından daha yaşanabilir olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle ekonomik ve sosyal anlamda Türkiye’nin sunduğu şartlardan memnun olduğunu dile getirmektedir. Ailesine düzenli olarak para göndermesi, Türkiye’de kazandığı gelirin hayatını idame ettirmek için yeterli olduğunu ve sosyal güvenlik içinde yaşadığını göstermektedir.

U-10, Türkiye’de göçmenlerin sosyal hayata nasıl entegre olduklarını ve toplum tarafından kabul edildiklerini vurgulamaktadır. Göçmenlerin, özellikle sağlık alanında, Türkiye’de daha önce kendi ülkelerinde erişemedikleri hizmetlere ulaşabildikleri belirtilmektedir. Kendi ülkelerinde lüks olarak görülen sağlık hizmetlerine Türkiye’de daha

kolay erişebilmeleri, sosyal hayatın kalitesini artıran önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. U-10, Türkiye’de göçmenlerin sosyal hayat açısından zorluk yaşamadığını, toplumun onları kabul ettiğini ve sağlıklı bir yaşam sürdürebildiklerini ifade etmektedir.

Uzmanlar ve göçmenlerin açıklamalarında ortak olan nokta, göç edilen ülkede sosyal hayata uyum sağlama ve memnuniyetin ön planda olmasıdır. Her iki katılımcı da Türkiye’de sosyal hayatın göçmenler için uygun ve destekleyici nitelikte olduğunu ifade etmektedir. K-5, Türkiye’nin sosyal açıdan daha yaşanabilir olduğunu ve Avrupa’ya kıyasla daha iyi şartlar sunduğunu belirtirken, U-10, göçmenlerin Türkiye’de sağlık gibi temel ihtiyaçlara daha kolay erişebildiklerini ve toplumun onları kabul ettiğini vurgulamaktadır.

Bir diğer ortak nokta, ekonomik ve sosyal güvenliğin göçmenler açısından önem taşımasıdır. K-5’in Türkiye’de kazandığı gelirle ailesine maddi destek sağlayabilmesi, Türkiye’nin göçmenler için ekonomik açıdan sürdürülebilir bir yaşam sunduğunu göstermektedir. U-10 ise, sosyal güvenlik sisteminin önemli bir parçası olan sağlık hizmetlerinin Türkiye’de daha ulaşılabilir olduğunu belirterek, göçmenlerin yaşam standartlarının yükseldiğini ifade etmektedir.

Sonuç olarak, bu açıklamalar göçmenlerin Türkiye’de sosyal hayata entegrasyonunu, toplum tarafından kabul gördüklerini ve sosyal hizmetlere erişim açısından tatmin olduklarını ortaya koymaktadır. Sosyal kabul, ekonomik güvenlik ve sağlık hizmetlerine erişim, Türkiye’nin göçmenler açısından yaşanabilir bir ülke olarak tercih edilmesinin ana nedenleri arasında yer almaktadır.

3.2.2.1.2 İklimle İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların açıklamalarında, yaşam şartları temasının alt teması olarak göç edilen ülkedeki durum başlığı altında yer alan iklim durumuna ilişkin görüşler şu şekildedir:

“İstanbul çok kalabalık, soğuk. Kenya daha iyi oraya göre. Her yerden bir şey çıkıyor. Bir tek denizi güzel, deniz kıyısı havası güzel” K-2

“Hava sürekli değişiyor. Burası öyle değil. Yağmurda yağmur olur, güneşte güneş olur. Orta seviyede ilerler, çok değişmez. Sel bazen oluyor. Hayatı çok etkilemiyor, ülkedeki olumlu gelişmelerden dolayı. Mesela 2017’de sel olmuştu, toprak falan kaymıştı başkentte. Sahil kenarları etkiliyor, biraz su evlere falan giriyor” K-3

“İklim şartlarına uyum sorunu yaşıyorlar. Onlara bazen 40 derece sıcak bile soğuk hava olabiliyor, alışmamışlar çünkü. Sosyal anlaşmaları çok yüksek. Kültürel farklılıklar olsa da sosyal anlaşmalarıyla adapte sorununu aza indiriyorlar,” U-10

K-2, İstanbul’un iklimine alışmakta zorlandığını belirtmektedir. İstanbul’un kalabalık ve soğuk olduğunu ifade eden K-2, Kenya’daki iklimi daha uygun bulduğunu dile getirmektedir. İstanbul’da yalnızca deniz kıyısındaki havayı güzel bulduğunu belirten K-2, genel olarak Türkiye’deki iklimin Kenya’ya kıyasla daha zorlu olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum, sıcak iklimlere alışkın göçmenlerin soğuk ve kalabalık bir şehirde uyum sağlamalarının zor olabileceğini ortaya koymaktadır.

K-3, Türkiye’deki iklimin değişkenliğini ele almakta ve yağmur ile güneşin belirli bir düzende seyrettiğini, büyük iklim felaketlerinin hayatı olumsuz etkilemediğini ifade etmektedir. Ancak, zaman zaman sel gibi doğal afetlerin sahil bölgelerini etkilediğini ve bunun sınırlı zarar verdiğini belirtmektedir. K-3, Türkiye’deki iklim şartlarının genel olarak olumlu gelişmelerle daha yönetilebilir olduğunu vurgulasa da, zaman zaman doğal afetlerin meydana geldiğini kabul etmektedir.

U-10, göçmenlerin Türkiye’deki iklim şartlarına alışmakta zorlandığını ve aşırı sıcaklıkların bile soğuk olarak algılandığını belirtmektedir. Özellikle sıcak iklimlerden gelen göçmenler için, iklimin değişkenliği ve daha soğuk hava koşullarına uyum sağlama zorluğu öne çıkmaktadır. Ancak, U-10, göçmenlerin sosyal ilişkileri ve anlaşmaları sayesinde, iklimsel ve kültürel farklılıklara rağmen bu uyum sorununu en aza indirdiklerini vurgulamaktadır.

Uzmanlar ve göçmenlerin vurguladığı temel tema, göçmenlerin Türkiye’deki iklim koşullarına uyum sağlamakta zorlanmalarıdır. K-2 ve U-10’un ifadeleri, özellikle sıcak iklimlere alışkın olan göçmenlerin İstanbul gibi daha serin ve kalabalık şehirlerde iklimsel zorluklar yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Soğuk hava, bazı göçmenler için uyum sağlanması gereken bir zorluk haline gelmiştir.

İklim değişkenliği de bir diğer önemli ortak noktadır. K-3, Türkiye’deki iklimin sürekli değiştiğini ve zaman zaman sel gibi doğal afetlerin yaşandığını vurgulamaktadır. Ancak, bu durumun genelde büyük sorunlara yol açmadığını ve ülkedeki gelişmelerle daha yönetilebilir hale geldiğini ifade etmektedir. Türkiye’deki iklim değişkenliği, göçmenlerin alıştıkları daha sabit ve sıcak hava koşullarından oldukça farklıdır.

Bununla birlikte, sosyal adaptasyonun iklimsel zorlukları hafifletme konusunda önemli bir rol oynadığı görülmektedir. U-10, göçmenlerin sosyal ilişkileri ve dayanışmaları sayesinde, iklimsel ve kültürel farklılıklara rağmen bu uyum sorunlarını minimize edebildiklerini vurgulamaktadır. Bu da, iklimin yarattığı zorlukların sosyal ilişkiler ve dayanışma yoluyla daha az sorun haline geldiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, göçmenler Türkiye'deki soğuk hava ve iklim değişkenliği gibi zorluklarla karşı karşıya kalmakta, ancak sosyal uyum mekanizmaları sayesinde bu zorlukların üstesinden gelmeye çalışmaktadırlar. İklimsel uyum sorunu, sıcak bölgelerden gelen göçmenler için önemli bir konu olmakla birlikte, Türkiye'deki sosyal yapının bu adaptasyon sürecinde kolaylaştırıcı bir rol oynadığı anlaşılmaktadır.

3.2.2.1.3 Sağlığa İlişkin Bulgular

Uzmanların açıklamalarında, yaşam şartları temasının alt teması olarak göç edilen ülkedeki durum başlığı altında yer alan sağlık durumuna ilişkin görüşler şu şekildedir:

"İklim şartlarına uyum sorunu yaşıyorlar. Onlara bazen 40 derece sıcak bile soğuk hava olabiliyor, alışmamışlar çünkü."U-10

"Toplum olarak da içimize kabul ediyoruz. Sağlık sorunu yaşamıyorlar gittikleri ülkede. Bu kendi ülkelerinde oldukça lüks bir ihtiyaç."U-10

U-10, göçmenlerin Türkiye'de karşılaştıkları iklim koşullarına uyum sağlamakta zorluk yaşadıklarını vurgulamaktadır. Sıcak iklimlerden gelen göçmenler için Türkiye'deki hava şartlarının, alışık oldukları iklimlerden farklı olması, bedensel ve sağlıkla ilgili uyum sorunlarına yol açabilmektedir. Özellikle 40 dereceye varan sıcaklıkların bile soğuk olarak algılanması, bu bireylerin fizyolojik olarak alıştıkları sıcaklık koşullarına bağlı bir uyum sorunu yaşadıklarını göstermektedir. Bu tür iklimsel uyumsuzluklar, zaman zaman sağlık problemlerine neden olabilmekte, zira vücudun yeni iklim koşullarına uyum sağlaması zaman alabilmektedir.

U-10 ayrıca, göçmenlerin Türkiye'de sağlık sorunları yaşamadıklarını ve sağlık hizmetlerine erişimin daha kolay olduğunu belirtmektedir. Göçmenlerin kendi ülkelerinde sağlık hizmetlerinin bir lüks olarak görüldüğünü ifade eden U-10, Türkiye'deki sağlık sisteminin göçmenler için ulaşılabilir olduğunu ve genel sağlıklarını koruma açısından önemli bir destek sağladığını ortaya koymaktadır. Sağlık hizmetlerinin göçmenler için hayati bir

ihtiyaç olduğu ve Türkiye’de bu hizmetlerin ücretsiz veya düşük maliyetle sunulmasının göçmenlerin yaşam kalitesini artırdığı anlaşılmaktadır.

Göçmenler Türkiye’de sağlık hizmetlerine erişim konusundaki memnuniyet duymaktadır. U-10’un belirttiği üzere, göçmenlerin kendi ülkelerinde sağlık hizmetleri bir lüks olarak görülürken, Türkiye’de bu hizmetlere erişim daha kolay ve yaygındır. Bu durum, göçmenlerin yaşam kalitesini artıran önemli bir faktör olup, göç ettikleri ülkede sağlıklı bir yaşam sürmelerine katkıda bulunmaktadır.

İklim değişikliğine uyum sağlama zorlukları, sağlık sorunları ile ilişkili olarak ikinci bir ortak noktayı oluşturmaktadır. Göçmenler, Türkiye’deki farklı iklim koşullarına uyum sağlamada zorlanabilirler ve bu durum sağlık sorunlarına yol açabilmektedir. Ancak, Türkiye’de sağlık hizmetlerine erişimin kolay olması, bu tür iklim kaynaklı sağlık sorunlarını daha yönetilebilir hale getirmektedir.

Sonuç olarak, göçmenler iklim şartlarına uyum sağlamakta zorluk çekseler de, Türkiye’deki sağlık hizmetlerine kolay erişim bu zorlukların üstesinden gelmesine yardımcı olmaktadır. Sağlık hizmetlerinin, göçmenlerin yaşam standartlarını yükselten ve uyum süreçlerini destekleyen temel bir faktör olduğu vurgulanmaktadır.

3.2.2.1.4 Eğitime İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların açıklamalarında, yaşam şartları temasının alt teması olarak göç edilen ülkedeki durum başlığı altında yer alan eğitim durumuna ilişkin görüşler şu şekildedir:

*"Eğitim için Türkiye’ye geldim. Kenya ile Tanzanya sınırında oturuyorum. Ailemden kimse burada değil. Bir fırsat bulunca eğitimim açısından benim için daha verimli olacağı daha çok olanak olduğu için buraya geldim."*K-1

*"Senegal’den Türkiye’ye geldim yüksek lisans için, sonra doktora, sonra gazete derken kaldım burada. Şartlarım gayet iyi, bu yüzden dönmek istemiyorum. Avrupa’da da kaldım ama Türkiye daha yaşanılır geliyor bana. Ailem orada, aylık olarak onlara da para gönderiyorum."*K-5

"Ben eğitim için geldim. Bazı insanlarda eğitim için geliyor buraya ama daha sonra iş arıyorlar, çalışıyorlar. Ben dönmeyi düşünüyorum ülkeme. Biz

bir şey yapmak istiyoruz ülkemiz için. Değişiklik olsun diye çaba göstermek istiyoruz. Burada tüm öğrendiklerimi oraya aktarmak istiyorum." K-6

"Buraya gelmelerindeki amaç, iyi bir eğitim alıp ülkelerine dönüp ülkelerini kalkındırmak. Bölgeyi kalkındırmak ve kurtarmak." U-4

"Burayı daha çok eğitim için tercih ediyorlar. Eğitim alıp geri dönmek burayı tercih etmelerindeki sebep. Batıya gidenler geri gelmiyorlar, oradaki imkanlarla devam etmek istiyorlar. Bir de artık burada insanlar rahat da değiller." U-12

K-1, Türkiye'ye eğitim amacıyla göç ettiğini ve daha iyi eğitim fırsatları aradığını belirtmektedir. Kenya ve Tanzanya sınırındaki yerleşim yerinde daha az imkân bulunduğu için Türkiye'yi tercih ettiğini ifade etmektedir. Bu durum, özellikle daha gelişmiş eğitim imkânları sunan ülkelere göç etme eğiliminin yaygın olduğunu göstermektedir. K-1'in Türkiye'yi seçme nedeni, burada eğitim açısından daha fazla fırsat bulması ve ailesinin yanında olmamasına rağmen bu fırsatların cazip gelmesidir.

K-5, Senegal'den Türkiye'ye eğitim amacıyla gelmiş yüksek lisans ve doktora eğitimini Türkiye'de tamamlamış ve burada kalarak kariyerini sürdürmüştür. Avrupa'da da bir süre kalan K-5, Türkiye'nin sosyal ve yaşam şartlarını daha yaşanabilir bulduğunu ifade etmektedir. Bu durum, Türkiye'nin hem eğitim hem de yaşam kalitesi açısından göçmenler için cazip bir seçenek olduğunu göstermektedir. K-5, eğitimini tamamladıktan sonra Türkiye'de kalmayı tercih etmiş ve ailesine maddi destek sağlama imkânı bulmuştur.

K-6 ise, eğitimini tamamladıktan sonra ülkesine geri dönmeyi planladığını ve öğrendiği bilgileri ülkesinde kullanarak bir değişiklik yapmak istediğini belirtmektedir. K-6'nın hedefi, elde ettiği eğitimle ülkesine katkı sağlamaktır. Ayrıca, bazı kişilerin eğitim amacıyla geldikten sonra Türkiye'de çalışmayı ve burada yaşamaya devam etmeyi tercih ettiklerini ifade etmektedir.

U-4, Türkiye'ye göç eden öğrencilerin ülkelerine geri dönme eğiliminde olduklarını ve aldıkları eğitimle ülkelerini kalkındırmayı amaçladıklarını belirtmektedir. Bu durum, birçok göçmenin Türkiye'de aldığı eğitimi bir yatırım olarak gördüğünü ve elde ettikleri bilgi ve becerilerle kendi ülkelerinde bir fark yaratmak istediklerini ortaya koymaktadır.

U-12, Türkiye'nin eğitim amacıyla tercih edilen bir ülke olduğunu ancak Batı ülkelerine giden öğrencilerin genellikle geri dönmediklerini vurgulamaktadır. Türkiye'yi seçen öğrencilerin ise genellikle eğitim aldıktan sonra ülkelere geri dönmeyi tercih ettiklerini, buna

karşın Batı'da kalan göçmenlerin o ülkelerde yaşamayı sürdürdüklerini ifade etmektedir. Bu durum, Türkiye'nin eğitim açısından cazip bir ülke olmasına rağmen, bazı göçmenler için geri dönme arzusunu tetiklediğini göstermektedir. Ayrıca, U-12, Türkiye'deki yaşam şartlarının göçmenler için zaman zaman zorlayıcı olabileceğini de ima etmektedir.

Türkiye, eğitim amacıyla göç edenler için cazip bir ülke konumundadır. Göçmenler, Türkiye'deki eğitim fırsatlarının daha geniş ve erişilebilir olduğunu düşünmekte, bu nedenle Türkiye'yi tercih etmektedirler. K-1, K-5 ve K-6 gibi göçmenler, daha iyi eğitim almak ve kariyerlerini geliştirmek amacıyla Türkiye'yi tercih etmişlerdir. Türkiye'deki üniversiteler ve akademik olanaklar, bu göçmenlerin eğitim hedeflerine ulaşmalarına önemli ölçüde katkı sağlamıştır.

Bir diğer ortak tema, eğitim sonrası kariyer ve geri dönme eğilimidir. Bazı göçmenler (K-5 gibi), Türkiye'deki sosyal ve ekonomik şartları iyi bularak burada kalmayı tercih ederken, K-6 ve U-4'ün belirttiği gibi birçok göçmen ise aldıkları eğitimi ülkelerine taşıyıp kendi toplumlarına katkıda bulunmayı planlamaktadır. U-12, Türkiye'nin göçmenler için genellikle eğitim amaçlı bir destinasyon olduğunu, ancak Batı'ya giden göçmenlerin geri dönme eğiliminin daha düşük olduğunu belirtmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin sunduğu eğitim olanakları göçmenler için büyük bir cazibe merkezi oluşturmaktadır. Göçmenler, Türkiye'yi hem daha iyi eğitim alabilecekleri hem de hayatlarını sürdürebilecekleri bir ülke olarak görmektedirler. Eğitim sonrası kariyer ve geri dönme kararı ise kişisel tercihlere ve Türkiye'deki yaşam şartlarına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Türkiye'de eğitim alan göçmenlerin bir kısmı ülkelerine geri dönüp edindikleri bilgiyi aktarmayı planlarken, diğerleri burada kalmayı ve hayatlarını Türkiye'de sürdürmeyi tercih etmektedir.

3.2.2.1.5 Ekonomik Koşullara İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların açıklamalarında, yaşam şartları temasının alt teması olarak göç edilen ülkedeki durum başlığı altında yer alan eğitim durumuna ilişkin görüşler şu şekildedir:

"Ekonomik hayat Türkiye'de her şey pahalılaşmaya başladı. Zamlar çok oluyor. İncecek yiyecek biraz pahalı olmaya başladı." K-1

"Kendimi Türk gibi görüyorum. Ekonomiden dolayı bize kızıyorlar. Halbuki biz de burası için çalışıyoruz." K-7

"Şimdi burası da kötü oldu. İnsanlar göçmenlere karşı çok agresifler. Eskiden hiç yaşamazdım ama neredeyse artık her gün zorbalık yaşıyorum. Ekonomi değişmeye başlayınca, göçmenlere yönelik hareketler de başladı. Sanki problemleri biz getiriyoruz." K-11

"Afrika'dan Türkiye'ye gelen kişiler ırkçılıkla karşılaşıyorlar. Alışıyorlar ama zaman içinde. Kendilerine çikolata ya da siyahiyim diyebiliyorlar dalga geçerek. Bu durum gelişleri olumsuz etkiliyor. Mesela yurtdışı öğrencileri bile %6-7 civarında düştü. Üniversiteler bile ciddi etkilendi. Ülkede yaşanan ırkçılıktan dolayı. Düşünsenize yıllık 3-3,5 milyar civarında ülke ekonomisine katkısı var. E Afrika'daki yumuşak gücün, gönüllü gücün. Onu da kaybediyorsun. Halk tabanında da yaşanan olaylar, devletin politikaları vs. bunların hepsini etkiledi. E öğrenciler bile geri gönderme merkezlerine alınıyor. Bu öğrenci ne kadar size olumlu duygular besleyebilir, ki o seni besliyor ashnda. Biz de her şey karıştı. Mülteci, göçmen, turist, yabancı öğrenci herkese kötü gözle bakamayız. Hepsi bize ekonomik anlamda katkı sağlıyor. Burayı tercih ediyor bi de özellikle çoğu."U-2

K-1, Türkiye'deki ekonomik koşulların zorlaştığını, fiyatların yükseldiğini ve hayat pahalılığının arttığını vurgulamaktadır. Gıda ve içecek gibi temel ihtiyaçlardaki fiyat artışlarının, göçmenlerin yaşamını doğrudan etkilediğini belirtmektedir. K-1, Türkiye'deki ekonomik hayatın pahalılığının özellikle dikkat çekici hale geldiğini ifade ederek, Türkiye'ye göç edenler açısından ekonomik baskının giderek arttığını göstermektedir.

K-7, Türkiye'de göçmenlerin ekonomik katkılarına rağmen toplum tarafından haksız yere suçlandıklarını belirtmektedir. K-7, kendisini Türk gibi hissetmesine rağmen, ekonomik sorunlar nedeniyle göçmenlere yönelik tepkilerin arttığını ifade etmektedir. Göçmenlerin Türkiye'de çalışarak ülkeye katkıda bulunmalarına rağmen, ekonomik zorlukların sebebi olarak görülmeleri toplumsal gerginliğe yol açmaktadır. K-7'nin açıklamaları, göçmenlerin ekonomiye katkı sağlarken aynı zamanda önyargılarla da mücadele etmek zorunda olduklarını ortaya koymaktadır.

K-11, Türkiye'deki ekonomik durumun kötüleşmesinin göçmenlere yönelik olumsuz tavırları artırdığını dile getirmektedir. Ekonomik krizle birlikte, göçmenlere karşı agresif tavırların ve zorbalıkların artmış olduğunu ifade eden K-11, bu değişimi kişisel olarak deneyimlediğini ve insanların göçmenleri sorunların kaynağı olarak görmeye başladığını

belirtmektedir. Bu durum, ekonomik sıkıntıların sosyal etkileriyle nasıl bir ayrımcılık ve ötekileştirme yarattığını gözler önüne sermektedir.

U-2, Afrika'dan Türkiye'ye gelen göçmenlerin karşılaştıkları ırkçılık ve bunun ekonomik etkilerinden bahsetmektedir. U-2, bu durumun ülkeye gelen yabancı öğrencilerin ve göçmenlerin sayısında düşüşe neden olduğunu belirtmektedir. Türkiye'ye gelen yabancı öğrencilerin ve göçmenlerin ülke ekonomisine ciddi katkılar sağladığını vurgulayan U-2, ancak ırkçılık ve ayrımcı davranışların bu katkıyı olumsuz etkilediğini ifade etmektedir. Ayrıca, göçmenlerin ve öğrencilerin geri gönderme merkezlerine alınmasının da olumsuz bir etki yarattığını belirtmektedir. Göçmenlerin ekonomik katkılarının göz ardı edilemeyeceği gerçeği ortadayken, bu olumsuz tutumların ülkeye uzun vadede zarar verebileceği uyarısında bulunmaktadır.

Türkiye'deki ekonomik koşulların zorlaşması, göçmenler üzerinde hem ekonomik hem de sosyal etkiler yaratmaktadır. K-1 ve K-7, Türkiye'de artan hayat pahalılığının göçmenler üzerinde ciddi bir ekonomik baskı oluşturduğunu ifade etmektedirler. Fiyatların yükselmesi, hem yerel halk hem de göçmenler için yaşamı zorlaştırmakta ve bu durum sosyal gerilimlerin artmasına neden olmaktadır.

Göçmenlere yönelik toplumsal tepki ve önyargı da bir diğer önemli ortak noktadır. K-7 ve K-11, ekonomik zorlukların göçmenlere karşı olumsuz tavırları artırdığını belirtmektedirler. Göçmenler, Türkiye'deki ekonomik krizlerin suçlusu olarak görülmeye başlandığında, ayrımcılık ve zorbalık gibi sosyal sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. K-11, bu tür zorbalıkların arttığını ve insanların göçmenleri problemin kaynağı olarak görmeye başladığını ifade ederken, K-7 ise göçmenlerin Türkiye'de çalışıp ekonomiye katkı sağlamalarına rağmen suçlandıklarını vurgulamaktadır.

U-2, göçmenlerin ve öğrencilerin Türkiye ekonomisine önemli katkılar sağladığını, ancak ırkçılık ve ayrımcı politikalar nedeniyle bu katkının tehlikeye girdiğini vurgulamaktadır. Yabancı öğrenci sayısındaki düşüş ve göçmenlere yönelik olumsuz tutumlar, Türkiye'ye gelen göçmen sayısını ve dolayısıyla ülkenin ekonomik kazançlarını olumsuz etkilemektedir.

Sonuç olarak, bu açıklamalarda Türkiye'deki ekonomik krizlerin göçmenler üzerindeki etkisi net bir şekilde görülmektedir. Göçmenler hem ekonomik zorluklarla başa çıkmaya çalışmakta hem de toplumsal önyargılarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Göçmenlerin ekonomiye katkı sağladığı açıktır, ancak artan ayrımcılık ve ırkçılık, göçmenlerin ve öğrencilerin Türkiye'de kalma isteğini ve ülkenin ekonomik gelişimine katkılarını olumsuz

etkilemektedir. Ekonomik zorluklar, sosyal gerilimleri artırarak göçmenlerin durumunu daha da zorlaştırmaktadır.

3.2.2.2 Memleketteki Durum

Memleketteki Durum teması altında üç temel alt tema bulunmaktadır. Bu alt temalar, Su ve Gıda Temini Sorunları, Tarım ve Hayvancılık Koşulları ve Ekonomik Şartlar başlıkları altında incelenmektedir. Bu temalara ilişkin bulgular, detaylı bir şekilde ele alınmış ve analiz edilmiştir.

3.2.2.2.1 Su ve Gıda Teminine İlişkin Bulgular

Uzmanların ve göçmenlerin, yaşam şartları temasının alt teması olarak memleketteki durum başlığı altında yer alan su ve gıda temini sorunlarına ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Mesela benim kaldığım yerde dağda nehir var, susuzluk hiç çekmedik. Bazı kesimlerde gerçekten çok susuzluk var. Ama tüm Afrika öyle değil. Yanlış anlaşılıyor insanlar içinde. Dağ olduğu için benim ülkemde su hep vardı. Ama bazı zamanlarda yağmur yağmadığı oluyor. Su azalıyor ama kuraklık gibi olmuyor. Yemyeşil değil ama. Tüm Kenya öyle değil tabi ki. Kuzey taraflarda kuraklık var. Sorunlar daha çok oluyor. Alt taraflarda batı kısımları daha iyi,”

K-1

“Ülkemde tarım ve hayvancılık çok gelişmiş. İnsanlar da bu alana çok yöneliyorlar. Üst taraflarında hayvancılık daha çok yapılıyor su imkânı fazla yok. Ama batı taraflarında su sorunu yok, o yüzden tarım orada daha çok. Kuzeyde bazen uzun zaman yağmur yağmıyor, hayvancılık oluyor. Ama onlar da su olan yerlere göç ediyorlar, hayvanlarıyla beraber. Tarımdan çok hayvancılık daha çok yapılıyor. İklim insanları çok etkiliyor. Özellikle tarım alanında. Uzun zaman yağmur yağmadığında çıkarmayı beklediğimiz ürünleri alamıyoruz. Sonra pahalı oluyor. Mısır mesela. Çıkartamayınca çok pahalı oldu. Sel de bazen oluyor. Yağmur yağdığında alt yapı olmadığı için fazla yağdığında sel oluyor. İnsanlar bazen kuyu kazıyorlar ki su gitsin ama taşıyor oradan da. İnsanlar için maddi açıdan hayat zor olduğunda zorluk çektiklerinde göç ediyorlar,” **K-2**

“Hemen hemen her yerde temiz su var ama yer altında. Su kuyusu açılması lazım. Somali’de çok fazla böbrek hastalığı var temiz su yok diye, çıkaracak kaynak yok, olsa da yaparlar mı bilmiyorum,” **K-7**

“Var, iyi de ama insanlar kendilerine kadar yapıyorlar. En fazla bir iki tane daha mesela fazladan hayvanı olur, götürür pazarda satarlar. Su her yerde var ama temizliği sorgulanır,” K-9

“Sulama kanalları bazı yerlerde olsa da çok az. Yeterli değil. Devlet yapıyor onları da belli başlı yerlerde. İçme suyu hala bazı yerlerde temiz değil, insanlar da onu kullanıyor,” K-10

“Su sıkıntısı yok. Her yerde var aslında, yer altında su var. Onu kazacak kazma, pompa, insanlara onu götürecek imkanlar bazı yerlerde sıkıntı. Yoksa yer altında çokça su var. Bazı yerlerde alt taraf kaya olduğu için daha çok pahalı oluyor çıkarmak. Bazı bölgelerin suyu içilmiyor. Genel olarak su var ama çıkartma imkanları olmuyor” K-15

“Muhakkak etkileyecek. Senede belki bir iki ay yağmur yağarken belki hiç yağmur görmeyecekler. Veya çok daha fazla seller olacak. Bölgenin temel sorunu su zaten. Ya kuraklık ya sel. Sıcaklık düştükçe fiziken hazır olmadıkları bir hava yaşayacaklar,” U-3

“Çad gibi su sıkıntısı da var, kuraklık var. Malawi’de mesela su sıkıntısı ciddi boyutlarda değil. Ancak bir parantez açalım etraf yemyeşil olmasına rağmen ulaşılabılır temiz su yok. Hala su kuyularına ihtiyaç var,” U-4

“Tarım arazileri sulama kaynakları daha zor. Orta Afrika, Çad, Sudan hava koşulları iklim koşulları daha zor o yüzden kıtlık da var,” U-7

“Afrika ciddi bir su potansiyeline sahip. Yer altı kaynakları çok zengin, enerji kaynakları çok güçlü, harika bir bitki örtüsü var. Ama bu enerjiler ortaya çıkarılmadığı sürece tüm iklim sorunları da devam edecektir,” U-12

K-1 ve K-2'nin açıklamaları, Afrika'daki su ve tarım konularının bölgesel farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. K-1, kendi bölgesinde suyun bol olduğunu, ancak kıtanın diğer bölgelerinde, özellikle kuzey kesimlerinde kuraklığın daha yaygın olduğunu belirtmektedir. K-2 ise, suyun bol olduğu bölgelerde tarımın, suyun az olduğu bölgelerde ise hayvancılığın ön planda olduğunu ve yağmurun tarım üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır. Yağışların az olduğu dönemlerde ürün alınamaması, su sıkıntısının tarımı doğrudan nasıl etkilediğini gözler önüne sermektedir. Ayrıca, sel felaketleri gibi iklim olaylarının altyapı eksiklikleri nedeniyle hayatı zorlaştırdığı da ifade edilmektedir.

K-7, K-9 ve K-10 ise, suyun varlığına rağmen temiz suya erişimin büyük bir sorun olduğunu vurgulamaktadır. K-7, Somali'de temiz su eksikliğinin ciddi sağlık sorunlarına yol açtığını, böbrek hastalıklarının yaygın olduğunu belirtmektedir. K-9 ise suyun mevcut olduğunu ancak temizlik açısından sorgulanır durumda olduğunu ifade etmektedir. K-10, sulama kanallarının eksikliğinden ve devletin sadece belirli bölgelere bu hizmetleri sunmasından şikâyet etmektedir. Bu durum, tarım için gerekli olan suyun ulaşılabilirliğini daha da zor hale getirmektedir. Katılımcılar, temiz içme suyunun birçok bölgede hâlâ büyük bir sorun teşkil ettiğini vurgulamaktadırlar.

K-15'in ifadesi, yeraltı suyu kaynaklarının var olduğunu ancak bu suyu çıkarma imkânlarının sınırlı olduğunu göstermektedir. Kaya tabakaları gibi coğrafi zorluklar, su çıkarma maliyetini artırırken, bazı bölgelerde suyun kalitesinin düşük olduğu dile getirilmektedir. Su kaynaklarının potansiyeli yüksek olmasına rağmen, bu kaynakları çıkarmak ve kullanmak büyük bir ekonomik ve teknik zorluk yaratmaktadır.

U-3, U-4, U-7 ve U-12'nin söylemleri, Afrika'daki su ve tarım sorunlarının iklim değişikliğiyle daha da derinleştiğini ortaya koymaktadır. U-3, bölgenin zaten su sıkıntısı çektiğini ve gelecekte yağmurların azalması veya şiddetli sellerin artmasıyla bu durumun daha da kötüleşeceğini belirtmektedir. Bu durum, iklim değişikliğinin su kaynaklarını ve tarımı nedensel olarak ciddi şekilde etkilediğini göstermektedir. U-4 ve U-7, su sıkıntısının kıtlıkla doğrudan bağlantılı olduğunu ve bu durumun özellikle Orta Afrika, Çad ve Sudan gibi bölgelerde tarımı zorlaştırdığını vurgulamaktadır. U-12 ise, Afrika'nın su ve enerji potansiyelinin yüksek olduğunu, ancak bu potansiyelin doğru şekilde kullanılamadığı sürece iklimle ilgili sorunların devam edeceğini ifade etmektedir.

Bu görüşlerde öne çıkan ortak tema, su kaynaklarına erişim ve bu kaynakların etkin kullanılamamasıdır. Birçok bölgede su kaynakları mevcut olmasına rağmen, bu suyun temizliği, çıkarılması ve dağıtılması büyük zorluklar yaratmaktadır. K-1, K-2, K-7 ve K-10, suyun varlığına rağmen bu kaynakların yeterince kullanılamadığını ve bu nedenle tarımın olumsuz etkilendiğini ifade etmektedirler. Özellikle K-7 ve K-9, temiz su eksikliğinin sağlık sorunlarına yol açtığını belirtirken, K-10 sulama kanallarının eksikliğinin tarımsal verimliliği düşürdüğünü vurgulamaktadır.

Bir diğer ortak nokta, iklim değişikliğinin su ve tarım üzerindeki etkisidir. U-3, U-4 ve U-7, su kıtlığı, yağmur düzensizliği ve seller gibi iklim değişikliğine bağlı sorunların, özellikle tarım ve hayvancılık gibi temel geçim kaynaklarını zorlaştırdığını vurgulamaktadır. U-12 ise

Afrika'nın su ve enerji potansiyelinin var olduğunu, ancak bu kaynakların çıkarılması ve etkin şekilde kullanılması gerektiğini belirtmektedir.

Sonuç olarak, bu görüşler Afrika'da su ve gıda temininde yaşanan sorunların iklim, altyapı eksiklikleri ve ekonomik zorluklarla iç içe geçtiğini ortaya koymaktadır. Su kaynaklarına erişim var olsa da, bu kaynakların yönetimi ve dağıtımı yetersizdir. Bu durum, tarımsal verimliliği düşürmekte ve dolayısıyla gıda fiyatlarını artırarak halkın yaşam koşullarını zorlaştırmaktadır. İklim değişikliği ve altyapı yetersizlikleri, su ve gıda teminindeki sorunları derinleştirerek göç gibi hareketleri tetikleyen ana faktörlerden biri haline gelmektedir.

3.2.2.2.2 Tarım ve Hayvancılığa İlişkin Bulgular

Uzman ve göçmenlerin, yaşam şartları temasının alt teması olarak memleketteki durum başlığı altında yer alan tarım ve hayvancılık koşullarına ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Ülkemde daha çok gelişmiş olduğunu düşünüyorum. İnsanlar da bu alana çok yöneliyorlar. Üst taraflarında hayvancılık daha çok yapılıyor, su imkânı fazla yok. Ama batı taraflarında su sorunu yok, o yüzden tarım orada daha çok. Kuzeyde bazen uzun zaman yağmur yağmıyor, hayvancılık oluyor. Ama onlar da su olan yerlere göç ediyorlar. Hayvanlarıyla beraber.” K-1

“Tarım var ama günlük hayatlarını devam ettirecek şekilde. Köylerde günlük hayatını sürdürebilmek için tarım üzerinde çalışmalar yapıyorlar. Başkentte esnaflar var. Çin'den, Gine'den eşya getirip satıyorlar. Balıkçılık çok var. Belirli bölgelerde elmas altın çok var. İnsanlar orada günlük işçi olarak çalışıyorlar. Kendimize çalışmıyoruz ama Avrupalılara çalışıyoruz” K-3

“...Yağmur dönemi oluyor. O zaman tarım çok oluyor. Şehirde olmamıza rağmen evimizin bahçesinde bile annem yapıyor. Yazın azalıyor tarım. Hayvancılık da var. Genelde bir kabile yapar, Fula kabilesi. Kırdan yetiştiriyorlar, şehirde satıyorlar. Sadece Sierra Leone'de değil. Afrika'nın her yerinde yaşıyorlar” K-3

“Gelir kaynakları genelde hayvancılık ve tarımdan geliyor. Bunlar da kendine, ailesine, yakın çevresine yetecek kadar çalışıyorlar. Bunda da işi büyütebilirlerse çevresine de fayda olur. Göç ediyorlar çünkü daha iyi imkân için göç ediliyor” K-8

“Küresel ısınmayı iyi araştırmak gerekiyor, neleri etkilediğini ya da gerçekten etkileyip etkilemediğinin araştırılması gerekiyor. Ancak süreç içinde tarım yapanlar yapamaz hale geliyor, bu da insanların farklı arayışlara yönelmesine sebep oluyor (göçe katılım),” U-2

“Daha öncesinde de bu tür sorunlar yaşanıyordu ama dönemsel oluyordu. Şimdi ise köydeki komşumuzun tarım arazilerini kasırga vurdu, ellerinde bir ürünün yarısı kaldı. Gübre fiyatları da 5-6 kat arttı. Elleri bir avuç mısır kaldı ve bu mısırla bir yılı geçirmek zorundalar,” U-5

“Hayvancılık fazla orada. Su değişkenlikleri hep vardı, küresel ısınma ile değerlendiremeyiz. Son 2 yıldır savaş var, savaş öncesi gıda malzemeleri üretiliyordu ama şimdi o da yok,” U-6

K-1, ülkesindeki tarım ve hayvancılığın su kaynaklarına bağlı olarak bölgesel farklılıklar gösterdiğini ifade etmektedir. Kuzeyde yağmurun az olduğu dönemlerde hayvancılık ön planda yer alırken, batı bölgelerinde suyun bol olması nedeniyle tarımın daha yaygın olduğunu belirtmektedir. Su eksikliği, hayvancılıkla uğraşanların su bulmak amacıyla göç etmelerine neden olmaktadır. Bu durum, tarım ve hayvancılığın iklim ve su kaynaklarına ne denli bağımlı olduğunu ve su kaynaklarının bu alanlarda belirleyici bir faktör olarak öne çıktığını göstermektedir.

K-3, tarımın genel olarak sadece günlük ihtiyaçları karşılayacak düzeyde yapıldığını, ticari boyutunun ise sınırlı olduğunu ifade etmektedir. Köylerde insanlar, günlük yaşamlarını sürdürebilmek için tarımla uğraşırken, balıkçılık ve madencilik gibi farklı sektörlerde de işçilerin çalıştığını belirtmektedir. Ayrıca, yağmur dönemlerinde tarımsal faaliyetlerin yoğunlaştığını, ancak yaz aylarında azaldığını dile getirmektedir. Hayvancılığın ise kabilenin temel geçim kaynaklarından biri olduğunu vurgulamaktadır.

K-8, tarım ve hayvancılığın temel geçim kaynakları olduğunu ve çoğu insanın sadece kendi ailesine yetecek kadar üretim yaptığını belirtmektedir. Daha büyük ölçekli çalışıldığında, çevrelerine de fayda sağlayabileceklerini ifade etmektedir. Ayrıca, daha iyi imkânlar bulmak adına göç edenlerin de olduğunu dile getirmekte, bu da göçün ekonomik kaynaklarla olan bağlantısını vurgulamaktadır.

U-2, küresel ısınmanın tarım üzerindeki etkilerine değinerek, bu durumun tarımsal faaliyetleri olumsuz yönde etkilediğini ve tarımla uğraşan insanların işlerini sürdüremediklerini belirtmektedir. Bu durum, insanların tarımdan uzaklaşıp başka alanlara yönelmelerine ve göç

etmelerine neden olmaktadır. İklim değışikliğı, tarımsal üretimi zorlaştırarak, göçün en önemli nedenlerinden biri haline gelmektedir.

U-5, iklim değışikliğı ve ekonomik faktörlerin tarımı nasıl olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır. Kasırgalar ve aşırı hava olayları tarım arazilerini tahrip ederken, gübre fiyatlarındaki artış da üreticilerin maliyetlerini artırmaktadır. Bu durum, tarımla uğraşan bireylerin ellerinde çok az ürün kalmasına ve geçimlerini sağlamakta zorlanmalarına neden olmaktadır.

U-6, hayvancılığın yaygın olduğunu ancak suyun her zaman yeterli olmadığını ifade etmektedir. Son iki yılda savaş nedeniyle gıda üretiminin tamamen durduğunu belirten U-6, tarım ve hayvancılığın yalnızca iklim koşullarına değil, aynı zamanda bölgedeki siyasi ve ekonomik istikrara da bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan görüşmecilerin ifadelerinde öne çıkan en temel ortak nokta, tarım ve hayvancılığın temel geçim kaynağı olması ancak bu alanların büyük ölçüde iklim, su kaynakları ve ekonomik istikrara bağlı bulunmasıdır. K-1, K-2, K-3 ve K-8, suyun bulunabilirliğinin tarım ve hayvancılık üzerinde belirleyici bir faktör olduğunu vurgulamaktadır. Su kaynaklarının bulunduğu bölgelerde tarım yaygınken, suyun yetersiz olduğu bölgelerde hayvancılığın öne çıktığı belirtilmektedir. Bu durum, tarım ve hayvancılık sektörlerinin suya ne kadar bağımlı olduğunu ve su eksikliğinin bu faaliyetleri nasıl sınırladığını ortaya koymaktadır.

Bir diğer önemli ortak nokta, iklim değışikliğinin ve doğal afetlerin tarımsal üretimi nasıl olumsuz etkilediğidir. U-2, U-5 ve U-6, küresel ısınmanın ve aşırı hava olaylarının tarımı ne denli zorlaştırdığını belirtmektedir. Kasırgalar, yağış eksikliği ve gübre fiyatlarındaki artış gibi faktörler, tarımsal üretimin düşmesine ve dolayısıyla insanların geçimlerini sağlamada zorlanmalarına neden olmaktadır. Bu da insanları farklı geçim yolları aramaya veya göç etmeye itmektedir.

Son olarak, tarım ve hayvancılığın aile odaklı ve küçük ölçekli bir yapıya sahip olduğu dikkati çekmektedir. K-8 ve K-3, insanların genellikle ailelerine yetecek kadar üretim yaptıklarını ve büyük ölçekli ticari tarım ya da hayvancılık faaliyetlerinin yaygın olmadığını ifade etmektedir. Ancak, daha iyi imkânlar için tarım ve hayvancılığı büyütme çabalarının, ekonomik zorluklar ve altyapı eksiklikleri nedeniyle sınırlı kaldığı belirtilmektedir.

3.2.2.2.3 Ekonomik Şartlara İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların açıklamalarına göre, yaşam şartları temasının alt teması olarak memleketteki durum başlığı altında yer alan ekonomik şartlara ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Ekonomik hayat Türkiye’deki gibi, her şey pahalılaşmaya başladı. Zamlar çok oluyor. İçecek yiyecek biraz pahalı olmaya başladı. İklim insanları çok etkiliyor, özellikle tarım alanında. Uzun zaman yağmur yağmadığında, beklediklerimizi alamıyoruz. Çıkarmayı beklediğimiz ürünleri alamıyoruz, çıkartamıyoruz. Onu da çıkartamayınca pahalı oluyor. Mısır mesela. Çıkartamayınca çok pahalı oldu,” K-1

“Yaşam şartlarımız Türkiye’ye nazaran zordur. Milli gelirimiz çok düşük. Hizmet sektörü az. Eğitim, sağlık, yollarda etkin değil devlet. Bazı alanlarda yardım ediyor. Maaşlar düşük. Bunun sebebi, 90’lardan 2000’lere kadar iç savaş vardı. Uzun süre devlet yoktu, daha yeni yeni devlet kuruluyor” K-4

“Senegal güzel bir ülke. Yaşam güzel. Pahalı değil. Huzurlu bir ülke. Maddi durumu iyi olacak inanıyorum. Petrol çıktı mesela geçen ay. Yüzde 18 devlete kalıyor çıkartılan petrolü. Tarlalarda her şey yetişiyor. Elektrik var, su var. Su temiz değil, zar zor temiz su bulunuyor” K-5

“Yağmur 3 ay sürüyor. Haziran, temmuz, ağustos. Kuraklık da var. Orada üniversiteyi bitirdim. Ama orada devam edemezdim. Maaşı yetmiyordu. Genel olarak araziler de var ama para kazanamıyoruz. Fransa vardı önceden. Şimdi çoğu şeyi Türkiye’ye devrettiler. Arazileri, tekstil şirketleri, havaalanı, her şeyi Türkiye yapıyor. İş var, çalışıyorlar ama yetmiyor. Kendi başına arazi ekemezsin, çok pahalı. Bir de kirliyorsun, komple senin olamaz. Devletindir. Tabi para kontrolü yine Avrupa’da” K-5

“Yaşam biraz zor diyebilirim. Bunun sebebi, dediğim gibi kötü yönetim. Yöneticilerimiz güzel yönetmiyorlar. Mesela yer altı zenginlikleri çok fazla. Altın, gümüş, petrol çok ama yine de göç yapıyoruz. Kaddafi mesela çok güzel şeyler yapıyordu ama ona karşı Avrupa’dan kışkırtıldı, sonra yıkıldı. Libya ne durumda şu an? Herkes göç yapmaya çalışıyor. Yer altı zenginliklerini kullanamıyoruz, işleyemiyoruz. Batılara veriyoruz. Bizim ama tekrardan

onlardan pahalı alıyoruz. Her şekilde çalışabilirsin ama maaş yetmiyor. Bu yüzden çoğumuz okula gidemiyoruz ve ilk fırsatta başka ülkelere gidiyoruz. Okumak çok pahalı. Ashına bakılırsa okul bedava. Ama nasıl bedava? Para ödüyorsun, çok yüksek,” **K-6**

“Yaşam şartları çok iyi olduğu söylenemez. Bölgelere göre değişiklik gösterse de genel olarak kötü. Gelir gider dengesine bakıldığında bazen iyi diyebiliyoruz. Ama bölgelerin durumuna baktığınızda kötü,” **K-8**

“Ekonomisi çok kötü bir ülke. Eğitim neredeyse yok ve çok pahalı. Biz daha şanslıydık eskiye göre. Bazı insanlar tarım yapıyor ama gelişmiş yöntemleri bilmiyorlar. Zaten geçimlerini tekstil, tarım ve inşaatlarda geçirerek karşıyorlar. Göçün en büyük sebebi işsizlik. Okula gitmeyen herkes orada. İnsanlar çalışmak istiyorlar ama iş bulamıyorlar,” **K-11**

“İnsanlar için maddi açıdan hayat zor olduğunda zorluk çektiklerinde göç ediyorlar. Ülkede eğer zenginsen her şey kolay ve rahat bir ülke. İnsanların ailesi orada olduğu için bir zaman sonra döneceklerini düşünüyorum. Ben gitmeyi düşünüyorum. Kendimi geliştirdikten sonra gitmeyi düşünüyorum. Diğer insanların da öyle olduğunu düşünüyorum. Gidip çalışıp para biriktirip yatırım yapacaklarını düşünüyorum,” **K-16**

“Türkiye’deki imkanlar çok rahat ve geniş. Biz de sürekli kesintiler oluyor. Elektrik, su kesintileri. İmkanlarımız çok kısıtlı. Bazı aileler buralardan gidecek, 100 dolar ile geçiniyorlar. Yer altı kaynaklarımız çok fazla ama kendi halimize çok kalamıyoruz. Kalamadığımız için kendi kaynaklarımızı kullanmada sıkıntı yaşıyoruz. Çıkartamıyoruz, işleyemiyoruz,” **K-17**

“Güvensizlikten ve çatışmadan kaçıyorlar Afrika’dan. Mesela darbelerde her ordu/hükümet değiştiğinde güvenlikten dolayı kaçış oluyor. Hastalık ve ekonomik nedenler diğer sebepleri,” **U-3**

“Genel olarak sıcaklık yüksek ve bu insanları rehavete ve tembelliğe sevk ediyor. Soğuk insanı daha çok çalıştırıyor. Bu onların kabiliyetlerini de etkiliyor. Onlardan hızlı çalışma temposunu bekleyemezsiniz,” **U-4**

“Ekonomik sorunlar. Tarım sekteye uğrattıyor hayatı. Yağmur çok yağdığında, az yağdığında her şey etkiliyor. İklim sorunları had safhada. Ama direkt iklim değil. İklimin neden olduğu sorunlar diyebiliriz,” **U-5**

“Yoksulluk. Herkes o kadar yoksul ki herkes ihtiyaç sahibi. Çad mesela yokluk. Ağaç yok su yok, çöl. Evler çok güzel eve giriyorsun içi bomboş. Gerçekten boş. Yatak yok en başında,” U-5

“Toprak zengini genelde batılılar oluyor. Pakistanlılar, Hindistanlılar vs. Kiralıyorlar. Halk kendi evlerinin önlerini ekip biçiyorlar,” U-5

“Kayıt dışı ekonomi çok fazla orada. Öğretmen 100 dolar, akademisyen 150 dolar,” U-6

“Afrika’da gelen insanlara baktığımızda ekonomik sebeplerle geliyor. Ama geçim sıkıntısını oluşturan su kaynakları,” U-8

K-1, ülkedeki ekonomik koşulların kötüleştiğini ve tarımın iklim koşullarına bağlı olarak zorlaştığını vurgulamaktadır. İklim değişiklikleri ve kuraklık, tarımsal ürünlerin fiyatlarını artırarak gıda maliyetlerinin yükselmesine neden olmaktadır. Özellikle mısır gibi temel gıda maddeleri, üretimin düşmesiyle birlikte daha pahalı hale gelmektedir. Ekonomik koşulların kötüye gitmesi, halkın günlük ihtiyaçlarını karşılamada zorluk yaşamasına yol açmaktadır.

K-4, ülkenin uzun süren iç savaş nedeniyle yıkıcı bir süreçten geçtiğini ve hâlen toparlanmaya çalıştığını belirtmektedir. Milli gelirin düşük olması, hizmet sektörünün zayıflığı ve devletin yetersiz hizmet sunması, halkın temel ihtiyaçlarını karşılamada zorluk yaşamasına yol açmaktadır. Maaşların düşük olması, uzun süre devletsiz kalınmasına ve yönetim eksikliğine bağlanmaktadır.

K-5, Senegal'deki yaşamın huzurlu olduğunu ve genel olarak ekonomik koşulların iyi olacağını vurgulamakla birlikte, temiz suya erişimin hâlâ bir sorun teşkil ettiğini belirtmektedir. Senegal'de petrolün çıkarılması, ekonomik potansiyeli artırsa da, su gibi temel ihtiyaçların karşılanmasındaki sorunlar devam etmektedir.

K-6 ise, ülkedeki kötü yönetim ve kaynakların verimli kullanılamamasının göçün temel nedenlerinden biri olduğunu ifade etmektedir. Yeraltı zenginliklerine sahip olunmasına rağmen, bu kaynakların işlenip halkın yararına sunulmadığını ve elde edilen gelirlerin yetersiz kaldığını belirtmektedir. Bu durum, halkı başka ülkelere göç etmeye itmektedir.

K-8 ve K-11'in ifadeleri, yaşam koşullarının kötü olduğunu ve işsizliğin büyük bir sorun teşkil ettiğini vurgulamaktadır. Gelir-gider dengesinin bozuk olduğu, eğitimin pahalı olduğu ve

insanların iş bulmakta zorlandığı belirtilmektedir. İşsizlik, göçün en büyük nedenlerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

K-16 ise, ülkede zengin olmanın kolay olduğunu ancak genel halkın zor şartlar altında yaşadığını ifade etmektedir. İnsanlar, başka ülkelere göç ederek para kazanıp daha sonra ülkelerine dönmeyi ve yatırım yapmayı planlamaktadırlar. Göç, ekonomik kalkınma hedefleyenler için bir çözüm yolu olarak görülmektedir.

K-17, ülkedeki elektrik ve su kesintilerinin, yeraltı kaynaklarının kullanılmamasının ve dolayısıyla ekonominin kötüleşmesinin önemli nedenlerinden biri olduğunu dile getirmektedir. Kaynakların işlenememesi, altyapı eksiklikleri ve zayıf ekonomik yönetim halkı göçe zorlamaktadır.

U-3, U-4 ve U-5'in değerlendirmeleri, ekonomik güvensizlik, iklim değişikliği ve kötü hava koşullarının tarımsal faaliyetleri zorlaştırdığını vurgulamaktadır. Tarım, işsizlik ve güvensizlik sorunlarıyla birleştiğinde, halkın ekonomik olarak ayakta kalması zorlaşmakta, yoksulluk Afrika'nın birçok bölgesinde büyük bir sorun olarak devam etmektedir.

U-6 ve U-8'in ifadeleri, kayıt dışı ekonominin yaygın olduğunu ve su kaynaklarının sınırlı olmasının ekonomik sıkıntılara neden olduğunu belirtmektedir. Maaşların düşük olması ve kayıt dışı ekonominin varlığı, insanları ekonomik belirsizlik içinde bırakmakta ve geçimlerini sağlamakta zorlanmalarına yol açmaktadır.

Göçmenler ve uzmanların ekonomik koşullara ilişkin açıklamalarında öne çıkan temel ortak nokta, ekonomik zorlukların göç üzerindeki etkisidir. Katılımcılar, ülkelerindeki yaşam koşullarının genel olarak zor olduğunu ve ekonomik istikrarsızlık, kötü yönetim ve altyapı eksikliklerinin yaşam kalitesini olumsuz etkilediğini belirtmektedirler. Özellikle su kaynaklarına bağımlı olan ekonomilerde tarım büyük zorluklarla karşılaşmakta, bu da gıda fiyatlarının yükselmesine ve dolayısıyla ekonomik sıkıntılara yol açmaktadır.

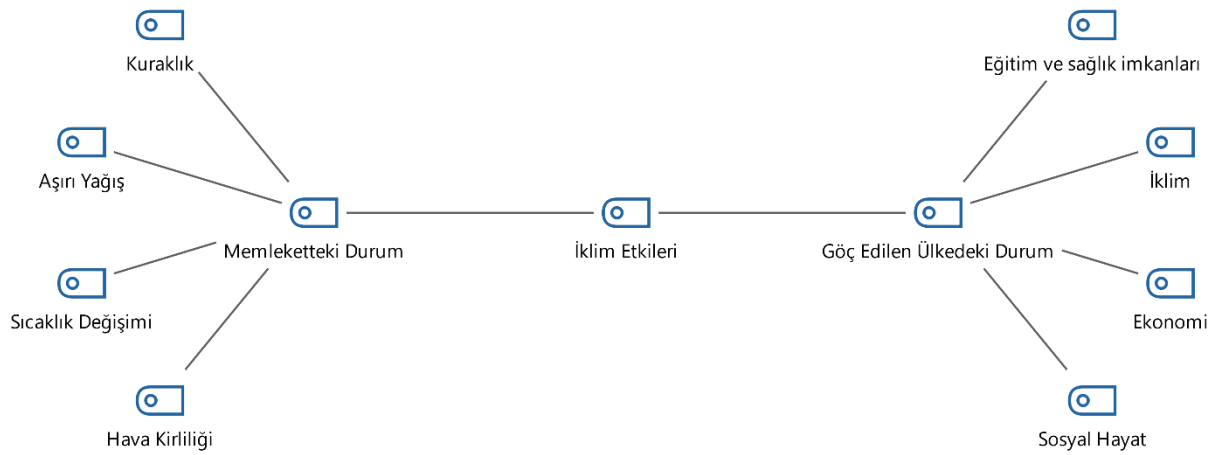
İklim sorunları ve kötü yönetim, bu problemleri artıran faktörler arasında yer almaktadır. K-6, K-8, U-5 ve U-8'in vurguladığı gibi, tarım ve hayvancılık sektörlerinde yaşanan zorluklar, yağmur düzensizliği ve altyapı eksiklikleri nedeniyle ekonomik krizleri derinleştirmektedir. Bu durum, göçü tetikleyen başlıca faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Bir diğer ortak nokta ise yer altı kaynaklarının yeterince kullanılamamasıdır. K-6 ve K-17, yer altı kaynaklarının var olduğunu ancak bu kaynakların işlenemediğini ve dış güçlerin kontrolüne geçtiğini ifade etmektedirler. Yer altı zenginliklerinin olmasına rağmen, bu

kaynakların ekonomik refaha katkı sağlayamaması, ülkelerdeki ekonomik sorunları daha da derinleştirmektedir.

Sonuç olarak, bu açıklamalar, ekonomik istikrarsızlık, altyapı eksiklikleri, tarım ve su kaynaklarındaki sorunlar gibi faktörlerin ülkelerdeki yaşam koşullarını zorlaştırdığını ve insanların daha iyi bir gelecek umuduyla göç etmelerine neden olduğunu ortaya koymaktadır. Yetersiz altyapı, kötü yönetim ve doğal kaynakların etkin kullanılmaması, bu ekonomik sorunların merkezinde yer almaktadır.

3.2.4 İklim Etkileri Ana Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 10. İklim Etkileri

Araştırmaya katılan katılımcıların İklim Etkileri konusundaki açıklamaları analiz edildiğinde, Memleketteki Durum alt temaları Hava Kirliliği, Kuraklık, Aşırı Yağış ve Sıcaklık Değişimi olarak öne çıkmaktadır. Göç Edilen Ülkedeki Durum için ise dört alt tema bulunmaktadır: Eğitim ve Sağlık İmkanları, Sosyal Hayat, Ekonomi ve İklim.

3.2.4.1 Memleketteki Durum

Memleketteki Durum" teması altında dört alt tema bulunmaktadır: Hava Kirliliği, Kuraklık, Aşırı Yağış ve Sıcaklık Değişimi. Bu temalara ilişkin bulgular detaylı bir şekilde ele alınmış ve analiz edilmiştir.

3.2.4.1.1 Hava Kirliliğine İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların açıklamalarına göre, iklim etkileri temasının alt teması olarak memleketteki durum başlığı altında yer alan hava kirliliğine ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Hava eskiye göre daha kötü. Arabaların egzoz dumanı havayı daha çok etkiliyor. Eskiden bu kadar yaygın değildi çünkü. İnsanlar da bundan dolayı göç etmiyorlar ama. Mesela Avrupa’da hava daha kötü fabrikalar vs. İnsanlar bundan dolayı gitmezler” K-1

“Değişiyor. Özellikle son yıllarda. Avrupa’nın fabrika sahası oluyoruz. O da kirliliği etkiliyor. Havada değiştikçe tabi ki, kuraklık ya da yağmur/seller çokça artıyor,” K-17

“İklim şartları mültecilik süreçlerini etkileyecek. Bunu şu an çok anlayamıyoruz ama kırsalda büyük sorun olarak karşısına çıkıyor. Toprağından eskiden bir sene mahsul alıp bunu tüm sene kullanırken artık hiç alamayacak. Hadi bir iki sene devam etsin ne kadar dayanabilir ki elbet göç edecek. Mecbur kalacak,” U-3

“Bulunduğumuz bölgede kıtlık başladı iklimden dolayı. Bu çalışmayla bir aylık ihtiyaçlarını karşıladık. Karşılığını aldık,” U-5

“Kenya’da yaşanan kuraklığı örnek alalım. Hemen göç sürecine dahil oldular. İnsan nüfusu çok çok fazla. Telef olanlar sadece hayvanlar değil. Göç ederken ölen çok insan var. Güvenlik sorunları çıkıyor, yağmolar oluyor,” U-9

“2016 yılında Afrika’nın çoğu yerinde bir kuraklık başladı. Bu kuraklığın sebebi iklim sorunlarından kaynaklanıyordu. Özellikle hayvanlar çok telef oldu o süreçte. Devletin hazırlıksız olması bu krizleri daha da derinleştiriyor,” U-11

“2011 yılında Somali’de bir kuraklık olmuştu, çok büyüktü. Büyük göçler oldu, Etiyopya, Kenya’ya,” U-11

“Kuraklık daha kötüye gidiyor. Tarıma da etkisi var. Kuraklık oldukça fazla. İnsanlar göç edecek ve daha da dönmeyecek sonra başka yerlere geçecekler oradan da,” U-13

K-1, hava kirliliğinin geçmişe göre arttığını, özellikle arabaların egzoz dumanının bu kirliliğe katkıda bulunduğunu vurgulamaktadır. Ancak, K-1’e göre insanlar hava kirliliği

nedeniyle göç etmiyorlar; bu daha çok ekonomik ve sosyal nedenlerle ortaya çıkan bir durumdur. Hava kirliliği artmış olsa da göç üzerinde belirleyici bir etki yaratmadığını ifade etmektedir.

K-17, son yıllarda hava kirliliğinin özellikle Avrupa'nın fabrika sahasına dönüşmesi nedeniyle arttığını belirtmektedir. Bu kirlilik artışı, iklim değişikliklerine de katkıda bulunmaktadır. Kuraklık, aşırı yağışlar ve sel gibi iklim olaylarının, hava kirliliği ve çevresel etkilerle daha sık görüldüğünü dile getirmektedir.

U-3, hava kirliliğinin doğrudan değilse de dolaylı olarak tarımı etkilediğini vurgulamaktadır. Kırsal alanlarda iklim değişikliği ve hava kirliliği, toprağın verimliliğini düşürerek mahsul elde etmeyi zorlaştırmaktadır. Bu durum, kırsal kesimdeki insanların geçim kaynaklarını kaybetmelerine ve göç etmeye zorlanmalarına neden olmaktadır.

U-5 ve U-9, iklim değişikliğine bağlı kıtlıkların ve kuraklıkların bölgesel yaşamı zorlaştırdığına dikkat çekmektedir. U-9, Kenya'da yaşanan kuraklık örneğini vererek bu durumun göçü nasıl hızlandırdığını vurgulamaktadır. İnsanlar ve hayvanlar telef olurken, güvenlik sorunları ve yağmalar gibi sosyal sorunlar da ortaya çıkmaktadır. Hava kirliliği ve iklim değişikliği, zaten kırılgan olan sosyal yapıları daha da derinleştirmektedir.

U-11 ve U-13, Afrika'daki kuraklıkların hava kirliliği ve iklim değişikliği ile bağlantılı olduğunu ve bu durumun tarımı ciddi şekilde etkilediğini belirtmektedirler. Hayvanların telef olması ve kuraklık nedeniyle tarımsal faaliyetlerin durma noktasına gelmesi, daha büyük göç dalgalarına yol açmaktadır. U-13, kuraklıkların artarak devam edeceğini ve bu nedenle insanların geri dönmeyeceklerini vurgulamaktadır.

Göçmenler ve uzmanların açıklamalarında, hava kirliliği doğrudan göçü tetikleyen bir faktör olarak değil, iklim değişikliği ve tarımsal verimlilik üzerindeki etkileri dolayısıyla dolaylı bir rol oynamaktadır. K-1 ve K-17, hava kirliliğinin artışına dikkat çekmekte; bu kirliliğin doğrudan göçe neden olmadığını, ancak çevresel etkileri artırdığını belirtmektedirler. Özellikle fabrika ve araç kaynaklı hava kirliliği, iklim değişikliğine ve bu değişikliklerin kuraklık, sel ve kıtlık gibi etkilerine katkıda bulunmaktadır.

Kuraklık ve tarım sorunları, göçmenlerin karşılaştığı en büyük problemlerden biri olarak vurgulanmaktadır (Duran, 2022). U-3, U-5 ve U-9, tarımsal üretimin düşmesi ve kıtlık nedeniyle insanların göç etmek zorunda kaldıklarını ifade etmektedirler. Dolayısıyla hava

kirliliği, tarım alanlarındaki verimliliği düşürdüğü için kırsal kesimde yaşayan insanlar geçim kaynaklarını kaybetmekte ve başka yerlere göç etmeye zorlanmaktadır.

Bir diğer önemli nokta ise, devletlerin iklim değişikliğine karşı hazırlıksız olmasıdır. U-11 ve U-13, kuraklıkların daha da kötüleşeceğini ve devletlerin bu krizlerle başa çıkmada yetersiz kaldığını vurgulamaktadırlar. Bu bağlamda hava kirliliği ve iklim değişikliği ile mücadelede başarısız olan devletler, bu süreçleri yönetemedikçe daha büyük göç dalgalarına neden olmaktadır.

Sonuç olarak, hava kirliliği doğrudan göçü tetikleyen bir faktör olmasa da, iklim değişikliği ve tarımsal verimlilik üzerindeki etkileri aracılığıyla göçe neden olabilmektedir. Kuraklık, sel ve kıtlık gibi iklim olaylarının artışı, hava kirliliğiyle bağlantılı olarak insanların yaşadıkları toprakları terk etmelerine yol açmaktadır.

3.2.4.1.2 Kuraklığa İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların açıklamalarına göre, iklim etkileri temasının alt teması olarak memleketteki durum başlığı altında yer alan kuraklığa ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Eskiden yağmur fazlaydı. Barajların çalışmaması falan, yağmur yağıyor mesela, istediğin gibi verimli olmuyor. İyi bir tarım ve hayvancılık getirmiyor. Sonra kuraklık açığa çıkıyor. İnsanlar göç ediyor. Mesela Kenya’da Somalililerin bulunduğu bir bölge var, mülteci kampı. İnsanlar oraya gidiyorlar,” K-4

“Havamız çok güzel, iklimimiz güzel. Bazı Afrika ülkelerinde kar var. Çoğu ülkelerde kar yağmıyor. Ama bizde en çok kuraklık oluyor,” K-6

“Bariz bir şekilde değişiklik var, olumsuz şekilde. Burada iklime göre adaptasyon yok. Buradaki tarım eski usulle yapılıyor. Köydeki adam ekiyor biçiyor. O adam biliyor ki, 6. ayda yağmur başlıyor, 10. ayda bitiyor, sonrasında hasadını yapıyor. Ama şu an hiç öyle olmuyor, hasat olmuyor. Ya hasadını almadan önce su eksik oluyor, ekin olmuyor, yağmur erken ya da geç geliyor, erken ya da geç bitiyor, kargaşa oluyor. Çözüm de bulunamıyor. Özellikle son 2-3 yıldır sorun oluyor,” K-15

“İklim insanları çok etkiliyor, özellikle tarım alanında. Uzun zaman yağmur yağmadığında, beklediklerimizi alamıyoruz. Çıkarmayı beklediğimiz ürünleri alamıyoruz, çıkartamıyoruz. Onu da çıkartamayınca pahalı oluyor. Mısır mesela. Çıkartamayınca çok pahalı oldu. Sel de bazen oluyor. Yağmur

yağdığında altyapı olmadığı için fazla yağdığında sel oluyor. İnsanlar bazen kuyu kazıyorlar ki su gitsin ama taşıyor oradan da” K-16

“Son 10 yılda çok değişiklik oldu. Eskiden çok yağmur olan bölgede şimdi kurak, eskiden çok sıcak olmayan yerlerde aşırı sıcak olmasıyla karşılaşıyoruz. Mesela hayvancılıkla uğraşıyorlar, yağmurdan dolayı ya da kuraklıktan dolayı başka bölgelere gitmek zorunda kalıyorlar,” K-18

“İklim şartları mültecilik süreçlerini etkileyecek. Bunu şu an çok anlayamıyoruz ama kırsalda büyük sorun olarak karşısına çıkıyor. Toprağından eskiden bir sene mahsul alıp bunu tüm sene kullanırken artık hiç alamayacak. Hadi bir iki sene devam etsin ne kadar dayanabilir ki elbet göç edecek. Mecbur kalacak. Direkt iklim etkilemez ama iklimin getirdiği yan etkilerden göçler artacaktır.” U-3

“Kenya’da yaşanan kuraklığı örnek alalım. Hemen göç sürecine dahil oldular. İnsan nüfusu çok çok fazla. Telef olanlar sadece hayvanlar değil. Göç ederken ölen çok insan var. Güvenlik sorunları çıkıyor, yağmalar oluyor.” U-9

“2016 yılında Afrika’nın çoğu yerinde bir kuraklık başladı. Bu kuraklığın sebebi iklim sorunlarından kaynaklanıyordu. Özellikle hayvanlar çok telef oldu o süreçte. Bu tarz krizlerde sahada en çok dikkatimi çeken şey, devletle ilişkili olduğuydu. Bu tarz krizlerin önlenmesinde devletlerin hazırlıklı olması, önlem alabilmesi çok büyüktür, halk etkilenmesin diye ama devlet etkili değilse küresel ısınma kaynaklı krizler tarımsal üretimde düşüşe, açlık ve gıda krizleri, hayvan teleflerine neden oluyor. Önlenmesi zor bir insani krize dönüşüyor.” U-11

K-4, tarımsal üretimin azaldığını ve kuraklığın tarım ile hayvancılığı olumsuz etkilediğini vurgulamaktadır. Barajların işlevsiz olması, su yönetimindeki yetersizlikler ve yağmurun düzensizliği gibi sebeplerin tarımsal faaliyetleri baltaladığını ifade etmektedir. Bunun sonucunda, özellikle tarım ve hayvancılıkla geçinen kırsal nüfus, kuraklık nedeniyle göç etmek zorunda kalmaktadır.

K-6, Afrika'nın bazı bölgelerinde kuraklığın yaygın bir sorun olduğunu ve iklimin genel olarak güzel olmasına rağmen kuraklıkla sık sık karşılaşıldığını belirtmektedir. Kuraklık, tarımsal verimliliği etkileyerek geçim kaynaklarını sınırlamaktadır.

K-15, tarımsal üretimin zamanla daha da zorlaştığını ve yağmurun düzenli olmaması nedeniyle köylülerin hasat yapamadan mahsullerini kaybettiklerini dile getirmektedir.

Geleneksel tarım yöntemlerinin iklim değişikliğine adapte olamaması ciddi sorunlar yaratmakta ve insanların, öngörülemez hale gelen hava şartlarına uyum sağlamalarını zorlaştırmaktadır.

K-16, kuraklık ve sel gibi aşırı iklim olaylarının tarımsal üretimi olumsuz etkilediğini ifade etmektedir. Yağmurun fazla yağdığı dönemlerde sel baskınları yaşanmakta, kuraklık dönemlerinde ise ürün alınamamaktadır. Bu iki uçlu doğa felaketleri, tarımsal ürünlerin fiyatlarının artmasına ve gıda güvensizliğine yol açmaktadır.

K-18, son 10 yılda iklim koşullarının ciddi şekilde değiştiğini ve kuraklığın yanı sıra aşırı sıcakların da tarım ve hayvancılığı olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Bu değişiklikler, hayvancılıkla uğraşan bireylerin hayvanlarını besleyememesi nedeniyle göç etmelerine neden olmaktadır.

U-3, iklim değişikliğinin doğrudan değilse de dolaylı olarak mülteci krizini tetiklediğini ifade etmektedir. İklim değişikliğiyle birlikte kırsal kesimlerde toprak verimsiz hale gelmekte ve ürün alınamama sorunu büyümektedir. Zamanla, insanlar bu koşullara dayanamayarak göç etmek zorunda kalmaktadırlar.

U-9 ve U-11, Afrika genelinde kuraklığın yıkıcı etkilerini vurgulamaktadır. U-9, Kenya'daki kuraklığın insan ve hayvan ölümlerine neden olduğunu ve göç sürecini hızlandırdığını belirtmektedir. Kuraklıkla birlikte güvenlik sorunları ve yağmalar gibi sosyal kaoslar da ortaya çıkmaktadır. U-11 ise, 2016 yılında yaşanan büyük kuraklıkta hayvanların telef olduğunu ve devletlerin bu krizlere hazırlıklı olmamasının durumu daha da kötüleştirdiğini ifade etmektedir. Devletlerin kriz yönetimindeki yetersizlikleri, tarımsal üretimin düşmesine ve büyük insani krizlere yol açmaktadır.

Göçmenler ve uzmanların açıklamalarında, kuraklığın tarım ve hayvancılık üzerindeki yıkıcı etkisi ortak bir şekilde vurgulanmıştır. Açıklamalara göre, kuraklık birçok bölgede tarımsal üretimin düşmesine, hayvanların telef olmasına ve insanların geçim kaynaklarını kaybetmesine yol açmaktadır. Özellikle kırsal bölgelerde tarım ve hayvancılıkla geçinen insanların, kuraklık nedeniyle ürün elde edememesi ve hayvanlarını besleyememesi, göç etme zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. K-4, K-16, K-18 ve U-9, bu durumu net bir şekilde ifade etmektedir. Göç, genellikle tarımsal üretimdeki düşüşle başlamakta ve ardından sosyal kaoslar, yağmalar ve güvenlik sorunları gibi yan etkiler ortaya çıkmaktadır.

Bir diğer ortak nokta, iklim değişikliğinin tarım ve hayvancılığı daha öngörülemez ve güvensiz hale getirmesidir. K-15, K-16 ve U-3, iklim değişikliklerinin tarım takvimini

bozduğunu, yağmurların düzensiz hale gelmesiyle çiftçilerin hasatlarını kaybettiklerini ve tarımsal verimliliğin düştüğünü vurgulamaktadır. Geleneksel tarım yöntemleri bu yeni iklim koşullarına adapte olamamakta, bu da insanların tarımsal faaliyetlerini sürdürememesine neden olmaktadır.

Devletin krize müdahale konusundaki yetersizliği de dile getirilen bir diğer sorundur. U-11, devletin kuraklık krizine hazırlıksız olmasının tarımsal üretimde büyük kayıplara yol açtığını ve bu krizin insani bir felakete dönüştüğünü belirtmektedir. Devletlerin altyapı eksiklikleri ve kriz yönetimindeki yetersizlikleri, kuraklığın etkilerini daha da derinleştirmektedir.

Sonuç olarak, kuraklık tarımsal üretimi düşürerek geçim kaynaklarını yok etmekte, göçü tetiklemekte ve sosyal kaoslar yaratmaktadır. İklim değişikliği bu süreci daha da hızlandırmakta ve devletlerin bu tür krizlere karşı hazırlıksız olması, durumu daha da kötü hale getirmektedir. Kuraklık, gıda güvensizliği ve göç arasındaki ilişki, bu açıklamalarda açık bir şekilde görülmektedir.

3.2.4.1.3 Aşırı Yağışa İlişkin Bulgular

Uzmanların ve göçmenlerin açıklamalarına göre, iklim etkileri temasının alt teması olarak memleketteki durum başlığı altında yer alan aşırı yağışa ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Eskiden çok daha iyiydi. Şimdi seller olmaya başladı. İnsanlar da etkileniyor. Sel oldu, çok evler gitti, okul yıkıldı, göç ediyorlar” K-5

“Hava şartları önceki yıllara göre daha kötü. Yağmur döneminde sel, yaz döneminde kuraklık yaşanır. Eskiden yağmur döneminde bu kadar sel olmuyordu. Sel daha çok yaşanıyor gibi ama son zamanlarda” K-8

“Daha kötü, yağmur yağınca sel oluyor, yağmayınca kuraklık. Eskiden böyle değildi. Daha stabildi hava durumu” K-10

“Aslında havamız kötü değil ama artık yağmur yağınca sel oluyor. Bir anda yağmaya başlar, bir iki saate sel gider” K-11

“Bizde 3 tane mevsim var. Biri, sıcak yağmurlu -eylül/mart- 6-7 ay sürüyor. İnsanlar ekimde mısır tohumu alıp ekiyorlar. Şimdi yağmur daha da azaldı. Ama yağmur geldiğinde de aşırı şiddetli oluyor. Biri sıcak kuru, serin

kuru hava var. 6 aylık yağmur 4 ay içinde geliyor artık. Bazı insanlar da göç ediyorlar” K-12

“Hava şartları önceki yıllara göre daha kötü. Yağmur döneminde sel, yaz döneminde kuraklık yaşanır. Eskiden yağmur döneminde bu kadar sel olmuyordu. Sel daha çok yaşıyor gibi ama son zamanlarda” K-20

“Sel de bazen oluyor. Yağmur yağdığında altyapı olmadığı için fazla yağdığında sel oluyor. İnsanlar bazen kuyu kazıyorlar ki su gitsin ama taşıyor oradan da” K-16

“Bizim görüştüğümüz kişiler ciddi yağış yağdığından bahsediyorlar. Küresel ısınmayı bence iyi araştırmak gerekiyor, neleri etkilediğini ya da gerçekten etkileyip etkilemediğinin araştırılması gerekiyor. Ama süreç içerisinde baktığımızda, tarım yapan yapamaz hale geliyor o da insanların farklı arayışlarda olmalarına sebebiyet veriyor (göçe katılım),” U-2

“Yağmurların fazla olması ya da kuraklığın olması çok ciddi sorun. Çad, Mali, Nijer aynı sorunları yaşıyorlar. Sınırlar çok yakın. Biz de bir sele denk geldik. Hemen her taraf çamur oldu. Hayat tamamen duruyor,” U-3

“İklim koşulları böyle devam ederse, kuraklık ve sel devam ederse o bölgelerden normal suların olduğu yerlere göç ederler,” U-3

“Senede belki bir iki ay yağmur yağarken belki hiç yağmur görmeyecekler. Veya çok daha fazla seller olacak. Bölgenin temel sorunu su zaten. Ya kuraklık ya sel. Sıcaklık düştükçe fiziken hazır olmadıkları bir hava yaşayacaklar,” U-3

“Hemen yollar tıkanıyor çamur oluşuyor. Belki fiziken de yardım ulaşamayacak. Alan müsait değil,” U-3

K-5, aşırı yağışların sel felaketlerini artırdığını ve bu baskınların altyapıya, evlere ve okullara ciddi zararlar verdiğini belirtmektedir. Bu yıkıcı etkiler sonucunda insanlar göç etmek zorunda kalmaktadırlar. Sel felaketleri, insanları maddi ve manevi açıdan zorlayarak daha güvenli bölgelere taşınmaya itmektedir.

K-8 ve K-10, hava koşullarının önceki dönemlere kıyasla çok daha kötü hale geldiğini ve yağışların öngörülemez biçimde sel felaketlerine yol açtığını vurgulamaktadırlar. Eskiden daha istikrarlı olan yağmur sezonlarının artık kontrolsüz ve yıkıcı hale geldiği ifade

edilmektedir. Sel felaketlerinin yoğunlaşması, kuraklık ve aşırı yağışlar arasında bir dengesizlik oluşturmaktadır.

K-11 ve K-12, şiddetli yağışların sıklıkla sel baskınlarına neden olduğunu ve bu durumun giderek daha sık hale geldiğini belirtmektedirler. K-12, yağmurun kısa bir zaman diliminde yoğun bir şekilde yağmasının, özellikle tarımsal faaliyetler açısından büyük zorluklar yarattığını dile getirmektedir. Yağışların bu yoğunluğu, insanların göç etmelerine neden olmaktadır.

K-16, altyapı yetersizliklerinin sel felaketlerinin etkisini daha da ağırlaştırdığını vurgulamaktadır. Altyapı eksikliği nedeniyle yağmur sularının yönetilememesi sel baskınlarına yol açmakta, halkın çözüm olarak kuyu kazma girişimlerinin ise yetersiz kaldığı ifade edilmektedir.

K-20, iklim değişikliklerinin geçmişte bu kadar büyük sorunlara yol açmadığını, ancak son dönemde sel felaketlerinin arttığını belirtmektedir. Eskiden nadiren görülen bu felaketler, artık sürekli hale gelmiştir.

U-2, küresel ısınmanın yağmur döngülerini ve hava koşullarını nasıl etkilediğini, bu değişikliklerin tarım sektörüne olan olumsuz yansımalarını vurgulamaktadır. Aşırı yağışlar, tarımsal faaliyetleri yapılmaz hale getirmekte ve bu durum, geçim kaynaklarını kaybeden insanları göçe zorlamaktadır.

U-3, aşırı yağışların neden olduğu sellerin bölgedeki yaşamı tamamen durma noktasına getirdiğini ifade etmektedir. Seller, yolları kapatmakta ve bölgeleri çamur deryasına dönüştürerek insan hayatını zorlaştırmakta, aynı zamanda fiziksel yardımın ulaştırılmasını da engellemektedir. U-3, iklim koşulları bu şekilde devam ederse, uzun vadede kuraklık ve sel felaketlerinin insanların yaşam alanlarını terk etmelerine neden olacağını öngörmektedir.

Uzmanlar ve göçmenlerin açıklamalarında öne çıkan ortak nokta, aşırı yağışlar ve sel felaketlerinin artmasıdır. Son yıllarda iklim değişikliği nedeniyle hava koşullarının öngörülemmez hale gelmesi, sel felaketlerini daha sık ve yıkıcı bir boyuta taşımaktadır. K-5, K-8, K-10 ve K-12, geçmişte daha dengeli olan yağış döngülerinin günümüzde çok daha yoğun ve kısa süreli hale geldiğini vurgulamaktadırlar. Yağmur dönemleri artık ciddi selleri beraberinde getirmekte, bu felaketler ise özellikle altyapı yetersizliği olan bölgelerde büyük sorunlara yol açmaktadır.

Altyapı eksikliği, bu felaketlerin yıkıcı etkisini daha da artırmaktadır. K-16 ve U-3, altyapı yetersizliğinin sel sonrası durumu kötüleştirdiğini ve fiziksel yardımın ulaşmasını engellediğini belirtmektedirler. Sel sonrası çamura dönen yollar, yardım ulaştırma süreçlerini ve günlük yaşamı neredeyse imkânsız hale getirmektedir.

Göçün artması, aşırı yağışlar ve sellerin yol açtığı bir diğer önemli sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. K-5, K-12, K-16 ve U-3, sel felaketlerinin evleri ve yaşam alanlarını tahrip etmesi sonucu insanların daha güvenli bölgelere göç etmek zorunda kaldıklarını ifade etmektedirler. Göç, bu doğal felaketlerin sosyal ve ekonomik etkilerinden kaçınmanın bir yolu olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, aşırı yağışlar, sel felaketleri ve kuraklık gibi iklimsel değişiklikler, özellikle tarım ve altyapı açısından büyük sorunlar yaratmaktadır. Bu koşullar, insanların göç etmesine neden olan başlıca faktörlerden biri haline gelmektedir. İklim değişikliği ve yetersiz altyapı, bu süreçleri daha da karmaşık hale getirmekte ve bu felaketlerin gelecekte daha da yaygın hale gelmesi beklenmektedir.

3.2.4.1.4 Sıcaklık Değişimine İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların açıklamalarına göre, iklim etkileri temasının alt teması olarak memleketteki durum başlığı altında yer alan sıcaklık değişimine ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Yağmur mevsiminde yağmur var, yaz mevsiminde yaz var. Çok bir değişiklik yok bence. Aralık ayında Sahra bölgesinde esen bir rüzgâr var, Halmatan rüzgârı. Çok soğuk oluyor. İnsanlar zor şartlarda yaşıyorlar o dönemde. Ama eskiden de öyleydi, çok değişiklik olmadı” K-3

“İklim değişikliği çok fazla. Çok sıcaklık yaşıyor. Ya da çok fazla yağmur yağıyor. Kuraklık ya da sel var” K-7

“Elektrik sürekli olmuyor. Her yerde klima, pervane olmuyor, olsa da elektrik yok. İmkânı olmayanlar sacdan ev yapıyorlar, sac da evi çok sıcak yapıyor, briket evler de öyle sıcak oluyor. Sıcaklığın da göç sürecinde etkisi oluyor,” K-15

“Göç ediyorlar. Muson yağmurları, aşırı kuraklık ve sıcaklık. Güvenlik sıkıntısı oluşturuyor. E sonra da göç ediyorlar. Sellerle kim kalmak ister ki aslında kalmaya çalışıyorlar ama yine de en sonunda pes ediyorlar,” U-13

K-3, memleketinde iklimin büyük bir değişiklik göstermediğini savunmakta ve yağmur ile yaz mevsimlerinin düzenli bir şekilde geldiğini belirtmektedir. Aralık ayında Sahra bölgesinde esen soğuk Halmatan rüzgârının, eskiden beri zorlayıcı olsa da iklimde belirgin bir değişiklik yaratmadığını ifade etmektedir. K-3'e göre, sıcaklık konusunda büyük bir farklılık yoktur ve hava koşulları genel olarak aynı kalmıştır.

Buna karşın, K-7, sıcaklık değişikliklerinin oldukça belirgin hale geldiğini ileri sürmektedir. Çok yüksek sıcaklıklar, aşırı yağmur ve bu koşullarla birlikte gelen kuraklık ve sellerin sıklaştığını vurgulamaktadır. K-7'nin gözlemleri, iklim değişikliklerinin daha fazla ekstrem hava koşulları yarattığını ve bu değişimlerin yaşam üzerinde olumsuz etkiler bıraktığını ortaya koymaktadır.

K-15 ise, sıcaklıkların özellikle altyapı yetersizliği nedeniyle günlük yaşamı zorlaştırdığını ifade etmektedir. Elektrik kesintilerinin sıklığı nedeniyle klima veya pervane kullanılmadığını ve sıcak sac veya briket malzemelerden yapılan evlerin sıcaklığı daha da artırdığını belirtmektedir. K-15, aşırı sıcaklıkların insanların göç etmesine neden olan önemli bir faktör olduğunu vurgulamakta, yeterli barınma ve serinletme imkânlarının olmadığı durumlarda sıcaklıkların dayanılmaz hale geldiğini ve göçü hızlandığını dile getirmektedir.

U-13, aşırı sıcaklıkların ve muson yağmurlarının bölgedeki güvenliği tehlikeye attığını belirtmektedir. İnsanlar bu zorlu koşullara karşı direnmelerine rağmen, en sonunda pes ederek göç etmek zorunda kalmaktadırlar. Aşırı sıcaklıklar ve sel gibi doğal felaketler, sosyal yapıları zayıflatarak insanların bulundukları yerlerde kalmalarını imkânsız hale getirmektedir.

Uzmanlar ve göçmenlerin açıklamalarına göre öne çıkan ortak tema, aşırı sıcaklıkların yaşamı zorlaştırdığı ve göçü tetikleyen önemli faktörlerden biri olduğudur. K-15 ve U-13, sıcaklıkların dayanılmaz hale geldiğini ve bu koşulların insanların güvenliğini tehdit ettiğini vurgulamaktadır. Özellikle elektrik kesintileri ve yetersiz altyapı, sıcaklıkla başa çıkmayı daha da zorlaştırmaktadır. Sac veya briket evler gibi geçici barınakların ısıyı daha fazla tutması, sıcaklığın insanlar üzerindeki olumsuz etkisini artırmaktadır. Bu durum, göç etmek zorunda kalan insan sayısını artıran bir etken haline gelmektedir.

K-7, iklim değişikliği nedeniyle sıcaklıkların aşırı hale geldiğini ve bu koşulların sel ya da kuraklık gibi felaketlerle birleşerek insanların hayatlarını olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Aşırı sıcaklıklar, göçü tetikleyen bir faktör haline gelirken, tarımı da zorlaştırmakta ve insanların yaşamlarını sürdürebilmelerini imkânsız hale getirmektedir.

Ancak K-3, sıcaklık ve iklim koşullarında büyük bir değişiklik olmadığını savunmakta ve mevsimlerin sabit bir düzende devam ettiğini ifade etmektedir. Geçmişte olduğu gibi soğuk rüzgarlar ya da sıcak mevsimlerin yaşandığını belirten K-3, bu açıdan diğer görüşlerden farklı olarak iklimsel bir değişiklik yaşanmadığını öne sürmektedir.

Genel olarak, aşırı sıcaklıklar ve iklim değışikliğı, özellikle altyapı ve elektrik gibi temel hizmetlerin yetersizliğı ile birleştğinde insanların yaşamını sürdürülemez hale getirmektedir. Bu zorlayıcı koşullar, insanları daha yaşanabilir alanlara göç etmeye zorlayan başlıca faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

3.2.4.2 Göç Edilen Ülkedeki Duruma İlişkin Bulgular

“Göç Edilen Ülkedeki Durum” için ise dört alt tema bulunmaktadır: Eğitim ve Sağlık İmkanları, Sosyal Hayat, Ekonomi ve İklim. Bu temalara ilişkin bulgular detaylı bir şekilde ele alınmış ve analiz edilmiştir.

3.2.4.2.1 Eğitim ve Sağlık İmkanlarına İlişkin Bulgular

Göçmenlerin, iklim etkileri temasının alt teması olarak göç edilen ülkedeki durum başlığı altında yer alan eğitim ve sağlık imkanlarına ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Genel olarak şöyle bir şey var. Biz Türkiye’ye gittiğimizde (2014) Afrikalı öğrenciler fazla değildi. Garipsiyorlardı bizi. Eğitim sisteminde yabancı bilmiyorlardı. Batman’da okudum, biz ilk Afrikalı öğrencilerdik. Üniversite sistemlerinde sorun yaşıyorduk. Oradakiler de bilmiyordu. Bizim de sistemimiz farklı olduğu için sorun yaşıyorduk. Oradaki görevliler de bizi zorluyordu. Biz de en ufak meselede uğraşıyoruz, uğraşıyoruz, çözüm buluyoruz” K-15

K-15, Türkiye’ye geldiğı dönemde Afrikalı öğrencilerin sayısının az olduğunu ve bu durumun eğitim sisteminde çeşitli problemler yarattığını belirtiyor. Türkiye’de eğitim sistemine yabancı olan öğrencilerin, özellikle Afrikalı öğrencilerin, hem kendi sistemlerine alışık olmamaları hem de Türk yetkililerin yabancı öğrencilere alışkın olmamaları nedeniyle uyum süreçlerinde zorluklar yaşadıklarını ifade ediyor. Uyum sürecinde yaşanan zorluklar ve eğitim sistemindeki kültürel farklar, Afrikalı öğrencilerin karşılaştığı temel sorunlar arasında yer alıyor. Öğrencilerin bu süreçte çeşitli bürokratik engellerle karşılaştıkları ve çözüm bulmak için çaba harcamak zorunda kaldıkları belirtiliyor.

Eğitim ve sağlık imkanlarına erişim, göçmenlerin göç ettikleri ülkelerde karşılaştıkları en önemli sorunlardan biridir. K-15’in açıklamalarına göre, Afrikalı öğrencilerin Türkiye’deki eğitim sistemine uyum sağlamakta zorlandıkları ve bu sürecin dil ve kültürel farklılıklar nedeniyle daha da karmaşık hale geldiğı görülüyor. Göçmen öğrenciler, dil engelleri ve farklı eğitim sistemlerine adapte olma zorlukları gibi temel sorunlarla karşı karşıya kalıyorlar. Bu

zorlukların çözümünde yeterli destek ve kapsayıcı politikaların eksikliği, öğrencilerin eğitim sistemine tam anlamıyla entegre olmasını zorlaştırıyor.

Bu sorunlar sadece eğitimle sınırlı kalmıyor. Sağlık hizmetlerine erişimde de göçmenler benzer engellerle karşılaşılıyorlar. Dil bariyeri, bürokratik süreçler ve kültürel farkındalık eksikliği gibi etmenler, göçmenlerin sağlık hizmetlerine ulaşmalarını da zorlaştırıyor. Göçmenlerin sağlık sistemine entegre olabilmesi için de daha kapsayıcı politikalar ve uyum sürecini kolaylaştırıcı önlemler gerekiyor.

Sonuç olarak, göçmenlerin eğitim ve sağlık imkanlarına erişimde yaşadıkları zorluklar, entegrasyon sürecinin önündeki önemli engeller arasında yer alıyor. Sistemik desteklerin yetersizliği, göçmenlerin bu süreçlerde daha fazla çaba harcamasına neden oluyor ve bu durum onların topluma entegre olma süreçlerini zorlaştırıyor. Göçmenlerin eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak için daha kapsayıcı ve destekleyici politikalar geliştirilmesi büyük önem taşıyor.

3.2.4.2.2 Sosyal Hayata İlişkin Bulgular

Afrikanlı göçmenlerin, iklim etkileri temasının alt teması olarak göç edilen ülkedeki durum başlığı altında yer alan sosyal hayata ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Buraya alışmamız çok zordu. Kültürel olarak da çok zorlandık. Biz daha ince kıyafetler kullanırız ama burada kalın giyinmek zorundayız. Çoraba bile zor alıştım. 4-5 ay geçti. Biz alışkın değiliz çünkü” K-8

“İlk geldiğim gün uçakta 7 derece gördüm. Bir indim, 7 derece öyle bir 7 derece değilmiş. Üstümde sadece bir gömlek vardı. Güneş var ama soğuk. Havanın ilk defa bu kadar soğuk olduğunu hem de güneşli havada soğuk olduğunu gördüm. O gün soğuktan dondum. Çok da sevmem soğuğu” K-20

“İletişim farklılıkları çok fazla. Bizde ayıp olan şeyler burada normal. Burada normal olan şeyler bize ayıp. Mesela bazı şakalar. Çayı höpürdetmek bizde normal ama burada ayıp. Farklı olduğumuz için herkesin dikkatini çekiyoruz. Fotoğraf çekinmeye gelen çok insan oluyor. Irkçılık yaşamıyoruz ama cahillik çok yaşıyoruz. Mesela biri dönüp bana neden Afganistan’a gitmiyorsun diyor. Ama çok az. Bazı şeyler şakasına yapılıyor ama ırkçılık gibi algılanıyor. Afrikalılara karşı yapılan bazı espriler var. Karabük Üniversitesi olaylarından sonra çok tavır değişmedi, çevremden dolayı. Hasta mısın falan diyen de oldu tanımadığım insanlar ama çok umursamıyorum. O an biraz kötü

hissediyorum ama şaka diye yapıyor bunu. Kendimle barışık olduğum için, şaka olarak cevap veriyorum bende. Bir adam vardı mesela. Bir şeyler mırıldanıyor. Yanıma yaklaştı, şöyle söylüyor: Ülkemde mülteci istemiyorum. Abi ben mülteci değilim diye açıklayınca ‘vaaaay kardeşim öyle demedim’ falan demeye başladı,” K-20

3.2.4.2.3 Ekonomiye İlişkin Bulgular

Afrikalı göçmenlerin, iklim etkileri temasının alt teması olarak göç edilen ülkedeki durum başlığı altında yer alan ekonomiye ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Arkadaş konusunda çok sıkıntı yaşamadım. Liseden beri arkadaşlarım var. Ekonomik enflasyon yoruyor biraz. Her şey pahalı. Kiralar pahalı. Bursla halletmeye çalışıyorum. Bazen yazları çalışıyorum. Bazen projeler yapıyoruz, birincilere para ödülü veriyorlar o yaz döneminde bazen yetiyor” K-14

K-14'e göre, Türkiye’de sosyal uyum konusunda ciddi bir sorun yaşamayan göçmen öğrenciler, ekonomik zorluklar nedeniyle önemli sıkıntılarla karşı karşıya kalmaktadır. Enflasyonun artması ve yaşam maliyetlerinin yükselmesi, özellikle kira ve diğer temel giderlerin giderek daha da pahalı hale gelmesi, göçmen öğrencilerin geçimlerini sağlamakta zorlandıklarını göstermektedir. K-14’ün burslarla geçinmeye çalışması ve yaz dönemlerinde projeler yaparak ek gelir elde etme çabası, bu ekonomik koşulların öğrencilerin yaşam şartlarını ne kadar zorlaştırdığını ortaya koymaktadır.

Bu durum, göçmen öğrencilerin sadece eğitim değil, aynı zamanda finansal destek konusunda da ciddi sorunlarla karşılaştığını göstermektedir. Göçmenlerin yeterli burs, iş olanakları veya ekonomik destek bulamamaları, günlük yaşamlarını zorlaştırıyor ve uzun vadede eğitim hayatlarına odaklanmalarını engelleyebilmektedir.

Sonuç olarak, K-14’ün açıklamaları, göçmen öğrenciler için ekonomik koşulların sosyal uyumdan daha büyük bir zorluk yarattığını ve bu öğrencilerin geçimlerini sağlamak için ek finansal kaynaklar arayışına girdiğini göstermektedir. Ekonomik destek ve uygun burs imkanlarının artırılması, göçmen öğrencilerin yaşamlarını daha sürdürülebilir hale getirmek açısından büyük bir önem taşımaktadır.

3.2.4.2.4 İklim İlişkin Bulgular

Görüşme yapılan göçmenlerin, iklim etkileri temasının alt teması olarak göç edilen ülkedeki durum başlığı altında yer alan İklim İlişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Burada daha rahat yaşıyorum. Hava değişikliği oluyor burada. Bizde sadece yaz var. Mayıs haziran yağmurlu oluyor, o yüzden burada daha rahat yaşıyorum,” K-6

“Somali’de iki mevsim yaşanır. İlkbahar çok yağmur yağar, yazın da sıcak olur. Türkiye daha iyi, birçok meyve de o yüzden burada yetişiyor, bizde yok,” K-7

“Soğuk. Avrupa’da Türkiye’de çok soğuk. Çok zor alıştım, çok alışmadım ama insan dayanıyor” K-9

“Orada hava daha karışık, çabuk değişiyor, burası çok öyle değil. 4 mevsim var burada. Kış varsa kış görüyorsun, yaz varsa yaz oluyor burada,” K-10

“Burası da Avrupa’da çok soğuk. Biz üşümek ve soğuk anlamlarını buralarda öğrendik” K-11

“9 yıldır İstanbul’da yaşıyorum. Hava sürekli değişiyor. Burası öyle değil. Yağmurda yağmur olur, güneşte güneş olur. Orta seviyede ilerler, çok değişmez. Sel bazen oluyor. Hayatı çok etkilemiyor, ülkedeki olumlu gelişmelerden dolayı. Mesela 2017’de sel olmuştu, toprak falan kaymıştı başkentte. Sahil kenarları etkiliyor biraz, su evlere falan giriyor,” K-14

“İstanbul çok kalabalık. 4 yıl kaldım. Her yerden bir şey çıkıyor. Ama Konya daha iyi oraya göre. Daha temiz. Hem de sakin. Sıcak bir de. Gana çok sıcak, yer yer dayanılamayacak oluyor,” K-16

“Türkiye’ye alıştım artık. Ama soğuk burası, bazen o sıcak havayı özliyorum. Benim memleketim çok sıcaktır, burada ısınamıyorum bir türlü” K-17

K-6, Türkiye’deki iklimin kendi ülkesine kıyasla daha çeşitli olduğunu vurgulamaktadır. Kendi ülkesinde sadece yaz ve yağışlı sezonun olduğunu, Türkiye’de ise farklı mevsimler yaşanmasının kendisi için daha rahat bir yaşam sunduğunu belirtmektedir. İklim değişikliğine uyum sağlamakta zorlanmadığını ifade etmektedir.

K-7, Somali’de iki mevsim olduğunu, Türkiye’de ise daha fazla meyve yetişmesi gibi olumlu iklim koşulları sayesinde Türkiye’de yaşamın daha avantajlı olduğunu belirtmektedir. Türkiye’nin iklim çeşitliliği ve tarımsal verimliliği, onun için önemli bir faktördür.

K-10, Türkiye'nin dört mevsimi yaşadığına dikkat çekerek, bu durumun daha stabil olduğunu vurgulamaktadır. Kendi ülkesinde hava koşullarının daha değişken olduğunu, Türkiye'de ise kışın kış, yazın yaz yaşandığına dikkat çekmektedir. Bu düzenli hava şartları, onun için yaşamı daha öngörülebilir kılmaktadır.

K-14, İstanbul'da hava koşullarının daha stabil olduğunu, yağmur yağdığında yağmur, güneş olduğunda güneş gördüğünü belirtmektedir. Türkiye'de sel gibi durumların hayatı çok etkilemediğini, genel olarak iklimin dengeli olduğunu dile getirmektedir. Bu da onun için Türkiye'de yaşamın daha rahat olmasını sağlayan bir faktördür.

K-9 ve K-11, Türkiye'nin ve Avrupa'nın kendilerine göre çok soğuk olduğunu belirtmektedir. Soğuk hava şartlarına alışmanın zor olduğunu, ancak insanın buna dayanabildiğini ifade etmektedir. Bu açıklamalar, sıcak iklimden gelen göçmenlerin soğuk hava koşullarına uyum sağlamakta zorlandıklarını göstermektedir.

K-16, İstanbul'un kalabalık ve düzensizliğinden bahsederken Konya'nın sıcak ve sakin yapısını övmektedir. Gana'daki aşırı sıcak hava koşullarına kıyasla Türkiye'deki sıcaklıkların daha yaşanabilir olduğunu ifade etmektedir.

K-17, Türkiye'ye alışmış olmasına rağmen hâlâ sıcak ülkesini özlediğini ve Türkiye'nin soğuk havasına tam olarak uyum sağlayamadığını belirtmektedir. Bu, iklim değişikliğine alışmanın zaman aldığını ve memleketin sıcak havasına duyulan özlemi göstermektedir.

Göçmenlerin Türkiye'deki dört mevsim deneyimine yönelik algıları genel olarak olumlu yönde olmakla birlikte, bu durumun sıcak iklimlerden gelen bireyler için çeşitli sorunlar barındırdığı görülmektedir. Sıcak iklim bölgelerinden gelen göçmenler, Türkiye'nin iklimini daha öngörülebilir ve dengeli bulmakta, dolayısıyla bu çeşitliliği rahat yaşanabilir olarak değerlendirmektedirler. Bu bağlamda, Türkiye'nin tarımsal ürün çeşitliliği ve meyve üretimi, göçmenlerin bu ülkeyi olumlu bir iklimsel yapıya sahip olarak değerlendirmelerinde önemli bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle tarımın çeşitliliği, iklimin sağladığı avantajların başında gelmektedir ve bu da göçmenler açısından yaşam kalitesini artırıcı bir unsur olarak algılanmaktadır.

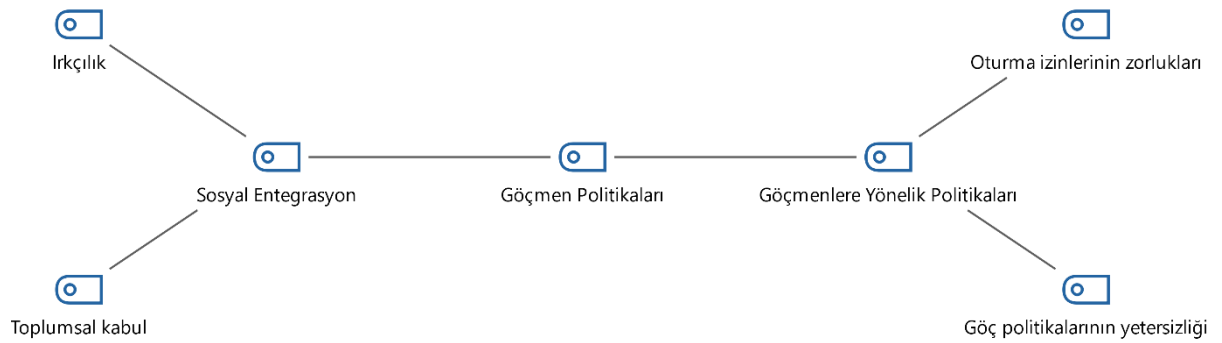
İklimin bu olumlu yönlerine karşın, soğuk hava koşulları, sıcak iklimlerden gelen göçmenler için alışma sürecini zorlaştıran başlıca faktörlerden biri olarak dikkat çekmektedir. Örneğin, K-9, K-11 ve K-17 gibi göçmenlerin açıklamaları, Türkiye ve Avrupa'da yaşadıkları soğuk hava koşullarına adapte olmanın kolay olmadığını, ancak zamanla dayanılabilir hale

geldiğine dikkat çekmektedir. Göçmenlerin soğuk iklime alışma süreci, memleketlerinden geldikleri sıcak hava koşullarının yarattığı özlemle daha da zorlaşmaktadır. Bu durum, sıcak iklimden gelen göçmenlerin iklimsel uyum sürecindeki zorluklarını ve bu süreçte yaşadıkları duygusal bağları da açığa çıkarmaktadır.

İklim farklılıklarının göçmenler üzerindeki etkisi, yalnızca mevsimsel farklılıklara bağlı kalmamakta, aynı zamanda şehirler arası iklimsel çeşitlilik de göçmenlerin yaşam şartlarını şekillendirmektedir. Örneğin, K-16, İstanbul'un kalabalık ve düzensiz yapısından rahatsızlık duymakta, buna karşın Konya'nın daha sakin ve sıcak iklim yapısını olumlu bulduğunu ifade etmektedir. Bu farklılık, Türkiye'nin sadece iklimsel değil, aynı zamanda sosyal yapılar açısından da göçmenlerin deneyimlerini farklılaştıran bir ülke olduğuna işaret etmektedir.

Sonuç olarak, göçmenler Türkiye'deki dört mevsim iklimini genel anlamda olumlu bulmalarına rağmen, özellikle soğuk hava koşulları sıcak iklimlerden gelen göçmenler için zorlu bir uyum süreci yaratmaktadır. İklim değişikliklerine uyum sağlama süreci, bireysel deneyimlere bağlı olarak değişiklik göstermekte ve bu süreçte Türkiye'nin dengeli iklim yapısı, göçmenlerin yaşamlarını daha yaşanabilir kılan bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

3.2.5 Göçmen Politikaları Ana Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 11. Göçmen Politikaları

Uzmanların ve göçmenlerin, “Göçmen Politikası” hakkındaki görüşleri, Sosyal Entegrasyon ve Göçmenlere Yönelik Politikalar temaları altında toplanmaktadır. Sosyal Entegrasyon temasını oluşturan iki alt tema, Toplumsal Kabul ve Irkçılık iken; Göçmenlere Yönelik Politikalar temasının alt temaları, Oturma İzinlerinin Zorlukları ve Göç Politikalarının Yetersizliğidir.

3.2.5.1 Sosyal Entegrasyona İlişkin Bulgular

Uzmanların ve göçmenlerin, “Göçmen Politikası” hakkındaki görüşleri, Sosyal Entegrasyon ve Göçmenlere Yönelik Politikalar temaları altında toplanmaktadır. Sosyal Entegrasyon temasını oluşturan iki alt tema, Toplumsal Kabul ve Irkçılık’tır. Bu temalara ilişkin bulgular detaylı bir şekilde ele alınmış ve analiz edilmiştir.

3.2.5.1.1 Toplumsal Kabule İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların açıklamalarına göre, göçmen politikaları temasının alt teması olarak sosyal entegrasyon başlığı altında yer alan toplumsal kabule ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Buraya gelirken bir problemle karşılaşmadım. Eskiden herkes severdi bizi. Bu aralar böyle daha çok göçmen... İnsanlar daha ön yargılı... İnsanlar hatırlıyorum daha misafirperverdi. Fotoğraf çekilirlerdi. Ama üniversitedeki olaylardan sonra kötü oldu her şey. İnsanlar iyi yoksa. Yaşadığım süre boyunca diyebilirim bunu. Türk arkadaşlarım da var. İyiyiz hepsiyle,” K-1

“Üniversitedeki olaylardan sonra kötü oldu her şey. İnsanlar iyi yoksa,” K-2

“Avrupa, Türkiye, Afrika’nın başka ülkelerine de gittim, yaşadım. Olumsuz durumlarla çok karşılaşmadım. Özellikle Türkiye’de. İlk gittiğimiz zaman bize başka gözle bakılıyordu. Herkes bizi severdi, ilgilenirdi. Ama daha yeni gittim geldim, eski Türkiye yok artık. Turist vs. olmanız da fark etmiyor artık. Benim öğrencilik dönemimde herhangi bir sıkıntı yoktu. Ama insanlar yoğun göçten dolayı fazlaca rahatsızlar, bu her yere de yansıyor,” K-4

“Ben ilk buraya geldiğimde çok şaşırmışım. Ankara’da bir sene arkadaşlarımla yaşadım. Dışarıya çıktığımızda herkes ilgilenirdi, annen baban burada mı orada mı, nasılsın, nasıl geldin, okumak için mi geldin vs. diye çok sorarlardı. Ama günümüzde çok değişti. 2016’dan beri değişmeye başladı bu durum. Vatandaşlar göçmenlere karşı çok agresifler. Eskiden hiç yaşamazdım ama neredeyse artık her gün zorbalık yaşıyorum,” K-10

“Halktan genel olarak tepki görmedik. Özellikle o dönemde yabancı uyruklu çok insan (özellikle Afrikalı) olmadığı için insanlar sempatik davranıyordu. Son yıllarda değişti. 5-6 ay önce Türkiye’deydim. Çok değişti. Suriye’den ve Afrika’dan giden mültecilerden dolayı sayı çok arttığı için olumsuz yanları da görülmeye başlandı. Halk da tepki göstermeye başladı,” K-15

"İnsanlar hatırlıyorum daha misafirperverdi. Fotoğraf çekilirlerdi. Evlendim, ailesi de beni sahiplendi. Türk arkadaşlarım da var. İyiiz hepsiyle. Ama son dönemlerde gerçekten çok fazla tepki var," K-17

"Almanya'ya göç eden kişiler nasıl etkilendiyse karşılıklı olarak Afrika'yı da öyle etkileyecek. Ulus devlet, ırkçılık anlayışı da kızışmayı sağlayan anlayış göçler nedeniyle kaybolmaya başlayacak," U-1,

"Biz de gittiğimizde çok eşliliğe alışamamıştık. 2-3 eşliler herkes alışkın. Zaten çok zor yaşıyorlar. Susuzluk, kuraklık, sel, yemeksizlik her şey çok zor. Mesela bizde korona zamanı dışarı çıkılmayacak dendi hemen herkes yemeklere koştu ama onlar için çok normal bu süreçler," U-3

"Yoksulluk onları geleneksel yapıya itiyor. Tüm aile bir arada yaşamaya devam ediyorlar. Göç etmek de çok alışkanabilir bir eylem değil," U-4

"Kültürel farklılıklar, gelenek görenek, şehir farklı geliyor. Gelişmiş ülkelere göç edildiğinde hayat da zorluyor" U-7

"Kenya'da mesela Somali'den çok göç var 90'lardan beri. Ama bazı bölgelerde hiç sorun olmayan göç bazı yerlerde soruna dönüşebiliyor," U-11

K-1 ve K-2, Türkiye'de göçmenlerin geçmişte daha sıcak karşılandığını, ancak son yıllarda bu durumun değiştiğini vurgulamaktadırlar. Özellikle üniversitelerdeki olayların ardından göçmenlere karşı olumsuz tutumların arttığını belirtmektedirler. Eskiden misafirperver olan toplumda, göçmen sayısındaki artışla birlikte ön yargıların ve tepkilerin yükseldiğine dikkat çekmektedirler. Buna rağmen, K-1 Türk arkadaşlarıyla hâlâ iyi ilişkiler kurduğunu ifade etmektedir.

K-4 ve K-10, Türkiye'de göçmenlere yönelik algının zamanla değiştiğini göstermektedir. K-4, geçmişte Türkiye'de olumlu deneyimler yaşadığını, ancak son ziyaretinde halkın göçmenlere karşı daha olumsuz bir tutum sergilediğini dile getirmektedir. K-10 ise, geçmişte Ankara'da göçmenlere ilgi ve sempati gösterildiğini, fakat 2016'dan sonra insanların daha agresif ve tepkili olmaya başladığını belirtmektedir. Göçmenler üzerindeki toplumsal baskının artması ve zorbalık gibi olumsuz deneyimlerin yaşanması, göçmenlerin hayatını zorlaştırmaktadır.

K-15 ve K-17, Türkiye'deki göçmen karşıtı tutumların artışını ele almaktadır. K-15, geçmişte Afrikalı göçmenlere olumlu yaklaşan insanların, mülteci sayısının artmasıyla birlikte olumsuz tavırlar sergilemeye başladığını vurgulamaktadır. K-17 ise son dönemde

misafirperverliğin azaldığını ve göçmenlere karşı tepkilerin arttığını ifade etmektedir. Göçmenlerin toplum içindeki sosyal kabulü zayıflamış durumdadır.

U-1, göçmen hareketlerinin küresel anlamda toplumlar üzerindeki etkilerini vurgulamaktadır. Göç, ulus-devlet ve ırkçılık anlayışlarını sorgulayan bir süreci başlatmaktadır. Bu değişim, hem göç alan ülkeleri hem de göç veren ülkeleri etkilemektedir.

U-3 ve U-4, göçmenlerin içinde bulundukları zor şartlardan bahsetmektedir. U-3, göç ettikleri bölgelerde zor yaşam koşulları ve kültürel uyum sorunlarıyla karşılaştıklarını dile getirirken, U-4 yoksulluğun insanları geleneksel yapıya bağlı kıldığını ve göç etmenin genellikle alkışlanmayan bir tercih olduğunu ifade etmektedir.

U-7 ve U-11, göç sürecinde kültürel farklılıkların ve geleneklerin insanların zorluklarla karşılaşmasına neden olduğunu belirtmektedir. U-7, gelişmiş ülkelere göç eden bireylerin farklı kültürel yapılarla başa çıkmakta zorlandığını, U-11 ise Kenya gibi ülkelerde göçmenlerin bazı bölgelerde büyük sorunlar yaşarken bazı bölgelerde daha kolay uyum sağladığını vurgulamaktadır.

Uzman ve göçmenlerin açıklamalarında göze çarpan en temel ortak tema, göçmenlere karşı toplumda değişen algılar ve artan önyargılardır. K-1, K-4, K-10 ve K-15, göçmenlerin geçmişte daha misafirperver bir ortamda karşılandığını, ancak son yıllarda bu durumun değiştiğini belirtmektedirler. Göçmen sayısının artmasıyla birlikte toplumsal baskının yükseldiği ve göçmenlere yönelik olumsuz tavırların arttığı vurgulanmaktadır. Özellikle Suriye ve Afrika'dan gelen mültecilerin sayısındaki artış, Türkiye'de halkın göçmenlere yönelik hoşgörüsünü azaltmış görünmektedir.

Bir diğer ortak tema, kültürel farklılıklar ve sosyal uyum sorunlarının göçmenlerin yaşamlarını zorlaştırmasıdır. U-3, U-4, U-7 ve U-11, göçmenlerin geldikleri ülkelerde karşılaştıkları farklı kültürel yapıların toplumsal kabul sürecini zorlaştırdığını dile getirmektedirler. Bu kültürel uyum sorunları, özellikle ekonomik zorluklar ve yoksullukla birleştiğinde göçmenler için daha büyük bir mücadele haline gelmektedir.

Sonuç olarak, göçmenler, kültürel farklılıklar, ekonomik sıkıntılar ve toplumsal önyargılarla mücadele etmek zorunda kalmaktadırlar. Geçmişte daha sıcak karşılanan göçmenler, artan mülteci akışıyla birlikte toplumsal tepkilerle karşı karşıya kalmaktadır. Göçmenlerin yaşadığı kültürel uyumsuzluk ve sosyal dışlanma, bu insanların karşılaştıkları zorlukları daha da derinleştirmektedir.

3.2.5.1.2 Irkçılığa İlişkin Bulgular

Uzmanların ve göçmenlerin açıklamalarına göre, göçmen politikaları temasının alt teması olarak sosyal entegrasyon başlığı altında yer alan ırkçılığa ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“İrkçilik çok görmedim Türkiye’de. Birkaç kere zenci dediler, onu da normal karşıladım. Ama Karabük Üniversitesinden dolayı daha çok dikkat çekmeye başladık. Herkesin dikkatini çekmeye başladık. Şimdi daha çok görünüyoruz. Ben olayı çok geç duydum. İlk üç gün geçti, sonra arkadaşlar söylediler böyle bir şey var mı diye. Biri yaptıysa bile bizim suçumuz ne. Herkes bir şey paylaşıyor,” K-1

“İnsanlar çok sıcak. Ben herkesle arkadaş oldum. Kimse bana kötü bir şey yapmadı. 11 senedir buradayım,” K-5

“Bazı şeyler şakasına yapılıyor ama ırkçılık gibi algılanıyor. Afrikalılara karşı yapılan bazı espriler var. Karabük Üniversitesi olaylarından sonra çok tavır değişmedi, çevremden dolayı,” K-8

“İrkçilik çok görmedim Türkiye’de. Herkesin dikkatini çekiyorduk. Beni bazı insanlar alışveriş yapmaya götürürdü, yardım etmek için kendini de sorumlu hissedirdi ama tepki hiç görmedim. Şimdi daha çok görünüyoruz. Afrikalılarla alakalı çok şey merak ediyorlar. Meraktan olduğunu düşünüyorum. Beni de artık tanıdıkları için çok sorun yaşamıyorum, ya da ben takılmıyorum,” K-17

“Çok ırkçılığa maruz kaldım. Mesela küçük yaşlardan beri oradaydım, çevreden olmuştum. Kendimi Türklerden ayırmadım ama insanlar bunu kabullenemiyor. Ekonomiden dolayı bize tepkiler yaşıyor. Bir gün Fatih’ten Şirinevler’e geçecektim, otobüse bindim. 60’lı yaşlarında bir hanıma yer verdim, yok istemem dedi. Oturmaya devam ettim. Sonra karşımda oturan beyefendi söyledi bana yer verir misiniz diye. Hanımefendi sana yer vermişti neden oturmadin dedi o adam da sonra hanım 15 dakika bana bir sürü laf söyledi, istemiyoruz, gitsinler vs. diye bir sürü şey söyledi sonra da ortalık bayağı bir karıştı. Bazı insanlar tepki gösterdi, küçük birine böyle şeyler söyleyemezsiniz vs. diye. Ben oradan ayrıldım ama kalan arkadaşlarımdan hala bu sorunları yaşayanlar var,” K-18

“Olumsuz durumla karşılaşmadım. Komşularımla aram iyi. Yabancılar onlar da. Ama Türk arkadaşlarım da var. İşe geliyorum, paydos olunca eve gidiyorum. Çok gezmiyorum. Hepsiyle iyi anlaşıyorum,” K-19

"Afrika'dan Türkiye'ye gelen kişiler ırkçılıkla karşılaşıyorlar. Alışıyorlar ama zaman içinde. Kendilerine çikolata ya da siyahiyim diyebiliyorlar dalga geçerek," U-2,

"Biz de her şey karıştı. Mülteci, göçmen, turist, yabancı öğrenci herkese kötü gözle bakamayız. Hepsi bize ekonomik anlamda katkı sağlıyor," U-2

"En temel sorun ırkçılık. Bizim ülkemizdeki Suriyelilerin, Lübnan'daki Filistinlilerin yaşadığı durum gibi. Milliyetçilik akımı çerçevesinde insanlar ülkelere başka insanları istemiyorlar," U-3

K-1, K-5, K-8 ve K-17, Türkiye’de genellikle olumlu deneyimler yaşadıklarını ifade etmektedirler. K-1 ve K-17, karşılaştıkları "zenci" gibi ifadeleri ya da meraklı bakışları normal karşıladıklarını belirtmektedirler. K-5, 11 yıldır Türkiye’de yaşadığını ve insanlarla iyi ilişkiler kurduğunu vurgulamaktadır. K-8 ise Afrika kökenlilere yönelik yapılan şakaların zaman zaman yanlış anlaşılabilirliğini, ancak bu tür durumların çevresi üzerinde büyük bir etkisinin olmadığını dile getirmektedir. K-17, Afrikalılara yönelik merakın çoğunlukla ırkçılıktan ziyade kültürel bir ilgi olduğunu düşündüğünü ifade etmektedir.

Buna karşın, K-18, Türkiye’de uzun süre yaşamasına rağmen zaman zaman ırkçılıkla karşılaştığını belirtmektedir. Özellikle ekonomik krizler sırasında yabancılara yönelik tepkilerin arttığını ve bunun kişisel deneyimlerine de yansıdığını anlatmaktadır. K-18, toplumsal önyargıların bazı kişiler üzerinde daha yoğun hissedildiğini vurgulamaktadır.

K-19 ise olumlu bir sosyal çevreye sahip olduğunu ve olumsuz bir deneyim yaşamadığını belirtmektedir. Türklerle iyi anlaştığını ve sosyal hayatında bir sorunla karşılaşmadığını ifade etmektedir.

U-2, Türkiye’deki Afrikalı göçmenlerin zaman zaman ırkçılıkla karşılaştığını, ancak bu duruma zamanla alıştıklarını dile getirmektedir. Irkçı espriler ve benzeri davranışlar başlangıçta zorluk yaratmakla birlikte, göçmenlerin bu duruma uyum sağlamayı öğrendiğini belirtmektedir. Ayrıca, göçmenlerin Türkiye’ye sağladıkları ekonomik katkıların göz ardı edilemeyeceğini vurgulamaktadır.

U-3, göçmen karşıtı milliyetçi tutumların birçok ülkede yaygın olduğunu ve ırkçılığın temel bir sorun olarak ortaya çıktığını ifade etmektedir. Özellikle göçmenlerin toplumda kabul edilmesinin zor olduğunu, Suriyelilerin Türkiye’de, Filistinlilerin ise Lübnan’da benzer zorluklarla karşılaştığını belirtmektedir.

Uzman ve göçmenlerin açıklamalarına göre öne çıkan en önemli ortak nokta, ırkçılık deneyimlerinin kişisel ve sosyal çevrelere bağlı olarak değişiklik göstermesidir. K-1, K-5, K-8 ve K-17 gibi göçmenler, Türkiye’de genelde olumlu ilişkiler kurduklarını ifade ederken, zaman zaman karşılaştıkları küçük çaplı ırkçı ifadeleri tolere ettiklerini belirtmektedirler. Göçmenlerin çoğu, sosyal çevreleri sayesinde kendilerini rahat hissettiklerini ve olumsuz olaylarla nadiren karşılaştıklarını dile getirmektedirler.

Öte yandan, K-18’in deneyimi, toplumsal önyargıların ve özellikle ekonomik zorluklar döneminde artan ırkçı tepkilerin daha yıkıcı sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir. Ekonomik krizler veya sosyal gerilimler sırasında, göçmenler daha fazla hedef haline gelebilmektedirler.

U-2 ve U-3’ün vurguladığı üzere, ırkçılık Türkiye’de göçmenlerin karşılaştığı temel sorunlardan biri olmaya devam etmektedir. Ancak bu durumun, kültürel merak ve ekonomik katkılar gibi faktörlerle dengelendiği de belirtilmektedir. Göçmenlerin zamanla topluma entegre olmaya çalıştıkları ve bazı olumsuz durumlara rağmen ilişkilerini olumlu tutmaya gayret gösterdikleri anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, ırkçılık deneyimi bireylerin sosyal çevrelerine ve kişisel tepkilerine bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bazı göçmenler Türkiye’de kendilerini güvende hissederken, diğerleri ırkçı tepkilere maruz kalabilmektedir. Ancak genel eğilim, göçmenlerin Türkiye’deki deneyimlerini pozitif tutmaya çalışmaları ve sosyal ilişkiler aracılığıyla zorlukların üstesinden gelmeye çabalamaları yönündedir.

3.2.5.2 Göçmenlere Yönelik Politikalar

Uzmanların ve göçmenlerin, “Göçmen Politikası” hakkındaki görüşleri, Sosyal Entegrasyon ve Göçmenlere Yönelik Politikalar temaları altında toplanmaktadır. Göçmenlere Yönelik Politikalar temasının alt temaları, Oturma İzinlerinin Zorlukları ve Göç Politikalarının Yetersizliğidir. Bu temalara ilişkin bulgular detaylı bir şekilde ele alınmış ve analiz edilmiştir.

3.2.5.2.1 Oturma İzinlerine Yönelik Sorunlara İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların açıklamalarına göre, göçmen politikaları temasının alt teması olarak göçmenlere yönelik politikalar başlığı altında yer alan oturma izinlerine yönelik sorunlara ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Türkiye’nin göçmen politikası çok zor. Şartlar değişti, eskiden öyle değildi. Kimlik çıkartmakta zorlanıyoruz. Öğrenci kim, resmi oturan kim bilmiyorlar. Öğrencinin faydasını düşünemiyorlar. Geldiğim senelerde nüfusumuz azdı. Genel göçmen/mülteciler azdı. Sorun olmuyordu ama nüfus arttıkça (göçmen nüfusu) sıkıntı oldu. Tüm mültecileri aynı konumda değerlendiriyorlar,” K-3

“Son zamanlarda çok kötü. Oturma izni istediğimiz zaman alırdık. Hepsi kalktı. Afrikalılara karşı iyilerdi. Ama şimdi çok kötü. Her yerde polis kontrol yapıyor. Herkes yakalanıyor, gönderiliyorlar. Göç idaresinde 2-3-9 ay kalan arkadaşlarımız oldu. Onlara zarar veriyorlar,” K-5

“Oturma izni verilsin diye bizim cumhurbaşkanı buraya geldi. Ama son zamanlarda bura çok kötü. Oturma izni istediğimiz zaman alırdık. Hepsi kalktı. Afrikalılara karşı iyilerdi. Ama şimdi çok kötü. Her yerde polis kontrol yapıyor. Herkes yakalanıyor, gönderiliyorlar. Göç idaresinde 2-3-9 ay kalan arkadaşlarımız oldu. Onlara zarar veriyorlar. En çok Aksaray’da kontrol ediliyorlar,” K-13

“Ben Türkiye’yi çok sevdim, şartlarını seviyorum, burada yaşamak istiyorum. Ama sokaktaki insanlar devletin ne yapmak istediğini bilmiyorlar. Devletin yaptığı ve halkın bildiği şeyler farklı, çok boşluk var o arada. Sanki devlet vatandaşına karşı gibi görüyorlar. İkametsiz, kayıtsız, oturma izinleri olmayan, belge yenilememiş, uygun belgesi olmayan insanları tabi ki de gönderecek. Her ülke bunu yapar. Türkiye çok kapı açtığı için, kapı yavaş yavaş kapanınca insanlar tepki göstermeye başladı. Normal davranınca kötü taraf oldu,” K-12

"Türkiye’de politikalar biraz duygusal ilerledi. Bir politika yönetilemediğini ve halka inemediğini de görüyoruz yapılan çalışmaların," diyerek, göçmen politikalarının etkin bir şekilde uygulanmadığını ifade etmiştir. Buna karşılık, Tanzanya’nın göçmenlere yönelik politikalarının çok daha sıkı olduğunu ve ülkenin dışarıdan gelenlere karşı kendini koruma eğiliminde olduğunu belirtmiştir. "Tanzanya’da politikalar çok sıkı. Dışarıdan gelenlere

çok açık değil. Oturma izni bile çok zor alınıyor. Mülk edinemezsiniz, 20 yıllık kiralayabilirsiniz sadece," U-9,

K-3, Türkiye'deki göçmen politikasının son yıllarda zorlaştığını vurgulamaktadır. Eskiden kimlik ve oturma izni almanın daha kolay olduğunu belirten K-3, artan göçmen nüfusuyla birlikte bu sürecin karmaşık hale geldiğini ifade etmektedir. Türkiye'deki göçmenlerin ve öğrencilerin kimlik çıkarma süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları dile getirirken, göçmen politikalarının giderek daha sertleştiğini ve tüm göçmenlerin aynı kategoride değerlendirilmesinin sorunlara yol açtığını vurgulamaktadır.

K-5 ve K-13, özellikle Afrikalı göçmenler için Türkiye'de oturma izni almanın daha da zorlaştığını ve polis kontrollerinin arttığını belirtmektedirler. Eskiden Afrikalılara yönelik daha olumlu yaklaşımlar sergilenirken, son dönemde göçmenlerin sürekli kontrol edildiğini ve birçok kişinin sınır dışı edildiğini ifade etmektedirler. Göç İdaresi'nde aylarca beklemek zorunda kalan göçmenlerin yaşadığı zorluklar, politikaların ne denli katılaştığını göstermektedir.

K-12, Türkiye'nin göçmen politikasına daha dengeli bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Başlangıçta Türkiye'nin göçmenlere kapılarını geniş bir şekilde açtığını ancak bu kapıların yavaş yavaş kapanmaya başladığını ifade etmektedir. K-12'ye göre, devletin göçmen politikaları ile halkın algısı arasında ciddi bir boşluk bulunmaktadır. Bu politika değişiklikleri, özellikle belgesi olmayan göçmenlerin sınır dışı edilmesine yol açsa da, K-12 bunun her ülkenin uygulayabileceği normal bir prosedür olduğunu vurgulamaktadır.

U-9, Türkiye'nin göçmen politikalarının yönetilemediğini ve halk tarafından anlaşılmadığını savunmaktadır. Türkiye'nin politikalarının duygusal ve plansız bir şekilde ilerlediğini, bu durumun halk nezdinde sorunlara yol açtığını belirtmektedir. Tanzanya örneğini vererek, Tanzanya'nın çok daha sıkı göçmen politikalarına sahip olduğunu ve oturma izni almanın bile zor olduğunu söylemektedir. Tanzanya'nın, kendini dışarıdan gelenlere karşı koruma eğiliminde olduğunu vurgulamaktadır.

Uzmanlar ve göçmenlerin açıklamalarına göre, Türkiye'deki göçmen politikalarının son yıllarda giderek daha sert hale geldiği ve göçmenlerin oturma izni, kimlik çıkarma ve polis kontrolleri gibi konularda zorluklarla karşılaştığı ortak bir tema olarak öne çıkmaktadır. K-3, K-5, K-13 ve K-12'nin açıklamaları, özellikle Afrikalı göçmenlerin giderek daha sıkı denetim altına alındığını ve oturma izni gibi temel haklara erişimlerinin zorlaştığını ortaya koymaktadır.

Polis kontrollerinin ve göçmenlere yönelik uygulamaların sertleşmesi, göçmenler üzerinde baskı yaratan önemli bir etken olarak dikkat çekmektedir. K-5 ve K-13, bu durumu kişisel deneyimlerinden yola çıkarak aktarmakta, özellikle Aksaray gibi bölgelerde yoğun kontrollerin yapıldığını belirtmektedirler. Göç İdaresi'nde aylarca beklemek zorunda kalan göçmenler, Türkiye'nin göçmen politikalarının giderek daha katılaştığını hissetmeye başlamaktadır.

K-12, Türkiye'nin başlangıçta göçmenlere geniş kapılar açarak kucak açtığını, ancak bu politikaların zamanla kapanmaya başladığını vurgulamaktadır. Bu durum, göçmenlerin Türkiye'de kalma süreçlerinde ciddi zorluklara yol açarken, halk ile devlet politikaları arasında algı boşluğu yaratmaktadır. K-12'nin ifadeleri, göçmen politikalarının toplum tarafından tam olarak anlaşılmadığını ve bu nedenle tepkiyle karşılandığını göstermektedir.

U-9'un Tanzanya ile yaptığı karşılaştırma, Türkiye'nin göçmen politikalarının halk nezdinde yeterince iyi yönetilemediğini ve bu nedenle karmaşık bir duruma dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Tanzanya'daki sıkı göçmen politikalarının aksine, Türkiye'nin başlangıçtaki daha açık kapı politikalarının bugün daha karmaşık bir hale geldiği görülmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye'deki göçmen politikalarının yarattığı zorluklar, artan göçmen nüfusuyla birlikte daha belirgin hale gelmiş; göçmenlerin oturma izni alması ve kimlik çıkarma süreçleri gibi konular giderek zorlaşmıştır. Göçmenlere yönelik artan denetim ve sınır dışı uygulamaları, göçmenler üzerindeki baskıyı artırmış ve bu durum, toplumda çeşitli tepkilere yol açmıştır.

3.2.5.2.2 Göç Politikalarının Yetersizliğine İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların açıklamalarına göre, göçmen politikaları temasının alt teması olarak göçmenlere yönelik politikalar başlığı altında yer alan göç politikalarının yetersizliğine ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Diğer ülkelere bakarsak 4-5 sene sonra sabit bir kimliğin oluyor. Şans sendeyse vatandaşlık da alabiliyorsun ama Türkiye’de ne kadar yaşarsan yaşa bir sabit kimliğin ya da vatandaşlığın olmuyor. Sadece yatırım yaptıktan sonra yapıyorlar. Yine de kimliğin elindeyse çok sorun yaşamıyorsun,” K-6

“Türkiye’nin göç politikaları çok düzensiz. Bazı kararlar alınıyor. Bu kararın sonucu insanları nasıl etkiliyor umursamıyorlar. Eksiklikler var. Alınan kararlar bizi etkiliyor. Mesela Suriyelilere yönelik alınıyor, bizi etkiliyor. Birimler arasında iletişimsizlik var. Yetersizlik var,” K-8

“Bence bu konuda devlet göçü çok açtı. 15-20 sene içinde. Ama ekonomi kötü olunca göçmenler suçlandı ama devlet de hala açıyor gelenleri. Devlet göçmenleri almak istiyor ama bazı vatandaşlar istemiyor,” K-12

“Türkiye’nin göçmen politikası çok zor. Şartlar değişti, eskiden öyle değildi. Kimlik çıkartmakta zorlanıyoruz. Öğrenci kim, resmi oturan kim bilmiyorlar. Öğrencinin faydasını düşünemiyorlar,” K-14

“2004-2020 arasında politika farklı, 2020 sonrası bambaşka idi politika. Daha önce daha rahattı, sıkıntı yaşamıyorlardı. Üniversite kaydolurken, şehirler arası giderken, halk arasında kendilerini yabancı görmüyorlardı. Ama son yıllarda biliyorsunuz. Parti ideolojileri göçmenleri istememek gibi bir politika ürettikleri için devlet de buna uygulamalar olarak karşılık veriyor,” K-15

“Ben mesela 10 senedir yaşıyorum Türkiye’de. Ama Suriye’den gelen kişilerle aynı ikametgahı alıyoruz. Neden aynı alıyoruz. Ben neden kısa dönemli ikametgah alıyorum. Bu gibi sorunlardan dolayı 2023’te Türkiye’den ayrıldım,” K-20

"Siyaseten hayatımıza giren bir kavram aslında göç konusu. Biz genel olarak süreklilikten yanayız. Göçler gerçekleşiyor ama gittikleri ülkelerde faydalı olmaları en büyük amacımız. Türkiye'deki göçmenlere yönelik yaklaşımlar son aşamada çok sıkıntı oluşmaya başladı. Bu anlamda göç idaresiyle görüşmelerimiz devam ediyor. Öğrenciler, turistler, herkesi bu uygulamalar kapsamaya başladı," Ayrıca, "E Afrika'daki yumuşak gücün, gönüllü gücün. Onu da kaybediyorsun. Halk tabanında da yaşanan olaylar, devletin politikaları vs. bunların hepsini etkiledi. E öğrenciler bile geri gönderme merkezlerine alınıyor. Bu öğrenci ne kadar size olumlu duygular besleyebilir, ki o seni besliyor aslında," U-2,

"Ülkelerin bir göç politikası yok, anlık konjonktür neyi gerektiriyorsa göç politikası ona göre şekilleniyor. Bunu kendi ülkemizde de oradaki ülkeler için de diyebilirim. Göç dünyanın en önemli problemi. Gençler daha farklı bölgeleri görme arzusunda. Sosyal medyanın da etkisi var. 5 sene önce Afrika'da kolay kolay telefon göremezken şimdi herkesin elinde. Dünyayı görüyor daha bit hayat peşine gidecekler. Ciddi bir göç politikası da olmadığı için sorun daha da büyüyecek," U-3,

"Göç politikası yok. Her şey rastgele yaşıyor. Son örneği Sudan. Savaştan dolayı göç var kim nereye giderse diğerleri de oraya gider. Kurumlar da kayıt altına almıyor. Kim kime dum duma. BM sadece kayıt tutuyor. Yerel yönetimler dahil kimse kayıt tutmaz," U-5,

"Sudan'da bir göç politikası yok. Göçle mücadele yöntemleri de olduğunu düşünmüyorum. Herhangi bir kişi herhangi bir yere gittiyse akraba ve arkadaşlarını yanına almaya çalışıyor. Referans sistemiyle," U-6,

"Tanzanya çifte vatandaşlık vermiyor. Dışarıdan gelen insanlara, göçmenlere sıcak bakmıyorlar. Diasporaya da sıcak bakmıyorlar. Diaspora genellikle muhalefet görüyorlar. Diasporadaki kişiler muhalefet olduğu için gidiyor. Bunu genel Afrika ülkeleri de böyle görüyor. Mesela darbe ya da politik çekişmelerden sonra Avrupa ya da başka ülkelere gittiklerini görüyoruz. O yüzden diaspora demek muhalefet demek oluyor. Resmi mülteci hakkı çok az insan alıyor. Geçici barındırıp geri gönderme odaklı politika yürütüyor. Kongolulara da öyle bakıyorlar. Başkanın tavrına göre şekil alınıyor. Başkan sert davranırsa, mülteci kamplarına bile almıyorlar eğer yumuşak davranırsa istemese de BM ile iş birliği yapıp haklarını genişletiyorlar. 3 yıl öncesine kadar mültecilerin kamplarına BM bile alınmıyordu ama 3 yıldır girebiliyorlar. Başkanın tavrına göre şekilleniyor ama en temelde istemiyorlar," U-7,

"Göç politikaları ile alakalı İçişleri Bakanlığı'na göç bakanlığı sisteminin kurulması gerektiğini düşünüyoruz. Hem demografik dil problemleri ekonomik sorunlar göçe bağlanıyor. Düzenli bilgi verilmemesi bilmediğin bir tehlikenin oluşmasını sağlıyor. Burada çözüm üretilemiyor. Göçmen sorunu ciddi bir tehlikedir aslında. Kolluk birimlerinin çözüm üretmemesi burada sorun. Daha kullanılabilir bir aparat haline getirebilirler isterlerse. STK'lar genelde bütünün parçalarını oturur. Ama devlet yetersiz kaldığında STK'lar parçalardan bütün oluşturmaya çalışıyor o da sorun teşkil ediyor. Biz de güncel olarak olayları çözmeye çalışıyoruz," U-8,

"Gittikleri yerde güvenlik sorunları ile karşılaşıyorlar. Düzenli de gidiş yok hep kaçak. Sen var olamıyorsun bu sebeple. Çalıştığın yerler kötü oluyor, kaldığın yerler kötü oluyor. Geride bıraktıklarında mağdur oluyor. O yüzden girişim oluşturmaya çalışıyoruz. Kendi ayakları üzerinde dursunlar diye. Politikalar da düzgün değil. Üst sömürgeci ne diyorsa o oluyor. Biz gelmesinler diye bir girişimcilik modeli oluşturduk. Ama ekstra da çalışmalar oluyor. Mesela yeni yönetim çağrı yaptı. Farklı ülkelerde olan insanları kendi

ülkelerine çağırdılar. Beyin göçünün engellenmesi için. İstihdama yönelik yatırımlar da arttı. Türkiye ile yapılan anlaşmalarda da tarım, Türkiye’de eğitim alınıp dönülmesi üzerine maddeler de eklendi," U-9,

"Afrika’daki göç politikaları birçok yere göre çok katı. Ama bunu öğrenciler için diyemeyiz çünkü onların geri döneceği düşünüldüğünden sorun çıkarılmıyor. Bizim öğrencilerimiz orta alt sınıfa ait, eğitim için olan masrafları bizler karşılıyoruz zaten," ayrıca, "Tanzanya, Zimbabve, Mozambik, Etiyopya gibi ülkelere yoğunlaşacaklar. Bu ülkelerin de göç politikaları oldukça zor. Sonrasında çatışma kaçınılmaz olacak. Avrupa’ya gitmek için şartları oluşturmak çok zor. Giderlerse dönme niyetleri de yok. Ama Türkiye bir nebze daha kolay, çünkü geri dönebiliyorlar. Ama ileride göç hareketliliğine daha da çok katılacaklar," U-10,

K-12, Türkiye’nin son 15-20 yıl içinde göçmenlere kapılarını açtığını, ancak ekonomik sorunlar yaşandıkça göçmenlerin suçlandığını vurgulamaktadır. Devletin göçmen alımını sürdürmesine karşın, bazı vatandaşların bu duruma karşı çıktığını ve bu durumun göçmen politikalarının halk tarafından nasıl algılandığına dair önemli bir fark yarattığını ifade etmektedir.

K-14, Türkiye’deki göçmen politikasının geçmişte daha esnek olduğunu, ancak günümüzde kimlik çıkarma ve oturma izinleri gibi süreçlerde göçmenlerin zorluklar yaşadığını belirtmektedir. Özellikle öğrenciler gibi resmi göçmenlerin bile bu süreçte zorlandığını ifade etmektedir.

K-15, 2004-2020 yılları arasında Türkiye’deki göçmen politikalarının daha rahat olduğunu, ancak 2020 sonrasında bu politikaların daha katı hale geldiğini belirtmektedir. Parti ideolojilerinin göçmen karşıtı politikalar üretmesiyle devletin de bu yönde adımlar attığını ileri sürmektedir.

K-20, Suriye’den gelen göçmenlerle aynı oturma izinlerini aldığını, ancak bu durumu adaletsiz bulduğunu ifade etmektedir. Farklı göçmen gruplarının aynı politikalarla değerlendirilmesinden duyduğu rahatsızlığı dile getirerek 2023 yılında Türkiye’den ayrıldığını belirtmektedir.

U-2, Türkiye’deki göçmen politikalarının öğrenci ve turistler gibi geniş bir kitleyi kapsadığını, ancak bu politikaların uygulanmasında sorunlar olduğunu ifade etmektedir.

Öğrencilerin geri gönderme merkezlerine alınmasının Türkiye'ye yönelik olumlu duyguları zayıflattığını belirtirken, Afrika'daki gönüllü gücün zayıflamasına dikkat çekmektedir. Göç politikalarının uzun vadeli etkilerine vurgu yapmaktadır.

U-3, birçok ülkenin göç politikalarının plansız olduğunu ve bu politikaların anlık konjonktürel duruma göre şekillendiğini belirtmektedir. Gençlerin sosyal medya ve küreselleşmenin etkisiyle daha iyi bir yaşam arayışında olduğunu vurgulamakta, etkili bir göç politikası geliştirilmediği takdirde göçün büyük bir sorun haline geleceğini savunmaktadır.

U-5 ve U-6, Sudan örneğinde olduğu gibi göç politikalarının genellikle rastgele yürütüldüğünü ve devletlerin bu konuda sistematik bir yapıya sahip olmadığını ifade etmektedir. Göç süreçlerinin çoğu zaman düzensiz ve kontrolsüz bir şekilde ilerlediğini ve göçmenlerin çoğunlukla kayıt altına alınmadığını vurgulamaktadırlar.

U-7, Tanzania ve birçok Afrika ülkesinin göçmenlere sıcak bakmadığını ve diasporayı muhalefet olarak gördüğünü belirtmektedir. Göç politikalarının genellikle devlet başkanlarının tutumlarına göre şekillendiğini ve mülteci kamplarının dahi çoğu zaman BM tarafından kontrol edilemediğini dile getirmektedir.

U-8, Türkiye'de bir Göç Bakanlığı kurulması gerektiğini savunmakta, göçmen sorununun ciddi bir tehlike haline geldiğini ve çözüm üretmenin zorlaştığını ifade etmektedir. Devletin yeterli çözümler üretmediği durumlarda STK'ların devreye girdiğini, ancak bunun yeterli olmadığını dile getirmektedir.

U-9, birçok ülkede göçmenlerin yaşadıkları yerlerde güvenlik sorunlarıyla karşılaştıklarını ve düzensiz göçlerin bu durumu daha da kötü hale getirdiğini anlatmaktadır. Bazı ülkelerde beyin göçünü engellemeye yönelik çabaların olduğunu, Türkiye ile yapılan anlaşmalarda göçmenlerin ülkelere geri dönmelerini sağlayacak maddelerin eklendiğini ifade etmektedir.

U-10, Afrika'daki göç politikalarının genellikle katı olduğunu, ancak öğrenciler için daha esnek politikalar izlendiğini belirtmektedir. Avrupa'ya göç etmenin zor olduğunu, Türkiye'nin ise göçmenler için daha kolay bir seçenek olarak görüldüğünü ifade etmektedir. Ancak gelecekte göç hareketliliğinin artacağına dikkat çekmektedir.

Uzmanlar ve göçmenlerin açıklamalarına göre, Türkiye'deki göçmen politikalarının giderek daha karmaşık ve zorlayıcı hale geldiği önemli bir tema olarak öne çıkmaktadır. K-12, K-14, K-15 ve K-20'nin açıklamaları, son yıllarda Türkiye'deki göçmen politikalarının daha katı hale geldiğini ve göçmenlerin kimlik çıkarma, oturma izni gibi konularda daha fazla zorluk yaşadığını vurgulamaktadır. Eskiden daha kolay olan bu süreçler, günümüzde daha zorlayıcı bir hale bürünmüştür.

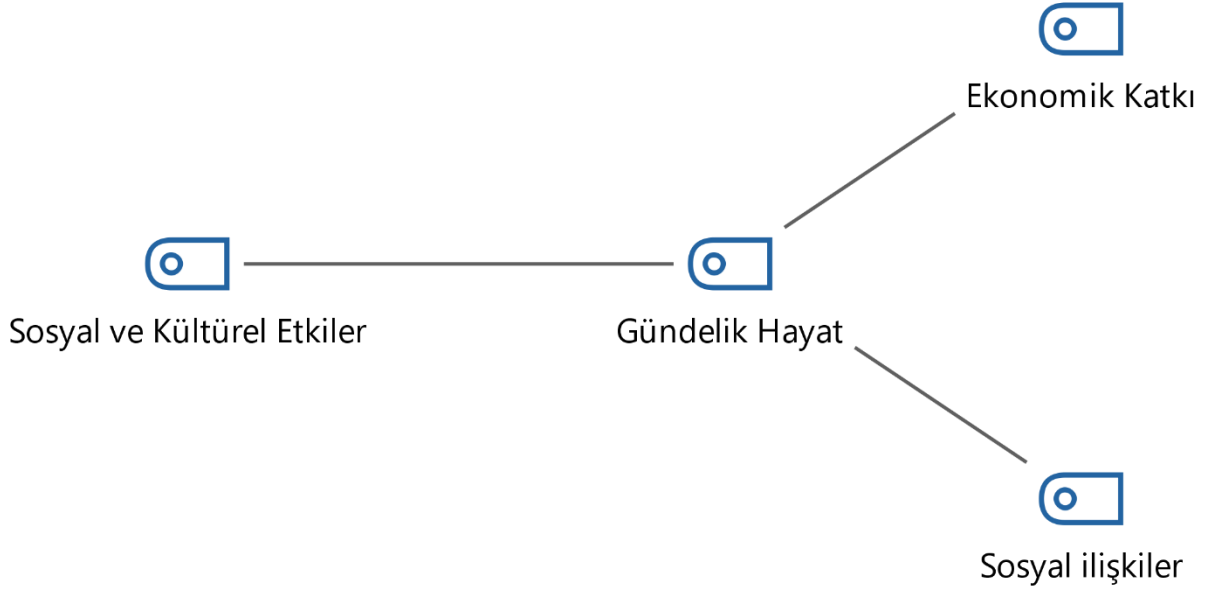
Afrikanlı göçmenlerin ve öğrencilerin durumu ise, özellikle K-12, K-20 ve U-2 tarafından dile getirilen bir diğer önemli konudur. Afrikanlı göçmenler, Suriye'den gelen göçmenlerle aynı kategoride değerlendirilmelerinin adil olmadığını ve bu durumun göçmenlerin Türkiye'den ayrılmak zorunda kalmalarına yol açtığını belirtmektedirler. Hatta öğrencilerin bile geri gönderme merkezlerine alınabilmesi, göçmenlerin Türkiye'ye yönelik olumlu algılarını zayıflatmakta ve uzun vadede Türkiye'nin uluslararası imajına zarar verebilmektedir.

Göç politikalarının düzensizliği ve anlık konjonktüre göre şekillenmesi de öne çıkan bir diğer temadır. U-3, U-5 ve U-6, birçok ülkenin göç politikalarının plansız olduğunu ve devletlerin bu süreçleri yeterince yönetemediğini savunmaktadırlar. Özellikle Sudan gibi ülkelerde, göçmenlerin düzensiz hareket etmeleri ve devletlerin bu süreçleri kontrol altına alamaması ciddi bir sorun olarak ifade edilmektedir.

Afrika'daki katı göç politikaları ise, U-7 ve U-10 tarafından dile getirilmektedir. Birçok Afrika ülkesinin göçmenlere sıcak bakmadığı, diasporayı muhalefet olarak gördüğü ve göçmen politikalarının liderlerin tutumlarına bağlı olarak değiştiği ifade edilmektedir. Göçmenlerin yerel halk tarafından hoş karşılanmaması ve mülteci kamplarının kontrol edilememesi gibi sorunlar, Afrika'da göçmenlere karşı katı politikaların uygulanmasına yol açmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye'deki göçmen politikaları giderek daha sert bir yapıya bürünmüş ve bu durum Afrikanlı göçmenler ve öğrenciler üzerinde ciddi zorluklar yaratmaktadır. Plansız ve düzensiz göç politikaları, birçok ülkenin karşı karşıya olduğu büyük bir sorun olarak öne çıkarken, Afrika'da ise göçmenlere karşı katı politikaların uygulanması göçmenlerin gelecekte daha büyük zorluklarla karşılaşmalarına neden olabilecektir.

3.2.6 Sosyal ve Kültürel Etkiler Ana Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 12. Sosyal ve Kültürel Etkiler

Uzmanların ve göçmenlerin açıklamalarına göre, “Sosyal ve Kültürel Etkiler” temasında Gündelik Hayat alt teması bulunmaktadır. Gündelik Hayat teması ise Sosyal İlişkiler ve Ekonomik Katkı alt temalarından oluşmaktadır. Bu temalara ilişkin bulgular detaylı bir şekilde ele alınmış ve analiz edilmiştir.

3.2.6.1 Gündelik Hayata İlişkin Bulgular

Uzmanların ve göçmenlerin açıklamalarına göre, sosyal ve kültürel etkiler temasının alt teması olarak gündelik hayat başlığı altında yer alan sosyal ilişkilere ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Sosyal hayatta biz çok kaynaşırız. Mahallede, kaldığımız yerlerde. Mesela bir arkadaşımızın ailesi ya da mahallede yemek yediğinizde falan yakınlaşıyoruz. Komşuluk var, iç içeyiz hepimiz. Şimdi elinde herkes telefon tutar burada ama orada hep iç içeyiz,” K-1

“Birbirimize çok bağlıyız. Bir arkadaşımızın ailesi ya da mahallede yemek yediğinizde falan beraber oluyoruz. Komşuluk var, iç içeyiz hepimiz,” K-2

“Güney Afrika’da hırsızlık oranları çok yüksek. Göç edenler de bu hırsızlığa alışıyorlar. Kendi ülkelerine de dönüp öğrenip geliyorlar. Hırsızlık

mesela Malavi'de yakılma cezası var. Ama Güney Afrika'da alışıyorlar. Adam tavuk çalmış 10 yıl ceza almış hapiste yatıyor. İklim krizi ile daha da kötü şeyler bekleniyor başındayız zira ,Orada resmi nikah vs yok. Kadının evine yerleşiyor. Kadın dediğimde 15-16 yaşlarında. Sonra bu kadınların 4-5 çocuğu olunca adam basıp gidiyor. E yoksulluk da var. Fuhuşa mecbur kalıyorlar. Yoksulluk her şeyi beraberinde getiriyor, " U-5

K-1 ve K-2, Afrika'da sosyal hayatın güçlü bir komşuluk ve toplumsal bağlılık üzerine kurulu olduğunu vurgulamaktadır. Mahallelerde ve aile ortamlarında bireyler arasında kuvvetli bir sosyal bağ olduğunu ve herkesin birbirine yakın bir ilişki içerisinde yaşadığını belirtmektedirler. Özellikle yemek yeme gibi sosyal aktivitelerin, bu bağlılığın önemli bir parçası olduğu ifade edilmektedir. Bu değerlendirmelerden hareketle, Afrika toplumlarında sosyal hayatın birbirine sıkı sıkıya bağlı topluluklar üzerinde yükseldiği ve komşuluk ilişkilerinin son derece kuvvetli olduğu anlaşılmaktadır.

U-5 ise, Güney Afrika'daki yüksek hırsızlık oranlarına ve bu durumun göçmenlerin hayatlarını nasıl etkilediğine dikkat çekmektedir. Göç eden bireylerin, Güney Afrika'daki suç oranlarına adapte olmak zorunda kaldıklarını ve bu olumsuz deneyimlerin, kendi ülkelerine döndüklerinde dahi sosyal davranışlarını etkileyebileceğini ileri sürmektedir. Özellikle Malavi'de suçlara uygulanan sert cezalar ile sosyal düzenin bu tür suçlarla nasıl mücadele ettiğine değinmektedir. Ayrıca U-5, Güney Afrika'da evlilik ve aile yapısının yoksullukla şekillendiğini ve kadınların genç yaşta evlenip çocuk sahibi olmalarının, erkeklerin onları terk etmesiyle birleşerek, kadınları zorlayıcı koşullara, hatta fuhuşa mecbur bıraktığını ifade etmektedir. Bu açıklama, yoksulluğun kadınlar üzerindeki ağır etkilerini ve bunun toplumsal ilişkiler üzerindeki derin yansımalarını ortaya koymaktadır.

U-5 ayrıca, iklim krizinin bölgedeki yoksulluk ve suç oranlarını daha da artıracak olduğunu öngörmektedir. İklim krizinin ekonomik ve sosyal etkilerinin henüz yeni başlamış olduğunu belirtmekte, bu da gelecekte bölgedeki toplumsal yapının daha da zorlayıcı koşullarla karşı karşıya kalabileceğini göstermektedir.

Uzmanlar ve göçmenlerin açıklamalarına göre, Afrika'da sosyal hayatın ve komşuluk ilişkilerinin ne kadar güçlü olduğu ön plana çıkmaktadır. K-1 ve K-2, toplumsal dayanışmanın ve komşuluk bağlarının Afrika toplumlarında önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamakta, bu bağların insanların sosyal yaşamını şekillendiren temel unsurlardan biri olduğunu ifade

etmektedirler. Bireyler, birlikte vakit geçirerek, sosyal aktivitelerle topluluklarını canlı tutmakta ve bu dayanışma, toplumsal düzenin ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir.

Ancak, bu güçlü sosyal yapının gölge tarafı da bulunmaktadır. U-5, Güney Afrika'daki yüksek suç oranlarının göçmenler üzerinde olumsuz etkiler yarattığını belirtmektedir. Bu durum, sosyal ilişkilerin zayıfladığı, yoksulluğun ve suç oranlarının toplumsal bağları zedelediği bir başka boyutu ortaya koymaktadır. Hırsızlık ve suç, toplumsal düzeni bozan unsurlar olarak öne çıkmakta ve insanlar bu olumsuz koşullara adapte olmak zorunda kalmaktadır.

Yoksulluğun sosyal hayat ve aile yapısı üzerindeki belirleyici rolü de önemli bir vurgu olarak öne çıkmaktadır. U-5, yoksulluğun genç yaşta evlilikler, terk edilmeler ve kadınların zorlayıcı koşullara mahkum olmalarına neden olduğunu belirtmektedir. Bu, sosyal ilişkilerin ve aile yapısının ekonomik koşullarla nasıl şekillendiğini açıkça göstermektedir. Yoksulluk, özellikle kadınlar üzerinde derin bir kırılma yaratmakta, onları sosyal ve ekonomik olarak savunmasız bir duruma sokmaktadır.

Ayrıca, iklim krizi gibi küresel sorunların bu sosyal yapılar üzerinde daha fazla baskı yaratacağına dair endişeler de dile getirilmektedir. U-5, iklim krizinin yoksulluk ve suç gibi sosyal sorunları daha da derinleştireceğini öngörmektedir. İklim krizi, hem sosyal düzeni hem de ekonomik yapıları zorlaştıracak ve bu krizlerin gelecekte toplumsal ilişkiler üzerinde daha fazla etki yaratacağı beklenmektedir.

Sonuç olarak, Afrika'daki güçlü sosyal bağlar toplumsal yaşamın temel özelliklerinden biri olsa da, yoksulluk ve yüksek suç oranları bu bağları tehdit etmektedir. Ekonomik ve sosyal zorluklar, aile yapısını ve toplumsal düzeni olumsuz yönde etkilerken, iklim krizinin bu sorunları daha da derinleştireceği öngörülmektedir.

3.2.6.2 Ekonomiye İlişkin Bulgular

Uzmanların açıklamalarına göre, sosyal ve kültürel etkiler temasının alt teması olarak gündelik hayat başlığı altında yer alan ekonomiye ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

"Düşünsenize yıllık 3-3,5 milyar civarında ülke ekonomisine katkısı var. Ayrıca, biz de her şey karıştı. Mülteci, göçmen, turist, yabancı öğrenci herkese kötü gözle bakamayız. Hepsi bize ekonomik anlamda katkı sağlıyor. Burayı tercih ediyor bi de özellikle çoğu," U-2,

"20 milyon insanın açlık çekeceğinden bahsediliyor. Zimbabwe, Malavi ve Zambiya'da. Son 40 yıldır ilk kez yaşanıyor. Uluslararası yardım gelmezse ne olacağını göreceğiz. Bu durum kullanılacak. Savaş, çatışma, iç karışıklık şimdi yok ama 68 milyon dolar İsrail yatırım yaptı işçiler karşılığında. Zor durumda olması ülkeler tarafından kullanılacak diye düşünüyorum," U-5,

Uzmanların açıklamalarına göre, göçmenlerin Türkiye ekonomisine katkıları ve Afrika'daki ekonomik sorunların etkileri öne çıkan önemli temalar arasında yer almaktadır. U-2, göçmenlerin Türkiye ekonomisine yıllık 3-3,5 milyar dolar civarında bir katkı sağladığını vurgulamaktadır. Göçmenlerin, mültecilerin, turistlerin ve yabancı öğrencilerin ülke ekonomisine sağladıkları bu olumlu katkının küçümsenmemesi gerektiğini ifade etmektedir. U-2, toplumda göçmenlere yönelik olumsuz bakış açısının yersiz olduğunu ve birçok göçmenin Türkiye'yi tercih etmesinin ekonomik açıdan fayda sağladığını dile getirmektedir. Bu, göçmenlerin ülke ekonomisine katkısının dikkate alınması gerektiğini ve göçmen politikalarının bu ekonomik gerçekler ışığında değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Diğer taraftan, U-5 Afrika'daki açlık krizine dikkat çekmekte ve bölgedeki ekonomik sorunların uluslararası yardıma olan bağımlılığı artırdığını belirtmektedir. Zimbabwe, Malavi ve Zambiya'da yaklaşık 20 milyon insanın açlık tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu ve bu durumun son 40 yılda ilk kez bu kadar ciddi boyutlara ulaştığını ifade etmektedir. U-5, uluslararası yardımların gelmemesi durumunda açlık krizinin daha büyük bir felakete dönüşebileceğini vurgulamaktadır. Ayrıca, bu ekonomik zayıflığın dış ülkeler tarafından kullanılma riski olduğuna dikkat çekmekte, İsrail'in yaptığı 68 milyon dolarlık yatırımın karşılığında işçilerin zor durumda bırakılmasını örnek göstermektedir. U-5, ekonomik sıkıntıların savaş ve iç karışıklıklara yol açmasa bile, dış ülkelerin bu durumu kendi çıkarları doğrultusunda kullanabileceği endişesini dile getirmektedir.

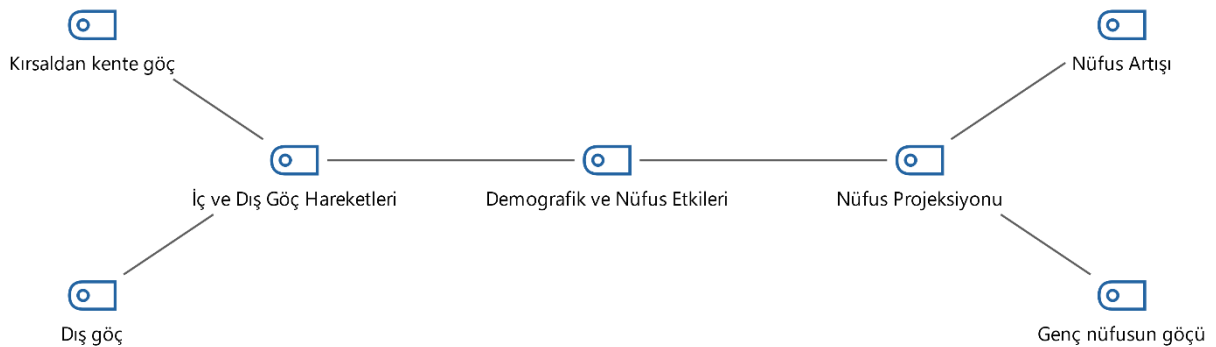
Sonuç olarak, U-2'nin açıklamaları Türkiye'de göçmenlerin ülke ekonomisine önemli katkılar sağladığını ve bu katkıların toplumsal algıyı değiştirmesi gerektiğini vurgularken, U-5'in açıklamaları Afrika'daki ekonomik zayıflıkların uluslararası yardıma bağımlılığı artırdığını ve bu zayıflıkların dış ülkeler tarafından istismar edilme riski taşıdığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, hem Türkiye'deki göçmen politikalarının ekonomik etkileri hem de Afrika'daki uluslararası yardımların stratejik boyutu dikkatle ele alınması gereken konular olarak öne çıkmaktadır.

Uzman açıklamalarına göre, göçmenlerin ekonomik katkıları ve uluslararası ekonomik ilişkilerin bölgesel krizler üzerindeki etkileri önemli bir tema olarak öne çıkmaktadır. U-2, Türkiye’deki göçmenlerin ekonomiye sağladıkları katkının büyüklüğünü vurgularken, göçmenlere yönelik olumsuz algıların haksız olduğunu ifade etmektedir. Göçmenlerin Türkiye ekonomisine yıllık milyarlarca dolar değerinde katkı sağladığını belirten U-2, bu katkının sadece ekonomik değil, toplumsal açıdan da önemli olduğunu vurgulamaktadır. Burada göçmenlerin ekonomik entegrasyonunun toplumsal kabul açısından ne kadar önemli olduğu ve toplumların bu duruma daha olumlu bakmaları gerektiği vurgulanmaktadır.

U-5 ise, Afrika’daki açlık krizi ve ekonomik zayıflığın uluslararası yardımlara bağımlılığı artırdığını ve bu durumun bölgedeki istikrarı tehdit eden bir unsur haline geldiğini ifade etmektedir. Afrika’daki ekonomik sıkıntıların, dış ülkelerin bu zayıf noktaları kendi çıkarları doğrultusunda kullanmalarına zemin hazırladığı belirtilmektedir. İsrail’in yatırım örneği üzerinden verilen bu açıklama, ekonomik zayıflıkların dış baskılara nasıl açık hale gelebileceğini gözler önüne sermektedir.

Sonuç olarak, Türkiye’de göçmenlerin ekonomiye sağladıkları katkılar, toplumlar arası entegrasyon açısından önemli bir rol oynamaktadır. Ancak göçmenlere yönelik olumsuz algılar, bu katkıların yeterince takdir edilmemesine neden olmaktadır. Diğer yandan, Afrika’daki ekonomik zayıflıklar ve açlık krizi, uluslararası ekonomik ilişkilerin ve yardımların bölgesel krizler üzerindeki etkilerini derinleştirmektedir. Afrika’da yaşanan bu tür krizler, dış ülkeler tarafından siyasi ve ekonomik amaçlar doğrultusunda kullanılma riski taşımaktadır. Bu iki farklı bakış açısı, göçmenlerin ekonomik katkıları ve uluslararası ekonomik ilişkilerin krizleri nasıl şekillendirdiğini açıkça ortaya koymaktadır.

3.2.7 Demografik ve Nüfus Etkileri Ana Temasına İlişkin Bulgular

Şekil 13. Demografik ve Nüfus Etkileri

Demografik ve Nüfus Etkileri incelendiğinde, İç ve Dış Göç Hareketleri ile Nüfus Projeksiyonu alt temaları öne çıkmaktadır. İç ve Dış Göç Hareketleri temasının altında Dış Göç ve Kırsaldan Kente Göç alt temaları yer almaktadır. Nüfus Projeksiyonu temasının altında ise Nüfus Artışı ve Genç Nüfusun Göçü alt teması bulunmaktadır.

3.2.7.1 İç ve Dış Göç Hareketlerine İlişkin Bulgular

Uzmanların ve göçmenlerin açıklamalarına göre, “Demografik ve Nüfus Etkiler” temasının alt teması olan “İç ve Dış Göç Hareketleri” teması iki alt temadan meydana gelmektedir. Oluşan alt temalar şöyledir: Kırsaldan Kente Göç ve Dış Göç. Bu temalara ilişkin bulgular detaylı bir şekilde ele alınmış ve analiz edilmiştir.

3.2.7.1.1 Dış Göçe İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların açıklamalarına göre, demografik ve nüfus etkileri temasının alt teması olarak iç ve dış göç hareketleri başlığı altında yer alan dış göçe ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Benim ülkemde savaş var vs diye çok şey söylüyor gelenler ama bu söyledikleri dönmek için. En çok Amerika, Almanya ve İngiltere ve İtalya’ya gidiyorlar. Son yıllarda Türkiye’ye gelmeye başladılar. Ben eğitim için geldim. Bazı insanlar da eğitim için geliyor buraya ama daha sonra iş arıyorlar, çalışıyorlar. Ben dönmeyi düşünüyorum ülkeme. Biz bir şey yapmak istiyoruz ülkemiz için. Değişiklik olsun diye çaba göstermek istiyoruz. Burada tüm öğrendiklerimi oraya aktarmak istiyorum,” K-6

“Sierra Leone’de bitecek tüm sıkıntılar. Burkina Faso’da görmeye başladık mesela değişimi. Başkan gençlere sahip çıkıyor, devlet yöneticilerinin vatanperver olması gerekiyor. Gençlere sahip çıkarsan başka ülkelere gitme ihtiyaçları kalmayacak,” K-14

“Bizim insanlarımız Avrupa sevdalı. Mesela mühendislik fakültesinden mezun, diyor ki Avrupa’ya gitseydim daha iyi iş bulurdum. Benim abim Danimarka’da, 15 bin dolar harcadı gitsin diye. Eğer gitmese teröre kurban gidecek. Orada bir yaşam kurdu kendine. Kenya’da mesela. İnsanların hepsi okumuş ama Avrupa’ya gitmek istiyor. Akın var bu devam ettikçe biz bir adım ileri gidemeyeceğiz,” K-18

"Malawi güney afrikanın hemen üstünde, geçim kaynağı çay, çok fakir ve İngiliz sömürgesinde. 15-16 yaşında her erkeğin hepsinin amacı Güney Afrika'da işçi olarak çalışmak. Oradaki işlerin zaten tamamına yakını Malawili işçilerden oluşuyor. Kamerun'da mesela Fransız sömürgesi. Onların hayali Avrupa'ya gitmek," U-4,

"Güney Afrika'da çalışmaya çok gidiyorlar. Bu tarafların Avrupa'sı gibi Güney Afrika. Hem yakın hem iş imkanları daha kolay. Bir çocuğun ayağında iyi ayakkabı varsa bilin ki babası Güney Afrika'da," U-5,

"En yakın ülke Mısır oraya gitmek bile zor. Mısır'a resmi gitmek, gayri resmi gitmekten daha pahalı. Tercih ediyorlar diyemem. Büyük sahra çölünden 7-8 saatlik bir yolla çölü aşmaları gerekiyor. Kişi başı 250-300 dolar tutuyor bu da."U-6,

"Genelde Avrupa'ya Afrika'dan gidenler geri dönmek üzere plan yapıyorlar ama Türkiye'ye gelenler geri dönüyorlar. Buradaki amaç kendi ülkelerinin ihtiyaçlarını karşılamak. Gelen öğrenciler Türkiye'de iklim ve türevlerini, tarım alanındaki çözüm arayışlarından hareketle çalışmalar yürütüyorlar. Dönem dönem de ihtiyaçlar dahilinde kurumlarla iş birlikleri yapıyor." U-10

Uzmanlar ve göçmenlerin açıklamaları, beyin göçü, gençlerin göç etme arzuları ve göç politikalarının ülkeler üzerindeki etkileri gibi konulara odaklanmaktadır. Bu açıklamalar, özellikle genç nüfusun göç eğilimlerinin Afrika'nın kalkınması üzerindeki etkilerine dikkat çekmektedir.

K-6, eğitim amacıyla Türkiye'ye gelen gençlerden biri olarak, edindiği bilgileri ülkesine geri döndüğünde kullanma arzusunu dile getirmektedir. Bu açıklama, beyin göçü kavramıyla ilgili önemli bir örnek sunmaktadır. Bazı göçmenlerin eğitim için geldikten sonra Türkiye'de kalmayı tercih ettiğini belirtse de, K-6'nın geri dönerek ülkesinin kalkınmasına katkı sağlama isteği, beyin göçünün tersine çevrilebileceği ve ülkelerin bu geri dönüşten fayda sağlayabileceği bir tabloyu ortaya koymaktadır.

K-14 ise, Afrika'daki liderlerin gençleri desteklemesi gerektiğini savunarak, gençlerin ülkelerinde kalmalarının sağlanmasının beyin göçünü önlemede kritik rol oynadığını vurgulamaktadır. Liderlerin gençlere sahip çıkmasının, ülkelerinin kalkınmasında önemli bir etken olduğunu dile getirmekte ve Burkina Faso'da bu değişimin başlangıç sinyallerini görmektedir.

K-18, Avrupa'ya göç etme arzusunun Afrika'nın gelişimini olumsuz etkilediğini ifade etmektedir. Gençlerin Avrupa'ya göç etme isteği, Afrika'nın eğitilmiş bireylerinin kaybına yol açmakta ve bölgenin kalkınmasını engellemektedir. Bu durum, gençlerin daha iyi bir hayat arayışıyla Avrupa'ya yönelmesi sonucunda, Afrika'nın sosyal ve ekonomik olarak geride kalma riskini taşımaktadır.

U-4 ve U-5'in açıklamaları, Güney Afrika'nın bölge ülkeleri için önemli bir göç destinasyonu olduğunu ortaya koymaktadır. Malawili gençlerin Güney Afrika'ya işçi olarak gitmek istemesi, bu ülkenin bölge ülkeleri için ekonomik bir umut olarak görüldüğünü göstermektedir. U-5, Güney Afrika'da çalışanların maddi durumlarının iyileştiğini ve bu durumun ailelerin yaşam standartlarına doğrudan yansıdığını belirtmektedir. Bu durum, Afrika içi göçün de önemli bir dinamik olduğunu ortaya koymaktadır.

Göç yollarının zorluklarına dikkat çeken U-6, Mısır gibi destinasyonlara göç etmenin resmi ve gayri resmi yollarla nasıl farklı zorluklar taşıdığını vurgulamaktadır. Büyük Sahra Çölü'nü geçmenin tehlikeleri, göç yolculuğunun maliyet ve risk unsurlarını artırmakta, bu da göçmenlerin hayatlarını tehlikeye atmaktadır.

U-10 ise, Tanzanya, Zimbabve, Mozambik ve Etiyopya gibi ülkelerdeki zorlayıcı göç politikalarının çatışmalara yol açabileceğini belirtmekte, Avrupa'ya göçün zor olduğunu, Türkiye'nin ise bir nebze daha kolay bir göç destinasyonu olarak görüldüğünü ifade etmektedir. Türkiye'nin göçmenler için geçici bir liman olması, göç hareketliliğinin gelecekte artabileceğine işaret etmektedir.

Sonuç olarak, beyin göçü, gençlerin daha iyi yaşam arayışları ve zorlu göç yolları, göçmenlerin hem bireysel hem de ülkelerinin kalkınması açısından karşı karşıya kaldıkları zorlukları gözler önüne sermektedir. Göç, Afrika'nın kalkınması üzerinde büyük bir etkiye sahip olup, ülkelerin liderlerinin gençlere yönelik politikalarının ve uluslararası göç yollarının bu süreci şekillendirdiği anlaşılmaktadır.

Uzmanlar ve göçmenlere göre, Afrika'daki gençlerin ve göçmenlerin göç etme eğilimlerini tetikleyen temel nedenler eğitim ve ekonomik fırsatlardır. K-6 ve K-14, gençlerin kendi ülkelerinde kalarak ülke kalkınmasına katkı sağlamaları gerektiğini savunmaktadır. Bu görüş, beyin göçünü engelleme amacını taşımaktadır ve gençlerin göç etmek yerine, ülkelerinde değişim yaratmaları gerektiğine dikkat çekmektedir. Beyin göçünün Afrika'nın gelişimini olumsuz etkilediği ve liderlerin gençleri desteklemesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Ekonomik zorluklar, Afrikalı gençlerin göç etme kararlarında belirleyici bir rol oynamaktadır. U-4 ve U-5, Güney Afrika'nın bölgedeki diğer ülkeler için büyük bir ekonomik umut sunduğunu belirtmektedir. Malawili gençlerin Güney Afrika'da işçi olarak çalışmayı istemesi ve bu ülkenin ekonomik fırsatlarını değerlendirme arzusu, ekonomik güdümlü göç eğilimlerinin ana sebeplerindendir. U-5'in ifadesiyle, Güney Afrika, bölgedeki birçok Afrikalı genç için bir "Avrupa" gibi görülmektedir ve ekonomik umutların büyük kısmı bu ülkeye yönelmektedir.

Göç yollarının zorlukları da göç kararlarını etkileyen önemli bir faktördür. U-6, Mısır'a göç etmenin hem zor hem de maliyetli olduğunu, Büyük Sahra Çölü gibi zorlu ve tehlikeli göç yollarının varlığını vurgulamaktadır. Bu tür göç yolları, insanların başka ülkelere gitme kararlarını zorlaştıran, ancak yine de bazıları için zorunlu hale gelen faktörler arasında yer almaktadır.

U-10 ise Afrika'daki zorlayıcı göç politikalarının gelecekte çatışmalara yol açabileceğini belirtmektedir. Avrupa'ya göç etmenin zorlaşması, göçmenleri Türkiye gibi daha kolay destinasyonlara yönlendirmektedir. Ancak bu göç hareketliliğinin artması, daha büyük sosyal ve ekonomik sorunları da beraberinde getirebilir.

Sonuç olarak, bu açıklamalar, Afrika'da gençlerin göç etme eğilimlerinin ardında yatan eğitim ve ekonomik fırsatlar arayışını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Beyin göçünü engellemek için hükümetlerin gençlere yatırım yapması gerektiği vurgulanmakta, aksi takdirde ekonomik zorluklar ve sosyal dengesizliklerin devam edeceği belirtilmektedir. Zorlu göç yolları ve karmaşık göç politikaları, bu süreci daha da zorlaştıran unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

3.2.7.1.2 Kırsaldan Kente Göçe İlişkin Bulgular

Göçmenlerin ve uzmanların açıklamalarına göre, demografik ve nüfus etkileri temasının alt teması olarak iç ve dış göç hareketleri başlığı altında yer alan kırsaldan kente göçe ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“İklim bizde 4 mevsim var Türkiye'deki gibi. Yağmur 6 ay yağar, 3 ay fazla yağar, 3 ay az yağar. İnsanlar ekim yapıyorlar faydalanmaya çalışıyorlar. Az yağdığı zamanda da hayvanlarıyla beraber göç ediyorlar. İnsanlar sadece ülke dışına göç etmiyor, ülke içinde de göç ediyorlar. Mesela hayvanlarıyla beraber suyun olduğu yere gitmek için hala göçebe hayatı yaşayanlar var Somali'de,” K-4

“Hayvancılık doğal şekilde ilerliyor. 15 milyon kadar hayvan var deniyor. Yağmur zamanı çöle doğru gidiyorlar. Yazın da güneye doğru ilerliyorlar. Çad içinde hava durumuna göre göç ediliyor,” K-15

“Son 10 yılda çok değişiklik oldu. Eskiden çok yağmur olan bölgede şimdi kurak, eskiden çok sıcak olmayan yerlerde aşırı sıcak olmasıyla karşılaşıyoruz. Mesela hayvancılıkla uğraşıyorlar, yağmurdan dolayı ya da kuraklıktan dolayı başka bölgelere gitmek zorunda kalıyorlar,” K-18

"Hem daha önceki görevlerim hem de 3 yıldır sahra altında yaşayan biri olarak diyebilirim ki güvenlik birinci sırada. Evet iklim kaynaklı ve nüfus artışı kaynaklı. İkinci sırada da nüfus artışı kaynaklı yoksulluk var ama birinci sıraya çıkacak. İnsanlar bir anda karar verip gitmiyorlar, sınırlı kaynaklar insanlara yetmiyor. Birinci olarak köyden kente göç başlıyor, ikinci olarak küçük şehirden büyük şehire göç oluyor," U-7

"Tanzanya'da çok ciddi seller oldu, yüzlerce kişi öldü, tarım arazileri yok oldu, kamu gücü kısıtlıydı imkanların bir kısmı oraya gitti. İklim değişikliğinin etkilerini daha çok yaşayacaklar bu yüzden," U-7

"Mesela Etiyopya, Kenya, Cibuti de kuraklık çok yüksek. Haliyle insanlar daha rahat olabilecekleri bölgelere gidiyorlar. Çünkü ileride sağlık ve hastalık riskleri daha da artacak. Bu sorunları çözebilecekleri yerlere gidecekler," U-10,

Uzman ve göçmenlerin açıklamalarına göre, iklim değişikliği ve mevsimsel koşullar, Afrika'daki göç hareketlerini büyük ölçüde etkileyen temel faktörler arasında yer almaktadır. K-4 ve K-15'in vurguladığı gibi, hayvancılık sektörü ve göçebe yaşam tarzı, yağış dönemlerine ve iklim koşullarına bağlı olarak şekilleniyor. Yağmurun azaldığı dönemlerde hayvancılıkla uğraşan insanlar ve hayvanlar, suyun olduğu yerlere göç etmek zorunda kalıyorlar. Bu durum, Somali ve Çad gibi ülkelerde mevsimsel iç göçlerin dış göç kadar önemli olduğunu göstermektedir.

K-18 ve U-7, son yıllarda iklim koşullarında yaşanan değişikliklerin, kırsaldan kentlere doğru büyük göç hareketlerini tetiklediğini vurguluyor. Kuraklık, aşırı sıcaklar ve iklim değişikliğine bağlı olarak tarımsal üretimin azalması, tarım ve hayvancılıkla uğraşan insanların geçim kaynaklarını kaybetmelerine neden oluyor. Bu da hem iç hem de dış göçü tetikleyen başlıca etkenlerden biri olarak öne çıkıyor. Özellikle Tanzanya'da yaşanan sellerin tarım arazilerini tahrip etmesi, insanların göç etme zorunluluğunu artırıyor.

U-10, Etiyopya, Kenya ve Cibuti gibi ülkelerde yaşanan kuraklığın, insanların daha iyi yaşam koşulları bulmak amacıyla g   etmelerine yol açtığını belirtiyor. Kuraklık ve su kaynaklarının azalması, sağlık ve hastalık risklerini de artırarak insanların güvenli ve yaşam koşulları daha iyi olan yerlere doğru hareket etmelerine neden oluyor.

Sonuc olarak, iklim değişikliği ve mevsimsel koşullar, tarımsal ve hayvansal üretimi doğrudan etkileyerek Afrika'da i  ve dış göç hareketlerini büyük ölçüde şekillendiriyor. Yağmur ve su kaynaklarının bulunabilirliği, g  be yaşam tarzının devam etmesine neden olurken, iklim değişikliği ise tarımsal üretim ve geçim kaynaklarını tehdit ederek büyük g   dalgalarını tetikliyor. Bu göçler, güvenlik, sağlık ve altyapı gibi diğer sosyal ve ekonomik sorunları da derinleştiriyor.

Uzman ve göçmenlerin ifadelerine göre, iklim değişikliği ile güç arasındaki sıkı bağlantı oldukça belirgin bir şekilde  ne çıkmaktadır. Özellikle kuraklık, aşırı sıcaklar ve seller gibi iklim olayları, hem iç hem de dış g  u tetikleyen en önemli faktörler arasında yer alıyor. K-4, K-15 ve K-18'in değerlendirmelerinde, g  be hayat tarzının hala yaygın olduğu ve iklim değişikliklerinin bu g  leri zorunlu hale getirdiği ifade ediliyor. Hayvancılık ve tarımla uğraşan insanlar, bu değişen koşullar altında hayatta kalabilmek için hayvanlarıyla birlikte daha uygun iklim koşullarına sahip bölgelere göç etmek zorunda kalıyorlar. Mevcut bölgelerde su kıtlığı ve aşırı sıcaklar gibi problemler, yaşamı sürdürülemez hale getiriyor.

Güvenlik ve nüfus artışı, iklim değişikliği ile güç arasındaki bu bağlantıyı daha da karmaşık hale getiriyor. U-7'nin belirttiği gibi, kırsal kesimlerde gıda ve sağlık hizmetlerine erişim zorlaştı a, insanlar daha güvenli ve daha fazla imk nın bulunduğu şehir merkezlerine yöneliyorlar. Kaynakların kıt olması, kırsal bölgelerdeki yaşamı zorlaştırıyor ve nüfus artışısıyla birlikte bu sorunlar daha da derinleşiyor. Tanzania gibi ülkelerde aşırı iklim olaylarının tarım arazilerine büyük zarar verdiği, insanların tarımsal üretim yapamayıp şehirlere göç etmek zorunda kaldıkları belirtiliyor.

Kuraklık ve su kıtlığı, yalnızca tarımsal üretimi değil, aynı zamanda halk sağlığını da tehdit ediyor. U-10, Etiyopya, Kenya ve Cibuti gibi ülkelerdeki kuraklık ve su sıkıntısının insanları daha güvenli ve sağlıklı bölgelere göç etmeye zorladığını vurguluyor. Su kıtlığı, sadece ekonomik faaliyetleri değil, insanların sağlığını da riske atıyor ve yaşam standartlarını düşürüyor.

Sonuc olarak, iklim değişikliği ve güç arasında güçlü bir bağlantı bulunuyor. Kuraklık, aşırı sıcaklar ve seller gibi iklim olayları, tarım ve hayvancılıkla geçinen toplulukları doğrudan

etkiliyor ve bu da göç hareketlerini tetikliyor (Çelik Efşan ve Yılmaz, 2023). Bu durum, Afrika genelinde hem kırsal hem de kentsel bölgelerde toplumsal ve ekonomik sorunların daha da derinleşmesine neden oluyor. Gıda güvensizliği, sağlık hizmetlerine erişim sorunları ve güvenlik eksikliği bu göç dalgalarının arkasındaki en önemli etkenler olarak öne çıkıyor.

3.2.7.2 Nüfus Projeksiyonuna İlişkin Bulgular

Uzmanların ve göçmenlerin açıklamaları “Demografik ve Nüfus Etkileri’ne” göre incelendiğinde, Nüfus Projeksiyonu temasının altında ise Nüfus Artışı ve Genç Nüfusun Göçü alt teması bulunmaktadır. Bu temalara ilişkin bulgular detaylı bir şekilde ele alınmış ve analiz edilmiştir.

3.2.7.2.1 Genç Nüfusun Göçüne İlişkin Bulgular

Uzmanların ve göçmenlerin açıklamalarına göre, demografik ve nüfus etkileri temasının alt teması olarak nüfus projeksiyonu hareketleri başlığı altında yer alan genç nüfusun göçüne ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

“Göçün en büyük sebebi işsizlik. Güney Afrika Cumhuriyeti’ne gidiyorlar. Okula gitmeyen herkes orada. İnsanlar çalışmak istiyorlar ama iş bulamıyorlar,” K-12

“Gençlerimize baktığımızda göç etmeye çalışıyorlar, Avrupa’ya Amerika’ya. Yaşamak istedikleri hayat yok bizim orada. Bazıları lüks yaşamak istiyor, yüksek imkan istiyor. Parasal olarak gelişmek istiyor. Çünkü gelir çok yüksek değil, ekonomik zayıflık var. Bazıları döner, bazıları dönmez ülkesine. Burada yaşadığı duruma bağlı,” K-14

“Genel olarak ekonomik sebeplerden göç ediliyor. İşsizlik çok var. Üniversite mezunu oluyor ama iş yok, sanayi yok, şirket firma yok, tekstil yok. Hep dışarıdan geliyor. Üretim olmadığı için istihdam da olmuyor. Gençler de Avrupa, Kanada, Amerika’ya gitmeye çalışıyorlar,” K-15

“Bazı insanlar okumaya gidiyorlar. Onlar dönecekler. Benim de amacım bu. Eğitim alıp, kendimi geliştirip, oraya gidip tüm bilgilerimi aktarıp daha iyiye gitmesini sağlamak,” K-16

“Avrupa’da yaşamak, Amerika’da yaşamak istiyor, hayatımızın kurtulacağına inanıyoruz,” K-17

"Birçoğu kendi ülkesine geri dönmek istiyor. Ama uzun yıllar dışarıda yaşıyor belki evleniyor belki işi tamamen oturtuyor. O yüzden dönmek isteseler de dönmüyorlar. Ama duygusal bakarsak, dönmek istiyorlar, bölgemi kalkındırmam lazım, ülkeme faydalı olmam lazım diyenler çok fazla ama ne kadar uygulanabilir, tartışılır bir durum," U-2,

"Gençler daha farklı bölgeleri görme arzusunda. Sosyal medyanın da etkisi var. 5 sene önce Afrika’da kolay kolay telefon göremezken şimdi herkesin elinde. Dünyayı görüyor daha bit hayat peşine gidecekler. Ciddi bir göç politikası da olmadığı için sorun daha da büyüyecek," U-3,

"15-16 yaşında her erkeğin hepsinin amacı Güney Afrika’da işçi olarak çalışmak. Oradaki işlerin zaten tamamına yakını Malawili işçilerden oluşuyor. Ev hizmetlerinden tutun da garsonluğa kadar 3. Sınıf insan şeklinde faaliyet gösteriyorlar. Ama en büyük hayalleri orada çalışmak, Amerikan rüyası," diyerek, gençlerin daha iyi bir hayat umuduyla göç etmeye çalıştığını belirtmiştir. Ayrıca, "Kalabalık bir ailede bir kaç erkek çocuğu varsa, ne yapıp edip onların bir iki tanesi muhakkak göç etmeye çalışıyor, ailesine bakmak için," U-4,

"Göç hızlı bir şekilde devam edecek. Global bir hal almaya başladı. Sosyal medya ve internet her yeri ele geçirmeye başladı. En kötü ülkeye en kırsal yerine bile gitseniz orada herkesin elinde telefon görürsünüz," U-4,

"Genelde Avrupa’ya Afrika’dan gidenler geri dönmek üzere plan yapıyorlar ama Türkiye’ye gelenler geri dönüyorlar. Buradaki amaç kendi ülkelerinin ihtiyaçlarını karşılamak," U-10,

"Sosyal yapı dejenere olmuş durumda. Sosyal medya çağında yaşıyoruz, insanlar kayıtsız kalamıyorlar artık. Etkileniyorlar. Başka ülkelerdeki hayatları görüp özeniyorlar. Mesela Etiyopya Müslüman

olmasına daha çok batıya gidiyor. Türkiye'yi de tercih ediyorlar ama burayı daha çok eğitim için tercih ediyorlar," U-12,

Uzman ve göçmenlerin görüşleri doğrultusunda, işsizlik ve ekonomik fırsatların eksikliği, Afrika'daki gençlerin göç etmesindeki en büyük etken olarak öne çıkıyor. K-12, K-14 ve K-15, işsizlik nedeniyle gençlerin daha iyi iş ve yaşam fırsatları aramak için Avrupa, Amerika ve Güney Afrika gibi ülkelere göç ettiklerini vurguluyor. Bu gençler, ülkelerinde istihdam olanaklarının yetersiz olması ve üniversite mezunlarının bile iş bulamaması sebebiyle, başka ülkelere göç etmeye mecbur kalıyorlar. Ekonomik fırsat eksikliği, göçün en büyük itici güçlerinden biri olarak öne çıkıyor.

Gençlerin daha iyi yaşam arayışı, göçün temel motivasyonlarından biri olarak belirtiliyor. K-14 ve K-17, gençlerin lüks ve daha iyi imkanlarla dolu bir hayat arayışında olduklarını ifade ediyorlar. Göç, onlar için "hayatlarını kurtarmak" ve daha iyi yaşam koşullarına ulaşmak anlamına geliyor. Ancak bazı gençler, ülkelerine dönüp öğrendiklerini orada uygulamayı hedefleyerek ülkelerinin gelişimine katkı sağlamayı planlıyorlar (K-16).

Sosyal medya ve teknolojinin göç üzerindeki etkisi ise U-3, U-4 ve U-12 tarafından vurgulanıyor. Sosyal medya, gençlerin başka ülkelerdeki yaşamları daha yakından görmelerini sağlıyor ve daha iyi bir hayat arayışını tetikliyor. U-3 ve U-4, sosyal medyanın gençlerin göç etme eğilimlerini güçlendirdiğini, bu nedenle göçün daha da artacağını ifade ediyorlar. Özellikle Güney Afrika'nın gençler için bir "Amerikan rüyası" gibi görüldüğü belirtiliyor, gençler bu ülkeye gitmek için çaba sarf ediyorlar.

Göçmenlerin geri dönme eğilimi ise farklı göç rotalarına göre değişiyor. U-10 ve U-2, Batı ülkelerine giden göçmenlerin geri dönme isteklerinin zayıf olduğunu vurgularken, Türkiye'ye gelen göçmenlerin ise genellikle ülkelerine geri dönme amacı taşıdıklarını belirtiyorlar. Türkiye'ye göç edenlerin, genellikle ülkelerindeki ihtiyaçları karşılamaya yönelik bir misyon üstlendikleri ifade ediliyor. Ancak U-2, duygusal olarak geri dönmek isteyen birçok göçmenin pratik engeller nedeniyle geri dönemediğini vurguluyor.

Sonuç olarak, işsizlik, ekonomik fırsat eksikliği ve sosyal medya gibi faktörler, Afrika'daki gençlerin göç etme eğilimlerini güçlendiren temel nedenler arasında yer alıyor. Gençler, başka ülkelerde daha iyi bir yaşam arayışında bulunuyor, ancak bazıları ülkelerine dönüp kalkınmaya katkı sağlamayı hedefliyor. Göç, hem bireysel refah arayışını hem de toplumsal gelişim fırsatlarını barındıran karmaşık bir süreç olarak değerlendiriliyor.

Uzman ve göçmenlerin açıklamalarına göre, işsizlik, daha iyi yaşam koşulları arayışı ve sosyal medyanın etkisi, gençler arasında göç eğilimlerini ciddi biçimde artıran başlıca unsurlar olarak öne çıkıyor. K-12, K-14 ve K-15'in belirttiği gibi, özellikle Afrika'daki işsizlik ve ekonomik fırsatların yetersizliği, gençlerin kendi ülkelerinde bir gelecek görememelerine neden oluyor. Bu ekonomik zorluklar, gençleri daha fazla iş ve yaşam imkânı sunan ülkelere yönlendiriyor.

Sosyal medya ve teknoloji, göç etme arzularını güçlendiren bir diğer önemli faktör olarak ortaya çıkıyor. U-3 ve U-4, sosyal medyanın gençlerin dünyanın farklı bölgelerindeki yaşam koşullarını görmelerine olanak tanıdığını ve bu görüntülerin göç etme kararlarında etkili olduğunu belirtiyorlar. Gençler, sosyal medyada gördükleri Batı ülkelerindeki daha lüks yaşam tarzlarına özeniyor ve bu da onları daha iyi yaşam koşulları arayışına itiyor. Bu durum, sosyal medyanın küresel göç eğilimlerini nasıl beslediğini gösteriyor.

Duygusal bağlar ve pratik engeller, göçmenlerin geri dönme kararlarını zorlaştıran unsurlar arasında yer alıyor. U-2, birçok göçmenin ülkelere duygusal bir bağlılık hissettiğini ve geri dönme arzusunda olduklarını, ancak pratik engeller nedeniyle bunun her zaman mümkün olmadığını ifade ediyor. Göçmenler, başka ülkelerde işlerini kurmuş ya da evlenmiş olduklarından, geri dönme şanslarını kaybediyorlar ve bu durum, onların kalıcı olarak göç ettikleri ülkelerde yaşamaya devam etmelerine neden oluyor.

Sonuç olarak, işsizlik, daha iyi yaşam koşulları arayışı ve sosyal medyanın etkisi, gençler arasında göç eğilimlerini önemli ölçüde artırıyor. Gençler, kendi ülkelerinde yeterli ekonomik fırsatlar bulamadıkları için Batı ülkelerine gitmeyi arzuluyor ve bu arzuları, sosyal medya aracılığıyla daha da pekişiyor. Bununla birlikte, birçok göçmen duygusal olarak ülkelere geri dönmek istese de, pratikte bu kararlarını hayata geçirmek zorlaşıyor.

3.2.7.2.2 Nüfus Artışına İlişkin Bulgular

Uzmanların açıklamalarına göre, demografik ve nüfus etkileri temasının alt teması olarak nüfus projeksiyonu hareketleri başlığı altında yer alan genç nüfus artışına ilişkin açıklamaları şu şekildedir:

"Nüfus artışı çok yüksek, çocuk sayısı çok fazla, bunlara bakması gerekenler de ailedeki 15-16 yaşındaki herkesin çalışması lazım. Yani çantamı alıp gideyim çok fazla yok. Yaşam kalitesinin iyileştirilmesi

noktasında konuşabiliriz. Ama yaşam kalitesini Türkiye ya da Avrupa özelinde düşünmemek, kavramları Afrika özelinde düşünmek lazım," U-4,

"Kalabalık bir ailede bir kaç erkek çocuğu varsa, ne yapıp edip onların bir iki tanesi muhakkak göç etmeye çalışıyor, ailesine bakmak için," U-4,

"Dünyadaki nüfus artışlarının iklim değişikliğinin hem sebebi hem sonucu olduğuna inanıyorum," Ayrıca, "Nüfus artışı göçler, iklim değişikliği kaynaklı afetler krizler bundan kaynaklı daha çok göç olacak," U-7,

"Demografik yapılar değişiyor, sosyolojiyi değiştiriyor. Hem göç edilen ülke hem komşu ülkeler açısından diyebiliriz bunu ama bunu illa ki olumsuz anlamamız lazım,"U-11,

"İnsan nüfusu çok çok fazla. Telef olanlar sadece hayvanlar değil. Göç ederken ölen çok insan var," U-13

Uzmanların açıklamalarına göre nüfus artışı, Afrika'daki sosyal ve ekonomik sorunları derinleştiren önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. U-4 ve U-7, aile yapısının büyük olması ve nüfus artışının, gençleri erken yaşta çalışma hayatına zorladığını ve eğitimden uzaklaştırdığını belirtmektedir. Özellikle Afrika'da büyük ailelerin geçim kaygısı, çocukların eğitim yerine iş gücüne katılmalarına neden olmakta, bu da bölgedeki sosyo-ekonomik kalkınmayı olumsuz etkilemektedir. U-4, yaşam kalitesinin Afrika'daki yerel koşullara göre değerlendirilmesi gerektiğini, Avrupa veya Türkiye ile kıyaslamının doğru olmadığını vurgulamaktadır.

Nüfus artışı ve iklim değişikliği arasındaki karmaşık ilişki, U-7 tarafından ele alınmaktadır. İklim değişikliğinin hem nüfus artışına neden olduğu hem de nüfus artışının iklim değişikliğini şiddetlendirdiği belirtilmektedir. Bu döngü, uzun vadede sosyal ve ekonomik baskıları artırarak, kriz dönemlerinde daha fazla göç hareketine neden olmaktadır. İklim değişikliğine bağlı afetlerin artışıyla göç baskısının da yoğunlaşacağı vurgulanmaktadır.

U-11, nüfus artışının sosyolojik ve demografik değişiklikler yarattığını ifade etmektedir. Nüfus artışı, göç edilen ülkelerde ve komşu bölgelerde sosyal ve ekonomik baskıları artırsa da, bu değişimlerin her zaman olumsuz sonuçlar doğurmadığına dikkat çekmektedir. Bazen nüfus artışı, sosyo-ekonomik gelişmelere yol açabilecek dinamikler de yaratabilmektedir.

U-13, nüfus artışının güvenlik sorunlarını artırdığına dikkat çekmektedir. Özellikle göç esnasında yaşanan ölümler, insan sayısındaki artışla daha sık görülmeye başlanmaktadır. Nüfus artışı, daha fazla göçmenle birlikte trajik olayların artmasına neden olmaktadır, göç yollarındaki ölümlerin sayısı hızla artmaktadır.

Sonuç olarak, nüfus artışı, Afrika'da sosyal, ekonomik ve güvenlik sorunlarını derinleştiren bir faktör olarak görülmektedir. Eğitimden uzaklaşan gençler, nüfus baskısı, iklim değişikliğinin etkileri ve güvenlik sorunları, göç hareketlerini daha da karmaşık hale getirmektedir. Nüfus artışıyla birlikte göçmenlerin yaşadığı zorluklar da artarken, bu durum hem göç edilen ülkelerde hem de göç veren ülkelerde büyük bir baskı yaratmaktadır.

Uzmanlar ve göçmenlerin açıklamalarına göre, nüfus artışı, Afrika'daki sosyal, ekonomik ve çevresel dinamikler üzerinde büyük bir baskı oluşturmaktadır. U-4 ve U-7, nüfus artışının aile yapılarında yarattığı baskıya dikkat çekmektedir. Ailede birçok çocuğun olması, eğitim yerine erken yaşta çalışma zorunluluğunu beraberinde getirmekte ve bu da gençlerin eğitime erişimini sınırlamaktadır. Bu sosyal ve ekonomik baskılar, aynı zamanda göç eğilimlerini de güçlendirmektedir. Gençler, ailelerine ekonomik destek sağlamak ve daha iyi bir yaşam umuduyla başka ülkelere göç etmek zorunda kalmaktadır.

U-7, nüfus artışı ve iklim değişikliği arasındaki bağlantıya dikkat çekmektedir. Nüfus arttıkça, doğal kaynaklar üzerindeki baskı artmakta ve iklim değişikliğinin etkileri daha da şiddetlenmektedir. İklim değişikliğinin tetiklediği krizler ve doğal afetler de nüfus artışını doğrudan etkilemektedir. Bu kısır döngü, sosyal ve ekonomik yapıların daha da zorlanmasına yol açmakta, daha fazla insanı göçe zorlamaktadır.

U-11, nüfus artışının sosyal yapı ve demografik dengeler üzerinde nasıl bir etki yarattığını açıklamaktadır. Göç eden topluluklar, gittikleri ülkelerde demografik yapıları değiştirirken, bu değişim hem olumlu hem de olumsuz sosyal sonuçlara yol açabilmektedir. Nüfus artışının getirdiği değişiklikler, sosyal yapıların esnekliği ve uyum kapasitesine bağlı olarak farklı şekillerde algılanabilmektedir.

U-13 ise, nüfus artışının güvenlik sorunlarına yol açtığını vurgulamaktadır. Göç yollarındaki artan nüfus, tehlikeleri ve ölümleri artırmaktadır. Göçmenler, güvenli bir yaşam umuduyla çıktıkları bu yollarda sık sık ölümle karşı karşıya kalmaktadır. Nüfus artışı, göç yollarındaki tehlikeleri büyütmede ve göçmenlerin hayatlarını kaybetme riskini artırmaktadır.

Sonuç olarak, nüfus artışı Afrika'da hem sosyal hem de ekonomik baskıları artırmaktadır. Büyük aile yapıları, erken yaşta çalışma zorunluluğu, eğitim eksikliği ve iklim değişikliğinin etkileri gençleri göç etmeye zorlamaktadır. Bu göç hareketleri, hem iç hem de dış göçü tetiklerken, nüfus artışının sosyal yapılar üzerindeki etkisi derinleşmektedir. İklim değişikliği, güvenlik sorunları ve kaynak kıtlığıyla birleşen nüfus artışı, Afrika'da sosyal yapıları daha kırılgan hale getirmektedir.

Şekil 14. Kelime Bulutu

MAXQDA programında belgelerin analiz edilmesi sonucunda, belgelerde en fazla geçen kelimelerin bir kod bulutu oluşturulduğunda, koyu maviyle vurgulanan kelimelerin daha sık kullanıldığı görülmüştür. Bu kelimeler, bağlaçlar ve edatlar gibi sık kullanılan ancak anlam açısından analize katkısı olmayan sözcükler hariç tutularak belirlenmiştir.

Koyu ve büyük puntuyla gösterilen kelimeler daha fazla deşifre belgelerinde daha sık geçmektedir. Kelime bulutu incelendiğinde, Göç, Türkiye, Tarım, İklim, Hava, Hayvancılık, Kuraklık, Göçmen, Sosyal, Su, Afrika, İnsan, Hava, Gıda, Enerji, Nüfus, Ekonomi, Doğa, Kent,

Orman, Toprak, Üretim, Sanayi, Ziraat, Hayvan, Çölleşme, Gelişme, Felaket kelimelerinin en çok kullanılan kelimelerdir.

Göç kelimesi, araştırmanın merkezinde yer alan ana tema ve kelimelerden biridir. Göç konusu, araştırmada yer alan ana konulardan biri olarak, göçmenlerin yaşadığı zorluklar, göç etme sebepleri ve göçün insanlar üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Göçün iklim değişikliğiyle bağlantılı olduğu da çeşitli bulgulara ifade edilmiştir. Örneğin, kuraklık ve doğal afetler gibi iklimsel sebepler, göçün başlıca nedenleri arasında yer alır. Sonuç olarak, göç kelimesi kelime bulutunda koyu mavi ile çıkması, bulguları desteklemektedir.

İklim kelimesi, göçün sebeplerinden biri olarak araştırmada sıklıkla geçmektedir. Araştırmanın bulgular, iklim değişikliği ve aşırı hava olaylarının (kuraklık, sel, sıcaklık artışı gibi) Afrika ülkelerindeki tarım, hayvancılık ve genel yaşam koşullarını nasıl olumsuz etkilediğini ve insanların bu nedenlerle göç etmek zorunda kaldıklarını açıklamaktadır. Ayrıca, göçmenlerin göç ettikleri ülkelerde iklim koşullarına uyum sağlama süreçleri de tartışılmıştır. Örneğin, Türkiye'nin dört mevsim iklimi ile Afrika'nın tek mevsime dayalı iklimi karşılaştırılarak göçmenlerin bu duruma nasıl adapte olduklarına dair bulgular yer almıştır. Dolayısıyla, iklim kelimesi kelime bulutunda koyu mavi ile çıkması, bulguları desteklemektedir.

Afrika kelimesi, araştırmanın odaklandığı coğrafi bölgeyi temsil etmektedir. Araştırma, özellikle Sahra Altı Afrika'dan gelen göçmenlerin neden göç ettiklerini ve bu göçün iklim, ekonomik, sosyal ve politik nedenlerle nasıl bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. Afrika'daki yoksulluk, işsizlik, tarım ve hayvancılıkla ilgili sorunlar, göç hareketlerini tetikleyen başlıca etkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, Afrika'dan göç eden insanların, yeni ülkelerde karşılaştıkları zorluklar ve toplumsal uyum süreçleri de araştırmanın önemli bulgularından biridir. Buna bağlı olarak, Afrika'nın kelime bulutunda koyu mavi ile çıkması, bulguları desteklemektedir.

Türkiye, göçmenlerin göç ettikleri ülkelerden biri olarak araştırmada yer almaktadır. Araştırma, Türkiye'nin göçmenler açısından nasıl bir çekim merkezi olduğunu ve Türkiye'deki iklim, ekonomik ve sosyal yaşam koşullarının göçmenler üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır. Türkiye'deki eğitim ve sağlık imkanları, iklim koşulları, sosyal uyum gibi konular araştırmanın bulgularında yer almaktadır. Ayrıca, göçmenlerin Türkiye'de karşılaştıkları ekonomik problemler, barınma sorunları ve iş imkanlarına erişim gibi konular da

bulgular arasında bulunmaktadır. Sonuç olarak, Türkiye'nin kelime bulutunda koyu mavi ile çıkması, bulguları desteklemektedir.

Sonuç olarak, bu çalışmada kullanılan terimler ve kavramlar, araştırmanın ana temaları ve bulguları ile doğrudan bir ilişki içerisinde. Göç, iklim ve Afrika gibi temel konular, araştırmanın merkezinde yer alırken, Türkiye ise göçmenlerin varış noktası ve uyum süreçlerinin gerçekleştiği ülke olarak analizlerin odak noktasını oluşturmaktadır. Bu terimler, çalışmanın ana başlıkları ile ilgili derinlemesine bir anlayış geliştirilmesine katkı sağlamakta; göçmenlerin karşılaştıkları sorunları, iklim değişikliği ile olan bağlantılarını ve Türkiye'deki uyum süreçlerini daha belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, kelime bulutunda koyu mavi ile vurgulanan kelimeler, çalışmada sıkça kullanılan ifadeler olarak somutlaştırılması araştırmanın bütüncül bakımdan uyumlu olduğunu göstermektedir (Ek 1).

Benzerlik matrisinde, 20 Afrikalı göçmenin açıklamaları arasındaki benzerlikler karşılaştırılmış ve %70'den fazla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Yüksek benzerlik gösteren kişiler incelendiğinde, %85 ve üzeri benzerlik oranına sahip çok sayıda göçmen bulunmaktadır. Bu durum, bazı göçmenlerin açıklamalarının birbirine oldukça yakın olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, K-10 ile K-20 arasındaki %93'lük benzerlik oranı, bu iki kişinin ifadelerinin benzer olduğunu göstermektedir. Özellikle K-10 ve K-20 arasındaki %93'lük benzerlik oranı en yüksek seviyelerden biri olarak öne çıkmaktadır. Benzer şekilde, K-10 ve K-11 ile K-9 ve K-20 arasındaki %89 ve %93 oranlarındaki benzerlikler de dikkat çekmektedir. Bu yüksek oranlar, bireylerin benzer açıklamalarda bulunduklarını göstermektedir. Ortalama benzerlik düzeyine baktığımızda, göçmenlerin ifadeleri genel olarak %80-%85 aralığında yoğunlaşıyor. Bu, grubun genel olarak benzer deneyimlere sahip olduğunu ya da aynı olaylar hakkında konuştuğuna işaret etmektedir. Görece düşük benzerlik gösteren göçmenlere gelince, %75 ve altı benzerlik oranına sahip örnekler daha az sayıda görülmektedir. Bu da, bu bireylerin açıklamalarının diğerlerinden farklılaştığını ya da açıklamalarında farklı olaylara odaklandıklarını göstermektedir.

%85 ve üzeri benzerlik gösteren göçmenler, hem benzer deneyimler hem de benzer ifadeler kullanarak çeşitli konularda paralel düşüncelere sahiptir. K-10 ve K-20'nin ifadeleri arasında dikkat çeken %93'lük benzerlik, iki göçmenin de Türkiye'deki iklim koşulları üzerine benzer yorumlar yapmalarından kaynaklanmaktadır. K-10, Türkiye'deki dört mevsimin öngörülebilirliğini şu sözlerle vurgulamaktadır: "Orada hava daha karışık, çabuk değişiyor, burası çok öyle değil. 4 mevsim var burada. Kış varsa kış görüyorsun, yaz varsa yaz oluyor

burada." Bu ifade, Türkiye'deki mevsimsel düzenin, geldikleri ülkelerdeki belirsiz hava koşullarına kıyasla daha stabil olduğunu belirtmektedir.

Benzer şekilde, K-20 de kendi ülkesindeki hava koşullarının Türkiye'ye kıyasla daha öngörülemez olduğunu ifade etmektedir: "Hava şartları önceki yıllara göre daha kötü. Yağmur döneminde sel, yaz döneminde kuraklık yaşanır. Eskiden yağmur döneminde bu kadar sel olmuyordu. Sel daha çok yaşıyor gibi ama son zamanlarda." Bu yorum, K-20'nin Türkiye'deki iklimi daha düzenli ve öngörülebilir bulunduğunu gösterirken, kendi ülkesindeki sel ve kuraklık gibi aşırı hava olaylarının arttığını vurgulamaktadır. Dolayısıyla her iki göçmenin de benzer şekilde Türkiye'deki dört mevsim düzenini olumlu bir şekilde değerlendirmeleri, bu konuda uyum sağladıklarını ve Türkiye'deki hava koşullarının onların yaşamlarına olumlu katkılar sunduğunu ortaya koymaları benzerlik sonucunu artırmaktadır.

K-9 ve K-20'nin açıklamaları arasında %89 oranında benzerlik bulunması, iki göçmenin de Türkiye'deki soğuk hava koşullarına adapte olmakta zorlanmalarından kaynaklanmaktadır. K-9, Türkiye ve Avrupa'daki soğuk hava şartlarına alışmakta ne kadar zorlandığını şu sözlerle dile getiriyor: "Soğuk. Avrupa'da Türkiye'de çok soğuk. Çok zor alıştım, çok alışmadım ama insan dayanıyor." Bu ifade, K-9'un sıcak iklimden gelen biri olarak Türkiye'deki soğuk havaya uyum sağlama sürecinde yaşadığı sorunları yansıtmaktadır.

Benzer şekilde, K-20 de Türkiye'deki soğuk havaya adapte olmanın zorluğundan bahsetmektedir: "Biz üşümek ve soğuk anlamlarını buralarda öğrendik." Bu yorum, K-20'nin Türkiye'ye geldikten sonra soğukla nasıl tanıştığını ve memleketindeki sıcak hava koşullarından tamamen farklı bir deneyim yaşadığını gösteriyor. Buna bağlı olarak, her iki göçmen de sıcak iklimlerde büyüdükleri için Türkiye'deki soğuk hava koşullarına alışmanın zorluğunu vurguladığı söylenebilir. Sonuç olarak, soğuk iklime karşı benzer şekilde sorun yaşamaları, açıklamalarının yüksek bir benzerliğe sahip olmasına neden olmuştur.

K-10 ve K-11'in açıklamaları arasındaki %89 oranındaki benzerlik, Türkiye'deki iklim değişikliklerine ve sel olaylarına ilişkin ortak deneyimlerinden kaynaklanmaktadır. K-10, Türkiye'de dört mevsimin yaşanmasını olumlu bulurken, memleketine kıyasla hava koşullarının daha stabil olduğuna dikkat çekmektedir: "Orada hava daha karışık, çabuk değişiyor, burası çok öyle değil. 4 mevsim var burada. Kış varsa kış görüyorsun, yaz varsa yaz oluyor burada." K-10'un açıklaması, Türkiye'deki iklimin öngörülebilir ve stabil olduğunu gösterirken, bu durumun onun için olumlu bir yaşam faktörü olduğunu yansıtmaktadır.

Benzer şekilde, K-11 de iklim koşullarındaki değişikliklere dikkat çekmektedir: "Aslında havamız kötü değil ama artık yağmur yağınca sel oluyor. Bir anda yağmaya başlar, bir iki saate sel gider." K-11, ülkesinde yağmur yağdığında sel olaylarının hızla geliştiğini ve yaşamı olumsuz etkilediğini vurgulamaktadır. Her iki göçmen de Türkiye’de dört mevsimin varlığını olumlu bulsalar da, ülkelerindeki iklim değişikliklerinin yarattığı sel felaketleri konusunda ortak bir tecrübeye ve düşünceye sahiptir. Bu durum, açıklamalarındaki yüksek benzerlik oranını açıklamakta ve iklim değişikliğinin ülkelerindeki yaşam şartları üzerindeki etkilerini yansıtmaktadır.

K-5 ve K-19'un açıklamaları, Türkiye'deki sosyal hayat ve ekonomik koşullara uyum sağlama konusunda %91 oranında benzerlik göstermektedir. Her iki göçmen de Türkiye’de edindikleri deneyimler ve yaşam koşullarıyla ilgili olumlu görüş ifade etmiştir. K-5, Türkiye’de yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamladıktan sonra Türkiye’de kaldığını belirtirken, ekonomik ve sosyal koşulların ona uygun olduğunu vurgulamaktadır: "Senegal’den Türkiye’ye geldim yüksek lisans için, sonra doktora, sonra gazete derken kaldım burada. Şartlarım gayet iyi, bu yüzden dönmek istemiyorum. Avrupa’da da kaldım ama Türkiye daha yaşanılır geliyor bana. Ailem orada, aylık olarak onlara da para gönderiyorum." K-5, Türkiye’deki yaşam standartlarını Avrupa ile kıyasladığında Türkiye’yi daha yaşanılır bulduğunu ifade ediyor ve ailesine maddi destek sağlayabiliyor olması, ekonomik uyumunu güçlendiren bir faktör olarak dikkat çekmektedir.

Benzer şekilde, K-19 da Senegal’de yaşadığı ekonomik problemleri vurgularken, Türkiye’de bulduğu iş imkânları sayesinde burada kalmayı tercih ettiğini dile getirmektedir: "Senegal’de yaşam kötü. İş problemi çok fazla. 26 yaşındayken geldim. Son üretici olarak çalışıyorum. 11 senedir aynı işteyim. Geri dönmeyi düşünmüyorum. Burası gayet iyi. Abim Avrupa’da. İş için gitti o da." K-19, Türkiye’de uzun süredir aynı işte çalıştığını ve ekonomik olarak rahatladığını ifade ediyor, bu da Türkiye’de kalma nedenleri arasında önemli bir etkidir. Her iki göçmen de Senegal'deki ekonomik sorunları ve iş bulma imkanlarının sınırlı olduğunu belirtmektedir. K-5 ve K-19, Türkiye’de iş bulma ve ekonomik olarak kendilerini rahat hissetme konusunda benzer deneyimler yaşamışlardır. İkisi de Türkiye’deki ekonomik fırsatları olumlu değerlendirmiş, burada yaşamayı ve geri dönmeyi tercih etmişlerdir.

Göçmenler, iklim, soğuk hava koşulları ve ekonomik sorunlar gibi temel konularda benzer deneyimler ve görüşler paylaşmaktadır. Türkiye’deki dört mevsimli iklimin olumlu bir etkisi olduğunu, ancak soğuk havaya adapte olmanın zor olduğunu belirtmişlerdir. Ekonomik

açından Türkiye'de iş bulmanın rahatlatıcı bir faktör olduğunu ifade eden göçmenler, ülkelerindeki işsizlik sorunları ve iklim değişiklikleri gibi zorluklardan kaçarak Türkiye'de daha iyi bir yaşam umuduyla göç ettiklerini belirtmektedirler. Bu bulgular, göçmenlerin benzer koşullar altında yaşadıkları tecrübelerin, açıklamalardaki yüksek benzerlik oranlarını açıklamaktadır.

Uzmanların açıklamalarının karşılaştırıldığı benzerlik matrisinde (EK 2), %70'den fazla benzerlik yaşandığı görülmektedir. Matris incelendiğinde, %85 ve üzeri benzerlik oranına sahip birçok uzmanın açıklamalarındaki benzerlik oranı dikkat çekmektedir. Özellikle U-1 ile U-12 arasındaki %91'lik benzerlik oranı dikkat çekmektedir. Bu benzerlik oranı, bu iki uzmanın açıklamalarının büyük oranda benzerlik gösterdiğini göstermektedir. Benzer şekilde, U-4 ile U-8 (%89), U-7 ile U-8 (%85) ve U-11 ile U-9 (%89) arasındaki yüksek benzerlik oranları, bu uzmanların açıklamalarının büyük ölçüde benzer olduğuna işaret etmektedir. Genel olarak, uzmanların açıklamaları %80-%85 bandında yoğunlaşmış. Bu, gruptaki bireylerin görüşlerinin genel olarak uyumlu olduğunu ve çoğu konuda benzer düşüncelere sahip olduklarını göstermektedir. Örneğin, U-6 ile U-8 (%85) ve U-11 ile U-12 (%84) arasındaki benzerlik oranları benzer açıklamaların yapıldığını göstermektedir. %75 ve altı benzerlik oranına sahip olan uzman açıklamaları da mevcuttur. Bu oranlar, belirli uzmanların açıklamalarının diğerlerinden farklılaştığını göstermektedir. Örneğin, U-3 ile U-13 (%73) ve U-4 ile U-9 (%75) arasındaki benzerlik oranları, bu uzmanların görüşlerinin diğerlerine göre daha az örtüştüğünü ortaya koymaktadır.

U-1 ve U-12'nin açıklamaları %91 oranında benzerlik göstermektedir ve bu yüksek benzerlik oranı, her iki kişinin de göç nedenleri üzerine yaptıkları açıklamalarda benzer temalar üzerinde durmalarından kaynaklanmaktadır. U-1, göç hareketlerinin sebeplerini açıklarken özellikle terör ve sosyal yapının bozulmasını vurgulamaktadır: "Somali ve Etiyopya gibi ülkelerde terör nedeniyle gerçekleşen göçler ilgi alanımızda. Sosyal yapının dejenere olması da keza öyle." U-1'in ifadesinde, terör olaylarının göçleri tetiklediği ve sosyal yapının bozulmasının bu süreçte önemli bir rol oynadığı görülmektedir.

Benzer şekilde, U-12 de göç nedenlerine dair geniş kapsamlı bir bakış açısı sunarak, iklim değişikliği ve doğal afetlerin göç üzerindeki etkisini vurgulamaktadır: "Son zamanlarda araştırdığımız terör nedeniyle göçlere aslında iklim nedeniyle göçler de eklendi. Çünkü seller ve kuraklık Afrika kıtasının geneline yayılmaya başladı." U-12, terörün yanı sıra iklim değişikliği ve doğal afetler gibi çevresel faktörlerin de göç hareketlerini artırdığına dikkat

çekmektedir. Her iki açıklama da göçün ana sebepleri olarak terörün etkisine işaret ederken, U-12, iklimsel faktörleri de bu süreçte önemli bir etken olarak ele almıştır. Bu ortak tema ve ek faktörler, açıklamaların %91 oranında benzerlik göstermesini sağlamaktadır. Terör ve sosyal yapıdaki bozulma, her iki açıklamada göç hareketlerini tetikleyen ana faktörler olarak öne çıkarken, U-12'nin açıklaması iklim değişikliğiyle ilgili bir boyut ekleyerek göçün çok boyutlu sebeplerini ortaya koymaktadır.

U-4 ve U-8'in açıklamaları %89 oranında benzerlik göstermektedir ve bu yüksek benzerlik oranı, her iki kişinin de göç ve eğitim arasındaki bağlantıya dair benzer açıklamalarda bulunmalarından kaynaklanmaktadır. U-4, göç eden gençlerin eğitim alarak ülkelerine katkı sağlama hedefinde olduklarını belirtmektedir: "Buraya gelmelerindeki amaç iyi bir eğitim alıp ülkelerine dönüp ülkelerini kalkındırmak." Bu açıklama, göçün temel motivasyonlarından birinin gençlerin iyi bir eğitim alıp, daha sonra ülkelerinin gelişimine katkıda bulunmak olduğunu vurgulamaktadır.

Benzer şekilde, U-8 de eğitimin göç üzerindeki etkisine dikkat çekerek, gençlerin eğitime olan ilgisini ve bu ilginin göç kararlarını nasıl şekillendirdiğini ifade etmektedir: "Özellikle genç kesimde eğitime yönelik büyük bir ilgi var. Bu yüzden bu göç edenler arasında eğitim, önemli bir itici faktör." U-8, gençlerin eğitime yönelik yoğun ilgisinin göç süreçlerinde önemli bir rol oynadığını vurgulamakta, bu ilginin temel bir itici faktör olduğunu eklemektedir. Her iki açıklama da göçün eğitimle güçlü bir bağa sahip olduğunu vurgularken, gençlerin eğitimle ülkelerine katkı sağlama arzusunu ortaya koymaktadır. Ancak, U-8'in açıklaması ayrıca kültürel farklılıklara da değinerek göçmenlerin yaşadığı çeşitli zorlukları daha geniş bir perspektifle ele almıştır.

U-7 ve U-8'in açıklamaları %85 oranında benzerlik göstermektedir ve bu benzerlik, her iki kişinin de iklim değişikliğinin göç üzerindeki etkisine dair benzer açıklamalarda bulunmalarından kaynaklanmaktadır. U-7, iklim değişikliği ve güvenlik sorunlarının göç üzerinde doğrudan bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır: "Güvenlik birinci sırada. İşsizlik ikinci. Ama iklim de var. Zaten olayların temeli yaşanan iklim değişiklikleri." Bu açıklamada U-7, güvenlik ve işsizlik gibi faktörlerin yanı sıra iklim değişikliklerinin göç hareketlerini şekillendiren ana sebeplerden biri olduğunu belirtmektedir.

Benzer şekilde, U-8 de iklimsel felaketlerin göçü artırdığına dikkat çekmektedir: "Son zamanlarda araştırdığımız terör nedeniyle göçlere aslında iklim nedeniyle göçler de eklendi. Çünkü seller ve kuraklık Afrika kıtasının geneline yayılmaya başladı." U-8, Afrika'daki göç

hareketlerinin yalnızca güvenlik sorunları değil, aynı zamanda iklimsel olaylar (kuraklık ve sel gibi) nedeniyle de hızlandığını ifade etmektedir. Her iki açıklama da iklim değişikliğinin göç üzerindeki önemli etkisini vurgularken, U-7 iklim değişikliği ile güvenlik arasında doğrudan bir ilişki kurmakta, U-8 ise iklimsel felaketlerin göçü artıran unsurlar arasında olduğunu belirtmektedir. İklmsel değişiklikler konusundaki bu ortak vurgu, iki açıklamanın yüksek oranda benzerlik göstermesini sağlamıştır.

Sonuç olarak, uzmanların açıklamaları, göç hareketlerinin çok boyutlu ve karmaşık dinamikler tarafından şekillendiğini ortaya koymaktadır. Yüksek oranda benzerlik gösteren açıklamalarda öne çıkan temel temalar arasında göç ve eğitim, iklim değişikliği, güvenlik sorunları ve ekonomik faktörler yer almaktadır. Bu benzerlikler, araştırmadaki temel bulguların tutarlılığını ve göçün çok yönlü nedenlerle ortaya çıktığını ortaya koymaktadır.

Uzmanların açıklamaları ile göçmenlerin görüşme analizlerinin karşılaştırıldığı bu benzerlik matrisinde, %70'den fazla benzerlik bulunduğu görülmektedir. Matris incelendiğinde, bazı STK ve akademisyenler ile Afrikalı göçmenler arasında %85 ve üzeri benzerlik oranına sahip kişilerin benzerlik oranı dikkat çekmektedir (EK 3). Örneğin, U-10 ile K-10 (%93), U-11 ile K-11 (%93), ve U-1 ile K-12 (%91) arasındaki benzerlik oranları oldukça yüksektir. Bu yüksek benzerlik oranları, uzmanların görüşleri ile göçmenlerin açıklamalarının büyük ölçüde örtüştüğünü göstermektedir. Özellikle U-10 ile K-10 arasındaki %93'lük benzerlik oranı, bu uzman ile göçmenin aynı veya çok benzer deneyimleri ya da düşünceleri paylaştığını göstermektedir. Uzmanlar ve göçmenler arasındaki benzerlik oranları genellikle %75-%85 bandında yoğunlaşmış durumdadır. Bu, genel olarak bu iki grup arasında belirli bir uyum olduğunu, ancak her iki grubun da kendi özgün perspektiflerini koruduğunu işaret etmektedir. Örneğin, U-4 ile K-1 (%84) ve U-8 ile K-9 (%89) arasındaki benzerlik oranları bu durumu yansıtmaktadır. %70 ve altı benzerlik oranına sahip bazı katılımcılarda mevcuttur. Bu durum, belirli uzmanların açıklamaları ile bazı göçmenlerin görüşlerinin diğerlerine kıyasla daha az örtüştüğünü göstermektedir. Örneğin, U-3 ile K-13 (%71) ve U-9 ile K-10 (%71) arasındaki düşük benzerlik oranları, bu uzmanlar ile göçmenler arasında belirgin farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır.

U-10 ve K-10'un açıklamaları %93 oranında benzerlik göstermektedir ve bu yüksek benzerlik oranı, her iki katılımcının da iklim değişiklikleri ve göçmenlerin iklime uyum süreçleri üzerine benzer açıklamalarda bulunmasından kaynaklanmaktadır. U-10, göçmenlerin iklim şartlarına uyum sağlamakta zorluk çektiklerini, hatta 40 derece sıcaklığın bile onlar için

soğuk algılanabileceğini ifade etmektedir: "İklim şartlarına uyum sorunu yaşıyorlar. Onlara bazen 40 derece sıcak bile soğuk hava olabiliyor alışmamışlar çünkü." U-10 ayrıca, kültürel farklılıkların sosyal anlaşmalarla aşılma çalışıldığını da belirtmektedir. Bu durum, göçmenlerin iklime ve sosyal yaşama uyum sürecini zorlaştıran unsurlardan biridir. Benzer şekilde, K-10 da Türkiye’de dört mevsimin yaşandığını ve buradaki iklimin daha stabil olduğunu vurgulamaktadır: "Orada hava daha karışık, çabuk değişiyor, burası çok öyle değil. 4 mevsim var burada. Kış varsa kış görüyorsun, yaz varsa yaz oluyor burada." K-10, geldiği ülkenin değişken hava koşullarına kıyasla Türkiye’nin daha öngörülebilir bir iklime sahip olduğunu belirtmektedir. Her iki açıklama da göçmenlerin iklim farklılıklarına karşı yaşadıkları uyum sorunlarını ele alırken, U-10 iklime ek olarak sosyal uyum süreçlerine de değinmektedir. K-10 ise Türkiye’deki dört mevsimin etkisini öne çıkararak, buradaki yaşam koşullarını daha istikrarlı bulduğunu ifade etmektedir. Bu ortak temalar, açıklamaların yüksek benzerlik oranına sahip olmasına neden olmuştur.

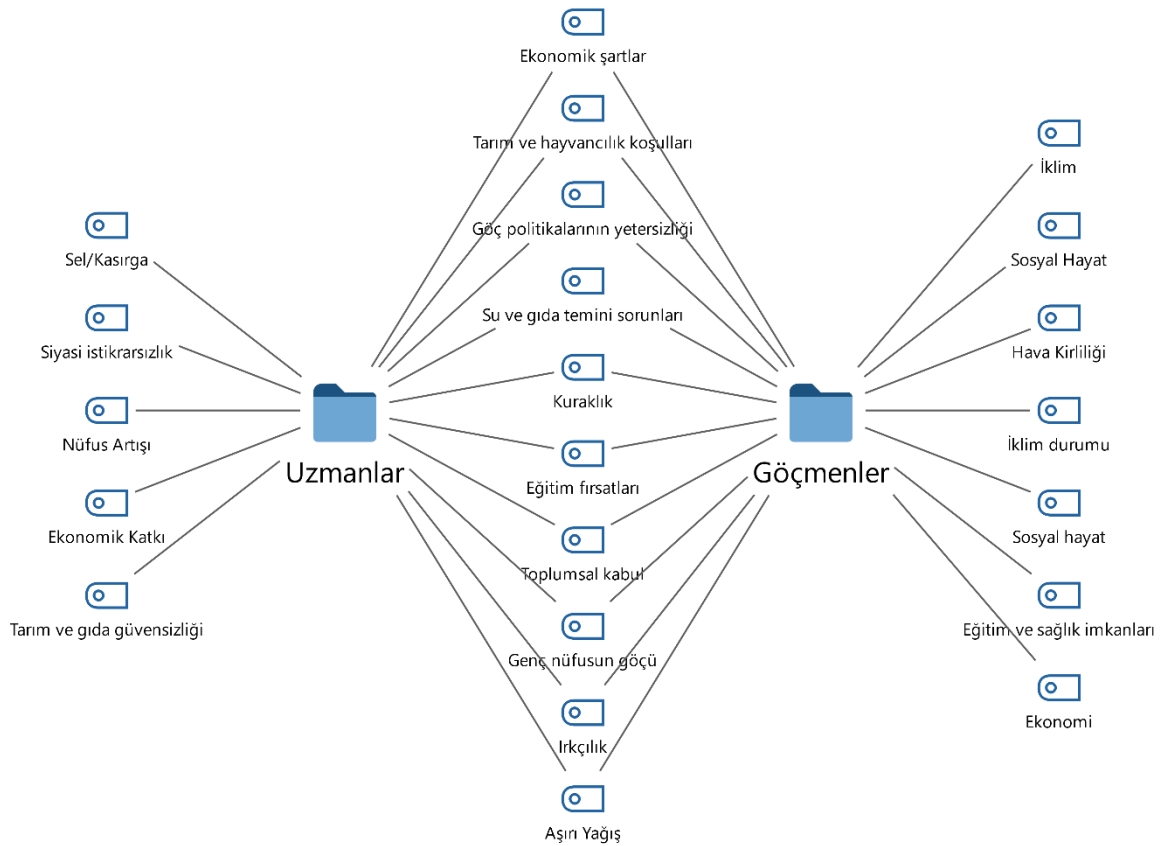
U-11 ve K-11’in açıklamaları %93 oranında benzerlik göstermektedir ve bu benzerlik, her iki katılımcının da göçmenlere yönelik olumsuz toplumsal algıya ve bunun göçmenlerin yaşamlarına etkisine dair benzer açıklamalarda bulunmasından kaynaklanmaktadır. U-11, göç eden insanların toplumsal algı nedeniyle zorluk yaşadığını belirtirken, K-11 de göçmenlere yönelik olumsuz tutumların arttığını vurgulamaktadır: "Göç eden insanlar toplumsal algı yüzünden zorluk yaşıyorlar" (U-11) ve "göçmenlere yönelik olumsuz tutumların arttı" (K-11).

Her iki katılımcı da göçmenlerin, yerel halkın değişen algıları nedeniyle zorluklarla karşılaştığını, bu algıların giderek daha olumsuz hale geldiğini ifade etmektedir. Bu olumsuz toplumsal tutumlar, göçmenlerin uyum süreçlerini ve genel yaşam koşullarını zorlaştırmakta, onların sosyal yaşamlarını etkileyen bir engel haline gelmektedir. Göçmenlere yönelik artan olumsuz algılar, her iki katılımcının da vurguladığı temel sorunlar arasında yer almakta, bu da açıklamalarının yüksek oranda benzerlik göstermesine neden olmaktadır.

U-1 ve K-12’nin açıklamaları %93 oranında benzerlik göstermekte olup, bu yüksek benzerlik oranı, her iki katılımcının da ekonomik sorunlar üzerine odaklanmalarından kaynaklanmaktadır. U-1, göçlerin temel nedenleri arasında işsizlik, güven eksikliği, istikrarsızlık ve genç nüfusun fırsat eksikliği gibi faktörleri vurgulamaktadır: "Göçlerin temel nedeni işsizlik, güven ortamının olmayışı, istikrarsızlık, genç nüfusun fazla olması." K-12 ise Türkiye’ye gelen göçmenlerin büyük bir kısmının ekonomik sorunlar nedeniyle göç ettiklerini belirtmektedir: "Türkiye’ye gelen göçmenlerin büyük bir kısmı ekonomik sorunlar nedeniyle

buraya göç etmektedir." Her iki katılımcı da ekonomik sorunların göçün temel sebepleri arasında yer aldığını vurgulamakta ve göçmenlerin, geldikleri ülkelerde yaşadıkları işsizlik ve istikrarsızlık gibi ekonomik zorluklar nedeniyle başka ülkelere göç etmeye zorlandıklarını ifade etmektedir.

Sonuç olarak, yüksek benzerlik oranları, göçmenlerin ve uzmanların ortak konulara dair benzer görüşlere sahip olduklarını göstermektedir. İklim değişikliği, ekonomik sorunlar ve toplumsal algı gibi ana temalar, hem göçmenlerin hem de uzmanların açıklamalarında sıkça vurgulanan başlıca konulardır. Bu ortak temalar, açıklamalar arasındaki benzerliği artırmakta ve göçmenlerin iklime, ekonomik koşullara uyum süreçleri ile toplumsal algı üzerine benzer deneyimler yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Göçmenlerin yaşadıkları temel sorunlar, uzmanların değerlendirmeleriyle büyük ölçüde örtüşmekte olup, bu durum iki grup arasındaki düşünce uyumunu güçlendirmektedir.

Şekil 15. Uzmanlarla Göçmenlerin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Uzmanlarla ve göçmenlerin yanıtları karşılaştırıldığında, ortak temalar şu şekilde özetlenebilir: Ekonomik Şartlar, Tarım ve Hayvancılık Koşulları, Göç Politikalarının

Yetersizliği, Su ve Gıda Temini Sorunları, Kuraklık, Eğitim Fırsatları, Toplumsal Kabul, Genç Nüfusun Göçü, Irkçılık ve Aşırı Yağış.

Uzmanlar ve göçmenlerin yanıtlarının karşılaştırılmasıyla ortaya çıkan temaların analizi, göçmenlerin ve uzmanların deneyim ve gözlemlerinin pek çok ortak noktada kesiştiğini göstermektedir. Bu durum temel benzerlik matrisi sonuçlarını da doğrulamaktadır. Göçmenler ve uzmanlar, ekonomik koşulların göçün en temel nedenlerinden biri olduğunu belirtmektedir. Araştırmaya katılan birçok göçmen işsizlik, düşük gelir ve ekonomik belirsizliklerin, özellikle kırsal kesimlerde yaşayan insanların hayatını zorlaştırdığını ve göçü tetiklediğini vurgulamaktadır. Özellikle, tarım ürünlerinin yetersizliği ve yüksek maliyetler de ekonomik zorlukların göç üzerindeki etkilerini artırmaktadır.

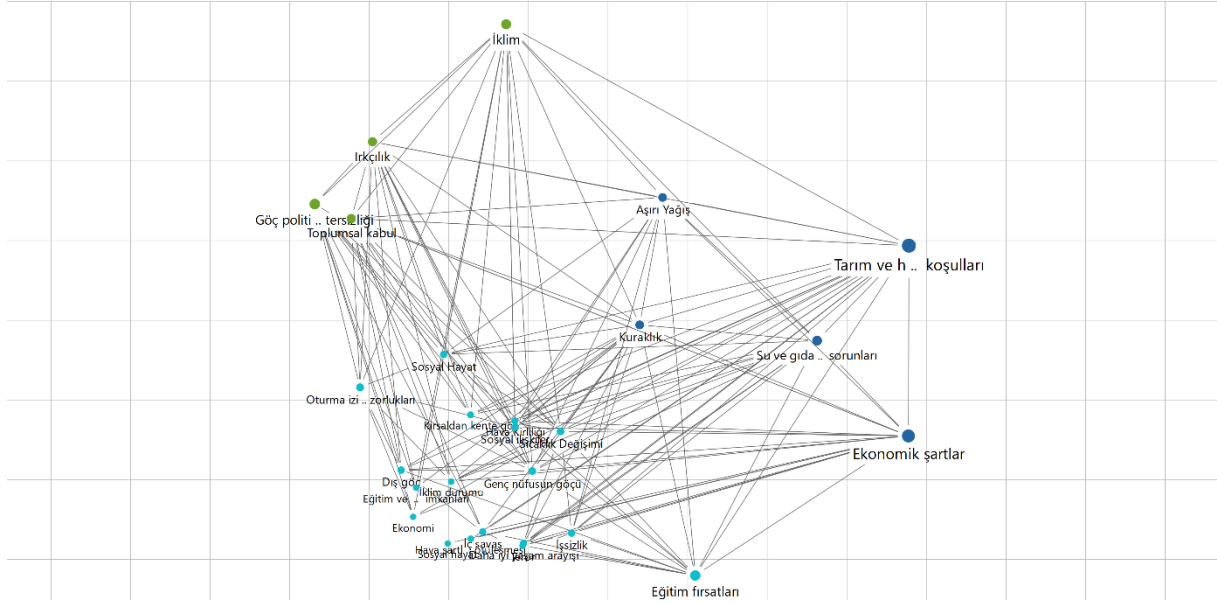
Tarım ve hayvancılık, birçok göçmenin ve uzmanın belirttiği gibi geçim kaynağı olarak kritik bir öneme sahiptir. Kuraklık ve aşırı yağış gibi iklim olaylarının tarımsal faaliyetler üzerindeki etkisi, hem tarım hem de hayvancılığı zora sokmakta, bu da insanların daha verimli bölgelere göç etmelerine yol açmaktadır.

Uzmanlar ve göçmenler, göç politikalarının yetersizliğini sık sık dile getirmişlerdir. Görüşmeler esnasında, göçmen politikalarının başlangıçta esnek olduğu ancak zamanla daha zorlayıcı hale geldiği ifade edilmektedir. Kimlik çıkarma ve oturma izni gibi süreçlerin zorluğu, göçmenlerin uyum sağlamasını zorlaştırmaktadır. Göçmenlerin toplum tarafından kabul edilmemesi uyum süreçlerini olumsuz yönde etkilenmektedir.

Su ve gıda kaynaklarının kıtlığı, göçmenlerin yaşadığı en büyük sorunlardan biridir. Alıntılarda da görüldüğü üzere, birçok Afrika ülkesinde su kaynaklarının yetersizliği tarımsal üretimi zora sokmakta ve halkı göç etmeye zorlamaktadır. Kuraklık ve sel gibi iklim olayları, tarım ve hayvancılıkla geçinen toplulukları göç etmeye mecbur bırakmaktadır. Ayrıca kuraklık, hem uzmanlar hem de göçmenler tarafından göçün önemli bir nedeni olarak gösterilmiştir. Tarımsal üretimin azalması, hayvanların telef olması ve gıda güvensizliği gibi sorunlar, özellikle kırsal bölgelerde yaşayanları etkilemektedir. Dolayısıyla kuraklık sadece tarımsal faaliyetleri değil, genel olarak yaşam koşullarını da olumsuz etkileyerek zorunlu göçleri tetiklemektedir.

Göçmenler açısından eğitim, göç etmenin önemli bir motivasyonu olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle genç nüfusun eğitim için göç ettiği ve geri dönmek istemediği belirtilmektedir. Eğitim fırsatlarının yetersizliği, göçmenlerin daha iyi eğitim almak için başka

ülkelere gitmelerine yol açmaktadır. Bu durum hem beyin göçüne hem de ülkeler arası göç hareketliliğine katkıda bulunmaktadır.

Şekil 16. Kod İlişkisi Haritası

Kodlar arasındaki ilişkiye bakıldığında, özellikle Oturma İzni Zorlukları, Sosyal Hayat, Eğitim Fırsatları, Ekonomi, Dış Göç ve İç Savaş temalarının üzerinde yoğunluk olduğu görülmektedir. Şekil incelendiğinde bu temaların bir yumak şeklinde ilişki ağı kurduğu görülmektedir.

Göçmenler, oturma izni almanın giderek zorlaştığını belirtmektedirler. Uzun süreli polis kontrolleri, kimlik çıkarma zorlukları ve belgesi olmayanların sınır dışı edilmesi gibi uygulamalar, göçmenlerin üzerindeki baskıyı artırmıştır. Bu, göçmen politikalarının yetersizliğiyle yakından ilişkilidir; zira göçmenler, resmi izinlerdeki bu zorluklar nedeniyle topluma daha zor entegre olabilmektedir. Bu açıklamalar da kod ilişki haritasındaki ilişkilerle desteklenmektedir.

Sosyal hayat, göçmenlerin göç ettikleri ülkelerde kendilerini nasıl hissettiklerinin önemli bir göstergesidir. K-5 ve U-10 gibi katılımcılar, Türkiye'deki sosyal hayatın göçmenler için uygun olduğunu, özellikle sağlık hizmetleri gibi alanlarda olumlu deneyimler yaşadıklarını belirtmektedir. Ancak bu sosyal uyum, oturma izni zorlukları gibi bürokratik engellerle kesintiye uğrayabilmektedir.

Eğitim fırsatları, özellikle genç göçmenler için büyük bir motivasyon kaynağıdır. Hem uzmanlar hem de göçmenler, eğitim amacıyla göç edenlerin daha iyi fırsatlar arayışında

olduklarını ve bu kişilerin genellikle eğitim aldıkları ülkelerde kalma eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum, iç savaşlar ve ekonomik sıkıntılar nedeniyle eğitim almak isteyen gençlerin göç etmeyi bir çıkış yolu olarak görmesiyle ilişkilidir.

Ekonomik sorunlar, göç hareketlerinin en temel itici gücüdür. İşsizlik, geçim sıkıntısı ve ekonomik istikrarsızlık, hem göçmenlerin ülkelerinden ayrılmalarına hem de geldikleri ülkelerde entegrasyon süreçlerinde zorluk yaşamalarına neden olmaktadır. Ekonomik sorunlar ayrıca eğitim fırsatlarına erişimi ve oturma izni gibi bürokratik süreçleri de etkileyerek bir dizi problem yaratmaktadır.

İç savaş, göçmenlerin ülkelerini terk etmelerinin en önemli nedenlerinden biridir. Uzmanlar, iç savaşın göç hareketlerini artırdığına ve insanların güvenlik endişeleriyle ülkelerini terk etmek zorunda kaldığına dikkat çekmişlerdir. İç savaşların ekonomik istikrarsızlık ve eğitim fırsatlarına erişim gibi faktörlerle birleşmesi, büyük çapta göç hareketlerine yol açmaktadır.

Sonuç olarak, bu temaların birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu görülmektedir. Oturma izni zorlukları, sosyal hayat ve ekonomik entegrasyonun önündeki en büyük engellerden biridir. Eğitim fırsatları ve ekonomik sebepler ise dış göç hareketlerini artırırken, iç savaşlar bu göçleri zorunlu kılan bir diğer önemli faktördür. Bu bağlamda, oturma izni zorlukları, sosyal uyum ve ekonomik fırsatlar gibi konular birbirleriyle ilişki içinde, göçmenlerin hayatlarını doğrudan şekillendirmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ: 1 POLİTİKA ÖNERİSİ

Göç, tarih boyunca toplumsal, ekonomik ve politik değişimlerin başlıca itici gücü olmuştur. İnsanlar, yaşamlarını sürdürebilmek, güvenliklerini sağlamak ve/veya daha iyi bir gelecek inşa etmek adına yer değiştirmek zorunda kalmışlardır. Günümüzde bu hareketlilik, özellikle Sahraaltı Afrika bölgesinde, küresel sorunların derinleşmesi ve bölgesel dinamiklerin karmaşıklığıyla birlikte yeni boyutlar kazanmıştır. Sahraaltı Afrika, çevresel sorunlar, ekonomik istikrarsızlık, siyasi çatışmalar ve sosyal eşitsizlikler gibi çok boyutlu faktörlerin birleşimi sonucu yoğun göç veren bir bölge haline gelmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulgular, Sahraaltı Afrika'daki göç hareketlerinin, yerel ve uluslararası düzeyde derin etkiler oluşturduğunu ve bu etkilerin bölgedeki kırılgan yapıyı daha da güçsüzleştirdiğini ortaya koymaktadır.

Bölgedeki göç hareketlerinin temel nedenleri arasında iklim değişikliği ve buna bağlı çevresel felaketler önemli bir yer tutmaktadır. Tarım ve hayvancılıkla geçimini sürdüren milyonlarca insan, iklim değişikliğinin oluşturduğu kuraklık, sel ve düzensiz yağışlar gibi olumsuzluklar sonucunda topraklarını terk etmek zorunda kalmaktadır. Özellikle kırsal alanlarda yaşayan insanlar, geçim kaynaklarını kaybettiklerinde şehir merkezlerine ya da başka ülkelere göç etmeyi bir zorunluluk olarak görmektedir. Ancak göç, sadece bireylerin geçimlerini sağlama çabası değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal yapıyı derinden etkileyen karmaşık bir dönüşüm sürecidir. Sahraaltı Afrika'da göç eden bireylerin büyük bir kısmı, genç nüfustan oluşmakta ve bu durum, bölgenin demografik yapısında ciddi değişikliklere yol açmaktadır. Genç nüfusun göç etmesi, yerel ekonomilerin sürdürülebilirliğini tehdit etmekte, sosyal yapıyı zayıflatmakta ve bölgedeki kalkınma hedeflerinin önünde büyük bir engel oluşturmaktadır.

Araştırma bulguları, göç hareketlerinin bölgedeki ekonomik eşitsizlikleri daha da derinleştirdiğini göstermektedir. Göç eden bireyler, varış ülkelerinde düşük ücretli, güvencesiz işlerde çalışmak zorunda kalmakta ve bu durum onların sosyal entegrasyonunu zorlaştırmaktadır. Göçmenler, geldikleri ülkelerde ekonomik ve sosyal dışlanma, ırkçılık ve ayrımcılıkla karşı karşıya kalmakta ve bu durum, göçmenlerin yaşam koşullarını daha da kötüleştirmektedir. Göçmenler, kaynak ülkelerden ayrılırken, bu ülkelerde iş gücü kaybı yaşanmakta ve bu durum hem ekonomik büyüme hızını hem de toplumsal dayanışma ağlarını zayıflatmaktadır.

İklim Değişikliğinin Göç Üzerindeki Etkileri

İklim değişikliği, Sahraaltı Afrika’da göç hareketlerini etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Küresel ısınma nedeniyle bölgede yaşanan çevresel sorunlar, özellikle kırsal kesimlerde tarımsal üretimi olumsuz etkilemekte ve bu durum milyonlarca insanı göç etmeye zorlamaktadır. Kuraklık, sel, aşırı sıcaklık ve düzensiz yağışlar gibi iklim olayları, tarımsal verimliliği azaltmakta ve hayvancılığı sürdürülemez hale getirmektedir. Bu durum, kırsal kesimlerde yaşayan toplulukları geçim kaynaklarından mahrum bırakmakta ve onları şehirlere ya da başka ülkelere göç etmeye zorlamaktadır.

Araştırmalar, Sahraaltı Afrika’daki göç hareketlerinin büyük bir kısmının iklim değişikliğine bağlı olduğunu göstermektedir. İklim mülteciliği, özellikle son yıllarda artan bir olgu olarak karşımıza çıkmakta ve bu durum hem bölgesel hem de uluslararası düzeyde büyük bir krize yol açma potansiyeline sahiptir. İklim değişikliğinin sadece ekonomik faaliyetleri değil, aynı zamanda sosyal yapıyı da derinden etkilediği görülmektedir. Göç etmek zorunda kalan insanlar, sosyal bağlarını ve toplumsal dayanışma ağlarını kaybetmekte ve bu durum, onların yeni yaşam alanlarına uyum sağlamalarını daha da zorlaştırmaktadır. İklim değişikliği, göç eden bireyler için ekonomik sıkıntılar yarattığı gibi, onların sosyal ve kültürel kimliklerini de tehdit etmektedir.

Demografik ve Sosyo-Ekonomik Etkiler

Göç, Sahraaltı Afrika’nın demografik yapısında önemli değişikliklere neden olmaktadır. Bölgedeki genç nüfusun büyük bir kısmı, işsizlik ve geleceğe dair belirsizlik nedeniyle göç etmek zorunda kalmakta, bu durum kaynak ülkelerde iş gücü kaybına ve nüfusun yaşlanmasına yol açmaktadır. Gençlerin göç etmesi, tarımsal üretimin sürdürülebilirliğini tehdit etmekte ve bu durum, bölgedeki gıda güvensizliğini daha da artırmaktadır. Göç eden bireyler, varış ülkelerinde ekonomik fırsatlar ararken, düşük ücretli ve güvencesiz işlerde çalışmak zorunda kalmakta ve bu durum, onların sosyal entegrasyonunu zorlaştırmaktadır.

Göçmenlerin varış ülkelerinde karşılaştıkları ekonomik ve sosyal zorluklar, onların topluma uyum sağlama süreçlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Göçmenler, varış ülkelerinde sıklıkla ırkçılık ve ayrımcılıkla karşı karşıya kalmakta, bu da onların topluma entegrasyonunu zorlaştırmakta ve sosyal dışlanmalarına yol açmaktadır. Göçmenler, varış ülkelerindeki iş gücü piyasasında yerel halkla rekabet etmek zorunda kalmakta ve bu durum, toplumsal gerilimleri artırmaktadır. Göç eden bireylerin varış ülkelerinde karşılaştıkları zorluklar, hem onların ekonomik potansiyellerini sınırlamakta hem de kaynak ülkelerindeki ailelerine yaptıkları

ekonomik katkıları (remittances) azaltmaktadır. Bu nedenle, göçmenlerin hem kendi yaşamlarını iyileştirmeleri hem de ailelerine maddi destek sağlamaları giderek daha zor hale gelmektedir.

Göç Politikalarının Yetersizliği

Sahraaltı Afrika'daki göç hareketlerinin yönetimi, varış ve kaynak ülkelerdeki göç politikalarının yetersizliği nedeniyle oldukça zor bir hale gelmiştir. Göçmenler hem kaynak ülkelerde hem de varış ülkelerinde temel haklardan yoksun bırakılmakta, bu durum onların yaşam koşullarını daha da zorlaştırmaktadır. Varış ülkelerinde göçmenlerin oturma izni alma süreçleri oldukça karmaşık ve uzun süreli olmakta, bu da göçmenleri yasadışı yollara başvurmaya zorlamaktadır. Ayrıca, göçmenlerin sosyal haklara erişimlerinin kısıtlanması, onların eğitim, sağlık ve barınma gibi temel hizmetlerden yararlanmasını engellemektedir.

Göç politikalarının yetersizliği, göçmenlerin sosyal ve ekonomik entegrasyonlarını zorlaştırmakta ve onların yaşam kalitesini düşürmektedir. Göçmenler, varış ülkelerinde iş bulmakta zorlanmakta ve bu durum, onların güvencesiz işlerde çalışmasına ve düşük ücretlerle hayatlarını sürdürmeye çalışmasına neden olmaktadır. Sosyal hizmetlere erişimlerinin kısıtlanması, göçmenlerin eğitim, sağlık ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamalarını engellemekte ve bu da onların topluma uyum sağlamalarını zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda, göç politikalarının yetersizliği, göçmenlerin hem ekonomik hem de sosyal hayata katılımını olumsuz yönde etkilemekte ve onların yaşam koşullarını daha da kötüleştirmektedir.

Politika Önerisi:

“Sahraaltı Afrika İçin İklim Göçünü Azaltmaya Yönelik Bölgesel Uyum ve Sürdürülebilir Kalkınma Modeli”

Sahraaltı Afrika'daki göç hareketlerini azaltmak ve bu bölgedeki insanların yaşam koşullarını iyileştirmek için uzun vadeli, sürdürülebilir ve bölgesel işbirliğine dayalı bir politika gereklidir. Bu kapsamda önerilen politika, “İklim Göçünü Azaltmaya Yönelik Bölgesel Uyum ve Sürdürülebilir Kalkınma Modeli” olarak adlandırılmaktadır. Bu model, üç ana bileşenden oluşmaktadır: iklim dirençliliği ve tarımsal kalkınma programları, yerel işgücü ve eğitim programları, ve bölgesel göç yönetimi ve iklim uyum planları.

İklim Dirençliliği ve Tarımsal Kalkınma Programları

İklim değışikliğı, Sahraaltı Afrika’da göç hareketlerinin başlıca nedenlerinden biri olduğı için, öncelikli olarak bölgedeki iklim dirençliliğinin artırılması gerekmektedir. Tarımsal kalkınma programları, sürdürülebilir tarım uygulamaları ile yerel halkın geçim kaynaklarını güvence altına almayı hedeflemelidir. Bu kapsamda, iklim dostu tarım tekniklerinin yaygınlaştırılması, su kaynaklarının verimli kullanılması ve sürdürülebilir tarım teknolojilerinin uygulanması önem arz etmektedir. Özellikle su hasadı teknolojileri ve iklim değışikliğine dayanıklı bitkilerin yetiştirilmesi gibi uygulamalar, kırsal kesimlerdeki tarım faaliyetlerini destekleyecek ve göçün önüne geçilmesine katkı sağlayacaktır.

Yerel İşgücü ve Eğitim Programları

Bölgedeki genç nüfusun iş gücüne entegrasyonu, göç hareketlerini azaltmanın önemli bir diğer bileşenidir. Bu nedenle, gençlere yönelik mesleki eğitim programları ve yerel kalkınma projeleri geliştirilmelidir. Bu programlar, gençlerin yaşadıkları bölgelerde ekonomik fırsatlar bulmasını sağlayacak ve onları göç etmeye zorlayan ekonomik baskıları azaltacaktır. Özellikle teknoloji, yenilenebilir enerji ve su yönetimi gibi sektörlerde eğitim ve istihdam olanakları artırılmalı, böylece bölgenin ekonomik altyapısı güçlendirilmelidir.

Bölgesel Göç Yönetimi ve İklim Uyum Planları

Sahraaltı Afrika’da göç hareketlerini etkili bir şekilde yönetmek ve ülkeler arasında iş birliğini artırmak amacıyla bölgesel düzeyde göç yönetimi ve iklim uyum planları geliştirilmelidir. Bu planlar, bölgesel göç politikalarının koordinasyonunu sağlamayı, iklim mültecilerine yönelik sosyal ve ekonomik destek mekanizmalarını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Ülkeler arasında iş birliği yapılarak, göç eden bireylerin varış ülkelerinde entegrasyonunu kolaylaştıracak sosyal hizmetler ve altyapılar geliştirilmelidir. Bölgesel iş birliği, iklim değışikliğiyle mücadele konusunda ortak bir strateji belirlemeyi ve bu stratejilerin etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamayı hedeflemelidir.

Bu politika önerisi, Sahraaltı Afrika’nın iklim değışikliğinin etkilerine karşı daha dirençli hale gelmesini, genç nüfusun ekonomik bağımsızlığını artırmayı ve bölgedeki göç hareketlerini yönetmeyi hedeflemektedir. Sahraaltı Afrika İçin İklim Göçünü Azaltmaya Yönelik Bölgesel Uyum ve Sürdürülebilir Kalkınma Modeli, hem yerel ekonomilerin güçlendirilmesini hem de göç politikalarının etkinleştirilmesini sağlayarak bölgedeki toplumsal ve ekonomik dengeleri iyileştirecek bir çözüm sunmaktadır.

Sonuç olarak, Sahraaltı Afrika'daki göç hareketlerinin arkasındaki karmaşık yapının anlaşılması ve bu hareketlerin azaltılmasına yönelik etkili politikaların hayata geçirilmesi, bölgedeki sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmanın anahtarıdır. Bu bağlamda, bölgesel işbirliği ve uzun vadeli stratejiler, hem göçün nedenlerini ortadan kaldırmada hem de varış ülkelerindeki entegrasyonu sağlamada kritik bir rol oynayacaktır.

Ayrıca bu politika önerisi, yalnızca Sahraaltı Afrika'da değil, aynı zamanda göç alan ülkelerde de sosyal ve ekonomik dengelerin korunması açısından büyük bir öneme sahiptir. Göç eden bireyler, gittikleri ülkelerde maddi ve manevi yük oluşturmakta, sosyal hizmetlere erişimde sıkıntılar yaşamakta ve varış ülkelerinin sosyal güvenlik sistemlerine ciddi baskılar uygulamaktadır. Bu durum hem kaynak ülkelerde hem de varış ülkelerinde sosyal ve ekonomik dengesizliklerin derinleşmesine neden olmaktadır. Göç, bir yandan varış ülkelerine ekonomik katkı sağlasa da sosyal uyum sorunları, işsizlik ve entegrasyon zorlukları nedeniyle bu katkı sınırlı kalmaktadır. Ayrıca, göçmenlerin düşük ücretli ve güvencesiz işlerde çalışmak zorunda kalmaları, onları varış ülkelerinde kırılgan bir konuma itmekte, bu da sosyal uyum süreçlerini zorlaştırmaktadır.

Bu bağlamda, önerilen politika, sadece Sahraaltı Afrika'da göç baskısını azaltmakla kalmayacak, aynı zamanda göç alan ülkelerin de sosyal ve ekonomik istikrarını korumasına katkıda bulunacaktır. Göçün hem kaynak ülkelerde hem de varış ülkelerinde yarattığı sosyo-ekonomik yüklerin hafifletilmesi, bu politika modelinin uzun vadeli bir hedefi olarak ele alınmalıdır. Bölgesel iş birliği ve sürdürülebilir kalkınma odaklı bu model, yalnızca göçmenlerin yaşam koşullarını iyileştirmekle kalmayacak, aynı zamanda göç hareketlerinin temel nedenlerine yönelik kalıcı çözümler üretecektir.

KAYNAKÇA

- Abdallah, Y. E. (2023). Afrika örneğinde küresel iklim krizine yönelik politikalar (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Adeyinka, A. A. (2001). Patriarchy and culture: The position of women in a rural Yoruba community, Nigeria. *The Anthropologist*, 3(4), 225-230.
- Adger, W. N. (2010). Climate change, human well-being and insecurity. *New Political Economy*, 15(2), 275-292.
- Afifi, T., Govil, R., Sakdapolrak, P., & Warner, K. (2012). Climate change, vulnerability and human mobility: Perspectives of refugees from the East and Horn of Africa. Bonn: United Nations University, Institute for Environment and Human Security (UNU-EHS). Retrieved from <https://www.refworld.org/docid/5154014e2.html>
- Akbaş, İ. (2018). İklim değişikliği ve iklim mültecileri: Genel bir bakış. *Social Sciences Studies Journal*, 4(24), 5159-5172.
- Akdemir, İ. O., & Arslan, A. (2020). Yeni güvenlik epistemolojisi ve çevresel güvenlik paradigması. *Global Ecological Security*, 1.
- Akkuş, A. (2021). Küresel Güney bağlamında iklim etiği ve iklim adaleti uygulamaları. *Cappadocia Journal of Area Studies*, 3(2), 200-215.
- Aksoy, O. K., & Arslan, E. S. (2022). Kentlerde iklim değişikliğinin olası etkilerinin azaltılmasında yeşil altyapı ve ekosistem hizmetlerinin rolü. *İnsan ve İnsan*, 9(33), 53-62.
- Aktaş, T. (2022, March 30). Artan nüfus ve iklim değişikliği Afrika'daki su krizini büyütüyor. Retrieved from <https://www.aa.com.tr/tr/cevre/artan-nufus-ve-iklim-degisikligi-afrikadaki-su-krizini-buyutuyor/2548959>
- Aküzüm, T., Çakmak, B., & Gökalp, Z. (2010). Türkiye’de su kaynakları yönetiminin değerlendirilmesi. *Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi*, (1), 67-74.

- Alboghday, M., & El-Hendawy, S. E. (2016). Economic impacts of climate change and variability on agricultural production in the Middle East and North Africa region. *International Journal of Climate Change*, 8, 463-472.
- Alharthi, M., Hanif, I., & Alamoudi, H. (2022). Impact of environmental pollution on human health and financial status of households in MENA countries: Future of using renewable energy to eliminate the environmental pollution. *Renewable Energy*, 190, 338-346.
- Almiron, N., Boykoff, M., Narberhaus, M., & Heras, F. (2020). Dominant counter-frames in influential climate contrarian European think tanks. *Climatic Change*, 162(4), 2003-2020.
- Alptekin, K., Ulutaş, D. A., & Gündüz, D. U. (2018). Konya’da geçici koruma altında yaşayan Suriyeliler üzerine bir çalışma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18, 87-114.
- Arıkan, Y., & Özsoy, G. (2008). A’dan Z’ye iklim değişikliği başucu rehberi (İlk versiyon). REC Türkiye.
- Arslan, M. İ. (2024). Uluslararası Göç Örgütü: Dünya genelinde tahminen 281 milyon uluslararası göçmen bulunuyor. Retrieved from <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/uluslararasi-goc-orgutu-dunya-genelinde-tahminen-281-milyon-uluslararasi-gocmen-bulunuyor/3212551>
- Arslan, N. (2023, July). Küresel iklim değişikliği: İklim mültecilerinin güvenlik sorunları. *Journal of Social Policy Conferences*, 84, 125-137.
- Asar, A. (2015). Göç yönetimi: Yabancılar ve uluslararası koruma kanunu sonrası Türkiye’de yeni dönem. Ankara: Pelin Ofset Matbaacılık.
- Ateş, B., & Atay Polat, M. (2023). Enerji yoksulluğu ve yenilenebilir enerji kullanımının çevresel bozulmaya etkileri. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 290-315.
- Auffhammer, M. (2018). Quantifying economic damages from climate change. *Journal of Economic Perspectives*, 32(4), 33-52.
- Aycil, S. (2022). İklim değişikliği ve su kaynakları olgusunun posta pulları üzerinden değerlendirilmesi. *Disiplinlerarası Yenilik Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 155-169.

- Aydoğan, S. (2021). Afrika’da büyük güçlerin varlığı: Fransa ve Çin örnekleri (Yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balaban, O., Özgür, B., & Sakar, B. (2021). İklim değişikliği, göç ve yerel yönetimler. In Yerel Yönetişim ve Göç Dizisi II-Kitap (Vol. 2).
- Balcılar, A. N. (2023). Kıyı sınır yönetiminde küresel iklim değişikliğinin etkisi ve iklimsel göç. Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(2), 210-223.
- Baldwin, A. (2013). Racialisation and the figure of the climate-change migrant. Environment and Planning: Economy and Space, 45(6), 1474-1490.
- Baloch, M. A., Danish, Khan, S. U., Ulucak, Z. Ş., & Ahmad, A. (2020). Analyzing the relationship between poverty, income inequality, and CO2 emission in Sub-Saharan African countries. Science of the Total Environment, 740, 1-7.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 368-388.
- Barnett, J., & Adger, W. N. (2007). Climate change, human security and violent conflict. Political Geography, 26(6), 639-655.
- Barrios, S., Ouattara, B., & Strobl, E. (2008). The impact of climatic change on agricultural production: Is it different for Africa?. Food Policy, 33(4), 287-298.
- Batan, M. (2014). Küresel iklim değişikliği ve beklenen sonuçları (Yayınlanmış doktora tezi). Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Baykal, H., & Baykal, T. (2008). Küreselleşen dünyada çevre sorunları. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(9), 1-17.
- Baysal, B., & Karakaş, U. (2017). Climate change and security: Different perceptions, different approaches. Uluslararası İlişkiler/International Relations, 14(54), 21-44.
- Belloumi, M. (2014). Investigating the impact of climate change on agricultural production in Eastern and Southern African countries. African Growth and Development Policy Modeling Consortium, AGRO DEP Working Paper, 0003.

- Biermann, F., & Boas, I. (2010). Preparing for a warmer world: Towards a global governance system to protect climate refugees. *Global Environmental Politics*, 10(1), 60-88.
- Bilben, M. S. I. (2019). Dünyadan örnekler ışığında iklim değişikliği kaynaklı göçleri anlamak. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 9(2), 335-355.
- Bilen, A. G. (2023). Ekolojik göç–mültecilik (Yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Temsilciliği. (2020, Eylül). Cenevre Sözleşmesi. Mültecilerle Dayanışma Derneği. <http://www.multeci.org.tr/wpcontent/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf>
- Birpınar, M. E. (2022). Küresel sorun: İklim değişikliği gelişimi, uluslararası müzakereler ve Türkiye. *Çevre Şehir ve İklim Dergisi*, 1(1), 20-36.
- BMİDÇS. (2021). Nationally Determined Contributions under the Paris Agreement, FCCC/PA/CMA/2021/2. https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_02E.pdf
- Bodur, M. Y. (2020). İstanbul'daki Sahraaltı Afrikalı göçmenlerin sosyal ve ekonomik katılımları üzerine nitel bir çalışma (Yüksek lisans tezi). İstanbul Şehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bozoğlu, B. (2021). 21. Yüzyılda iklim krizi, Paris Anlaşması ve iklim değişikliğine uyum. Eskişehir: Dorlion Yayınları.
- Brown, K. (2014). Global environmental change I: A social turn for resilience?. *Progress in Human Geography*, 38(1), 107-117.
- Büyüksoy, G. D. B. (2021). Orta Anadolu'da bir bölgede hane halkı gıda güvencesizliği sıklığının belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum*, 31(1), 159-166.
- Çakmak, E. G., Doğan, T., & Hilmioğlu, B. (2017). İklim değişikliği sürecinde Paris Anlaşması'nın rolü ve Türkiye'nin konumu. Akdeniz Üniversitesi Hava Kirlenmesi Araştırmaları ve Denetimi Türk Milli Komitesi, VII. Ulusal Hava Kirliliği ve Kontrolü Sempozyumu, 1(3).

- Carmen, E., Fazey, I., Ross, H., Bedinger, M., Smith, F. M., Prager, K., ... & Morrison, D. (2022). Building community resilience in a context of climate change: The role of social capital. *The Royal Swedish Academy of Sciences*, 51, 1371-1387.
- Case, M. (2006). Climate change impacts on East Africa: A review of scientific literature.
- Castle, S., & Miller, M. J. (2014). The age of migration: International populations movements in the modern world. New York.
- CCPI. (2018). Climate Change Performance Index. <https://www.climate-change-performance-index.org/>
- Çelik Efşan, N., & Yılmaz, V. (2023). Darfur krizinin iklim göçmenliği bağlamında değerlendirilmesi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 14(1), 370-399.
- Cesur, İ., & Bulut, A. (2022). İklim göçlerinin kamu politikaları açısından değerlendirilmesi. *Ziraat, Orman ve Su Ürünleri Alanında Uluslararası Araştırmalar IV*, 57.
- Chen, C. C., McCarl, B., & Chang, C. C. (2012). Climate change, sea level rise and rice: Global market implications. *Climatic Change*, 110(3-4), 543-560.
- Christian Aid. (2022). Human tide: The real migration crisis. A Christian Aid Report. <https://reliefweb.int/report/colombia/human-tide-real-migration-crisis-christian-aid-report>
- Çomak, H., & Çınar, Y. (2022). Afrika'da iklimsel göçler ve sonuçları. *Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM)*. https://tasam.org/tr-TR/Icerik/70109/afrikada_iklimsel_gocler_ve_sonucclari
- Creswell, J. W. (2013). Nitel araştırma yöntemleri [Qualitative research methods] (M. Bütün & S. B. Demir, Trans. Eds.). İstanbul: Siyasal Kitabevi.
- Creswell, J. W. (2017). Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi (H. Ekşi, Çev. Ed.). İstanbul: EDAM.

- Dağdemir, Ö. (2015). Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve ekonomik büyüme: İklim değişikliği politikasının Türkiye imalat sanayii üzerindeki olası etkileri. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 60(2), 49-70.
- De Sario, M., Katsouyanni, K., & Michelozzi, P. (2013). Climate change, extreme weather events, air pollution and respiratory health in Europe. *European Respiratory Journal*, 42(3), 826-843.
- DEİK. (2023). Afrika Bilgi Notu. DEİK Yayınları.
- Demir, A. (2009). Küresel iklim değişikliğinin biyolojik çeşitlilik ve ekosistem kaynakları üzerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi*, 1(2), 37-54.
- Denhez, F. (2007). Küresel ısınma atlası: Atmosferimizin ısınması—Yüzyılımızın bir numaralı sorunu (Ö. Adadağ, Çev.). İstanbul: NTV Yayınları.
- Department of Energy. (2021). Facilitating a review of the Uganda forestry policy and national forest plan. African Wildlife Foundation.
- Deressa, T., Hassan, R., & Poonyth, D. (2005). Measuring the impact of climate change on South African agriculture: The case of sugarcane growing regions. *Agrekon*, 44(4), 524-542.
- Dışkaya, S. K. (2018). Türkiye'nin su güvenliğine sosyal inşacı bir yaklaşım. *İstanbul İktisat Dergisi*, 68(2), 265-300.
- Doğan, M. (2021). Çad Gölü havzası: İklim değişikliği ve bölgesel etkileri. <https://afam.org.tr/cad-golu-havzasi-iklim-degisikligi-ve-bolgesel-etkileri/>
- Doğan, T., & Sarı, V. (2014). Afrika'nın coğrafi özelliklerinin ekonomik kalkınmasına etkileri. In *Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı* (pp. 760-768). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Duran, Ş. (2022). Yeni bir sosyo-ekolojik sorun olarak iklim göçü (Yüksek lisans tezi). Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Duygu, E. (2019). Kuzey Afrika ve Ortadoğuda su sorunu. *Policy Commons*, 1-7.

- Ediger, V. (2014). Küresel iklim değişikliğinin uluslararası ilişkiler boyutu ve Türkiye'nin politikaları. *Mülkiye Dergisi*, 32(259), 133-158.
- Efe, B. (2023). Küresel iklim değişikliği sorunu ve Paris Anlaşması çerçevesinde uluslararası iklim değişikliği sözleşmeleri (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ekşi, N. (2016). İklim mültecileri. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 10-58.
- Energy, M. O. (2011). Ethiopia's climate-resilient green economy. Federal Democratic Republic of Ethiopia.
- Erdoğan, S. (2018). İklim değişikliğine karşı verilen küresel mücadele ve Avrupa Birliği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(4).
- Eren, V., & Çakran, Ş. (2017). Mülteci politikası: Avrupa Birliği ve Türkiye karşılaştırması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 1-30.
- Erkmen, O. (2010). Gıda kaynaklı tehlikeler ve güvenli gıda üretimi. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 53(3), 220-235.
- Escarus. (2021). İklim krizi nedeniyle yerinden olanlar: İklim mültecileri. <https://www.escarus.com/iklim-krizi-nedeniyle-yerinden-olanlar-iklim-multecileri> (Erişim tarihi: 22.11.2022).
- Eshnazarova, A. (2018). Afrika'nın demografik yapısı ve sorunları (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ford, J. D., Cameron, L., Rubis, J., Maillet, M., Nakashima, D., Willox, A. C., & Pearce, T. (2016). Including indigenous knowledge and experience in IPCC assessment reports. *Nature Climate Change*, 6(4), 349-353.
- Fosu, A. K. (2009). Inequality and the impact of growth on poverty: Comparative evidence for sub-Saharan Africa. *The Journal of Development Studies*, 45(5), 726-745.
- Freeman, B. (2022). Closing the energy poverty gap in Africa using landfill gas. *The Payne Institute Commentary Series: Commentary*, 1-11.

- Gezgin, S. (2023). Küresel iklim değışikliğinin ekonomi yansımaları (Yüksek lisans tezi). İskenderun Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Giray, H., & Soysal, A. (2007). Türkiye’de gıda güvenliği ve mevzuatı. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 6(6), 485-490.
- Gökşen, F., Güner, C., & Koçhan, A. (2017). Sürdürülebilir kalkınma için ekolojik yapı tasarım kriterleri. Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 3(1), 92-107.
- Govt. Vanuatu. (2015). Vanuatu climate change and disaster risk reduction policy 2016-2030. https://reliefweb.int/report/vanuatu/vanuatu-climate-change-and-disaster-risk-reduction-policy-2016-2030?gad_source=1&gclid=CjwKCAjwk8e1BhALEiwAc8MHiNGzQip2HDFj9Fx5M8UwHQcodJeq9ABVayJv5_yMV-J-WsKuqUy8yBoCyXAQAvD_BwE#gad_source=1
- Gözler, K. (2020). İnsan hakları hukuku. Bursa: Ekin Yayınları.
- Griffith, A. W., & Gobler, C. J. (2020). Harmful algal blooms: A climate change co-stressor in marine and freshwater ecosystems. Harmful Algae, 91, 101590.
- Gündoğdu, S., & Ünal, Z. G. (2020). Çatışma/savaş durumlarında toplu göçler ve geriye dönüş sürecinde tarihi çevreye yönelik risklerinin yönetimi. Online Journal of Art & Design, 8(4).
- Güneş, F. (2011). Çölleşme, toplumsal-ekonomik boyut ve sürdürülebilir geçim paradoksu: Konya-Karapınar örneği. Çalışma ve Toplum, 1(28), 19-38.
- Güney Afrika Cumhuriyeti Ülke Profili. (2023). T.C. Ticaret Bakanlığı Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü.
- Gürbüz, M. (2023). Afrika ülkelerinin sosyo-ekonomik benzerlik analizi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(3), 1086-1102.
- Gürsoy, S. (2019). Göçmenlerin çalışma yaşamına katılımı: Suriyeliler göçmenler örneği (Yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı.

- Gyimah-Brempong, K., & Kimenyi, M. S. (2013). Youth policy and the future of African development. Brookings Institution: Washington, DC, USA.
- Haile, G. G., Tang, Q., Sun, S., Huang, Z., Zhang, X., & Liu, X. (2019). Droughts in East Africa: Causes, impacts and resilience. *Earth-Science Reviews*, 193, 146-161.
- Hiraide, L. A. (2023). Climate refugees: A useful concept? Towards an alternative vocabulary of ecological displacement. *Politics*, 43(2), 267-282.
- IDMC. (2022). Children and youth in internal displacement. https://www.internal-displacement.org/sites/default/files/IDMC_GRID_2022_HQ.pdf (Erişim tarihi: 12.02.2023).
- İklim değişikliği Afrika'da kıtlığı ve terörizmi tetikliyor; İklim değişikliği Afrika'yı aç bırakıyor, terörizm insani çabaları baltalıyor. (2022, Kasım 24). <https://www.indyturk.com/node/580226/d%C3%BCnya/i%C3%87klim-de%C4%9Fi%C5%9Fikli%C4%9Fi-afrika%E2%80%99da-k%C4%B1tl%C4%B1%C4%9F%C4%B1-ve-ter%C3%B6rizmi-tetikliyor>
- İklim Haber. (2019). İklim değişikliği ve arazi kullanımının etkileri tematik bilgi notu. Karasal ekosistemlerde iklim değişikliği, çölleşme, arazi bozulumu, sürdürülebilir arazi yönetimi, gıda güvencesi ve seragazları değişimleri özel raporu.
- Ilık, M. (2017). Yeni bir küresel problem, eski bir başa çıkma mekanizması: Antropojenik iklim değişikliği kaynaklı göç ve Türkiye (Yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- International Organization on Migration (IOM). (2019). Climate change and migration in vulnerable countries. https://publications.iom.int/system/files/pdf/climate_change_and_migration_in_vulnerable_countries.pdf (Erişim tarihi: 13.03.2023).
- IPCC. (2014). Climate change 2014: Synthesis report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change (Core Writing Team, R. K. Pachauri & L. A. Meyer, Eds.). IPCC, Geneva, Switzerland.

- IPCC. (2022). Climate Change 2022: Impacts, adaptation and vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change (Draft).
- Jafino, B. A., Walsh, B., Rozenberg, J., & Hallegatte, S. (2020). Revised estimates of the impact of climate change on extreme poverty by 2030.
- Jaldi, A., & El Ouassif, A. (2022). Climate refugees: A major challenge of international community and Africa. Policy Center for the New South.
- Kadıoğlu, M. (2007). Küresel iklim değişimi ve Türkiye (2. baskı). Güncel Yayıncılık.
- Kahraman, S., & Şenol, P. (2018). İklim değişikliği: Küresel, bölgesel ve kentsel etkileri. Akademia Sosyal Bilimler Dergisi, 353-370.
- Kang, Y., Khan, S., & Ma, X. (2009). Climate change impacts on crop yield, crop water productivity and food security: A review. Progress in Natural Science, 19(12), 1665-1674.
- Kanlı, İ. (2021). Küresel dünyanın küresel sorunu: İklim mülteciliği. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/kuresel-dunyanin-kuresel-sorunu-iklim-multeciligi/2372775> (Erişim tarihi: 23.09.2021).
- Karahan, S., Uca, S., & Güdük, T. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme türleri ve görüşme tekniklerinin uygulanma süreci. Nitel Sosyal Bilimler, 4(1), 78-101. <https://doi.org/10.47105/nsb.1118399>
- Karakaya, E., & Sofuoğlu, E. (2015). İklim değişikliği müzakerelerine bir bakış: 2015 Paris İklim Zirvesi. International Symposium on Eurasia Energy Issues.
- Karaman, S., & Gökalp, Z. (2010). Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin su kaynakları üzerine etkileri. Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi, (1), 59-66.
- Karapınar, B. (2018). İklim değişikliği ve tarım. Sürdürülebilir Tarım İlkeleri İyi Uygulamalar Rehberi. İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Yayını.

- Kashwan, P. (2017). Inequality, democracy, and the environment: A cross-national analysis. *Ecological Economics*, 131, 139-151.
- Kavak, G., & Abu-bashal, A. (2021, October 28). Afrika'da iklim değişikliği, 2050'ye kadar milyonlarca kişiye yerinden edebilir. Anadolu Ajansı. Retrieved from <https://www.aa.com.tr/tr/cevre/afrikada-iklim-degisikligi-2050ye-kadar-milyonlarca-kisiyi-yerinden-edebilir/2405758>
- Kaya, Y. (2019). Ekolojik güvenlik. Bursa: Dora Basım Yayın Dağıtım Ltd. şti.
- Kılıç, C. (2009). Küresel iklim değişikliği çerçevesinde sürdürülebilir kalkınma çabaları ve Türkiye. *Cumhuriyet Üniversitesi Journal of Economics & Administrative Sciences (JEAS)*, 10(2), 19-41.
- Koç, C. (2024). Su kaynakları yönetiminin geleceği, su güvenliği ve ortaya çıkan sorunlar. *Doğal Afetler ve evre Dergisi*, 10(1), 234-246.
- Koç, G., & Uzman, A. (2015). Gıda güvencesi ve gıda güvenliği: Kavramsal ereve, gelişmeler ve Türkiye. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 21(1), 39-48.
- Köse, İ. (2018). İklım değişikliği müzakereleri: Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı imza süreci. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 55-81.
- Kurnaz, L. (2019). Son buzul erimeden. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık.
- Kurnaz, M. L. (2023). İklım değişikliği ve uyum süreçlerinde Türkiye. *Resilience*, 7(1), 199-208.
- Lampert, B., & Mohan, G. (2014). Sino-African encounters in Ghana and Nigeria: From conflict to conviviality and mutual benefit. *Journal of Current Chinese Affairs*, 43(1), 9-39.
- Levy, B. S., & Patz, J. A. (2015). Climate change, human rights, and social justice. *Annals of Global Health*, 81(3), 310-322.

- Lobell, D. B., Burke, M. B., Tebaldi, C., Mastrandrea, M. D., Falcon, W. P., & Naylor, R. L. (2008). Prioritizing climate change adaptation needs for food security in 2030. *Science*, 319(5863), 607-610.
- Magidimisha, H. H., Khalema, N. E., Chipungu, L., Chirimambowa, T. C., & Chimedza, T. L. (2017). *Crisis, identity and migration in post-colonial Southern Africa*. Springer.
- McAdam, J. (2011). *Climate change displacement and international law: Complementary protection standards (Legal and protection policy research series)*. Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees, Division of International Protection. www.unhcr.org/4dff16e99.html
- McInerney-Lankford, S. (2017). Climate change, human rights and migration: A legal analysis of challenges and opportunities. In B. Mayer & F. Cr  peau (Eds.), *Research handbook on climate change, migration and law* (pp. 131-168). Edward Elgar Publishing.
- Metin, S. (2023). Afrika'da iklim değişikliğinin etkileri: İkl  m adaleti ve g    . *Akdeniz Havzası ve Afrika Medeniyetleri Dergisi*, 5(2), 99-118.
- Mimura, N. (2013). Sea-level rise caused by climate change and its implications for society. *Proceedings of the Japan Academy, Series B*, 89(7), 281-301.
- Mohamed, A. (2020). *Climate change-induced internal displacement in Canada: An analysis*. Alea.
- M  ltecilerin Stat  s  ne İlişkin 1951 S  zleşmesi. (2010). BMMYK. Sığınma ve M  lteci Konularındaki Uluslararası Belgeler ve Hukuki Metinler, 67-87.
- Mutlu, A., İrdem, İ., &   re, B. (2015). Ekolojik m  ltecilik. *Memleket Siyaset Y  netim*, 10(23), 80-118.
- Nachmany, M., Fankhauser, S., Davidova, J., Kingsmill, N., Landesman, T., Roppongi, H., Schleifer, P., Setzer, J., Sharman, A., Singleton, C. S., Sundaresan, J., & Townshend, T. (2015). *Climate change legislation in South Africa. The 2015 Global Climate Legislation Study*. http://www.lse.ac.uk/GranthamInstitute/wp-content/uploads/2015/05/SOUTH_AFRICA.pdf (Erişim tarihi: 15.01.2018).

- National Geographic. (2017). Africa: Physical geography. <https://www.nationalgeographic.org/encyclopedia/africa-physical-geography/> (Erişim tarihi: 20.10.2017).
- Ndulu, B. J. (2007). Challenges of African growth: Opportunities, constraints, and strategic directions. The World Bank.
- Nerem, R. S., Chambers, D. P., Choe, C., & Mitchum, G. T. (2010). Estimating mean sea level change from the TOPEX and Jason altimeter missions. *Marine Geodesy*, 33(S1), 435-446.
- Ngaira, J. K. W. (2007). Impact of climate change on agriculture in Africa by 2030. *Scientific Research and Essays*, 2(7), 238-243.
- Oğuz, C. U. (2009). İklim değişikliğinin ekolojik bir süreç olarak küresel ölçekte incelenmesi (Doktora tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Öngören, H., & Nurdoğan, A. (2022). Göç durumu ve göç nedeni ekseninde ortaokul öğrencilerinin hukuk ve adalet dersi teorik bilgi düzeyleri ve davranış eğilimlerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi*, 4(9), 579-601.
- Özay, R. (2016). Afrika coğrafyası. İstanbul: Aktif Yayınlar.
- Özdemir, M. (2021). Neden ve sonuç olarak Afrika'da göç. <https://kriterdergi.com/dosya-afrikada-turkiye/neden-ve-sonuc-olarak-afrikada-goc>
- Özdemir, S., Özkan, K., & Mert, A. (2020). Ekolojik bakış açısı ile iklim değişimi senaryoları. *Biological Diversity and Conservation*, 13(3), 361-371.
- Özkeçeci-Taner, B. (2019). Bir çatışma nedeni olarak kaynak kıtlığı. *Güvenlik Yazıları*, 17, 1-5.
- Öztürk, K. (2002). Küresel iklim değişikliği ve Türkiye'ye olası etkileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1).
- Öztürk, N. (2015). Mültecilerin hukuki statüsünün belirlenmesi. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Paavola, J. (2017). Health impacts of climate change and health and social inequalities in the UK. *Environmental Health*, 16(1), 61-68.
- Parham, P. E., & Michael, E. (2010). Modeling the effects of weather and climate change on malaria transmission. *Environmental Health Perspectives*, 118(5), 620-626.
- Parker, L., Bourgoin, C., Martinez-Valle, A., & Läderach, P. (2019). Vulnerability of the agricultural sector to climate change: The development of a pan-tropical Climate Risk Vulnerability Assessment to inform sub-national decision making. *PloS One*, 14(3), e0213641.
- Perruchoud, R., & Redpath-Cross, J. (Eds.). (2009). Göç terimleri sözlüğü (B. Çiçekli, Trans.). Cenevre: Uluslararası Göç Örgütü (IOM).
- Polkinghorne, D. E. (2005). Language and meaning: Data collection in qualitative research. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 137-145.
- Punch, K. F. (2005). Sosyal araştırmalara giriş (D. Bayrak, H. B. Arslan, & Z. Akyüz, Trans.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Rafindadi, A. A., & Usman, O. (2019). Globalization, energy use, and environmental degradation in South Africa: Startling empirical evidence from the Maki-cointegration test. *Journal of Environmental Management*, 244, 265-275.
- Ramin, B. M., & McMichael, A. J. (2009). Climate change and health in sub-Saharan Africa: A case-based perspective. *EcoHealth*, 6(1), 52-57.
- Raven, P. H., & Wagner, D. L. (2021). Agricultural intensification and climate change are rapidly decreasing insect biodiversity. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118(2), e2002548117.
- Ravenstein, E. G. (1889). The laws of migration. *Journal of the Royal Statistical Society*, 52(2), 241-305.
- Rüttinger, L., Smith, D., Stang, G., Tänzler, D., & Vivekananda, J. (2015). A new climate for peace: Taking action on climate and fragility risks. An independent report commissioned by the G7 members. <https://climate->

diplomacy.org/sites/default/files/202011/NewClimateForPeace_FullReport_small_0.pdf (Erişim Tarihi: 05.06.2023).

şahin, G. (2022). Yüksek hava kirliliği yaşanan ölkelerde doğumda yaşam beklentisi ve çevresel bozulma bağlantısı. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 758-783.

şahin, İ. (2015). Türkiye'ye geręekleřtirilen Ortadoğu kaynaklı zorunlu göçlerin sosyo-ekonomik etkileri: 1979-2014 arası. *Tesam Akademi Dergisi*, 2(2), 167-195.

şahin, U., & Kurnaz, L. (2014). İklim değişikliği ve kuraklık. İstanbul: Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi.

SAIIA. (2013). The Green Economy and the BRICS countries: Bringing them together. South African Institute of International Affairs Occasional Paper, 170. <https://www.saiia.org.za/occasional-papers/479-the-green-economy-and-the-brics-countries-bringing-them-together/file> (Erişim Tarihi: 14.01.2018).

şaul, M. (2013). Sahraaltı Afrika ölkelerinden Türkiye'ye iş göçü. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 68(1), 83-121.

Sayın, G. (2022). Küresel ısınma kaynaklı iklim mülteciliğinin Türkiye'ye yönelik muhtemel hareketlerinin risk değerlendirilmesi (Yüksek lisans tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Schwerdtle, P., Bowen, K., & McMichael, C. (2018). The health impacts of climate-related migration. *BMC Medicine*, 16, 1-7.

Sencar, P. (2008). Türkiye'de çevre koruma ve ekonomik büyüme ilişkisi (Yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Seyhan, B., Zuhail, M., & Akyol, M. (2022). Çevresel Kuznets eğrisi hipotezinin Güney Afrika için geğerliliği: Engle-Granger eşbütünleşme testi. *Kesit Akademi Dergisi*, 8(33), 537-556.

Sığrı, Ü. (2018). Nitel araştırma yöntemleri. Beta Yayınevi.

- Silkin, H. (2014). İklim değişikliğine uyum özelinde bazı uygulamaların Türkiye açısından değerlendirilmesi (Uzmanlık tezi). Orman ve Su İşleri Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü.
- Sipahi, E. B. (2010). Küresel çevre sorunlarına kolektif çözüm arayışları ve yönetim. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (24), 331-344.
- Sipahioğlu, B. Ö. (2022). Küresel iklim değişikliğinin bir sonucu olarak iklim göçü. Akademik Hassasiyetler, 9(20), 543-565.
- Siyada. (2020). Climate justice for Africa: A new Africa is possible. <https://www.siyada.org/en/siyada-board/statements/climate-justice-for-africa-a-new-africa-is-possible/> (Erişim Tarihi: 14.12.2021).
- Skah, M., & Lyammouri, R. (2020). The climate change-security nexus: Case study of the Lake Chad Basin. Policy Center for the New South.
- Stern, N. (2007). The economics of climate change: The Stern Review. Cambridge University Press.
- Streck, C., Keenlyside, P., & Unger, M. (2013). The Paris Agreement: A new beginning. Journal for European Environmental & Planning Law, 13, 5-20.
- Sümer, G. Ç. (2021). İklim değişikliği bağlamında kıyı başkentlerinin durumu ve yer değişikliklerine yönelik etkileri üzerine bir inceleme. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(1), 243-266.
- Suter, B. (2013). Perceptions, contestations and negotiations on race, ethnicity and gender: The case of Sub-Saharan African migrants in Istanbul. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 68(1), 59-81.
- T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı. (2021). Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Kyoto Protokolü. https://webdosya.csb.gov.tr/db/iklim/editordosya/kyoto_protokol.pdf (Erişim tarihi: 7 Haziran 2021).

- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2021). Müzakerelerdeki mevcut durum. <https://iklim.csb.gov.tr/muzakerelerdeki-mevcut-durum-i-4377> (Erişim tarihi: 13.11.2021).
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2024). Paris Anlaşması. <https://iklim.gov.tr/paris-anlasmasi-i-34> (Erişim tarihi: 04.05.2024).
- Tarım-İş. (2022). İklim değişikliği ve tarım dünyasının geleceği. Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği ve Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (iklimBU).
- TASAM. (2023). Sahraaltı bölgesi tarımı ve alternatif teknikler. https://tasam.org/Files/Icerik/File/afrika_Sahraaltı_bolgesi_tarimi_ve_alternatif_teknikler_-_1_e7700fcd-a665-48aa-83f4-4b52080955f0.pdf
- Taşçı, M. (2019). İklim değişikliğinin gıda güvenliğine etkileri ve küresel, ulusal ve yerel ölçekli politikaların analizi (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TEMA. (2023). Ormansızlaşma. <https://topraktema.org/media/1486/01-ormansizlasma.pdf> (Erişim tarihi: 11.12.2023).
- Temiz, H. E. (2004). Eğreti istihdam: İşgücü piyasasında güvencesizliğin ve istikrarsızlığın yeni yapılanması. Çalışma ve Toplum, 2(2), 55-80.
- The UN Refugee Agency. (2020). UNHCR calls on warring parties to protect civilians in the Sahraaltı and Lake Chad regions. <https://www.unhcr.org/news/press/2020/4/5ea177394/unhcr-calls-warring-parties-protect-civilians-sahraaltı-lake-chad-regions.html> (Erişim tarihi: 17 Ocak 2021).
- Thorne, S. (2000). Data analysis in qualitative research. Evidence-Based Nursing, 3(3), 68-70.
- Tozkoparan, İ. B. (2014). Değişen güvenlik anlayışında geleceğin akıllı kentleri. ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi, 417-427.
- Trombetta, M. J. (2008). Environmental security and climate change: Analysing the discourse. Cambridge Review of International Affairs, 21(4), 585-602.

- Tuğaç, Ç. (2014). İklim güvenliği açısından su kaynaklarının yönetimi. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 23(3), 1-30.
- Tuğaç, Ç. (2018). Türkiye için iklim değişikliğine dayanıklı kentsel planlama modeli önerisi: Eko-kompakt kentler. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 32(4), 1047-1068.
- Tümtaş, M. S. (2022). Türkiye'ye düzensiz Afgan göçü: Zorunlu göç mü istila mı?. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 21(1), 338-353.
- Tunçarslan, N. (2018). BRICS ülkelerinin iklim ve çevre politikaları: Karşılaştırmalı bir analiz. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(2), 36-50.
- Türkdoğan, M. A. (2018). Mülteci hukuku bağlamında Avrupa Birliği'nde mülteci ve sığınmacı politikaları (Yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Türkeş, M. (2008). İklim değişikliği ve küresel ısınma olgusu: Bilimsel değerlendirme. In E. Karakaya (Ed.), Küresel Isınma ve Kyoto Protokolü: İklim Değişikliğinin Bilimsel, Ekonomik ve Politik Analizi (pp. 17-37). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Türkeş, M. (2015). Kuraklık, çölleşme ve Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Savaşım Sözleşmesi'nin ayrıntılı bir çözümlemesi. Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi, 20(1), 7-55.
- Türkeş, M. (2022). IPCC'nin yeni yayımlanan iklim değişikliğinin etkileri, uyum ve etkilenebilirlik raporu bize neler söylüyor?. Resilience, 6(1), 197-207.
- Türkeş, M., & Akgündüz, A. S. (2011). Assessment of the desertification vulnerability of the Cappadocian district (Central Anatolia, Turkey) based on aridity and climate-process system. International Journal of Human Sciences, 8, 1234-1268.
- Türkeş, M., & Tatlı, H. (2009). Use of the standardized precipitation index (SPI) and modified SPI for shaping the drought probabilities over Turkey. International Journal of Climatology, 29(13), 2270-2282.

- Türkoğlu, O. (2011). Mülteciler ve ulusal/uluslararası güvenlik. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 30(2), 101-118.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 24(24), 543-559.
- Turp, M. T., Öztürk, T., Türkeş, M., & Kurnaz, M. L. (2014). RegCM4. 3.5 bölgesel iklim modelini kullanarak Türkiye ve çevresi bölgelerin yakın gelecekteki hava sıcaklığı ve yağış klimatolojileri için öngörülen değişikliklerin incelenmesi. Ege Coğrafya Dergisi, 23(1), 1-24.
- Tyagi, S., Garg, N., & Paudel, R. (2014). Environmental degradation: Causes and consequences. European Researcher, 81(8-2), 1491-1498.
- UNCTAD. (2012). Development policies and income inequality in selected developing regions, 1980-2010. United Nations Discussion Papers, 210.
- Ünlü, G. (2007). Uluslararası göç ve göçmenliğin değişen koşulları içinde mültecilik (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Muğla.
- Usman, O., Olanipekun, I. O., Iorember, P. T., & Abu-Goodman, M. (2020). Modelling environmental degradation in South Africa: The effects of energy consumption, democracy, and globalization using innovation accounting tests. Environmental Science and Pollution Research, 27, 8334-8349.
- Üstün, A. (2023). İklim göçü: Güncel durum ve değerlendirme. In Sosyal, İnsan ve İdari Bilimlerde Güncel Yaklaşımlar (pp. 1249-1272).
- Uyar, B. (2021). İnsan haklarına ekolojik yaklaşım çerçevesinde iklim mülteciliği (Yüksek lisans tezi). Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Van der Ploeg, F. (2021). Climate policies: Challenges, obstacles and tools. National Institute Economic Review, 258, 12-27.
- Varol, N., & Gültekin, T. (2016). Etkin bir göç faktörü: Afetler. Antropoloji, 32, 43-51.

- Varol, N., & Kaya, Ç. M. (2018). Afet risk yönetiminde transdisipliner yaklaşım. *Afet ve Risk Dergisi*, 1(1), 1-8.
- Vivekananda, J. (2019). Renforcer la stabilité en luttant contre les risques du changement climatique et de la fragilité dans la région du Lac Tchad. *Adelphi*. <https://africacenter.org/fr/security-article/renforcer-la-stabilite-en-luttant-contre-les-risques-du-changement-climatique-et-de-la-fragilite-dans-la-region-du-lac-tchad/>
- Warner, K., Hamza, M., Oliver-Smith, A., Renaud, F., & Julca, A. (2010). Climate change, environmental degradation and migration. *Natural Hazards*, 55, 689-715.
- Wiebe, K., Robinson, S., & Cattaneo, A. (2019). Climate change, agriculture and food security: Impacts and the potential for adaptation and mitigation. In *Sustainable food and agriculture* (pp. 55-74).
- WMO. (2022). State of the Climate in Africa 2021. <https://library.wmo.int/records/item/58070-state-of-the-climate-in-africa-2021> (Erişim tarihi: 19.10.2023).
- Wodon, Q., Burger, N., Grant, A., Joseph, G., Liverani, A., & Tkacheva, O. (2014). Climate change, extreme weather events, and migration: Review of the literature for five Arab countries. In *People on the Move in a Changing Climate: The Regional Impact of Environmental Change on Migration* (pp. 111-134).
- Yadav, S. S., Hegde, V. S., Habibi, A. B., Dia, M., & Verma, S. (2019). Climate change, agriculture and food security. In *Food security and climate change* (pp. 1-24).
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, F. H., & Navruz, M. (2019). Küresel iklim değişikliği, iklim mültecileri ve güvenlik. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergisi*, 13. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildirileri Özel Sayısı, 255-270.
- Yörük, B. (2023). İklim göçü ve iklim mülteciliği kavramlarına insan hakları temelli sosyolojik bir bakış. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 60, 224-237.
- Ziya, O. (2012). Mülteci-göçmen belirsizliğinde iklim mültecileri. *TBB Dergisi*, 99, 229-240.

EKLER

EK-1: Göçmenlerin Benzerlik Matrisi

Belge adı	K-1	K-2	K-3	K-4	K-5	K-6	K-7	K-8	K-9	K-10	K-11	K-12	K - 13	K-14	K-15	K-16	K-17	K-18	K-19	K-20
Afrikalılar\K-1	1,00	0,87	0,87	0,80	0,80	0,80	0,85	0,84	0,84	0,85	0,82	0,85	0,78	0,84	0,84	0,84	0,87	0,80	0,78	0,82
Afrikalılar\K-2	0,87	1,00	0,85	0,85	0,85	0,78	0,84	0,85	0,82	0,84	0,84	0,87	0,84	0,75	0,82	0,89	0,85	0,78	0,84	0,80
Afrikalılar\K-3	0,87	0,85	1,00	0,78	0,82	0,82	0,80	0,78	0,82	0,84	0,80	0,80	0,80	0,85	0,82	0,78	0,82	0,78	0,80	0,80
Afrikalılar\K-4	0,80	0,85	0,78	1,00	0,82	0,85	0,80	0,82	0,85	0,84	0,80	0,80	0,80	0,78	0,85	0,82	0,82	0,85	0,80	0,84
Afrikalılar\K-5	0,80	0,85	0,82	0,82	1,00	0,82	0,80	0,82	0,82	0,87	0,87	0,87	0,91	0,82	0,78	0,89	0,89	0,78	0,91	0,87
Afrikalılar\K-6	0,80	0,78	0,82	0,85	0,82	1,00	0,84	0,85	0,85	0,84	0,80	0,84	0,84	0,89	0,82	0,78	0,82	0,89	0,80	0,91
Afrikalılar\K-7	0,85	0,84	0,80	0,80	0,80	0,84	1,00	0,91	0,87	0,89	0,89	0,85	0,82	0,84	0,87	0,84	0,84	0,84	0,82	0,85
Afrikalılar\K-8	0,84	0,85	0,78	0,82	0,82	0,85	0,91	1,00	0,85	0,87	0,87	0,87	0,80	0,78	0,82	0,85	0,82	0,82	0,84	0,91
Afrikalılar\K-9	0,84	0,82	0,82	0,85	0,82	0,85	0,87	0,85	1,00	0,87	0,87	0,80	0,84	0,85	0,85	0,82	0,82	0,78	0,84	0,91
Afrikalılar\K-10	0,85	0,84	0,84	0,84	0,87	0,84	0,89	0,87	0,87	1,00	0,93	0,89	0,89	0,84	0,87	0,87	0,87	0,80	0,85	0,93
Afrikalılar\K-11	0,82	0,84	0,80	0,80	0,87	0,80	0,89	0,87	0,87	0,93	1,00	0,85	0,89	0,80	0,80	0,87	0,84	0,84	0,93	0,89

Afrikalılar\K-12	0,85	0,87	0,80	0,80	0,87	0,84	0,85	0,87	0,80	0,89	0,85	1,00	0,85	0,84	0,87	0,91	0,87	0,80	0,82	0,85
Afrikalılar\K-13	0,78	0,84	0,80	0,80	0,91	0,84	0,82	0,80	0,84	0,89	0,89	0,85	1,00	0,84	0,76	0,84	0,84	0,76	0,89	0,89
Afrikalılar\K-14	0,84	0,75	0,85	0,78	0,82	0,89	0,84	0,78	0,85	0,84	0,80	0,84	0,84	1,00	0,85	0,78	0,85	0,82	0,80	0,87
Afrikalılar\K-15	0,84	0,82	0,82	0,85	0,78	0,82	0,87	0,82	0,85	0,87	0,80	0,87	0,76	0,85	1,00	0,85	0,85	0,82	0,76	0,84
Afrikalılar\K-16	0,84	0,89	0,78	0,82	0,89	0,78	0,84	0,85	0,82	0,87	0,87	0,91	0,84	0,78	0,85	1,00	0,93	0,78	0,87	0,84
Afrikalılar\K-17	0,87	0,85	0,82	0,82	0,89	0,82	0,84	0,82	0,82	0,87	0,84	0,87	0,84	0,85	0,85	0,93	1,00	0,82	0,87	0,87
Afrikalılar\K-18	0,80	0,78	0,78	0,85	0,78	0,89	0,84	0,82	0,78	0,80	0,84	0,80	0,76	0,82	0,82	0,78	0,82	1,00	0,87	0,84
Afrikalılar\K-19	0,78	0,84	0,80	0,80	0,91	0,80	0,82	0,84	0,84	0,85	0,93	0,82	0,89	0,80	0,76	0,87	0,87	0,87	1,00	0,89
Afrikalılar\K-20	0,82	0,80	0,80	0,84	0,87	0,91	0,85	0,91	0,91	0,93	0,89	0,85	0,89	0,87	0,84	0,84	0,87	0,84	0,89	1,00

EK-2: Uzmanlar Benzerlik Matrisi

Belge adı	U-1	U-2	U-3	U-4	U-5	U-6	U-7	U-8	U-9	U-10	U-11	U-12	U-13
U-1	1,00	0,78	0,87	0,89	0,80	0,82	0,85	0,85	0,82	0,78	0,82	0,91	0,82
U-2	0,78	1,00	0,84	0,78	0,80	0,82	0,75	0,85	0,78	0,78	0,78	0,80	0,78
U-3	0,87	0,84	1,00	0,80	0,78	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,84	0,82	0,73
U-4	0,89	0,78	0,80	1,00	0,84	0,82	0,89	0,89	0,75	0,85	0,82	0,87	0,82
U-5	0,80	0,80	0,78	0,84	1,00	0,84	0,80	0,87	0,80	0,80	0,80	0,75	0,80
U-6	0,82	0,82	0,80	0,82	0,84	1,00	0,82	0,85	0,85	0,82	0,82	0,84	0,78
U-7	0,85	0,75	0,80	0,89	0,80	0,82	1,00	0,85	0,82	0,85	0,85	0,87	0,85
U-8	0,85	0,85	0,80	0,89	0,87	0,85	0,85	1,00	0,85	0,85	0,85	0,84	0,89
U-9	0,82	0,78	0,80	0,75	0,80	0,85	0,82	0,85	1,00	0,78	0,89	0,84	0,89
U-10	0,78	0,78	0,80	0,85	0,80	0,82	0,85	0,85	0,78	1,00	0,85	0,80	0,82
U-11	0,82	0,78	0,84	0,82	0,80	0,82	0,85	0,85	0,89	0,85	1,00	0,84	0,85
U-12	0,91	0,80	0,82	0,87	0,75	0,84	0,87	0,84	0,84	0,80	0,84	1,00	0,80
U-13	0,82	0,78	0,73	0,82	0,80	0,78	0,85	0,89	0,89	0,82	0,85	0,80	1,00

EK-3: Göçmenlerle Uzman Görüşmelerinin Benzerlik Matrisi

Bel ge adi	U- 1	U- 2	U- 3	U- 4	U- 5	U- 6	U- 7	U- 8	U- 9	U- 10	U- 11	U- 12	U- 13	K- 1	K- 2	K- 3	K- 4	K- 5	K- 6	K- 7	K- 8	K- 9	K- 10	K- 11	K- 12	K - 13	K- 14	K- 15	K- 16	K- 17	K- 18	K- 19	K- 20
U- 1	1, 00	0, 78	0, 87	0, 89	0, 80	0, 82	0, 85	0, 85	0, 82	0, 78	0, 82	0, 91	0, 82	0, 80	0, 85	0, 82	0, 82	0, 78	0, 78	0, 84	0, 82	0, 78	0, 87	0, 80	0, 84	0, 80	0, 78	0, 85	0, 85	0, 85	0, 75	0, 76	0, 80
U- 2	0, 78	1, 00	0, 84	0, 78	0, 80	0, 82	0, 75	0, 85	0, 78	0, 78	0, 78	0, 80	0, 78	0, 80	0, 78	0, 78	0, 78	0, 82	0, 78	0, 80	0, 85	0, 78	0, 84	0, 87	0, 84	0, 80	0, 82	0, 78	0, 82	0, 85	0, 85	0, 91	0, 87
U- 3	0, 87	0, 84	1, 00	0, 80	0, 78	0, 80	0, 80	0, 80	0, 80	0, 80	0, 84	0, 82	0, 73	0, 78	0, 80	0, 76	0, 80	0, 76	0, 73	0, 78	0, 84	0, 73	0, 82	0, 82	0, 85	0, 71	0, 73	0, 84	0, 84	0, 80	0, 80	0, 78	0, 78
U- 4	0, 89	0, 78	0, 80	1, 00	0, 84	0, 82	0, 89	0, 89	0, 75	0, 85	0, 82	0, 87	0, 82	0, 84	0, 85	0, 85	0, 82	0, 82	0, 78	0, 76	0, 78	0, 82	0, 84	0, 80	0, 80	0, 80	0, 82	0, 82	0, 85	0, 85	0, 75	0, 80	0, 80
U- 5	0, 80	0, 80	0, 78	0, 84	1, 00	0, 84	0, 80	0, 87	0, 80	0, 80	0, 80	0, 75	0, 80	0, 85	0, 87	0, 80	0, 84	0, 76	0, 84	0, 82	0, 84	0, 84	0, 82	0, 82	0, 82	0, 82	0, 80	0, 80	0, 80	0, 76	0, 80	0, 78	0, 82
U- 6	0, 82	0, 82	0, 80	0, 82	0, 84	1, 00	0, 82	0, 85	0, 85	0, 82	0, 82	0, 84	0, 78	0, 76	0, 75	0, 78	0, 82	0, 75	0, 82	0, 76	0, 75	0, 78	0, 80	0, 84	0, 73	0, 80	0, 82	0, 75	0, 75	0, 78	0, 82	0, 80	0, 80
U- 7	0, 85	0, 75	0, 80	0, 89	0, 80	0, 82	1, 00	0, 85	0, 82	0, 85	0, 85	0, 87	0, 85	0, 80	0, 78	0, 78	0, 82	0, 75	0, 75	0, 76	0, 75	0, 78	0, 84	0, 80	0, 73	0, 76	0, 75	0, 78	0, 75	0, 75	0, 78	0, 76	0, 76
U- 8	0, 85	0, 85	0, 80	0, 89	0, 87	0, 85	0, 85	1, 00	0, 85	0, 85	0, 85	0, 84	0, 89	0, 84	0, 85	0, 82	0, 89	0, 85	0, 85	0, 84	0, 85	0, 89	0, 87	0, 87	0, 80	0, 87	0, 85	0, 82	0, 82	0, 85	0, 82	0, 87	0, 91
U- 9	0, 82	0, 78	0, 80	0, 75	0, 80	0, 85	0, 82	0, 85	1, 00	0, 78	0, 89	0, 84	0, 89	0, 73	0, 75	0, 78	0, 78	0, 75	0, 78	0, 80	0, 75	0, 78	0, 76	0, 80	0, 73	0, 80	0, 78	0, 75	0, 71	0, 71	0, 78	0, 80	0, 76
U- 10	0, 78	0, 78	0, 80	0, 85	0, 80	0, 82	0, 85	0, 85	0, 78	1, 00	0, 85	0, 80	0, 82	0, 76	0, 75	0, 75	0, 85	0, 75	0, 75	0, 69	0, 71	0, 78	0, 76	0, 73	0, 73	0, 73	0, 78	0, 78	0, 75	0, 78	0, 78	0, 76	0, 76

U-11	0, 82	0, 78	0, 84	0, 82	0, 80	0, 82	0, 85	0, 85	0, 89	0, 85	1, 00	0, 84	0, 85	0, 73	0, 78	0, 75	0, 82	0, 75	0, 75	0, 73	0, 75	0, 75	0, 76	0, 76	0, 73	0, 73	0, 71	0, 75	0, 75	0, 75	0, 78	0, 80	0, 76
U-12	0, 91	0, 80	0, 82	0, 87	0, 75	0, 84	0, 87	0, 84	0, 84	0, 80	0, 84	1, 00	0, 80	0, 75	0, 80	0, 80	0, 76	0, 76	0, 69	0, 78	0, 76	0, 76	0, 82	0, 82	0, 75	0, 78	0, 73	0, 76	0, 80	0, 80	0, 73	0, 82	0, 75
U-13	0, 82	0, 78	0, 73	0, 82	0, 80	0, 78	0, 85	0, 89	0, 89	0, 82	0, 85	0, 80	1, 00	0, 76	0, 78	0, 75	0, 85	0, 75	0, 78	0, 84	0, 78	0, 85	0, 80	0, 80	0, 73	0, 80	0, 78	0, 78	0, 75	0, 75	0, 78	0, 80	0, 80
K-1	0, 80	0, 80	0, 78	0, 84	0, 85	0, 76	0, 80	0, 84	0, 73	0, 76	0, 73	0, 75	0, 76	1, 00	0, 87	0, 87	0, 80	0, 80	0, 80	0, 85	0, 84	0, 84	0, 85	0, 82	0, 85	0, 78	0, 84	0, 84	0, 84	0, 87	0, 80	0, 78	0, 82
K-2	0, 85	0, 78	0, 80	0, 85	0, 87	0, 75	0, 78	0, 85	0, 75	0, 75	0, 78	0, 80	0, 78	0, 87	1, 00	0, 85	0, 85	0, 85	0, 78	0, 84	0, 85	0, 82	0, 84	0, 84	0, 87	0, 84	0, 75	0, 82	0, 89	0, 85	0, 78	0, 84	0, 80
K-3	0, 82	0, 78	0, 76	0, 85	0, 80	0, 78	0, 78	0, 82	0, 78	0, 75	0, 75	0, 80	0, 75	0, 87	0, 85	1, 00	0, 78	0, 82	0, 82	0, 80	0, 78	0, 82	0, 84	0, 80	0, 80	0, 80	0, 85	0, 82	0, 78	0, 82	0, 78	0, 80	0, 80
K-4	0, 82	0, 78	0, 80	0, 82	0, 84	0, 82	0, 82	0, 89	0, 78	0, 85	0, 82	0, 76	0, 85	0, 80	0, 85	0, 78	1, 00	0, 82	0, 85	0, 80	0, 82	0, 85	0, 84	0, 80	0, 80	0, 80	0, 78	0, 85	0, 82	0, 82	0, 85	0, 80	0, 84
K-5	0, 78	0, 82	0, 76	0, 82	0, 76	0, 75	0, 75	0, 85	0, 75	0, 75	0, 75	0, 76	0, 75	0, 80	0, 85	0, 82	0, 82	1, 00	0, 82	0, 80	0, 82	0, 82	0, 87	0, 87	0, 87	0, 91	0, 82	0, 78	0, 89	0, 89	0, 78	0, 91	0, 87
K-6	0, 78	0, 78	0, 73	0, 78	0, 84	0, 82	0, 75	0, 85	0, 78	0, 75	0, 75	0, 69	0, 78	0, 80	0, 78	0, 82	0, 85	0, 82	1, 00	0, 84	0, 85	0, 85	0, 84	0, 80	0, 84	0, 84	0, 89	0, 82	0, 78	0, 82	0, 89	0, 80	0, 91
K-7	0, 84	0, 80	0, 78	0, 76	0, 82	0, 76	0, 76	0, 84	0, 80	0, 69	0, 73	0, 78	0, 84	0, 85	0, 84	0, 80	0, 80	0, 80	0, 84	1, 00	0, 91	0, 87	0, 89	0, 89	0, 85	0, 82	0, 84	0, 87	0, 84	0, 84	0, 84	0, 82	0, 85
K-8	0, 82	0, 85	0, 84	0, 78	0, 84	0, 75	0, 75	0, 85	0, 75	0, 71	0, 75	0, 76	0, 78	0, 84	0, 85	0, 78	0, 82	0, 82	0, 85	0, 91	1, 00	0, 85	0, 87	0, 87	0, 87	0, 80	0, 78	0, 82	0, 85	0, 82	0, 82	0, 84	0, 91
K-9	0, 78	0, 78	0, 73	0, 82	0, 84	0, 78	0, 78	0, 89	0, 78	0, 78	0, 75	0, 76	0, 85	0, 84	0, 82	0, 82	0, 85	0, 82	0, 85	0, 87	0, 85	1, 00	0, 87	0, 87	0, 80	0, 84	0, 85	0, 85	0, 82	0, 82	0, 78	0, 84	0, 91
K-10	0, 87	0, 84	0, 82	0, 84	0, 82	0, 80	0, 84	0, 87	0, 76	0, 76	0, 76	0, 82	0, 80	0, 85	0, 84	0, 84	0, 84	0, 87	0, 84	0, 89	0, 87	0, 87	1, 00	0, 93	0, 89	0, 89	0, 84	0, 87	0, 87	0, 87	0, 80	0, 85	0, 93

K-11	0, 80	0, 87	0, 82	0, 80	0, 82	0, 84	0, 80	0, 87	0, 80	0, 73	0, 76	0, 82	0, 80	0, 82	0, 84	0, 80	0, 80	0, 87	0, 80	0, 89	0, 87	0, 87	0, 93	1, 00	0, 85	0, 89	0, 80	0, 80	0, 87	0, 84	0, 84	0, 93	0, 89
K-12	0, 84	0, 84	0, 85	0, 80	0, 82	0, 73	0, 73	0, 80	0, 73	0, 73	0, 73	0, 75	0, 73	0, 85	0, 87	0, 80	0, 80	0, 87	0, 84	0, 85	0, 87	0, 80	0, 89	0, 85	1, 00	0, 85	0, 84	0, 87	0, 91	0, 87	0, 80	0, 82	0, 85
K-13	0, 80	0, 80	0, 71	0, 80	0, 82	0, 80	0, 76	0, 87	0, 80	0, 73	0, 73	0, 78	0, 80	0, 78	0, 84	0, 80	0, 80	0, 91	0, 84	0, 82	0, 80	0, 84	0, 89	0, 89	0, 85	1, 00	0, 84	0, 76	0, 84	0, 84	0, 76	0, 89	0, 89
K-14	0, 78	0, 82	0, 73	0, 82	0, 80	0, 82	0, 75	0, 85	0, 78	0, 78	0, 71	0, 73	0, 78	0, 84	0, 75	0, 85	0, 78	0, 82	0, 89	0, 84	0, 78	0, 85	0, 84	0, 80	0, 84	0, 84	1, 00	0, 85	0, 78	0, 85	0, 82	0, 80	0, 87
K-15	0, 85	0, 78	0, 84	0, 82	0, 80	0, 75	0, 78	0, 82	0, 75	0, 78	0, 75	0, 76	0, 78	0, 84	0, 82	0, 82	0, 85	0, 78	0, 82	0, 87	0, 82	0, 85	0, 87	0, 80	0, 87	0, 76	0, 85	1, 00	0, 85	0, 85	0, 82	0, 76	0, 84
K-16	0, 85	0, 82	0, 84	0, 85	0, 80	0, 75	0, 75	0, 82	0, 71	0, 75	0, 75	0, 80	0, 75	0, 84	0, 89	0, 78	0, 82	0, 89	0, 78	0, 84	0, 85	0, 82	0, 87	0, 87	0, 91	0, 84	0, 78	0, 85	1, 00	0, 93	0, 78	0, 87	0, 84
K-17	0, 85	0, 85	0, 80	0, 85	0, 76	0, 78	0, 75	0, 85	0, 71	0, 78	0, 75	0, 80	0, 75	0, 87	0, 85	0, 82	0, 82	0, 89	0, 82	0, 84	0, 82	0, 82	0, 87	0, 84	0, 87	0, 84	0, 85	0, 85	0, 93	1, 00	0, 82	0, 87	0, 87
K-18	0, 75	0, 85	0, 80	0, 75	0, 80	0, 82	0, 78	0, 82	0, 78	0, 78	0, 78	0, 73	0, 78	0, 80	0, 78	0, 78	0, 85	0, 78	0, 89	0, 84	0, 82	0, 78	0, 80	0, 84	0, 80	0, 76	0, 82	0, 82	0, 78	0, 82	1, 00	0, 87	0, 84
K-19	0, 76	0, 91	0, 78	0, 80	0, 78	0, 80	0, 76	0, 87	0, 80	0, 76	0, 80	0, 82	0, 80	0, 78	0, 84	0, 80	0, 80	0, 91	0, 80	0, 82	0, 84	0, 84	0, 85	0, 93	0, 82	0, 89	0, 80	0, 76	0, 87	0, 87	0, 87	1, 00	0, 89
K-20	0, 80	0, 87	0, 78	0, 80	0, 82	0, 80	0, 76	0, 91	0, 76	0, 76	0, 76	0, 75	0, 80	0, 82	0, 80	0, 80	0, 84	0, 87	0, 91	0, 85	0, 91	0, 91	0, 93	0, 89	0, 85	0, 89	0, 87	0, 84	0, 84	0, 87	0, 84	0, 89	1, 00